

1143973

Havrin Rera, Gris 1, 2
p. Anomely

A
V
E

M
A
R
I
A

KOLEDAR

1953

IZ VSEBINE KOLEDARJA AVE MARIJA 1953.

KOLEDAR 1953. stran 4. - MARIJINI SIMBOLI, KATOLIŠKI INDIJANSKI MISIJONI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH, KATOLIŠKA DOBRODELNOST, POLOŽAJ KATOLIŠKE CERKVE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH, stran 8, p. Fortunat ofm. - KAKO JE Z BARAGOVO ZADEVO, stran 28, Škof Gregorij Rožman. - MARIJA POMAGAJ NA BREZJAH, stran 33, p. Odilo ofm. - ANDREJ ANDOLŠEK, MISIJONAR V AMERIKI, stran 74, Dr. Janez Zaplotnik. - ZGODBA BRATA JUNIPERJA, stran 76, p. Fortunat ofm. - V RDEČEM RAJU, stran 96, P. Rafael Št. ofm. - PRAZNIK SV. KRIŽA MED INDIJANCI, stran 98, p. Pij Petric ofm. - BARAGA V GRAND RIVER, stran 104, Jože Gregorič, prevod: p. Odilo ofm. - LEGENDE O SVETEM FRANČIŠKU, stran 114. - LEGENDA O UREDNIKU KOLEDARJA, stran 117, p. Odilo ofm. - MISIJON LASTOVK, stran 118, p. Valerijan Jenko ofm. - IZ KRONIKE SLOVENSKE DUHOVNIKOV, stran 122. - SREBRNI JUBILEJ FARE V DETROITU, stran 125. - SLOVENSKO SEMENIŠČE V ARGENTINI, stran 129. - SLOVESNOST STOLETNICE MISIJONARJA FRANCA PIRCA, stran 132, p. Odilo ofm. - LEMONTSKE SLOVESNOSTI LETA 1952, stran 135 - NASLOVNIK NAŠIH DUHOVNIKOV, stran 139.

Oktober - No. 11

Letnik 40

Published monthly except October and semi-monthly during that month by the Franciscan Fathers,, P. O. Box 608, Lemont, Illinois. Subscription prices: U. S. A. \$2.50 for one year; Canada \$3.00 for one year. Subscriptions are payable in advance. Entered as second-class matter at the Post Office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917. Authorized July 14, 1945.

Ave Maria Koledar

1953

40. Letnik

Izdali

SLOVENSKI FRANČIŠKANI

Uredil P. Ciril Šircelj, o. f. m.

Tiskala

AVE MARIA PRESS

Lemont, Illinois

+1 43978

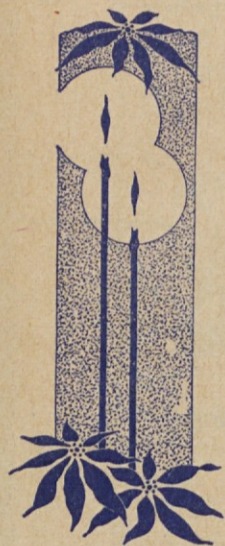
1143978

STANE: DOLAR

① 445/1972

Blagoslobljen božič in srečno novo leto

vsem naročnikom, zastopnikom in za-
pečkarjem lista Ave Maria, vsem do-
brotnikom, sorodnikom in prijateljem!

SLOVENSKI FRANČIŠKANI

Navadno leto 1953

Ima 365 dni, se prične s četrtkom in se konča s četrtkom.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI IN GODOVI:

- Sedemdesetnica je letos 1. februarja.
- Pepelnica, 18. februarja
- Velika noč, 5. aprila
- Križev teden, 11., 12., in 13. maja.
- Vnebohod, 14. maja.
- Binkošti, 24. maja.
- Sv. Trojica, 31. maja.
- Sv. Rešnje Telo, 4. junija.
- Kristus Kralj, 25. oktobra.
- Prva adventna nedelja, 29. novembra.

AMERIŠKI NARODNI PRAZNIKI:

- Novo leto, v četrtek 1. januarja.
- Lincolnov rojstni dan, v četrtek 12. februarja.
- Washingtonov rojstni dan, 22. februarja, a obhajal se bo v ponedeljek 23. februarja.
- Spominski dan (Memorial Day), v soboto 30. maja.
- Dan ameriške neodvisnosti, v soboto 4. julija.
- Praznik dela (Labor Day), v ponedeljek 7. septembra.
- Zahvalni dan, v četrtek 26. novembra.
- Božič, v petek 25. decembra.

KVATERNI IN DRUGI POSTI:

- I. kvatre, postne, 25., 27. in 28. februarja.
- II. kvatre, binkoštni, 27., 29. in 30. maja.
- III. kvatre, jesenske, 16., 18. in 19. septembra.
- IV. kvatre, adventne, 16., 18. in 19. decembra.

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
				1 Obrezanje Jezusovo	2 Makarij	3 Genovefa
4 Ime Jezusovo	5 Emilijana	6 Sv. Trije Kralji	7 Lucijan	8 Maksimijan	9 Julijan	10 Viljem
11 Sv. Družina	12 Arkadij	13 Veronika	14 Hilarij	15 Pavel Pušč.	16 Marcel	17 Anton Pušč.
18 Sv. Petra stol Druga po Razgl. Gospod.	19 Marij	20 Fabijan	21 Neža	22 Vincencij	23 Marijina Zar.	24 Timotej
25 Pavlovo spreobrnjenje Tretja po Razgl. Gospod.	26 Polikarp	27 Janez Z.	28 Peter Nol.	29 Franc Saleški	30 Hijacinta	31 Janez Bosko

Kvatre in vsi drugi posti so zaznamovani v mesecih z ribami. V sredo v velikem tednu po več škofijah ni posta. Na veliko soboto je post samo dopoldne. Vendar vsak naj se drži postnih postav svoje škofije, ki so oznanjene po župnijskih cerkvah. V vsakem ne jasnem ali dvomljivem slučaju naj se obrne vsak po nasvet k svojemu župniku.

Med božičem (1952) in pepelnico (1953), je 54 dni, ali 7 tednov in 5 dni. Predpust traja 42 dni, ali ravno 6 tednov. Nedelj po Razglašenju Gospodovem so 3, nedelj po Binkoštih pa je 26.

LETNI ČAS:

Pomlad se začne 21. marca. Takrat sta noč in dan enako dolga. Sonce gre preko nebesnega polutnika z južne na severno poloblo.

Poletje se začne 21. junija, ko stoji sonce opoldan najvišje. Tedaj je poletni sončni obrat. Dan je najdaljši in noč najkrajša.

Jesen se začne 23. septembra, ko se preseli sonce preko polutnika iz severne na južno nebesno poloblo. Dan in noč sta enako dolga.

Zima se prične 21. decembra. Sonce stoji opoldan najnižje na nebu. Zimski sončni obrat. Dan je takrat najkrajši in noč najdaljša.

ŠTETJE LET:

Večina kristjanov šteje leta po Kristusovem rojstvu in se drži gregorijanskega koledarja. Pravoslavni so ostali še pri julijanskem koledarju in so zdaj 13 dni zadaj za gregorijanskim. Grška cerkev ima bizantinsko štetje po ustvarjenju sveta, ki ga stavi na 1. septembra 5509 pred Kristusom, svoje 7462.

Mohamedanci štejejo leta večinoma od Mohamedovega bega iz Meke v Medino. Koncem januarja 1953 bodo pričeli svoje 1373 leto. Le Turčija je uvedla leta 1926 naš gregorijanski koledar.

Razne štetja so naslednja:

7461--7462 leto bizantinske dobe.

6666 julijanske periode.

5906 od ustvarjenja sveta po Scaligeru.

5713--5714 od ustvarjenja po židovskem štetju.

2706 od ustanovitve Rima.

Februar

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
1 Ignacij Prva predpostna	2 Svečnica	3 Blaž	4 Andrej Kor.	5 Agata	6 Doroteja	7 Rihard
8 Emil Druga predpostna	9 Ciril Aleks.	10 Školastika	11 Lurška Marija	12 Modest	13 Benigen	14 Valentin
15 Favstin Tretja predpostna	16 Julijana	17 Silvin	18 Pepelnica	19 Konrad	20 Eleverij	21 Feliks
22 Petra Stol v Ant. Prva postna	23 Peter Damijan	24 Matija, ap.	25 Kvatre Tarazij	26 Valburga	27 Kvatre Gabrijel	28 Kvatre Roman

MARIJINI SIMBOLI

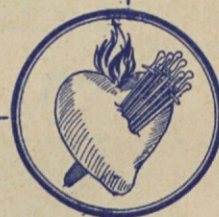
P. Fortunat ofm

Simbol ali znamenje je to, kar nam nekaj predstavlja ali nas na nekaj spominja. Imamo najrazličnejša znamenja. Velikokrat jih rabimo zato, da se pogosteje spomnimo na kako dolžnost ali na kak sklep ali pa, da na zunaj pokažemo svoje prepričanje. Krščanska umetnost je ustvarila lepe in pomembne simbole. Ti simboli nam večkrat izražajo pomebnost kake skrivnosti. Najlepše bomo to spoznali na simbolih, ki nam predstavljajo Marijo.

Vzhajajoče sonce obseva napis Ave, katerega zrcalna slika odseva v morju. Razlaga tega simbola je ta: Eva je bilo ime prviženi, ki je zavedla očeta vsega človeškega rodu v greh; od prvega padca se skozi potomce vseh rodov vleče krivda izvirnega greha. Ako beremo ime EVA obrnjeno, dobimo AVE. Z besedo AVE je pozdravil nadangel Gabriel Marijo. Zakaj po večnem sklepu Boga in po Marijini privolitvi je postala žena ona, po kateri smo dobili Odrešenika. Marija je "druga, boljša Eva." To znamenje nam hoče povedati, da je Nova Zaveza nad Staro Zavezo, kakor je sonce višje nad svojim odsevom v morju. Na sliki vidite kako se AVE, ki pomeni slovensko ZDRAVA, zrcali v morju.

Srce, iz katerega izhaja plamen, prebodeno s sedmerimi meči. Ta simbol ima svojo podlago v preroških besedah starčka Simeona: "Tvojo lastno dušo bo presunil meč..." (Lk 2, 35). Po tradiciji je ta meč sedmeren in nas spominja na sedem Marijinih žalosti. Plamen, ki gori iz srca, pomenja ljubezen božjo, ki napolnuje Marijino srce.

Vrtnica ali roža. "Roža skrivnostna" je eno izmed naslovov, s katerim se obračamo v Lavretanskih litanijah do Marije. Kakor smatramo rožo-vrtnico za eno izmed najlepših rož tako je tudi Marijina duša najlepša izmed vseh ustvarjenih reči. Cvet vrtnice se razcvete na bodočem grmu; Marija-Roža skrivnostna vedno razodeva lepoto žrtvujoče se ljubezni. Skrivno-

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
1 Albin	2 Jovin	3 Kunigunda	4 Kazimir	5 Janez od Križa	6 Perpetua	7 Tomaž Akviski
8 Janez od Boga Tretja postna	9 Frančiška	10 Makarij	11 Konstantin	12 Gregor	13 Kristina	14 Matilda
15 Klement Hof. 4. postna	16 Hilarij	17 Patrik	18 Ciril Jer.	19 Jožef	20 Aleksandra	21 Benedikt
22 Katarina Š. Tiha	23 Oton	24 Gabrijel	25 Oznanjenje	26 Kasijan	27 Marijine žalosti	28 Janez Kapistran
29 Ciril Cvetna	30 Janez iz Klime	31 Benjamin				

stna se imenuje zato, ker je njena duša odlikovana z mnogimi odlikami, o katerih nam govori sveta vera.

Nad morskimi valovi sveti z močno svetlobo zvezda. Imenujemo jo ZVEZDO DANI-CO, ker oznanja sončni vzhod. Imenujemo jo pa tudi MORSKO ZVEZDO. Kakor zažari na nebu v zgodnjih jutranjih urah zvezda Danica in napoveduje prihod sonca, tako je zažarela Marija v vsej lepoti in oznanjala prihod Odrešenika, ki je Sonce pravice. Marija je zvezda, ki nas vodi skozi življenje. Ona vlija v naše duše upanje prihajajoče zore, ko bo Kristus zakraljeval v naši duši s tako močjo kot obsije sonce zemljo v jasnem jutru.

Krona z dvanajsterimi zvezdami. "In prikazalo se je veliko znamenje na nebu: žena, obdana s soncem, in pod njenimi nogami mesec in na njeni glavi venec iz dvanajsternih zvezd" (Raz 12, 1). Po teh besedah je postala krona najbolj primeren simbol za Marijo, ki je Kraljica nebes in Mati Kristusa Kralja. Kot Kraljica nam posreduje vse milosti. Zvezde nam predstavljajo dvanajst apostolov, katerih Kraljica je Marija.

V drugem pomenu pa nam krona predstavlja tudi Marijin rožni venec; zvezde so njene odlike, bodala njene žalosti, rože pa njene radosti.

Lilija. Marija je Devica najčistejša, naš vzor čistosti. Cerkev jo imenuje lilijo po besedah svetega pisma. "Kakor lilija med trnjem, tako je moja prijateljica med hčerami." (Cant. 2, 2). Lilijini listi predstavljajo to Lilijo. Neki francoski kralj je v svoji pobožnosti do Brezmadežne izbral lilijine liste, ki nam jih predstavlja slika, za simbol svoje dežele. Lilija nam torej predstavlja Brezmadežno.

AVE MARIA. Na simbolu vidimo začetne črke teh dveh besed. AVE MARIA - ZDRAVA MARIJA, tako je pozdravil nadangel Gabriel njo, ki je polna milosti, ko ji je prišel oznanit, da bo postala Mati Odrešenikova. Monogram AM nas spominja trenutka, ko je Jezus Kristus vzel nase človeško naravo pod srcem ponižne Device.

April

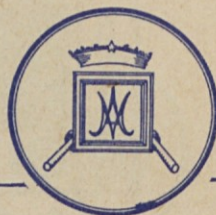
1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
			1 	2 Vel. četrtek	3 Vel. petek	4 Vel. sobota
5 VELIKA NOČ	6	7 	8 Hugo Albert	9	10 	11
12 Julij Bela	13 Celestin	14 Herman	15 Anastazija	16 Tomaž Tol.	17 	18 Leon Veliki
19 Leon IX.	20 Hermenegild	21 Justin	22 Varstvo sv. Jožefa	23 Bernarda	24 Anicet	25 Amidej
2. po velik. noči	Neža	Anzelm	27 Pavel od Križa	30 Katarina Sij.	Fidelis Sigm.	Marko
26 Klet in Marcellin	Peter K.	28	29 Antonija			
3. po velik. noči						

Čudodelna svetinja. V prikazni sv. Katarini Laboure je preblazena Devica Marija razlivala žarke milosti na zemljo in bila obdana z besedami: "O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k tebi zatekamo." Nato se je prikazen spremenila; prikazala se je črka M, na katero se je dvigal križ, naslonjen na drog, ki je slonel na obeh najvišjih koncih črke. Spodaj pa sta bili Srce Jezusovo in Srce Marinijo. Po naročilu Marije v prikazni je bila izdelana Čudodelna svetinja, katere del nam predstavlja simbol.

Skrinja zaveze, na kateri sta črki AM, nad skrinjo zaveze je krona. V Lavretanskih litanijah kličemo Marijo Skrinjo zaveze. Skrinja zaveze v Stari Zavezi predstavlja skrivnostno, a resnično pričujočnost Boga med izvoljenim ljudstvom. Marija, Skrinja Nove Zaveze, nosi pod svojim srcem Jezusa Kristusa, ki je Pot, Resnica in Življenje.

Dvoje src; eno je obdano s trnjem, drugo z rožami; iz prvega, v katerega je vrezana rana, je zasajen križ, ki ga obdajajo plameni; v drugega pa je zasajen meč, ki ga obdajajo plameni. To sta Presveto Srce Jezusovo in Brezmadežno Srce Marijino. Izražata ljubezen Gospodovo in njegove Matere, ki je tako tesno sodelovala pri odrešenju. Ljubezen obeh Najsvetejših Src je posvečena človeštvu. Krona iz trnjev, rana od sulice in križ so simboli Kristusovega trpljenja; meč žalosti, s katerim je prerokoval starček Simeon Marijine bolečine; plameni, ki žarijo iz obeh src pomenjajo ljubezen. Pobožnost do Najsvetejših Src je posebno goreče širil sv. Janez Eudes.

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
					1 Filip in Jakob	2 Atanazij
3 Najdenje sv. križa 4. po velik. noči	4 Florijan	5 Pij	6 Benedikta	7 Stanislav	8 Mihael	9 Gregor Naz.
10 Antonin 5. po velik. noči	11 Florencij	12 Pankracij in tov.	13 Servacij	14 Vnebohod	15 Izidor	16 Nepomuk
17 Paškal 6. po velik. noči	18 Venancij	19 Peter Celestin	20 Bernardin	21 Andrej	22 Helena	23 Rojstvo Janeza Krst.
24 Binkoštna Marija Pomagaj Sv. Trojica 1. po bink.	25 Urban	26 Filip Neri	27 Kvatre Beda	28 Avguštin	29 Kvatre Magdalena	30 Kvatre Ivana Orl.

KATOLISKI INDIJANSKI MISIJONI

v Združenih Držav

P. Fortunat ofm

Naslednja statistika je vzeta iz zadnjega poročila (Bureau Missions, 1949.)

Indijanci in Eskimi v Združenih Državah in na Alaski	360, 000
- Katoliški Indijanci in Eskimi	110, 000 —
Protestantovski Indijanci in Eskimi	80, 000
Nobeni cerkvi pripadajoči Indijanci in Eskimi	160, 000

V 81 indijanskih rezervacijah je:

Katoliških Indijancev	99. 200
- Katoliških misijonskih središč	114 —
Katoliških cerkev	413
Katoliških misijonskih šol	61
Vpisanih v te šole	8, 152
Duhovnikov v misijonskem delu	220
Sester, redovnih bratov, učiteljev in katehistov	772

MED BELCI ŽIVI 10, 000 KATOLIŠKIH INDIJANCEV.

TAKOJ PO odkritju novega sveta se je katoliška Cerkev z uspehom trudila za razširjanje vere med Indijanci; bila je njihova zaščitnica in pospeševala med njim civilizacijo. Pozneje pa je bilo zaradi vojn med kolonialnimi silami, Britanijo, Španijo in Francijo in med indijanskimi rodovi samimi med seboj ovirano ali uničeno misijonsko delo na Jugovzhodu in Jugozapadu sedanjega teritorija Združenih Držav; prav tako ob Velikih Jezerih in v Dolini Mississippi. Po vojni za neodvisnost se je ameriška Cerkev borila z oslabljenimi silami, da oživi in nadaljuje svoje delo. Njeno prvotno dedščino, ki je obstojala iz nekaj sto Indijancev v nekaj razstresenih misijonih, je Bog pomnožil po nesebičnih žrtvah njenih misijonarjev v množico stotisoč duš. Dandanes se misijonsko delo med Indijanci razcvita v 21 državah in na teritoriju Alaske.

Spreobrnjeni rodovi so se tesno oklenili prave vere v kljub vabljivim vabam starih običajev. Z invazijo belega človeka, ki jo je rdeč človek smatral za svojo, so nastopile največje nevarnosti

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
	1	2 Erazem	3 Klotilda	4 Presveto Rešnje Telo	5 Bonifacij	6 Norbert
7 Robert	8 Juventij	9 Primož in Felicijan	10 Marjeta	11 Barnaba	12 Srce Jezusovo	13 Anton Pad.
14 Bazilij	15 Medard	16 Jost	17 Adolf	18 Efrem	19 Gervazij in Protazij	20 Silverij
21 Alojzij	22 Ahacij	23 Agripina	24 Janez Krst.	25 Viljem	26 Janez in Pavel	27 Hema (Ema)
28 Irenej	29 Peter in Pavel	30 Spomin sv. Pavla				
5. po bink.						

za vero in za časni blagor Indijancev. Zvezna vlada je prevzela vodstvo indijanskih zadev, toda njen vpliv je bil pogostokrat zelo šibek in celo sovražen koristim in pravicam Indijancev. Cerkev pa nikoli ni nehala biti njihova zaščitnica in braniteljica. Njeno glavno sredstvo je bil Bureau of Catholic Indian Missions, ustanovljen leta 1874 v Washingtonu. Glavni namen je bil: predstavljati in delati v korist misijonov in Indijancev ter skrbeti za podporo verskega, karitativnega in vzgojnega dela v katoliških misijonih.

Pijonirji, ki so še danes na vodilnem mestu, misijonskega dela med Indijanci so frančiškani, jezuitje in benediktinci.

Frančiškanski očetje provincije Sacred Heart delajo sedaj med Ottawas v Michiganu in med Menominees, Chippewas in Stockbridges v Wisconsin. Provincija St. John the Baptist ima misijonarje med Pueblos v New Mexico, med Navajos v New Mexico in Arizona ter Hopis v Arizoni. Provincija Sancte Barbare skrbi za Pima, Papago, Apache, Colorado River in Maricopa Reservations v južnem delu Arizone; dalje za Mescalero Apache Reservation v New Mexico; prav tako za Yuma Reservation v Californiji. Očetje kapucini provincije St. Joseph delujejo med severnimi Cheyenne Indijanci v Montani. Očetje irske provincije pa med Pomo Indijanci v Californiji.

Očetje jezuitje misijonarijo med Eskimi in Tinneh Indijanci na Alaski. Prav tako med 14 rodovi v Združenih Državah.

Benediktinci delujejo med 12 rodovi. Očetje Sacred Heart skrbijo za en indijanski rod. Dalje delujejo med indijanskimi rodovi še nekateri drugi redovniki in škofijski duhovniki.

Misijonsko delo se mora boriti neprestano z velikimi težavami. Ljudstvo, ki jih imenujemo Indijance, pripada skoro 200 različnim rodovom z različnimi običaji in jeziki. Zelo majhno število od teh se bavi s poljedelstvom. Samo ti so stalno naseljeni. Drugi pa se preživljajo z lovom in divjimi sadovi, zato živijo še vedno nomadsko življenje. To zelo otežkočuje misijonsko delo. Misijonarji težko pridejo do njih in jih težko vpeljejo v redno versko življenje. Tudi dandanes je težko pridobiti Indijance, da bi bili stalno naseljeni v enem kraju. Na zemljo in na lastnino niso prav nič navezani. Misijonarji morajo spreobračati vsakega posameznega posebej in pri spreobrnjenosti so potrebni zelo pogostni pastoralni obiski, da ohranijo misijonarji svojo čredo na katoliški višini življenja.

Bolj uspešno delo pa se je vršilo in se še vrši v misijonskih šolah. Bodočnost in upanje vsakega rodu je mladina. Misijonarji so zaradi tega posvetili veliko napora mladini. Njihov namen je v prvi vrsti verski pouk in vzgoja, navajanje h delavnosti in urejenosti, pravilna raba angleškega jezika in druge osnovne stvari vzgoje. Pri starejših gojencih je posvečena glavna skrb navajanje k skrbi za urejeno življenje, zlasti za prehranjevanje in

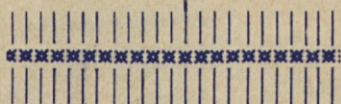
NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
			1 Presveta Kri	2 Obiskovanje	3 	4 Urh
5 Ciril in Metod 6. po bink.	6 Izaija	7 Kilijan	8 Elizabeta P.	9 Nikolaj in tov.	10 	11 Olga
12 Mohor in Fortunat 7. po bink.	13 Anaklet	14 Bonaventura	15 Henrik	16 Marija Karmelska	17 Aleš	18 Friderik
19 Vincencij Pavlanski 8. po bink.	20 Jeronim	21 Prakseda	22 Marija Magdalena	23 Apolinarij	24 Frančišek Solán	25 Jakob
26 Ana 9. po bink.	27 Pantaleon	28 Viktor	29 Marta	30 Abdon in Senen	31 Ignacij	

vzdrževanje boljšega doma. Na ta način se sedanja generacija navaja na koristno, krščansko življenje v svojih rezervacijah, kar veča med njimi samostoževanje. Revni kot so, večina Indijancev nima ne nagnjenja ne možnosti, da bi si ustvarili življenje kje drugje.

39 misijonskih šol je dnevnih. To pomeni, da se v njih vrši redni dnevni pouk. Kjer pa so Indijanci rastreseni ali nenaseljeni ali kjer imajo zelo revne domove, tam so penzionati ali tako zvane boarding schools. Teh je 22 z 3,678 gojenci.

Nekateri od indijanskih rodov so sedaj popolnoma katoliški. Pri teh je misijonsko delo duhovnikov in sester približno isto kot v ubogih podeželskih farah. Mnogi od večjih rodov pa so še pogani ali protestanti. Pri teh je pa delo popolnoma misijonsko.

Ena tretina Indijancev je sedaj katoliških. Veliko žrtev bo še treba, da bodo spreobrnjeni vsi.

KATOLIŠKA

DOBRODELNOST

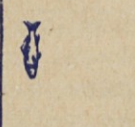
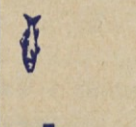
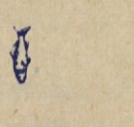
P. Fortunat ofm

Katoliška Cerkev je od vsega svojega začetka skrbela za dobrodelnost. Ljubezen do Boga nujno zahteva tudi ljubezen do bližnega. Naš Gospod je to jasno povedal s parabolami in še bolj s svojim zgledom. Ljubezni in vere ni mogoče ločiti.

Apostoli in prvi kristjani so nam dali svetel zgled ljubezni. Pozabili so nase, ker so se zavedali da je človek, ki ima v posesti razne dobrine, pravzaprav samo oskrbnik in delilec,

August

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
						1 Sv. Petra vezi
2 Porciunkula. 10. po bink.	3 Spomin sv. Štefana	4 Dominik	5 Marija Snežna	6 Kristusovo Spremenenje	7 Kajetan	8 Cirijak
9 Janez Vianej	10 Lavrencij	11 Suzana	12 Klara	13 Janez Berkmans	14 Demetrij	15 Veliki Šmaren
16 Joakim	17 Hiacint	18 Helena	19 Andrej	20 Bernard	21 Ivana Franč.	22 Srce Marijino
23 13. po bink. Filip B.	24 Jernej	25	26	27	28 Avguštin	29 Janez obgl.
30 Roza 14. po bink.	31 Rajmund	Ludvik	Severin	Kalasancij		

najvišji lastnik pa je samo Bog. V Jeruzalemu in drugje so apostoli sami skrbeli za duhovne in telesne potrebe revežev. Z darovi pri evharistični daritvi so kristjani zbirali za življenje potrebne stvari, ki so se delile med uboge. Kmalu je delo tako naraslo, da so za to delo ustanovili posebne skupine (n. pr. diakoni). Nikoli ni v Cerkvi prenehala skrb za uboge.

V srednjem veku so bili samostani središča dobrodelnosti. Kadar so bili verniki v potrebi zaradi lakote ali drugih stisk, so prihajali po pomoč v samostane, ker so vedeli da redovniki goje ljubezen do bližnjega. Redovniki so videli v vsakem revežu podobo Kristusovo. "Karkoli ste storili kateremu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili" (Mt. 25, 40). Taka dobrodelna dela so vršili zlasti dominikanci in frančiškani.

Tridentinski koncil pa je proglasil pravila, ki nalagajo ordinarijem skrb za uboge v njihovih škofijah. Ta pravila so opogumila sv. Karla Borromejskega, da je dal pobudo in začel s karitativnim delom po župnijah.

Zgodovina let po tridentinskem koncilu govori o številnih novih kongregacijah in lajiških organizacijah, katerih namen je bil pomoč bližnjemu v najrazličnejših potrebah. Leta 1534 je sv. Janez od Križa ustanovil Usmiljene brate; v Mexici so ustanovili prvo bolnico 1585. Leta 1597 je sv. Janez Calassanctius organiziral novo skupino, ki se imenujejo piaristi, ki je skrbela za uboge otroke. 1619 je Mary Ward ustanovila družbo English Ladies, katere naloga je bila skrb in pouk sirot. Sv. Vincencij Pavelski je 1633. ustanovil Hčerke dobrodelnosti. Sv. Janez Eudes je 1641. ustanovil Sestre naše usmiljene Gospe od Dobrega Pastirja, ki so prevzele skrb za zašla dekleta. Jeanne Jugan, francoska služkinja, je tudi skrbela za uboge; leta 1845 so bile potrjene Male sestre ubogih, katere je začela organizirati ta preprosta francoska dekle.

Družba sv. Vincencija Pavelskega je brez dvoma največja lajična organizacija za pomoč ubogih in nesrečnih.

Katoliška Cerkev je bila vedno prežeta s Kristusovo nežno ljubeznijo do ubogih in je skrbela za njihovo blaginjo. Prva ustanova v Združenih Državah, ki je bila posvečena temu namenu, je bila formalno ustanovljena v Mexico City leta 1548. Od tega skromnega početka je katoliška Cerkev vedno posvečalo svojo skrb nepreskrbljenim, zanemarjenim in pohabljenim otrokom. Za nepreskrbljene otroke je 365 ustanov, v katerih je nad 44, 000 teh revežev; za fizično pohabljene otroke je 24 ustanov; za duševno pohabljene skrbi 9 ustanov. 129 je zaščitnih ustanov, ki skrbi za potrebe 14, 5000 otrok. Poleg tega je kakih 22, 000 otrok po zaščitnih in vzgojnih domovih.

Katoliških domov za starčke je 254; v njih je nad 24, 000 ostarelih oseb. Skrb za starčke je vedno večja. V zadnjih letih je

September

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
		1 Egidij	2 Štefan	3 Tekla	4 Rozalija	5 Justinijan
6 Zaharij 15. po bink.	7 Marko K.	8 Marijino rojstvo	9 Klaver	10 Nikolaj Tol.	11 Prot in Hiacint	12 Marijino Ime
13 Frančišek K. 16. po bink.	14 Povišanje križa	15 M. D. Sedem žal.	16 Kvatre Ljudmila	17 Rane sv. Frančiška	18 Kvatre Jožef K.	19 Kvatre Januarij
20 Evstahij 17. po bink.	21 Matevž	22 Mavricij	23 Tekla	24 Mati milosti	25 Izaak	26 Izaak
27 Kozma in Damijan 18. po bink.	28 Venceslav	29 Mihael	30 Jeronim			

nastal nov problem zaradi mnogih ostarelih beguncov, ki so zapustili svoje domove, da so si rešili življenje. Tudi na te misli Cerkev.

Tudi bolnišnice so se zelo zgodaj osnovale v Ameriki. Prvo katoliško bolnišnico je ustanovil Spanec Cortez v Mexico City leta 1524. Imenovala se je Bolnišnica Brezmadežnega Spočeta. Prva katoliška bolnica v Združenih Državah pa je bila ustanovljena leta 1720 v New Orleans-u. Sedaj je v Združenih Državah 759 splošnih katoliških bolnic, 112 specialnih ali sanatorijev, ki imajo leto 4,843,094 bolnikov. Leta 1920. je bila ustanovljena Catholic Hospital Association z namenom, da skrbi za spopolnjevanje in izboljševanje bolnišnic in da nudi svojim članom možnost spoznavati izkustva in metode v drugih bolnišnicah v Združenih Državah.

Je pa še mnogo drugih katoliških organizacij, ki gojijo dobrodelnost na najrazličnejše načine. in ki niso vštete v gornjih številkah. So številni Fresh Air Homes, ki skrbijo za uboge ženske in otroke. Je približno 50 naselbin in 120 čez dan odprtih oskrbovališč.

Najznačilnejša novost Catholic Charities je razvoj centralnih škofijskih agencij. Prva od teh je bila ustanovljena 1903. Sedaj je 265 škofijskih agencij v Združenih Državah. V Catholic Charities so vključene 104 škofije.

The National Conference of Catholic Charities je bila organizirana 1910. Ta organizacija se je trudila, da je združila v skupno delo čim več dobrodelnih organizacij in s skupin. Tekom 40 let svojega plodonosnega delovanja se je bližala cilju z zaupnimi bulletini, ki jih je pošiljala dobrodelnim organizacijam, z studijem, s krajevnimi in nacionalnimi meetingi. Sodeluje tesno z Družbo sv. Vincencija Pavelskega.

Poleg raznih publikacij izdaja ta centralna organizacija tudi mesečnik z naslovom "Catholic Charities Review." Ta mesečnik je uradno glasilo The National Conference of Catholic Charities in Družbe sv. Vincencija Pavelskega.

Conference torej tesno sodeluje z Catholic Charities; je pa tudi v stiku z dobrodelnimi katoliškimi organizacijami drugih dežel. V ta namen ima poseben urad: The Office of the Secretary of the Conference, ki je v Washingtonu, D. C.

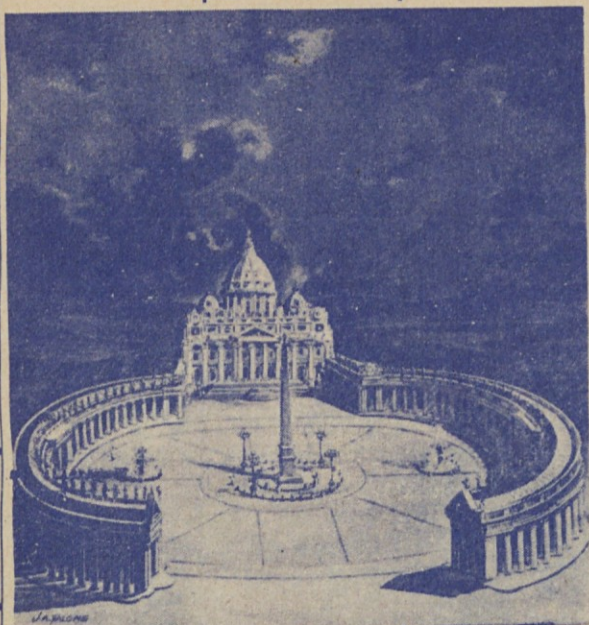
To je kratek pregled katoliške dobrodelnosti v Združenih Državah. Iz njega vidimo, da je katoliška Cerkev tudi v tej deželi zvesta v spolnjevanju največje zapovedi.

Oktober

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
				1	2 Angeli varuhi	3 Terezija
4 Frančišek Asiški	5	6 Bruno	7 Marija Rožnenska	8 Remigij	9 	10
19. po bink.	Placid				Bertrand	Franc. Borgia
11 Marijino materinstvo	12 Maksimilijan	13	14	15 Terezija	16 	17 Marjeta
20. po bink.		Edvard	Kalist		Hedviga	Alakok
18 Lukež	19	20 Kancij	21 Uršula	22	23 	24 Rafael
21. po bink.	Alkantara			Kordula	Servandij	
25 22. po bink. Kristus Kralj	26	27	28 Simon in Juda	29	30 	31 Volbenk

POLOŽAJ KATOLIŠKE CERKVE v Združenih Državah

Milijoni in milijoni se dandanes z upanjem in s strahom ozirajo na Združene Države. Združene Države so na vsejpolobli najmočnejša sila, ki se bori za svobodo in dostojanstvo človeka. Združene Države so s svojo pomočjo rešile milijone, da niso pomrli od lakote. Gotovo je, da v Združenih Državah ni vse tako kot bi bilo želeti. Res je pa tudi, da nikjer na svetu ne uživa Cerkov toliko svobode kot v tej deželi.

Katoliška Cerkev je brez dvoma važen čintelj v življenju vsega ljudstva Združenih Držav.

To je v prvi vrsti razvidno iz številčne moči Cerkve, ki šteje v tej deželi 28, 634, 878 vernikov. Za te vernike skrbi nad 43, 800 duhovnikov in 159, 700 redovnikov in redovnic. Ti so pod vodstvom svojih ordinarijev v 130 škofijah (vključen tudi vikarijat na Alaski), katere obsegajo 23 cerkvenih provinc.

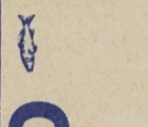
Katoliška Cerkev ima edinstven vzgojen sistem, sodeluje z veliko dejavnostjo na socialnem in dobrodelnem področju, vzdržuje in podpira obsežen tisk ter radio oddaje. V vsem tem delu razodeva svojo življensko silo. Vzgoja socialno delo, dobrodelnost, tisk, radio in television, to so sile, s katerimi Cerkev napreduje in pridobiva na vplivu.

Zakaj pa Cerkev lahko utrjuje svoj vpliv? Zaradi svoje notranje edinosti in zaradi doslednosti v svojih verskih in socialnih naukih. Prav to dvojno dejstvo jo je uvrstilo med vodilne pomočnike in branilce demokracije in socialne pravičnosti.

S svojim vzgojnim sistemom je Cerkev dala državi milijone dobrih državljanov. Statistika iz leta 1951 navaja 12, 132

November

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
1 Vsi sveti 23. po bink.	2 Verne duše	3 Hubert	4 Karel	5 Zaharija	6 Leonard	7 Engelbert
8 Maver	9	10	11 Martin	12	13 Stanvislav	14
24. po bink.	Božji Grob	Avelin	18	19 Martin, pap. Elizabeta O.	20 Felix	21 Jozafat Marijino Darovanje
15 Albert	16	17 Gregor	25 Katarina	26	27 Fakundij	28
25. po bink.	Jedert	Janez od Križa	24	23	22 Cecilija	26. po bink.
29 Saturnin	30 Andrej	Klement	29	28	27	26
Prva advenčna						

vzgojnih ustanov, ki se vzdržujejo s prispevki katoličanov. V vodstvu teh ustanov je nad 111,000 ljudi. Skoro 4,940,000 jih je pri pouku v 392 seminarjih, 236 colleges-ih in univerzah, 365 šolah za "sestre" (nurses), 2,429 high schools-ah, 8,710 osnovnih šolah in v raznih drugih posebnih ustanovah.

Katoliški tisk, ki je ustanovljen zato, da razlaga in vrednoti v katoliškem duhu novice in njihovo ozadje, je dosegel rekordno število v kroženju med ljudmi. Catholic Press Directory iz 1951 našteva 422 publikacij, ki obsegajo skupno 14,800,000 izvodov.

Socialno delo Cerkve je zelo naraslo. Večinoma je centralizirano in podrejeno National Catholic Welfare Conference (Liga je tudi podrejena tej centralni organizaciji). To organizacijo je ustanovila cerkvena hierarhija pred 25 leti. Blagoslov njenega dela sega širom sveta. Z gorečim sodelovanjem lajiških skupin skrbi za mladino, ki je zapuščena, za dobrodelnost najrazličnejših vrst, bori se za socialno pravičnost in za človeško pravičnost, katere naj bodo deležne tudi majnšine; skrbi tudi za razširjenje vere doma, obenem pa podpira misijonsko delo. Ako pregledujete katoliške časopise, pogosto dobite vir **novic** označen z NCWC Radio and Wire. Vse to vam razodeva **važnost** in pomembnost dela te organizacije.

Vkljub vsemu temu pa katoliška skupina v Združenih Državah še ne vrši v zadostni meri svojega kulturnega in socialnega dela, ki bi odgovarjalo zgoraj navedenim številkam. Morda je glavni vzrok tega žalostnega dejstva v razkrajanju družinskega življenja, kateremu so podlegle tudi mnoge katoliške družine. Mladina, ki je pod vplivom verskih ustanov, ne dobi v družini nujno potrebnega dopolnila katoliške vzgoje. Mnoge katoliške družine ne dajejo svojim otrokom nikake verske vzgoje in pogostokrat celo poderejo kar je otrok dobil v katoliški šoli.

Katoliška Cerkev je imela leta 1951. 121,959 spreobrnjencev ali konvertitov. Razširjenje evangelija po poljedelskih okoliših je marsikje šele v začetnih stopnjah. Misijonski poklici so zelo daleč za drugim delom, ki ga katoličani vrše za misijone. Pomanjkanja katoliških pisateljev, učiteljev, vzgojiteljev, znanstvenikov in umetnikov ni mogoče prikrivati. Spoznanje pomanjkanja teh je znamenje, da jih močice žele. Tudi Gospod je dejal: "Žetev je velika, delavcev pa malo..."

To so sončne in senčne strani Cerkve v Združenih Državah. Akoravno Cerkev v premnogih slučajih naleti na nerazumevanje in razne predsodke, vendar z zaupanjem gleda v bodočnost. Goričično zrno se je že začelo razvijati v mogočno drevo.

December

1953

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
		1	2	3	4	5
		Ananija	Bibijana	Ksaver	Barbara	Saba
6	7	8	9	10	11	12
Miklavž						
Druga adventna	Ambrož	Brezmadežna	Ciprijan	Melkijad	Damazij	Hermogen
13	14	15	16	17	18	19
Lucija						
Tretja adventna	Spiridion	Kristina	Evzebij	Lazar	Gracijan	Favstina
20	21	22	23	24	25	26
Liberat						
Četrta adventna	Tomaž	Frančiška Cabrini	Viktorija	Božična vigilijs	Božič	Štefan
27	28	29	30	31		
Janez						
Med omlino bož	Nedolžni otroci	Tomaž iz K.	Rajnerij	Silvester		

KAKO JE Z BARAGOVO ZADEVO ?

Škof Gregorij Rožman

V POLETJU 1952 je bil, skoraj bi rekel, nekako plasno storjen prvi pravi korak k procesu za proglasitev Friderika Baraga blaženim. Marquetteški škof je ustanovil historično (zgodovinsko) komisijo, ki jo sestavljajo: predsednik Msgr. Zryá, generalni vikar marquetteške škofije, pater Ciril

Šircelj, frančiškan iz Lemonta in Mr. Jože Gregorič iz Chicage. To sicer se ni tisti sodni zbor, ki naj preišče Baragovo življenje in ugotovi, da so njegove krščanske cednosti dosegle junaško stopnjo. Pač pa ima historična komisija nalogo, da ugotovi Baragove osebne življenske podatke in zbere vse njegove spise. Teh je zelo mnogo: molitveniki, razni verski poučni spisi, veroučni pripomočki, misijonska poročila, dnevniki, posebno mnogo pisem in končno vloge na ameriške državne oblasti v pravno zaščito Indijancev, med katerimi je apostolsko deloval.

Zbiranje vseh teh različnih spisov bi vzelo veliko časa. Mr. Jože

Gregorič je pa tega dela večino že izvršil, ko je vse življenje svoj prosti čas porabil za zbiranje Baragovih spisov; če ni mogel dobiti originalov v posest, jih je fotografiral, da ima v fotoposnetkih skoraj vse zbrano. Marljivost in skrbnost Mr. Gregoriča bo olajšala in skrajšala delo, ki ga ima opraviti historična komisija.

Nadaljni korak, ki se mora storiti čimprej, pa bo, ustanoviti in organizirati komisijo ali sodišče, ki naj izvede celotni preiskovalni del procesa v marquetteški škofiji z zaslisanjem prič, z ugotovitvijo junaškega viska Baragovih čednosti iz njegovih knjig, pridig, iz načina njegovega apostolskega delovanja itd. Marquetteški škof bo moral za to delo poiskati sposo-

Ljubljanski vladika
dr. Gregorij Rožman,
iz katerega škofije
je Baraga izšel.

Škof Rožman,
pisec tega članka,
se že dolga leta
posveča delu za
Baragovo stvar.

bne osebe, ki imajo čas in pravilno razumevanje zanj. Ko bo v marquetteški škofiji proces končan, se pošlje v Rim na sveto kongregacijo obredov, ki je od papeža postavljena, da izvrsi pravi in končnoveljavni proces, ki naj bi se končal z razsodbo, da je Baraga v svojem življenju izpolnil vse pogoje, pod katerimi more Cerkev komu podeliti čast oltarja, to je, razglasiti ga za svetnika.

Dolga je še pot do tega cilja, pa vendar bo Baragova zadeva prišla do njega, če se le enkrat zares začne in dosledno in netrudno nadaljuje. Vsakdo pa bo razumel, da je za takšno delo treba nekaj denarja. Stroški ne bodo majhni. Treba bo nastaviti gotovo število ljudi, ki bodo nekaj let polno zaposleni tu v Združenih državah, v ljubljanski škofiji in končno v Rimu pri obredni kongregaciji. Potrebna bo posebna pisarna s primerno opremo. Vsi Baragovi spisi, ki jih je spisal v raznih jezikih, in vsi sodni zapisniki morajo biti prevedeni v enoten jezik, v latinščino in se dati tiskati—kar bo nanesele precej debelih knjig—da jih dobijo v roke vsi tisti člani obredne kongregacije, ki bodo imeli opravka pri končnem procesu v Rimu.

Nekaj denarja se potrebuje takoj, brez njega niti historična komisija

Reverendissimo Domine Domine Eduardo Fenwick, dignissimo
Episcopo Cincinnatiensi.

Reverendissime Domine Domine !-

Baragovo pismo
cincinnatiškemu škofu,
v katerem izraza
svojo željo
delovati
med ljudstvom,
"ki žive se v temi
in smrtni senci."

Mullo jam tempore ardentissimum in animo sentio desiderium
adjungendi me Missionariis, ut Deo adjuvante saltem aliquibus animabus,
quæ adhuc in tenebris et in umbra mortis sedent, hunc vira fidei catholicæ
aspectum, usque per fidem et Evangelium viam salutis æternæ monstrarem
Deinde omnia mea documenta et testimonium propria manu scribendo Re-
verentia Vestræ. Interim vero sollicitudo hæc necessaria voco: Ex-
mulus funi die 29. Junii anno 1797 in Illiria; in Diocesi Tabacensi
in Imperio Austriacæ. Studia mea absolvi partim Latini in Illiria
partim Germani in Austria Presbyterialis Ordinem suscepì die 21. Sep-
tembris anno 1823. Linguas scilicet germanicam, illyricam, latinam, gallicam,
italicam et anglicam.

Hæc commendo me pia memoria Reverentia Vestræ et
ego nunquam intermillo orare pro A. A. D. Episcopo meo patre.

Mödling die 19. Novembris 1829

Fridericus Barraga
Cooperator in Parochia
Mödling
in Illiria inferiori.

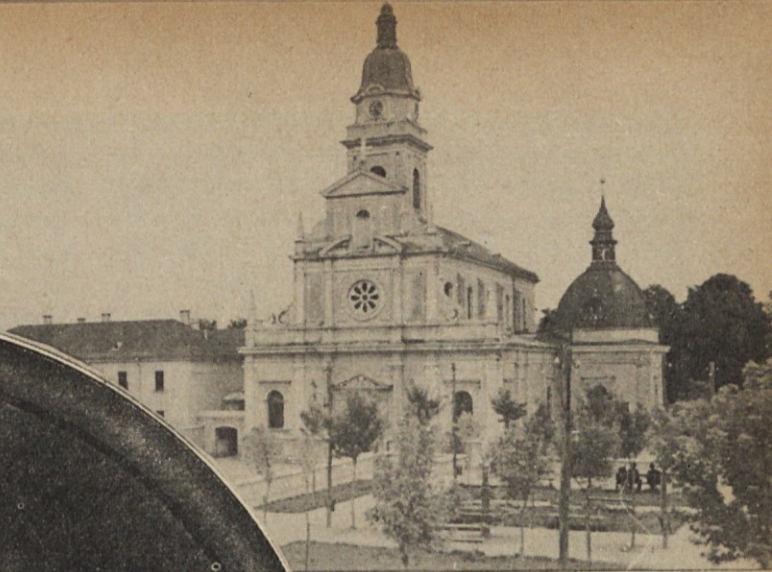
ne more začeti delati. Kje ga dobiti? Kdo ga bo zbral? BARAGOVA ZVE-
ZA je prevzela nalogo zbirati in zbrati potreben denar. Kako bo mogla
to nalogo izvršiti? Kje bo našla denarne vire? PRVIČ: Članarina Baragove
Zveze, ki znaša samo en dolar na leto. To članarino zmore pač vsak
slovenski katoličan v Ameriki, ki je odrasel prvim otroškim letom. Torej
velja: Vsak slovenski katoličan v Združenih državah in v Kanadi plača
članarino za Baragovo Zvezo reci in piši EN DOLAR na leto. Res ni
veliko, pa je nas le precej v obeh državah, da bi naša članarina dosegla
kar lepo svotico. Noben se ne more izgovarjati, da bi v dvanajstih mese-
cih leta ne mogel dati enega dolarja za Baraga!

V tem ni težave, pač je nemajhna težava v tem, kdo bo te dolarje pobiral in jih pošiljal Baragovi Zvezi. Ne gre drugače, kakor da se v vsaki slovenski naselbini ponudi nekaj požrtvovalnih ljudi, ki bi med svojimi znanci, sosedi in prijatelji pobirali članarino in jo odposlali, kamor spada. Ne čakajte, drage duše, da vas kak odbornik Baragove Zveze obišče in naprosi. To je nemogoče, Amerika je prevelika. SAMI se priglasite, da prevzamete poverjeništvo Baragove Zveze. Gotovo je povsod nekaj takih oseb, ki so za Baraga navdušeni in ki bi bili pripravljeni pomagati. Father Ciril Šircelj v Lemontu (Box 608), ki je tajnik Baragove Zveze, že čaka na vaša pisma, v katerih boste ponudili svoje sodelovanje.

DRUGIČ: Vsaka slovenska fara napravi vsako leto BARAGOVO KOLEKTO. Je že res, da je takih specialnih kolekt itak dovolj, nekaterim se zdi, da že preveč, a Baragova kolekta za katoliške Slovence in njihove potomce NI in nikoli NE SME biti odveč. Naša čast zahteva, da pomagamo spraviti Baraga na oltar – če ne, nas bo moralo biti sram, ker bi se skazali nevredne tega svetniškega rojaka.

TRETJIČ: Nismo samo mi Slovenci zainteresirani na Baragu, ampak vsi ameriški katoličani, kateregakoli porekla od Ircev do Indijancev. Baraga je bil bolj in dalje časa ameriški duhovnik kot slovenski. V tej zemlji, je vršil dela čudovite požrtvovalnosti, tu je siril kraljestvo božje med pogani tako uspešno, da je položil temelje mnogim sedanjim škofijam v Michiganu in Minnesoti, marquetteški pa je naravnost ustanovitelj. Pod ameriškim nebom je zarel svit njegovega svetniškega zgleda in še danes ni ugasnil, torej imajo ameriški katoličani dolžnost hvaležnosti in dostojnosti pomagati, da njihov svetniški sodržavljan doseže čast oltarja. Beatifikacija Baragova bo pred vsem in najprej ameriškim katoličanom v ponos. Baragova Zveza bo morala porabiti nekaj denarja za propagando Baragove zadeve med neslovenskimi katoličani v Ameriki in drugod po svetu.

Bog je doslej – posebno v zadnjih letih – Ameriko tako bogato blagoslavljal, da od Amerikancev upravičeno pričakuje primerno hvaležnost, ki se tudi v tem kaže, da človek nekaj odstotkov svojega ugodnega zaslужka vrne Bogu, v njegovo čast. Prepričan sem, da bo Bog proslavil svojega zvestega služabnika in gorečega misijonarja Friderika Baraga, ČE bomo v tem oziru mi storili, kar je Bog nam prepustil, in čaka, da storimo.

P. Odilo ofm:

MARIJA POMAGAJ na Brezjah

Prijateljem našega Koledarja gotovo ne bo z nobeno stvarjo tako ustreženo, kot da dobe v roke celotno zgodovino in popis brezjanske božje poti. Saj vernemu Slovencu ni nobena cerkev in nobena milostna Marijina podoba bolj pri srcu, kot brezjansko svetišče in v njem podoba Marije Pomagaj.

Kjer stoji zdaj veličastna stavba brezjanske cerkve je stala nekdaž ubožna, mala cerkvica sv. Vida. Pozidana je bila nekako sredi 15. stoletja, torej pred 500 leti kot podružnica starodavne mošenjske

župnije. Imela je stransko kapelico sv. Antona Puščavnika. Leta 1800. pa je tedanjni mošenjski župnik Urban Ažbe tej kapeli nasproti dal pozidati še eno kapelo na čast Mariji Pomagaj. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj je župnik Ažbe dal napraviti kapelo Marije Pomagaj. Zgodovina nam pove sledeče: Urban Ažbe je študiral bogoslovje na univerzi v Innsbrucku na Tirolskem. Tam je napravil doktorat ter je nato še dobrih pet let služboval v škofiji Brixen na Tirolskem. V mestni cerkvi sv. Jakoba v Innsbrucku so imeli

čudodelno podobo Marije Pomagaj. Ta slika je bila v alpskih deželah zelo znana in češčena. Tudi naš mladi Ažbe je mnogokrat klečal pred to podobo v Innsbrucku in silno se mu je priljubila. Sliko je napravil l. 1517. slavní slikar Luka Cranach st. ter je podolgen času priromala po luteranskem preganjanju, ki se mu je pridružil tudi sam slikar, iz Starega trga pri Draždanih v Passau in od tod v Innsbruck.

Ko se je Urban Ažbe poslavil od mesta svojih šol, se je pač težko ločil od ljubljene Marijine podobe. Gotovo je vzel podobo seboj, ne samo v srcu, temveč tudi kak njen posnetek. Leta 1796. je postal Ažbe župnik v Mošnjah in po štirih letih je urešničil svojo gorečo željo: Dal je Slovencem Marijo Pomagaj.

Marijina Podoba v kapeli na Brezjah je bila naslikana na steno, zato je kmalu obledela. Vendar so se domačim in bližnji okoličani takoj od začetka radi in z zaupanjem zbirali okoli Marijinega oltarja in so pri tem oltarju večkrat naročali sv. maše.

Stara legenda pripoveduje: ko je ono noč prišel angel iz nebes k sv. Jožefu ter mu naročil: "Vstani, vzemi Dete in njegovo mater in beži v Egipet," se je Jezus oklenil vratu svoje matere Marije ter vzkliknil; "Marija, pomagaj."

To legendo je imel pred očmi slikar, ki je prvi naslikal podobo Marije Pomagaj. Na tej innsbruški podobi se res vidi na obrazu Marijinem neka skrb, bolečina in žalost. Jezušček pa se krčevito oklepa Marijinega vratu, kakor da išče pomoči pri njej, kakor da res kliče: "Mati, pomagaj!"

V tem smislu so delali podobo Marije Pomagaj vsi poznejši slikarji. Te vrste slike so zdaj po svetu zelo razširjene, a le posamezne med njimi so tako imenovane milostne podobe, to je take, ki so na nje navezane posebne milosti, katere Bog vernim deli.

Taka milostna podoba je tudi v kapelici na Brezjah. Ta podoba je nastala v prav posebnih okoliščinah in je prišla na Brezje namesto one podobe na steno na-

slikane. Bilo je v tistih letih, ko je Napoleon s svojo zmagovito vojsko hodil po Evropi. Leta 1809. so Francozi zasedli tudi precejšen del slovenske dežele. Ob tistem času je živel v starodavnem mestu Kranju znamenit slikar, Leopold Layer. Ni bil premožen, ali v mirnih časih se je s pridnim slikanjem lahko preživil. Ko pa je začela teči kri, tedaj ljudje niso več mislili nato, da bi naročali slike. Tako se je zgodilo, da je v hiši našega slikarja potrkalo na vrata pomanjkanje. Kaj naj stori v teh razmerah? Layer se je s svojim bratom, ki je tudi slikal, zaprl v klet, kjer sta začela ponarejati denar. Tedanja francoska vlada ju je hitro zasledila ter je oba brata vrgla v ječo. Mlajši brat je kmalu umrl, Leopolda pa je čakala smrt na vislicah. Po prizadevanju nekega francoskega generala je bil Leopold vendarle pomiloščen. Kazen mu je bila spremenjena v dosmrtno ječo. Četudi mu ni bilo treba iti v grozno smrt, je slikarja tudi ječa sama silno strla. Kako počasi so mu tekale ure! V svoji stiski se ubogi mož zateče k Mariji Pomagaj na Brezjah in ji obljubi, da hoče, ako bo rešen ječe, poslikati njeno kapelico in napraviti novo podobo Marije Pomagaj. In glejte, Marija se ga je usmilila in mu pomagala! Ubogemu jetniku so se nenadoma odprla vrata ječe in poln hvaležnosti ni pozabil svoje obljube. Lepo je poslikal Marijino kapelico na Brezjah leta 1814. Slikar je napisal na steno brezjanske kapele: Leopoldus Layer pinxit anno 1814 ex voto. Slike po stenah so v 140 letih precej potemnele, toda milostna podoba, ki je slikana na platno, je danes še prav tako živa in sveža, kot bi bila ravnokar prišla iz umetnikove delavnice. Slika je narejena najbrž nekaj let prej. Nekateri celo trde, da jo je Layer slikal z verigami na rokah-torej še v ječi.

Ako je imel umetnik za vzorec innsbruško podobo Marije Pomagaj, potem lahko vsak napravi pravično sodbo, da je Layer prvotno sliko daleč prekosil. Skoraj lahko rečemo, da je brezjanska podoba Marije Pomagaj čisto samostojna slika. Oglejmo si jo torej!

PODOBA MARIJE POMAGAJ

Ko gledamo sliko, je dobro, ako imamo pred seboj to, v kakšnih okoliščinah je bila podoba naslikana—Slikar sev zaporu ni mogel nič pomagati, — To je pokazal na ta način, da je naslikal Jezuščka čisto Majhnega. Samo toliko more, da se stisne k Mariji. Drugi dokaz slikarjeve nemoči je to, da je Jezusa naslikal golega, brez vsakega oblačila. Popolnoma za vse je odvisen od Marije.

V Jezuščku vidimo tudi zaupanje do Marije. Le poglejmo! Glavico pritiska k Mariji. Oči obrača k njej, kolikor je sploh mogoče. Z rokami bi se rad oklenil njenega vratu, pa ročice so še prekratke, da bi se sklenile in pridejo Mariji samo do brade! Z životom je Jezus kar prižet k Mariji. Pa tudi z nogami bi rad kar najbliže k Mariji. Z levo nogo stoji na prstkih, z desno pa napravi velik korak proti Mariji. Tako vse Jezusovo obnašanje dokazuje, kako močno je Njegovo Srce prepričano, da mu samo Marija more pomagati. Jezus nam je torej najboljši učitelj, kako se moramo zatekati k Mariji Pomagaj.

Kaj pa Marija na sliki? Čudovito lepo jo je upodobil naš umetnik. Kakšno bogatijo in razkošnost barv je položil čopič na Marijino obleko. Zlasti na rokave! Kako preprosto, pa silno okusno je okrašena obleka na vratu! Kako dragocena je tančica čez Marijino glavo! S tem je hotel od Boga navdihnjeni umetnik povedati, izraziti bogastvo Marijinih milosti, njene ljubezni in njenih dobrot.

Ko vidi Marija to skrajno ubožstvo Jezusovo in njegovo veliko zaupanje do sebe, se zbudi v njenem brezmadežnem Srcu najprisrčnejše materinsko čustvo in silna ljubezen do otroka Jezusa. Zdise, kot bi fotografski aparat vjel o pravem času vsa ta čustva: S svetim spoštovanjem in z vso svojo ljubeznijo Marija Jezusa objame z obema rokama. Prste desne in leve roke široko raztegne, kolikor more, da Jezusa bolj pokrije. Z zgornjim telesom in z glavo pa se nagne nad otroka.

Jezus je ves in popolnoma v Marijine varstvu.

Najlepši na sliki je gotovo Marijin obraz in na obrazu so najlepše Marijine oči. Pri očeli na sliki Marije Pomagaj je nekaj posebnega. Ko Marija vidi to skrajubožstvo Jezusovo in njegovo silno zaupanje do nje, se vsa vda Njemu: Z rokami ga objame, s telesom in glavo ga zavaruje, skoraj pokrije, oči pa ne obrne proti Njemu, temvec proč od Njega. Kam? Naravnost na nas. In na katerokoli stran sepostavimo v kapeli, Marijine oči gredo za nami.

Kako tolažljiva in vesela resnica je izražena v teh Marijinih očeh. Marijino oko nas vidi: ta resnica je potrjena po verski resnici Marijinega vnebovzvetja: Marijine oči so žive in vidijo vse naše potrebe: dušne in telesne. To je hotel tudi slikar izraziti na podobi Marije Pomagaj.

BREZJANSKI ČUDEŽI

Nič ni torej čudnega, da je po tej mili podobi božja pot na Brezjah začela bolj in bolj sloveti. Od bližnjih in dalnjih krajev so pobožni romarji trumoma vrel skupaj, zlasti odkar so bili izvedeli za prvo nenadno ozdravljenje, ki se je pred milostno podobo Marije Pomagaj izvršilo 22. septembra 1863. leta. Bilo je takole:

V sosednji župniji Begunje je živel 18 letno dekle Marija Tavčar. Bila je podvržena hudi božjasti, tako da je bila sirota 12 tednov priklenjena na posteljo. Ko se ji je malo zboljšalo, da je mogla vstati, ostala ji je še vedno desna noga v kolenu sključena, trda in mrtva, da je mogla za silo hoditi le ob berglah in ji vsa zdravila niso nič pomagala. Tako je preteklo zopet 16 tednov. Takrat se ji je dvakrat zaporedoma sanjalo, da gre v cerkev Marije Pomagaj na Brezjah ob berglah, iz cerkve pa brez njih. To jo je navdalo z zaupanjem in je dne 22. septembra 1863. leta res šla na Brezje ter je ondi med sv. mašo ozdravela, odložila bergle in jih iz hvaležnosti pustila v milostni kapelici. Vest o tem dogodku je

šla seveda kot blisk po vsej deželi in še preko njenih meja. Ni pa ostalo samo pri tem nenavadnem ozdravljenju, temveč ozdravljenja so se ponavljala še v istem in naslednjih letih večkrat. K prvim berglam se jih je pridružilo v naslednjih 50. letih še okoli 250.

Naslednji čudež se je zgodil 2. oktobra istega leta. Marija Janc je bila rojena 27. dec. 1841 v Zgošah, fara Begunje. O sv. Juriju 1855. je hudo zbolela. Čudno jo je lomilo, tako da ji je desno nogo popolnoma skvarilo. Dve leti je bila bolna, da je samo ležala. Potem je morala še kake štiri zime ležati. Noga je bila v stopalu in tudi v kolenu zasukana, tako da je bila peta spredaj. Iz noge je šla vsa moč. Tudi skrajšala se je noga zelo in bila je čisto drobna. Bolnica je bila že 22 let stara, ko je slišala o čudežnem ozdravljenju Marije Tavčar, ki je na Brezjah pustila svoje bergle. Zato je tudi njo gnalo toplo hrepenenje in neomajano zaupanje na Brezje k Mariji Pomagaj. Njeno zaupanje je bilo tako trdno, da je kar čevelj že seboj nesla, da se bo tam obula in šla domov. Naprosila je begunskega kaplana g. Blaža Muhovica, da bi šel z njo in da bi v milostni kapeli opravil sv. mašo za njeno zdravje. Toda bolnica je prišla na Brezje na predvečer, ker je imela tam teto, pri kateri je prenočila. Do treh popolnoči je spala, potem ni mogla več zatisniti očesa. Zato je vstala, se oblekla in je šla klicat cerkovnika, da bi ji odprl cerkev. Ko pride v cerkev, brž poklekne pred oltar Marijin, kolikor je pač mogla poklekniti. Začela je goreče prositi Marijo, če je to v njeno zveličanje, naj vzame tudi njene bergle med tiste dvoje, ki na steni vise. Po tej molitvi je šla dekle trikrat po kolenih okoli oltarja, nato pa zopet pokleknila pred oltar. In takrat se ji je zdelo, kot bi ji kdo noge mazilil z oljem. Vstala je, stopila na zdravo nogo in pri tej priči se je bolna noga stegnila. Kako se je to zgodilo, dekle ni nič vedela, ker se je od samega veselja, groze in strahu onesvestila in omamljena padla na tla. Bila je sama v cerkvi in ni vedela, kako dolgo je ležala.

Protijutro so začeli prihajati ljudje in tudi g. kaplan je prišel. Ko je ljudem vesela povedala, da že hodi in jim je tudi pokazala, so ljudje začeli kričati od presenečanja. Duhovnik pa je povedal dekletu, da ne sme Marije nikdar pozabiti, naj se ji vedno priporoča in naj jo goreče ljubi. Dekle je rada obljubila. V spomin tega čudežnega ozdravljenja je dala napraviti napis, ki so ga obesili v kapelo: "Mica Janc. Tukaj sem bila uslišana pri tebi, o Marija 2. dne oktobra 1863. leta. Češčena si, hči Očeta nebeškega; češčena si, mati Sinu božjega; češčena si, nevesta Sv. Duha; češčena si, nebes in zemlje ti Kraljica, bodi naša zdaj in vedno pomočnica." Tudi svoje bergle je ozdravljena pustila pri Mariji Pomagaj na Brezjah.

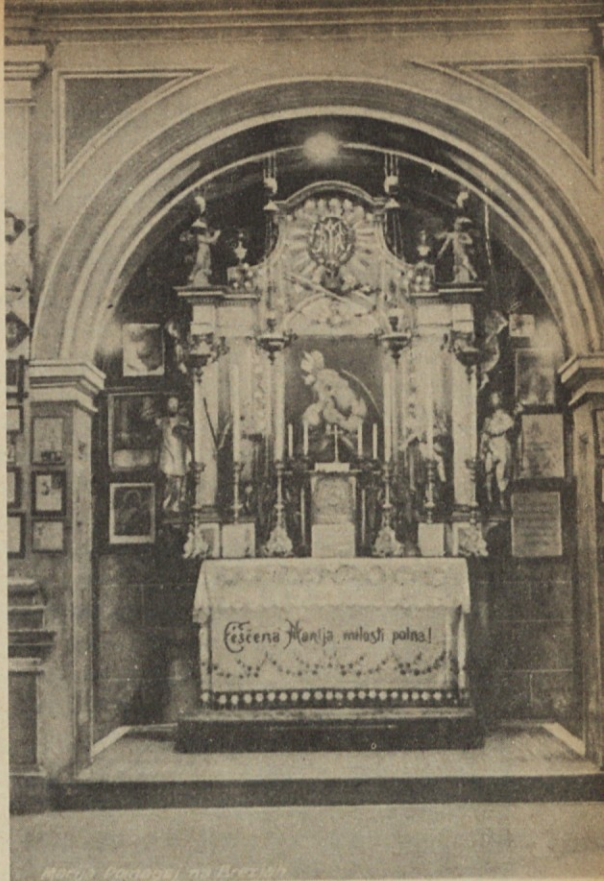
Mesec pozneje je sledilo že tretje ozdravljenje. Neža Tavčar, rojena Pavlič iz Mošenj, je imela grdo bulo za ušesom. Zdravniki ji niso mogli pomagati. Na praznik Vseh Svetnikov je prišla na Brezje Marijo prositi pomoči. Še isti dan se je bula odprla in žena je ozdravila.

Pet dni nato, 5. nov. 1863 je čudežno ozdravila velika reva Marija Mulej, Šrončeva iz Breznice. Dekle je bila takrat 21 let stara. Ko je imela komaj 7 let, jo je začela silno boleti glava in božjast jo je metala. Uživati je smela sirota le nekatere jedi. Nekoč pa ni ves teden mogla ničesar zavžiti, ne hrane, ne pijače. Tudi spregovoriti ni mogla. V takem prežalostnem stanju je reva preživela sedem let. Toda prišlo je nanjo še hujše trpljenje. Božjast ji je končala desno roko. V rami je ne mogla več dvigniti, prsti so se ji skrivili. Tako stisnjena roka se je sključila v zapestju ter se popolnoma nagnila na laket proti komolcu. Pa tudi v komolcu se je roka skrčila in postala trda, da jo je zamogla le z levico kaj malega premakniti. Sicer jo je noč in dan na robcu nosila. Čez nekaj časa pa so se nesrečnemu dekletu sključili še trije prsti na levi roki, da si sirota res ni mogla nič več pomagati. Zares usmiljenja vredna dekle! Domači so šli na delo, stara mati pa je dekletu, preden je odšla na polje, narezala kruha na prav majhne

koščke, da ga je reva z ustmi pobirala z mize in ga zobala. In preteklo je tako zopet sedem let. Takrat so dekletu povedali, kaj se godi na Brezjah, kako tam bolniki čudežno ozdravljajo. Dne 5. novembra 1863. je tudi ona priromala k Mariji Pomagaj na Brezje. Ko bi ji Marija izprosila vsaj malo polajšanje, bi bila dekle zadovoljna. Prosila je Marija samo, da bi mogla gibati vsaj z dvema prstoma na desnici, rada bi vsaj sama jedla, da bi se sama mogla obleči. Pa tudi to je prosila Marijo Pomagaj, da bi mogla in smela vse jedi uživati, ker je bila hči uboge vdove. "Marija, če pa bi ne bilo moji duši v škodo, prosim za popolno ozdravljenje," je dekle pristavila. Pri prvi sv.maši ni čutila nič posebnega. Pri darovanju druge sv.maše pa se je začela roka tresti in jo boleti ter se je tresla tako dolgo, da je minilo povzdigovanje. Po povzdigovanju se je začela roka sama od sebe potegovati in razklepati z velikimi bolečinami, da je dekletu kar slabo postajalo. Kar naenkrat pa je v komolcu počilo, roka se je v zapestju in v komolcu obenem vzravnala ter omahnela po životu. Tedaj so se začeli gibati prst. Pri tretji sv.maši je lahko desnico že brez levice dvignila ter jo položila v naročje. Pri zadnjem evangeliju pa se je dekle po sedmih letih z desno roko zopet pokrižala. Na svoj dom je odšla zdrava.

Marjeta Selko iz Trebeljske fare na Dolenjskem je bila tudi na Brezjah ozdravljena. Marjeta je bila rojena leta 1853. Ko je bila stara 20 let se je silno prestrašila, ko je nekdo zavpil, da gori. Na ta klic je urno vstala in bežala iz hiše. Vsa preplašena je sedela na mrzlo skalo. Bilo je to 7. septembra 1873. Kmalu jo je stresel mraz in začelo jo je trgati po udih. Tudi govoriti ni mogla. Telo ji je popolnoma omrtvelo in prekladali so jo iz postelje na posteljo. V takem trpljenju je preživela sedem let. Takrat pa je brala v Cvetju z vrtov sv.Frančiška o pobožnosti trinajstih torkov na čast sv.Antonu. Domača podružnica je bila posvečena temu svetniku. Opravljala je to pobožnost in zadnji torek je bil ravno god sv.Antona.

Domače je prosila, da jo peljejo v cerkev, kjer je opravila sv.spoved in je bila med sv.mašo obhajana. Ko so ljudje že vsi odšli iz cerkve, je dekle še vedno molila. In takrat se ji je zdelo, da je slišala glas: "Marjeta, le voljno potrpil!" Isti večer je dekle spregovorila, toda samo po tihem. In tako je ostalo še štiri leta. Zdaj pa se je obljubila na Brezje. Proti večeru 24. avgusta 1883. je prišla na Brezje. Takoj je lezla v cerkev z berglami pred čudežno podobo. Milo jo prosi, naj ji podeli ljubo zdravje, da bi mogla hoditi in govoriti. Naslednje jutro, ko je k knevu zvonilo, bil je praznik sv.Jerneja apostola, je lezla zopet v cerkev. S težavo se je plazila okoli oltarja. Po prvi sv.maši je opravila spoved in po sv.obhajilu je šla zopet okoli oltarja. Hodila je že veliko lažje. Od veselja je začela na glas jokati. Potem je šla še dvakrat okoli oltarja, nato pa poskusila iti iz cerkve. Pri vratih poleg velikega oltarja je pustila bergele in šla brez njih dalje. Zdaj je lahko hodila, le govoriti še ni mogla glasno. Ko

pa je prišla v Ljubljano, jo je zbolelo v 'grlu in glasno je spregovorila. Od tistega časa je bila popolnoma zdrava.

Zelo izpričano je tudi čudežno ozdravljenje Katarine Jereb iz Šmarce pri Kamniku. Po natančnem izpraševanju je deklica sama povedala sledeče: Ko sem bila 10 let stara, sem zbolela najprej na očeh. Poldrugo leto nisem na eno oko nič videla, 14 tednov pa sem bila popolnoma slepa. Zato so me mati obljubili na Skaručino k sv. Luciji. Polagoma sem spregledala. Pa še preden je ta bolezen minila, se ji je pridružila druga: božjast, ki me je lomila po vsem životu, da nisem mogla hoditi. Morala sem vedno ležati. Celo leto se nisem mogla nič upreti na noge in morali so me prenašati. Zdravil me je najprej kamniški zdravnik, potem so me vozili k zdravnikom v Prevoje, v Ljubljano in v Tržič. Pa vse skupaj ni nič pomagalo: ne zdravniki, ne zdravila. Ko smo nad vsem obupali, so me peljali na Brezje k Mariji Pomagaj. Moja mama je bila namreč v sanjah opozorjena, da bom na Brezjah ozdravljena. Težko sem čakala dneva, da se bom z drugimi romarji odpeljala na Brezje. Dan pred Velikim Šmarnom je bilo. Na voz so me nesli ter so me posadili na sredo med voznika in Šarčevo teto. Med potjo so mi teta prigovarjali: naj le trdno zaupam v Marijino pomoč in naj jo iz vsega srca prosim za zdravje. Ko smo se pripeljali na Brezje, me je teta nesla v cerkev pred milostni oltar. In ko so bili številni romarji ob desetih ponoči odšli iz cerkve in je bilo več prostora, sem videla, da so hodili pobožni romarji po kolenih okrog oltarja. Jaz sem lezla po rokah in po nogah za njimi. Sem lezla drugič za oltar, sem hotela poljubiti neko malo Marijino svetinjico. Ker je nisem mogla doseči, sem se vspela na kolena in potem sem šla po kolenih pred oltar. Ko me je teta ugledala, da hodim po kolenih, je zaklicala: "Katra! Dve leti te že nisem videla klečati in zdaj že kleče hodiš!" Jaz pa sem rekla: "Saj tudi hodim že lahko." In vstala sem. Vsi so se čudili, ki so me poznali. Teta je brž začela Marijo

hvaliti. Ljudje pa so zagnali glasen hrup rekoč: "Kako velik čudež, kako velik čudež!"

To se je zgodilo o pol enajstih zvečer pred praznikom Velikega Šmarna. Najprej sem pokleknila in se Mariji zahvalila, potem sem šla v spremstvu tete iz cerkve in zopet nazaj. Bila sem zjutraj pri vseh mašah in v zahvalo je teta tudi naročila eno sv. mašo. S hvaležnim srcem smo se romarji odpravili proti domu. Na voz sem šla sama in ravno tako kadar je bilo treba iti na klancih iz voza in zopet gori. Ko je voz pripeljal v Šmarco, me je na voznikovem domu čakal bolniški voziček, da bi me na njem peljali domov. Toda hvala Bogu in Mariji, ni bilo treba. Sama sem lahko šla. Spremljala me je skozi vas velika množica ljudi in vsi so se čudili, da sem zdrava. In kakšno začudenje je bilo šele doma, ko me je mati videla zdravo in vsi domači! Vse je klicalo: "Kako mogočna in dobrotna si ti, o mati Marija!"

Od tistega časa sem vedno zdrava. Potem sem še nekaj časa hodila v šolo in pripravljala sem se za prvo sv. obhajilo. Seveda sem radi bolezní vso šolo in ves pouk zamudila, pa so rekli g. župnik iz Homca: "Ker je Bog naredil tako velik čudež na tebi, te bom rad pustil k prvemu sv. obhajilu."

Priča čudeža je bilo kakih 20 romarjev iz vasi Šmarca. Zlasti teta Marija Vavpetič, po domače Šarčeva, ki je bila ves čas pri bolnici v cerkvi in tudi pri ozdravljenju.

Priča je tudi Jernej Benda, ki sicer ni bil pričujoč pri ozdravljenju v cerkvi. Bil je takrat pri večerji. On je povedal: "Ko je šel moj sin France iz gostilne, je deklica ravno prišla iz cerkve. Sin je pritekel v hišo povedat: "Gerdalova Katra že hodi!" Tako je je reklo pri hiši po domače. Vsi romarji smo pustili večerjo ter hiteli v cerkev in smo se prepredali o resničnosti čudeža ter smo Marijo hvalili."

Mati ozdravljene deklice pa je povedala še tale: Katrica je šla iz šole in tam pri neki hiši se je utrgal pes, ki se ga je dekle tako prestrašila, da jo je začela

"lomiti božjast. Od tod je prišla, bolezen na oči in v noge. Zdravnik mi je rekel: "Saj vidite, da je božjast dekletu vrgla hrbtenico iz sklepa, nimam za to zdravila!" Neki pobožni mož pa mi je rekel: "Hčerko peljite na Brezje!" Ko je prišla zdrava iz Brezij, jo je prišel kamniški zdravnik pogledat in ni mogel ugotoviti drugega, kot da je popolnoma zdrava.

ZAUPANJE RASTE — VEDNO VEČ ROMARJEV

Radi ponovnih velikih čudežev je zaupanje na milostno podobo brezjanske Marije Pomagaj nepopisno hitro naraščalo. Od vseh strani so romarji kar vreli na Brezje. Telesna ozdravljenja padejo seveda bolj v oči, dušna ozdravljenja ostanejo navadno skrita, imajo pa v resnici še veliko večjo ceno, ker segajo v večnost. Koliko dušno hromih in pohabljenih je pri Mariji Pomagaj na Brezjah zopet shodilo! Samo Bog ve in Marija, koliko žalostnih in zdvojenih src je bilo v Milostnem brezjanskem svetišču potolaženih in pomirjenih in koliko dušnih smrtnih ran je bilo tu ozdravljenih!

Dokaz velikega zaupanja do Marije brezjanske in kako je Marija odgovorjala na to zaupanje, so nami razne votivne ali zaobljubljene podobe in plošče, ki so jih romarji obilno nanosili v zahvala Mariji za uslišane prošnje, tako da jih ni mogoče niti sproti obešati. Vse te podobe nam pričajo, da se brezjanska Marija ne da prositi zastonj. Njena moč je posebno velika. Nekatere teh podob so preprosto delo pobožnega romarja, zopet druge imajo veliko umetniško vrednost.

Iz prve dobe je več bolj majhnih slik na platno, ki so ročno delo, bolj ali manj posrečeno. Prav čedna je slika s sledečim napisom: "O Marija, bodi češčeno in hvaljena na vekomaj, ker si 17. svečana 1864. tukaj v tej kapelici mojo prošnjo uslišala, ko si namreč mojo zelo nevarno bolno sestro, mater sedmih otrok, čudovito ozdravila! Priča tega čudežnega ozdravljenja so vsi prebivalci Dvorske

vasi — Dobropolje in sleherni, kdor je to bolno revo videl. — Martin Ambrozič, mašnik." Na tej sliki je posebno ganljivo videti, kako so vsi otročiči razvrščeni okoli bolniške postelje, ob vzglavju pa stoji mož z uprtim pogledom na Marijo Pomagaj, ki jo je videti nad oltarjem, pri katerem brat mašuje za bolno sestro.

Več zaobljubljenih podob je tudi z lepimi cvetlicami umešno slikanimi ali vezenimi na svilo. Iz te vrste umetnosti se zlasti odlikuje podoba, ki predstavlja Marijo Pomagaj po brezjanskem originalu v naravni velikosti; človek bi mislil, da je z iglo slikana in ne vezena. To je moralo biti mučno delo, ki je tudi res trajalo celih pet mesecev. Slika nosi vezen napis: "V zahvalo za prejete milosti. — Marija Čeč, Petrovče. 1. XI. 1929."

Posebno lepa je oljnata slika na desni steni pri vhodu v milostno kapelo in se odlikuje tudi po nenavadni velikosti. Spredaj kleči lep mož v romarski obleki, za njim so tri božje čednosti v podobi angelov na desni pa brezjanska cerkev. Zgoraj je nad oblaki, ki jih nosita dva angela, Marija Pomagaj, spodaj pa napis: "V zahvala sv. Materi božji na Brezjah za zadobljeno zdravje. F.F." Daroval je to sliko odličen mož iz Ljublane.

Imenovani sliki ravno nasproti visi tudi velika in lepa oljnata slika v zahvalo za ozdravljenje brezjanske domačinke Marije Finžgar — Tončkove. Med sv. mašo pred milostno podobo je čudežno ozdravila. Zanimivo je, da je pozneje njen sin vstopil v samostan ravno na Brezjah za samostanskega brata. in čudno je, da so Nemci, ko so leta 1941. zasedli Gorenjsko, ravno tega mladega brata Jozafata Finžgar določili za oskrbnika brezjanskega samostana, medtem ko so vse druge redovnike pregnali. Ta brat je tudi na skrivaj prinesel nekaj dni na to brezjansko milostno podobo v Ljubljano. Na koncu druge svetovne vojske leta 1945. pa so komunisti tega brata ubili.

Med votivnimi podobami se posebno odlikuje relief v srebru, darovan leta 1902. v zahvalo za prejeto zdravje v hudi in dolgotrajni bolezni. Darovala sta ga

Terezija Vurnik in njen mož Janez, znani umetnik, ki je toliko lepega zamislil in vstvaril za brezjansko cerkev. Tudi ta relief je njegovo lastno delo. Spodaj leži bolnica, njegova žena, s pobožno in zaupno sklenjenimi rokami ter s pogledom navzgor. Sredi na levo je sv. Terezija, njena krstna patrona, ki ima desnico obrnjeno proti bolnici, z levico ji pa kaže navzgor v oblake z Marijo Pomagaj in angeli. Blaga žena je potem še dolgo živela.

Krasno umetniško delo iz dragocenega marmorja je pri vhodu v milostno kapelo na levo v steno vzidan vojaški spomenik. Zgoraj križ s Kristusovo kronano glavo, pod njim pa izklesani letnici 1914–1918. V sredi je napis: "Vojnih grozot steti ključemo Kraljico miru: Padlim pri Bogu plačilo! Slovenski vojaki iz svetovne vojne zbrani na tem svetem kraju 31. VIII 1924." Ob vznožju je izklesan mogočen počiva-joči lev. To delo je napravil Alojzij Vodnik iz Ljubljane.

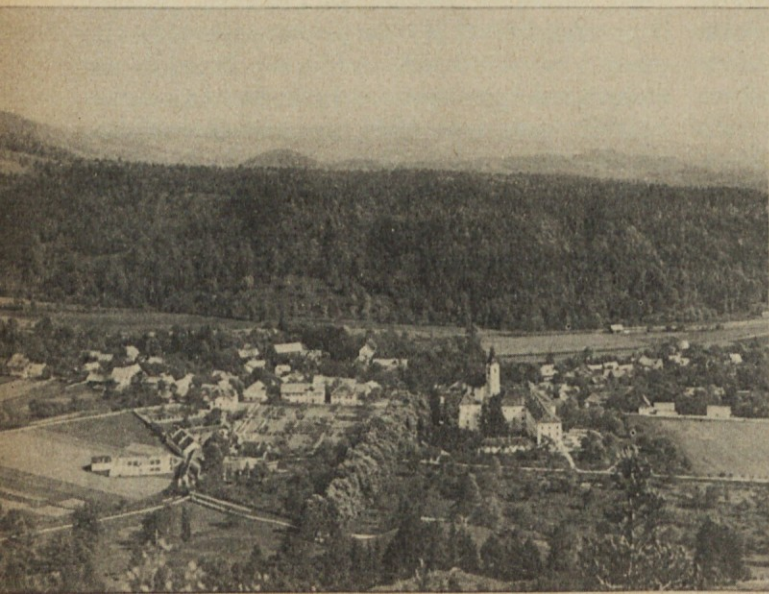
Nekaj posebnega je spomenik slovenskih rudarjev iz Westfalskega. Darovalo ga je društvo sv. Barbare in so ga rudarji osebno prinesli na Brezje. Podstavek, ozadje, doprsni relief žalostne Matere božje in napis, vse to je lepo in okusno narejeno iz premoga. Napis se glasi: "O Marija, varuj nas, o Marija, vodi nas! Westfalski Slovenci 25. avgusta 1927. Obenem so isti darovali, tudi lično

svetilko, kakor jih imajo delavci v rudnikih, in dva kladiva.

Še eno votivno sličičo moramo omeniti, četudi nima nobene posebne umetniške vrednosti. Narisana je z navadnim svinčnikom po prav preprosti podobici in nam predstavlja Marijo Pomagaj. Pod njo pa stoji napis tudi s svinčnikom: "Neka dekle z Vrhnike je zadobila zdravje po priprošnji Marije Pomagaj v letu 1882." Zanimivo je, kdo je to podobico naslikal. Podpis nam pove da je to Ivan Cankar, slavni slovenski pisatelj, ki je bil takrat seveda še študent. Kdo ve, morda mu ravno te podobice Marija ni pozabila in mu je po velikih zablodah izprosila spreobrnjenje in srečno zadnjo uro.

Po vseh teh čudovitih dogodkih je bilo naravno, da je na Brezje hodilo vedno več romarjev. Tudi razne velike slovesnosti so se vršile na Brezjah. Dne 3. junija 1877. so obhajali pri Mariji Pomagaj na Brezjah petdesetletnico škofovanja papeža Pija IX. Bilo je ogromno ljudstva. Leta 1878. in sicer 9. avgusta je prišel ljubljanski škof Janez Zlatoust Pogačar prvikrat na Brezje, je tu opravil sv. mašo in imel pridigo. Že takrat se je sprožilo dvojno važno vprašanje za Brezje. Cerkev je bila že davno premajhna za tolike množiče romarjev. Nujno bi bilo treba nove cerkve. Tudi mošenjška duhovščina vkljub najboljši

Begunje na Gornjskem, rojstna župnija škofa Jegliča, ki je kronal Marijo Pomagaj. Iz Begunj je bila doma tudi Marija Tavčar, ki je bila na Brezjah prva čudežno ozdravljena. Njena hčerka, Mrs. Alojzija Grum, je ameriška Slovenka in živi v Brooklynu, N.Y.

volji ni mogla biti kos svoji nalogi, četudi so sosednji gospodje po svojih močeh radi pomagali.

NAROD ZIDA NOVO CERKEV.

Sčasoma se je nabralo toliko miloščine, da so lahko začeli misliti na zidavo cerkve. Mošenjski župnik, kamor brezjanska cerkev še danes spada, Frančišek Kummer, se je leta 1889. pogumno lotil dela in 9. oktobra istega leta je bil položen že vogelni kamen, ki ga je blagoslovil tedanji ljubljanski škof, poznejši kardinal dr. Jakob Missia.

Načrt za novo cerkev je napravil sloveči stavbenik Robert Mikovitz iz Gradica. Z nasveti mu je pomagal tedanji ljubljanski kanonik in generalni vikar Janez Flis. Vodila ju je misel, da mora nova cerkev biti veličastna zgradba, ki naj še poznim rodovom priča o pobožnosti in vernosti slovenskega ljudstva. Po predloženem načrtu je stavbo izvršil arhitekt Frančišek Faleschini. Cerkev so zidali deset let in je bila dovršena pod župnikom Janezom Berlincem. Z velikimi slovesnostmi jo je posvetil dne 7. oktobra 1900. goriški nadškof, kardinal dr. Jakob Missia. Bilo je na praznik roženvenske Kraljice. Poleg že imenovanega kardinala sta bila pri slovesnosti pričujoča še dva škofa: ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič in ameriški škof Slovenec iz St. Clouda, Minn., Jakob Trobec, rojak iz Polhovega Gradca. Navzoč je bil tudi tedanji frančiškanski provincial iz Ljubljane, p. Konstantin Luser, in mnogo svetne in redovne duhovščine, vernikov pa nepregledne množice.

Razen cerkve je kardinal posvetil tudi veliki oltar, stranski oltar sv. Antona Padovanskega je posvetil škof Jeglič, oltar sv. Antona Puščavnika pa škof Trobec. Oltarja Srca Jezusovega takrat še ni bilo in ga je posvetil škof Jeglič ravno na svoj god 13. junija 1912.

Cerkev je velika in lahko obseže približno 2500 ljudi. Zidana je v renesanskem slogu in napravi od zunaj mogočen utis, zlasti po veličastnem

zvoniku na evangeljski strani, na listni strani pa po kupoli, ki se dviga nad milostno kapelico in tako že od zunaj obrača pozornost nase.

Pročelje cerkve je zelo bogato okrašeno z zvezdo iz kamena in napisom na barvanem steklu "Ave Maria." Dva mogočna polstebra iz rdečega veroneškega marmorja nosita glavni zidec na vrati. Nad podboji vrat je iz kamena izdolbena doprsna podoba Marijina z romarji ob straneh. Glavna vrata so nenavadno lepo in umetno rezbarsko delo, ki nam

predstavlja Marijine predpodobe: Saro, Rahelo, in Judito ter preroke, ki so napovedovali o Mariji: Mozesa, Davida in Izaijo.

Kakšna pa je notranjščina brezjanske cerkve? Veličastvo hiše božje te kar prevzame. Ta višina, svetloba in snaga do zadnjega kotička. Cerkev je dolga 39 metrov, široka 19 metrov, visoka pa 17 metrov.

Veliki oltar je posvečen sv. Vidu, mučencu. Slika cerkvenega patrona je prekrasen mozaik. Kadar sije večerno sonca na sliko, je pogled neizbrisen, krasota te vsega prevzame: zgoraj zlat mozaik, spodaj pa oltar iz snežnobelega

marmorja, ki je v vseh posameznostih izdelan z nepopisnim okusom. To se vidi samo na Brezjah. Strokovnjaki strme stoje pred tem oltarjem in kar ne morejo obrniti svojih oči od njega.

Od velikega oltarja in od tabernaklja se naše oko in naše hrepenenje takoj obrne v kapelo Marije Pomagaj. Slika je že spredaj opisana. Milostna kapela je ostala na svojem mestu v novi cerkvi nespremenjeva v svoji notranjščini. Od zunaj so je ometali s cementnim ometom in ji naredili novo prečelje, nad njo pa je pozidana nova večja kapela z mogočno kupolo, da je tako milostna kapela od vseh strani dobro zavarovana. V kapelici je ostalo vse tako, kot je bilo prirejeno leta 1800., ko je bila kapela pozidana, oziroma 1814., ko je bila poslikana.

Ostala notranja oprava nove cerkve je večina delo domačih umetnikov. Največ zaslug ima za brezjansko cerkev umetnik po božji volji Janez Vurnik iz Radovljice, ki je seveda imel svoje pomočnike. Vsi oltarji so Vurnikovo delo, prižnica, spovednice, kakor tudi obhajilna miza. Klopi je napravil neki Pezdič iz Ljubljane. Oltar Srca Jezusovega je naredil po Vurnikovi smrti njegov učenec Jožef Pavlin, ki je vse dokončal po Vurnikovih načrtih. Žal, da je moral umetnik Pavlin v prvo svetovno vojno in je tam našel smrt. Podoba sv. Vida na velikem oltarju, barvana okna in slike sv. križevega pota so tuje delo, okvire križevega pota je naredil domači umetnik. Znamenita glavna cerkvena vrata je napravil bivši mošenjski župan Janez Resman. Sliki obeh sv. Antonov, Padovanskega in Puščavnika je naslikal Sorčan Grohar. Slika na oltarju presv. Srca Jezusovega je Vavpotičevo delo. Velika umetniška vrednost je prekrasna omara za orgle. Tudi domače delo Vurnikovo. Klopi na koru je napravil br. Ignacij Erman, O. F. M. Zakristijsko omaro z vložki je napravil po načrtu Vurnika br. Humil Šavelj, O. F. M.

BREZJANSKI ZVONOV

Pred prvo svetovno vojno je imela brezjanska cerkev štiri bronasti zvonove. Trije manjši so bili iz stare cerkve, veliki zvon pa je daroval leta 1893. Miha Studen, posestnik iz Tupalič. Težak je bil 3300 kg. in je meril v premeru 1.49 m. Zvon je stal 2800 goldinarjev, kar je bila takrat velikanska veljava. Ta zvon je nosil napis: "Daroval me je Miha Studen, da žive razveseljujem, mrtve obžalujem, slavo Mariji oznanjujem." Zvonjenje je bilo lepo, ubrano, a vojska mu je napravila konec. Pustila je cerkvi samo najmanjši zvon. Leta 1918., takoj po končani vojni, je tovarna na Jesenicah vlila za Brezje nove zvonove, ki pa so bili, žal, jekleni. Malo preaglili so se z njimi ter so jih prehitro naročili, ker pač kmalu po vojski ni bilo ne denarja in ne materiala za boljše zvonove. Toda ti jekleni zvonovi so ostali v zvoniku samo nekaj na 10 let. Zamenjali so jih z mogočnimi bronastimi, ki so peli v melodiji: Salve Regina. Glasove je zbral slavní frančiškanski glasbenik in skladatelj p. Hugolin Sattner. Jeklene zvonove pa je dobila nova cerkev sv. Frančiška v Siški - Ljubljana. Druga svetovna vojska, hvala Bogu, na Brezjah ni pobrala zvonov in tako imajo še zdaj popolno in lepo zvonjenje.

SINOVI SV. FRANČIŠKA NA BREZJAH

Dolgo časa so imeli na Brezjah velike težave: niso imeli pri božjepotni cerkvi stalnih duhovnikov in zato romarji niso mogli biti pravilno postreženi. Škofija ni imela toliko duhovnikov, da bi jih bila mogla več nastaviti na Brezje. Tedanji ljubljanski škof dr. Jakob Missia se je obrnil na frančiškane, da bi prevzeli oskrbo brezjanske božje poti. Frančiškani so začeli že leta 1894. pošiljati v poletnem času na Brezje nekaj patrov. Stalno niso mogli ostati, ker ni bilo samostana. Obojegapa ni bilo mogoče zidati obenem: cerkev in samostan. Kar je prišlo

„miloščine, je šlo za cerkev. Iz zadrege je rešila božjo pot ljubljanska gospa Frančiška Ovijač: za zidavo samostana na Brezjah je zapustila v Ljubljani veliko hišo v svoji oporoki. Hišo so prodali in dobili toliko, da so lahko začeli zidati. Dne 5.sept. 1897. so že položili temeljni kamen za samostan. Kamen je blagoslovil ljubljanski stolni prošt dr.Klofutar, govor pa je imel znani p.Jožef Bizavičar, ki je postal potem prvi predstojnik samostana na Brezjah. Prav posebne zasluge, da so frančiškani mogli priti na Brezje, je imel p.Placid Fabiani, večkratni frančiškanski provincial.

Stavba je bila v enem letu dovršena; leži na severni strani cerkve in dela z njo četverokot. Dne 9.oktobra 1898. je škof Jeglič samostan blagoslovil in vpeljal frančiškane.

V prvi frančiškanski družini so bili sledeči člani: P.Jožef Bizavičar, predstojnik, p.Konrad Mesar in p.Kazimir Vajdič ter dva brata: Brat Sanktes Pelce, kuhar in brat Humil Šavelj, mizar. Vsi so imeli dela čez glavo: patri v cerkvi, brata v samostanu. Brat Humil je napravil pohištvo v sobe, dalje pa je delal prekrasno zakristijsko omaro.

P.Jožef Bizavičar je umrl 8.sept. 1905. in je bil pokopan na brezjanskem pokopališču, kjer so frančiškani dobili svoj lastni oddelek. Njegov naslednik je bil v predstojništvu brezjanski rojak p.Avrelj Knafelj, ki pa je kmalu odšel za gvardijana v ljubljanski frančiškanski samostan in je ondi umrl leta 1912. v 50. letu starosti. P.Avrelj je bil nekaj pred smrtjo imenovan za škofa nekje v Srbiji. Imenovanje mu je prišlo popolnoma nepričakovano in se ga je seveda prestrašil. In sklenil je: "Na Sv.Višarje grem, da se z Marijo posvetujem." Med potjo ga je hudo obžulil čevelj. Dobil je zastrupljenje in je kmalu po vrnitvi iz Sv Višarij umrl. Posvečen za škofa ni bil.

Naslednik p.Avrelja kot predstojnik je bil p.Marijan Širca. Za njim je prišel p.Salvator Zobec, nato p.Jeronim Knoblehar, p.Alfonz Furlan, za tem p.Bonaventura Resman, ki je bil z malimi

presledki gvardijan na Brezjah skoraj 30 let. Vmes je bil še p.Mariofil Holeček, p.Joahim Košenina in p.dr.Hadrijan Kokolj. Zadnji je bil gvardijan ob sasedbi Nemcev leta 1941.

Naravno je, da je božja pot na Brezjah silno napredovala, odkar jo vodijo redovniki frančiškani. Tako je bilo na primer leta 1897., ko še ni bilo frančiškanov na Brezjah, obhajanih 13,000 vernikov, prihodnje leto pa že 23,000. To število je vedno rastlo; leta 1913. je bilo na Brezjah 65,000 sv.obhajil. Pred drugo svetovno vojno pa tudi do 100,000.

BREZJANSKA MARIJA KRONANA

V katoliški cerkvi je stara navada, da se na posebno prošnjo v Rimu milostne Marijine podobe slovesno kronajo. Tako je tudi ljubljanski škof dr.Jeglič, ki je bil vnet častilec Matere božje in goreč pospeševalec brezjanske božje poti, poslal 16. marca 1907. prošnjo v Rim na sv.stolico, da bi se smela Milostna podoba Marije Pomagaj slovesno kronati. V Rimu je bila prošnja uslišana in so 15.junija izdali dovoljenje in škofa Jegliča pooblastili, da kronanje izvrši.

Začele so se velike priprave za izredno slovesnost. Dve zlati kroni: za Jezuščka in Marijo, je umetno izdelal ljubljanski zlatar Kregar. Možje in fantje so vozili in postavljali mlaje in dekleta so skozi ves teden pred slovesnostjo pletle vence; samo v stolpu so obesili 8 zastav, dolgih po 10 metrov. Pred velikimi vratmi in drugod, kjer se je imela pomikati procesija, so bili postavljeni slavloloki. Načrt za šotor, kjer se je imelo kronanje izvršiti, je napravil Janez Vurnik iz Radovljice. Z zelenjem in draperijami v raznih barvah je šotor okrasil dekorater Ulčar iz Kamnika.

Cerkev sama je bila vsa preprežena z venci, zlasti pa je bila kar najlepše okrašena milostna kapela. Že dan pred slovesnostjo so prihajali romarji v obilnem švilu od vseh strani. Škof dr.Jeglič je tudi prišel že dopoldne prejšnjega dne ter je bil slovesno sprejet. Popoldne pa je

šel v spovednico in je spovedoval dolgo v noč. Tudi več drugih duhovnikov je prihitelo na pomoč, mnogi so vztrajali kar vso noč v spovednici, vendar pa ni bilo mogoče vseh romarjev spovedati, zakaj zbralo se jih je tisti dan na Brezjah do 30,000. Med molitvijo in pobožnim petjem so z velikim hrepenenjem pričakovali dneva kronanja. Bila je ravno angelska nedelja, dne 1. septembra 1907.

Ob 9. uri je šla duhovščina s prevzvišenim k Marijinemu oltarju, kjer so sneli milostno podobo, jo dali v zato pripravljen okvir in jo postavili na lepo okrašena nosila, katera so dvignili štirje frančiškani in šli v procesiji najprej samo do pripravljenega šotora, kjer so postavili milostno podobo na za to pripravljeni oltar. Škof Jeglič je stopil na prižnico. S samo njenim lastno apostolsko gorečnostjo je govoril o Mariji, Kraljici nebes in zemlje. Po pridigi se je škof vrnil v šotor, kjer je, obdan od duhovščine – bilo jih je do sto – izvršil predpisane obrede kronanja. Slovesni trenotek je navzoče množice popolnoma prevzel, ko je škof položil na glavo Mariji in Detetu Jezusu v njenem naročju prekrasni zlati kroni.

Ko je bila brezjanska Kraljica kronana, so jo kot kraljico nesli v slovesni procesiji izpred cerkve pod slavoloki in med mlaji po trgu do glavne ceste čez polje in nazaj. Raznih zastav in bander je bilo v procesiji okrog 70. Lepo petje pri procesiji in pri sv. maši so poskrbeli združeni pevski zbori iz Brezja in okoliških fara. Petje je spremljala ubrana in močna godba na pihala iz Bleda. Za to slovesnost kronanja je takrat mladi dr. Franc Kimovec zložil mogočno pesem "Odrpta so sveta nebesa."

Odrpta so sveta nebesa,
odgrnjena sveta zavesa,
prestol se nad nami zari,
Gospa na prestolu sedi.

Oj angeli božji, hitite
in zlato ji krono nesite,
krono Mariji Devici,
svoji nebeški Kraljici.

Krog ljube Gorenjske ravnine
pozdravljene tvoje višine,
pozdravljena, Triglav in Stol,
varujta Marijin prestol.

Oj mili Slovenci, hitite
in zlato ji krono nesite,
krono Mariji Devici,
svoji nebeški Kraljici.

Oj zemlja, vse tvoje ravnine,
oj zemlja, vse tvoje višine,
kar koli si: gora in dol,
oj vsa si Marijin prestol.

Zemljani pobožni, hitite
in zlato ji krono nesite,
krono Mariji Devici,
svoji nebeški Kraljici.

Odrpta so srca nam vneta
za tebe, Devica presveta,
pripravljen je v srcih prestol
le tebi, a svetu nikoli!

Častilci Marijni, hitite
in zlato ji krono nesite,
krono Mariji Devici,
svoji nebeški Kraljici.

Besedilo je napravil Msgr. dr. Jože Debevec.

Vsej slovesnosti je dajalo ubrano pritrkavanje brezjanskih zvonov in streljanje z možnarji močni povdarek.

Procesiji je sledila pontifikalna sv. maša v cerkvi.

Slovesnost pa ni bila končana na angelsko nedeljo, temveč je bil po kronanju prirejen na Brezjah nekaj Marijin misijon: skozi osem dni so se vršile vsak dan pridige in slovesne sv. maše. Ves teden je bilo dosti ljudi, ki so prejeli sv. zakramente. Vse one dni je bilo razdeljenih 17,000 sv. obhajil.

Tudi obletnica kronanja je bila kaj slovesna. Takrat je prišel na Brezje goriški nadškof dr. Frančišek Sedej ter je ob tej priliki opravil pontifikalno sv. mašo. Na angelsko nedeljo je vedno veliko romarjev na Brezjah, da počaste svojo kronano Kraljico. Res, s slovesnostjo kronanja Marije Pomagaj se je božja pot na Brezjah mogočno razmahnila.

RAZNE SLOVESNOSTI PRI MARIJI

Na Brezjah so prihajali romarji prav skozi vse leto: Poleti in pozimi. Ob nedeljah v poletnem času, pred vsem ob Marijinih praznikih, je na Brezjah velik naval romarjev. Večkrat pa prirerajo večja skupna romanja. Nekatera je treba omeniti.

Poprvi svetovni vojni je začela vsako prirejati. Zveza slovenskih vojakov na Brezjah svoja romanja in zborovanja. Fantje in možje, ter invalidi so se pri Mariji Pomagaj vedno dobro počutili in so vsako leto nesli domov mogočen kres navdušenja za Brezje in njih Kraljico.

S posebnimi vlaki se pripeljejo večkrat Štajerci na Brezje. Duhovniki sami taka romanja spretno organizirajo in pridejo sami s svojimi ljudim k Mariji. Navdušen organizator teh romanj je bil dolga leta znani župnik in dekan Franc Gomilšek, ki so ga med drugo vojsko Nemci ustrelili.

Tudi Dolenjci so Prirejali svoja romanja na Brezje. Ravno tako Prekmurski Slovenci. Izseljenci, kakar pridejo svojo domovina obiskati, ne pozabijo obiskati Marije na Brezjah. Tako so imeli svoje pobožnosti na Brezjah ameriški in westfalski Slovenci. Posebno radi so obiskovali Brezje, kadar so le mogli, Korošci, Goričani in Tržačani.

Lep vse slovenski shod naših mož in fantov je bil prirejen leta 1904. s približno 8000 udeleženci.

Leta 1909. je bil na Brezjah mladeniški Marijanski kongres, leta 1915. shod dekliskih Marijinih družb ljubljanske škofije. Zbralo se je takrat 6000 deklet pri Mariji Pomagaj. Gorenjska je priredila svoj katoliški shod leta 1921. Bilo je 10,000 udeležencev. Leta 1937. je bil na Brezjah velikanski tretjeredniški kongres. Vzajemno so se združili vse tri veje frančiškanskega reda: frančiškani, minoriti in kapučini. Okrog 10,000 tretjerednikov se je zbralo.

Razna katoliška društva rada prihajajo na Brezje, da opravijo svojo

pobožnost pri Mariji, imajo govore in posvetovanja, za kar je posebno pripraven obširni prostor pred cerkvijo, ki je bil ravno pred drugo svetovno vojno okusno preurejen po načrtih mojstra arhitekta Plečnika. Tudi senčni park je za take namene na razpolago. V slučaju slabega vremena pa je tudi v samostanu srednje velika dvorana, da so zborovalci pod streho.

Pogosto obhajajo na Brezjah nove maše, brez hrupa in v domači zbranosti. Prav veliko je pa na Brezjah vsako leto porok – po več sto. Mladi pari pridejo pred Marijo sklepat življenjsko zvezo, kar jim je najdražji spomin do smrti. Vsak je ponosen, če lahko reče: "Na Brezjah, pri Mariji Pomagaj, sem bil poročen."

V rednih razmerah je bilo na Brezjah vedno vsaj šest patrov, ki so skrbeli za romarje. Ob nedeljah in praznikih pa je prišlo nekaj patrov iz Ljubljane pomagat. Tudi nekateri svetni duhovniki so redno hodili ob shodih iz Ljubljane na pomoč. Predvsem so navdušeno in radi pomagali duhovniki profesorji iz škofovih zavodov v St. Vidu pri Ljubljani. Na Brezjah je bilo vedno tudi nekaj pokojenih svetnih duhovnikov, ki so pridno pomagali z mašami, zlasti pa s spovedovanjem romarjev.

V poletnem času je bila prva sv. maša vsak dan ob 5. uri zjutraj. Ako so romarji želeli, je bila maša še bolj zgodaj. Zadnja maša je bila vedno ob delavnikih in ob nedeljah ob 10. uri, takrat ko so prišli jutranji vlaki iz obeh strani – od Ljubljane in od Gesenice. Ob nedeljah in praznikih so bile pridige redno ob 7. uri in ob 10. uri. Ob romarskih večjih shodih je bilo več pridig in ob različnih urah. Presodili so, da je v rednih razmerah pred drugo svetovno vojno prišlo na Brezje vsako leto 200,000 romarjev.

NOVEJŠA ZGODOVINA BREZIJ

Že ta, recimo: starejša zgodovina brezjanske božje poti, je zelo zanimiva in bogata Marijinih dobrot. Na poseben

način pa je zanimiva najnovejša zgodovina Brezij njih kronane Kraljice, milostne podobe Marije Pomagaj. Kaže nam največji triumf, najsijajnejšo zmago Marije, Kraljice Slovencev, pa tudi največjo bridkost in ponižanje.

Največjo zmago je doživela naša brezjanska Kraljica, ko je šla leta 1935. v triumfalnem sprevodu skozi Gorenjsko v belo Ljubljano, ko je bila proglašena za zavetnico sijajnega evharističnega kongresa.

Največjo bridkost pa so doživele Brezje, ko so bili leta 1941. izgnani frančiškani, varuhi brezjanske Kraljice in njenega svetišča. In kupa trpljenja je bila polna, ko je morala Marija sama stopiti iz milostnega trona in je morala kot begunka v tuje kraje.

Kako je potem Marija brezjanska bila priča narodove posvetitve brezmadežnemu Njenemu Srcu, kako si je izbrala svoje začasno domovanje v ljubljanski stolnici in kako se je slednjič vrnila nazaj v svojo hišo na Brezje, s tem naj pove ta najnovejša zgodovina.

MARIJA POMAGAJ Z BREZIJ; VISOKA POKROVITELJICA EVHARISTIČNEGA KONGRESA V LJUBLJANI

Leta 1935. od 28. junija do 1. julija se je v Ljubljani vršil evharistični kongres za vse katoličane v Jugoslaviji. Bila je to največja in najlepša verska manifestacija, kar jih kdaj videl naš narod. Člani pripravljalnega odbora za kongres so takoj na prvi seji dne 9. okt. 1934. sklenili naprositi ljubljanskega škofa, da proglasi Marijo Pomagaj z Brezij za pokroviteljico kongresa. Škof dr. Gregorij Rožman se je tej prošnji rad odzval in je šel v tej smeri še velik korak naprej: ni samo proglasil brezjanske Marijo za zaščitnico kongresa, temveč je določil, da bo Marija sama prišla na kongres v Ljubljano. Ves odbor in vse ljudstvo je to škofovo misel pozdravilo z največjim navdušenjem. Pa je tudi res lepa in ganljiva misel in zavest: Marija z Brezij bo šla z nami v Ljubljano na kongres. Na tako misel

mora priti samo škof, ki je popolnoma iz naroda in docela pozna slovensko ljudsko dušo, kot jo tako globoko pozna škof dr. Rožman.

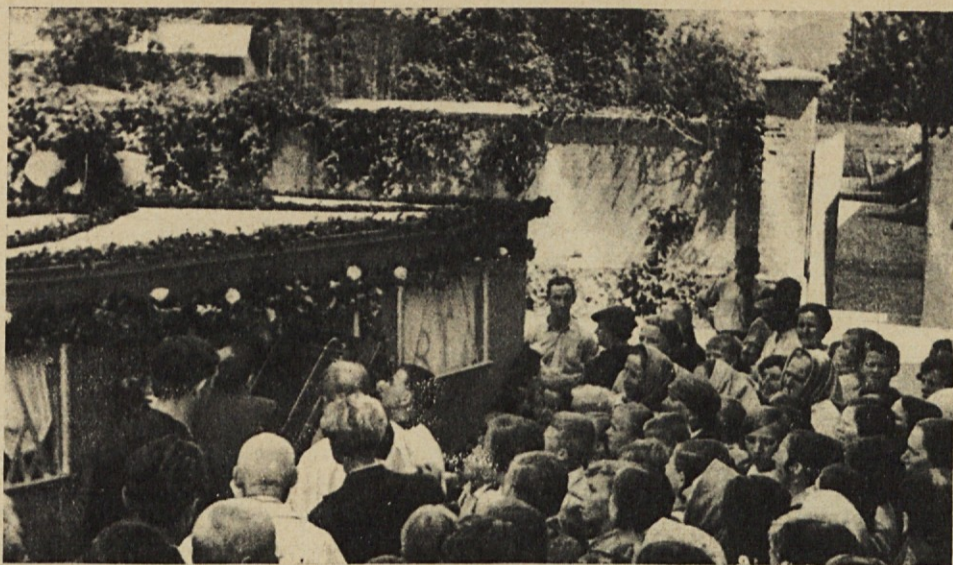
MARIJA Z BREZIJ ROMA V LJUBLJANO

Knjiga "Evharistični Kongres v Ljubljani" sprašuje: Kako smo si pač mogli misliti, da bi na kongres šli sami, brez milostne Marije z Brezij? Slovenci vedno lahko s ponosom rečemo, da smo Marijin narod in zato smo bili prepričani, da na našem evharističnem prazniku ne moremo dovolj vredno počastiti Jezusa v najsvetejšem zakramentu, če nam ne stoji ob strani ona, ki nas nikdar ne pozabi, ki vedno nosi naše molitve pred božji prestol in nam vrača bogat blagoslov. Pa tudi vera v njeno pomoč, v njeno božje materinstvo, v njeno kraljevanje nad Slovenci, naj bi se s tem njenim romanjem poživila. Prav zato je Marija z Brezij morala v belo Ljubljano, da se je znova oklenejo stotisoči naših slovenskih src.

Njena pot z Brezij v Ljubljano in zopet nazaj je bilo nekaj tako slovesnega, tako toplega, nenarejeneta, da nihče, ki je videl prizore na tej zmagoviti poti, ne bo pozabil tega in se mu nikdar ne bo omajalo vera ne le v Marijo, marveč tudi v naš narod. S kolikim ognjem in s koliko ljubeznijo je naše ljudstvo povsod sprejemalo milostno podobo, to se da samo videti, samo čutiti more človek, napisati tega ne more. Ni bil to praznik Gorenjske, to je bil praznik vse naše zemlje in vsega našega ljudstva.

Bog je naklonil prekrasno vreme 28. junija 1935. in mogočno jutro je vzcvetelo nad gorenjskimi planinami. Prišel je dan, ki ga je naredil Gospod, prisluhnile so gore, prisluhnili so polja, vzvalovalo je zoreče žito, potihnili so gozdovi in tisoči src so se oklenili v goreči molitvi svoje Matere in odhajali z njo v Ljubljano na skupen praznik.

Že dolgo pred osmo uro so se začeli na Brezjah zbirati ljudje. Od blizu in daleč so prihiteli. Mnogi so razočarani

Slovesna pot Marije Pomagaj z Brezij na kongres
Na Brezjah: Prenos milostne podobe v avtomobil

prišli pred njen oltar, ker so sliko že ob osmih vzeli iz oltarja in jo prinesli na samostansko dvorišče. Tam so jo večje roke položili v poseben, nalašč za to izdelan okvir, in nekako ob pol desetih so na zlato vrstico pritisnili brezijski pečat, nakar so jo v slovesnem sprevodu spet nesli nazaj na njen oltar.

Podoba v okviru je ostala še nekaj časa v oltarju, medtem pa so v zakristiji podpisovali spremno knjigo, ki so jo voditelji potem nesli s seboj v Ljubljano. Besedilo se glasi:

"Za časa vladikovanja dr. Gregorija Rožmana so prenesli milostno podobo Marije Pomagaj z Brezij v Ljubljano v svečanem sprevodu. Dne 28. junija 1935. so milostno podobo vložili v poseben okvir, delo arh. ing. Avgusta Ogrina, nato zapečatili. Gvardijan p. Bonaventura Resman je nato izročil sliko vpričo podpisanih v naše varstvo. Oddal: P. Bonaventura Resman. Sprejel: P. Roman Tominec." Slede podpisi navzočih: P. Krizostom Sekovanič, dr. Miha Krek, Ivo Pršuh, Jože Košiček, Avg. Novak, Franc Gabrovšek.

Ljudstvo je nestrpno, še bolj pa, ko pride krasni avtomobil, ki bo vozil milostno podobo. Na samostanskem dvori-

šču ga morajo okrasiti. Sicer je bil okrašen že v Ljubljani, pa se je cvetje med potjo preveč zaprašilo. Avtomobil že čaka pred cerkvenim vrati. Dvignili so milostno podobo z oltarja, vso cerkev je prevzela čudna tesnoba, ki prime človeka le ob slovesu. Marija odhaja. Prvikrat se je to zgodilo, da je zapustila svoj prestol in odšla, da vrne obisk vsem, ki zaupno prihajajo k njenemu oltarju, da jim vrne ljubezen za ljubezen. V tišini in joku so v sprevodu prenesli sliko v avtomobil brezijski redovniki. V avtomobilu pa so Marijo sprejeli: P. Roman Tominec, p. Krizostom Sekovanič, dva Frančiškova križarja in štiri Frančiškove klarice.

Z nekaj minut zamude se je razvil mogočen sprevod avtomobilov. Spredaj je vozil časnikarski avto z vodjo poročevalske službe, potem so se vozile usmiljenke iz Beograda z misijonarjem Andrejem tumpejem, nato vodstvo prevoza s stolnim vikarjem Jožetom Košičkom. Sledil je avtomobil z milostno podobo, za njim pa številni avtomobili, ki so vozili razne zastopnike. Katoliško akcijo je zastopal dr. Miha Krek. V svojem avtomobilu je bil tudi mostarski škof Alojzij Mišić O.F.M. Nekaj časa je milostno podobo spremljal tudi avtobus Brezjanov.

Ves Kranj se je zbral, da pozdravi Marijo

Vroč sonce je neusmiljeno žgalo in niti za trenotek ni popustilo, ko je sprevod krenil proti Ljubljani. Ta dan je bil izredno vroč. Na cesti stoje ljudje, povsod jih je polno. Vsi hočejo videti Marijo. Takoj na Posavcu je že prvi pozdrav. Drobavski župnik je pripeljal svoje farane. Sprevod ne postane, hiteti je treba, da ne bo prevelike zamude.

V Gobovcih je pričakoval avtobus Podbrežanov. Naproti so prišli. Zvonovi pojo v Podbrezjah in na prijazne Taboru vriskajo, ko se avto z milostno podobo vstav pred znamenjem. Množica poje "Lepa si, lepa--" Številne otroške roke se stegnejo in obsipavajo avto s cvetjem.. Cesta se zajezi z ljudmi, radi bi hitro naprej, pa ni mogoče. Vendar se je množica razmaknila. Sprevod brzi čez Bistrico proti Naklem. Povsod ob cesti polno ljudi ki z globokim spoštovanjem pozdravljajo Marijo. Skoraj ni hiše ob cesti, da bi ji v oknih ne gorele sveče, da bi ne bila okrašena s cvetjem, z zastavami v papeških

in narodnih barvah. Povsod so mala znamenja pred hišami: Križi, svete podobe, mlaji. Ko prihaja Marija, padajo ljudje na kolena, oči hrepeneče iščejo, roke se sklepajo, solze teko....

Že je prispel sprevod v Naklo. Četa gasilcev, številne narodne noše, Marijina družba, Marijin vrtec, mlaji, zvonovi, pesem, množica vernih ljudi. Avto z milostno podobo zavozi skozi gost špalir, ki pa se takoj zgrne okrog Marije. Ljudsko petje napravi mogočen vtis. Ljudje se drenjajo, saj ne moreje priti vsi na vrsto, da bi vsak od blizu videl Marijino podobo. A čas je kratko odmerjen, po goreči molitvi že hiti sprevod čez polja proti gorenjski metropoli, Kranju. Sveti Jošt in Šmarjetna gora pozdravljata z desne, z leve Kriška gora in Storžič.

Kranj je ves slovesen, ves praznično odet. Zastava pri zastavi, okna razsvetljena in okrašena, delo počiva, stropi stoje. Glavni trg je živ, velika množica je zbrana. Pred mogočno cerkvijo čaka vsa Predoslje: V pričakovanju Marije Pomagaj z Brezji

Velesovci z župnikom J. Brešarjem pred milostno podobo

šolska mladina in številno učiteljstvo. Otroci obsipajo avto s cvetjem, iz možkih grl zadoni pozdrav Mariji. Mogočno odmeva pesem po ulicah, Vsi začno moliti, nato povzame vsa tisočglava množica: "Ti, s Marija, naša Kraljica." Kranj se je mogočno poklonil svoji nebeški Kraljici. Sprevod je krenil po mestu nazaj in odšel v drugo stran pod gore.

Nad vse lep je bil sprejem v Predosljah. Marijini vrtec je čakal že pri cesti in pozdravil Marijo s trikratnim "Ave," nato pa je avto krenil proti cerkvi in na pot so ves čas otroci metali cvetje. "Pokleknimo, pokleknimo---" so se zaslišali glasovi in vse ljudstvo je popadalo na kolena. Avto se je vstavil tik, pred krasnim, umetniško izdelanim evharističnim križem pred cerkvijo. Ob križu je bil zelo okusno narejen velik Marijin monogram iz samega cvetja. Duhovščina je začela peti lavretanske litanije in ljudstvo je kleče pobožno odpevalo nato pa so vsi skupaj zapeli še nekaj Marijinih pesmi. To je bil tako prisrčen in ganljiv sprejem, da je moral vsakogar navdati s prepričanjem, kako globoko verno je naše ljudstvo, obenem pa je tudi pokazalo, kaj je nam Slovencem Marija z Brezij, kako jo narod res ljubi in

koliko čast jo skazuje: Zbogom, Predoslje! Marija mora naprej, že jo sprejemajo mlaji, na katerih so napisi "Zdrava Marija!" Sprevod se pomika med gozdiči in polji, vrtovi in travniki proti Šenčurju.

Vsa senčurska ogromna fara je zbrana, duhovščina, občinski predsednik, družbe in kongregacije, mladina. Špalir in mlaji kažejo pot pred cerkev mimo razsvetljenega evharistične križa. Spet petje in molitev, vzdih in solze, obleganje avtomobila in vriski pobožnih src, cvetje iz otroških rok. Ganljivi so bili prizori, ko mati prinese svojega dojenčka in ga solznih oči kaže in priporoča Mariji. Poldan zvoni. Vsa množica zapoje "Angelsko češčenje." Saj bolj primerne pobožnosti v tej uri ni bilo mogoče najti.

Komaj so odšli iz Šenčurja, že so prišli Mariji naproti kolesarji, cela četa in so ves sprevod spremljali na svojih okrašenih vozilih in v svojih belih srajcah tja do Velesovega. Ljudje so v opoldanski vročini čakali na ovinku pod vasjo. Velesovci so naredili Mariji tako domač in topel sprejem, da je šlo vsem do srca. Nič narejenega, nič pripravljenega, vse je privrelo iz čistih dus, pristno, resnično naše. Župnik Brešar je mogočno intoniral Marijino pesem "Lepa si, lepa,"

Prvotna cerkev na Brezjah

nato pa je vse ljudstvo skupno zmolilo molitev "Pozdravljena, Kraljica" in še desetko rožnega venca, nato pa so ljudje udrli k avtomobilu, kakor da gredo okoli oltarja, so se pomikali drug za drugim mimo milostne podobe in nad vse ganljiv je bil prizor ko so prinesli na nosilih bolnico k Mariji, da je pomolila pred njo in jo prosila ljubega zdravja. Vsi obrazi so se čudno zresnili, kakor da pričakujejo čudeža. Ko bi bil prišel Kristus mimo, bi povedal, kot je nekoč: "Resnično povem vam, tolike vere nisem našel v Izraelu-" Še s pesmijo "Ti o Marijo," so se poslavili Velesovci od nje in sprevod je krenil čez zoreča polja proti Cerkljam. Sonce neusmiljeno pritiska, soparica leži nad klasjem, odnekod zvoní. Nikjer vetra, nič se ne premakne, vse je zaverovano v svet molk in pričakuje zmagoslaven pohod brezijške Marije.

V Cerkljah je spet zbrana vsa fara. Ko avto z milostno podobo še obstal ni, je godba že zaigrala "Marija, skoz življenje

voditi srečno znaš" in po nekaj taktih je poprijela vsa množica. Spet ista slika, pa vendar vsak trenotek nova. Ljudje ob podobi s svetimi, v molitev in prošnje zatoplenimi obrazi. Pesem za pesmijo, molitev za molitvijo, prošnja za prošnjo, saj se zdi, kot bi gledali pravljичno igro.

Vendar so ljudje vse to videli na lastne oči in ni bila prevara. Ljudstvo moli in srečno je, da ima svojo Mater, svojo Kraljico tako blizu poleg sebe.

Od vse povsod pojo zvonovi, polja je zajel slovesen mir. Ljudje puščajo svoje delo in opravke po hišah in na polju, vse hiti k cesti, z vseh strani se zgrinjajo po stezah in mejah in ko pridrvi prvi okrašen avtomobil daleč spredaj, že pokleknejo in se ozirajo za milostno podobo. V vsaki vasi, pri vsaki hiši čakajo ljudje. Vrsta kolesarjev se množi, vedno novi in novi se pridružujejo in ko je prišel sprevod v Komendo, jih je bilo že čes sto.

Komenda seveda tudi ni hotela biti med zadnjimi. Kdo bi mogel prešteti vso množico? Veliko je bilo tudi duhovščine, poleg domače je prišla tudi iz sosednjih fara. Zraven je bil tudi župan, gasilska četa je strumno stala v vrsti, dalje Marijina družba, in šolski otroci z učiteljstvom. Številne zastave so plapolale, sredi med njimi je zastaven fant držal orlovski prapor. Vsa Komenda je bila svečana in slovesna kot le malokdaj. Ljudstvo je zapelo dve Marijini pesmi, se strnilo okrog Marijine podobe, v ljudeh je rastel ogenj in tako je vsako slovo od Marije globlje.

Iz Komende je šla pot proti Mengšu. Med mlaji, okrašenimi okni, v katerih so gorele sveče, med zastavami in čakajočimi ljudmi pride sprevod na trg, ki je bil ves v mlajih in ljudi toliko, da so mogli avtomobili komaj mimo. Ljudstvo je čakalo milostno podobo okrog znamenja na trgu. Poleg domače duhovščine so bili tudi misijonarji iz Grobelj, dekan iz Kamnika, čč. sestre iz mengeške hiralnice, razne družbe, šolska mladina in številno ljudstvo. Vsa množica je na glas odmolila desetko rožnega venca, godba je zaigrala nekaj Marijinih pesmi. Spet molitev,

ljudsko petje. Ljudstvo se težko poslavlja od svoje Matere, ki roma naprej proti Domžalam.

Domžalci so presenetili s finimi lepim okrasom glavnega trga. Venci, mlaji, rože, napisi, vse je čakalo na prihod Marije Pomagaj. Trg je bil poln ljudi, mladina, zastopniki občine, vse organizacije z zastavami. Avto se je prav počasi premikal skozi gost špalir, da so mogli vsi videti milostno podobo, potem se je ustavil in zadonela je Marijina pesem, privrela je iz src molitev, pa spet se je množica sprostila v kipeči pesmi.

Nekaj posebnega so naredili Trzinci. Tako preprosta, pa vendar umetniško izdelana dekoracija, vse v najlepšem redu. Otroci so stali v vrsti in vsak je držal v roki majhen prapor z milostno podobo Marije z Brezij. Cerkveni zbor je zapel lepo Marijino pesem. Marija je dobila svežega cvetja in iz daljave jo je že pozdravljala bela Ljubljana, pripravljena na sprejem visokega kongresnega gosta. Čimbolj se je sprevod bližal Ljubljani, tem več ljudstva stoji ob cesti. Z avtomobili se vozijo naproti. Navdušenje raste, vedno več je na oknih prižganih sveč, zastave so vedno bolj goste, na cesto pada sveže cvetje.

Na Črnučah je ob prihodu milostne podobe zagrmel strel, nato se takoj oglasi pesem, druga, tretja, obrazi gore, neka svečanost je razlita ljudem v oči. Avtomobil z milostno podobo je ves v cvetju, streha se ne vidi več, s kopo jo pokrivajo rože.

Proti Ljubljani gre Marija. Nasproti ji prihajajo avtomobili in se vračajo, z Ježice je prijezdilo nekaj fantov na konjih in jahajo na čelu sprevoda. Ježenci so postavili čez vso cesto veličasten baldahin v rdečih barvah in spet je strel naznanil Materin prihod. "Pozdravljena, zemlje ti blagoslov" so ji Ježenci navdušeno zapeli. Sledila je kratka molitev in še pesem, nato je pa Marija krenila proti Stadionu. Tubo zdaj za velik praznik njen prestol, ves Stadion bo kakor mogočno brezijsko svetišče, kjer se bodo zbrali tisoči in stotisoči pred njo in pred njenim

Sinom, evharističnim Kraljem. Ob Stadionu so čakale spet množice, prvi udeleženci kongresa, in s sprevodom so krenile po pločnikih do Sv. Krištofa. Poleg domačih vernikov je bila tu zbrana cela množica iz mesta in tam doli iz Most so prišli pozdravit Marija, pokroviteljico kongresa. Posebno veliko število je bilo narodnih noš. V svojih slikovitih oblekah je prišel Marijin vrtec iz Mladinskega doma na Kodeljevem. Ljudstvo je pozdravljalo Marijo z mahanjem robcev, nato pa je zapelo več Marijinih pesmi.

Tako je točno ob napovedanem času Marija dosegla cilj svojega romanja – Ljubljano. Na vsej poti ni bilo niti najmanjšega defekta ali kakega nereda. Marija je krenila po ljubljanskih ulicah med slovesnim zvonjenjem in pritrtkovanjem po vseh ljubljanskih cerkvah.

V tej uri je bila Ljubljana že vsa v kongresnem razpoloženju in prihod Marije Pomagaj je bila prav za prav prva kongresna slovesnost. Od železniškega prelaza, proti kolodvoru in po Miklošičevi cesti, čez Marijin trg, mimo frančiškanske cerkve do stolnice, vsepovsod se je nabralo številno občinstvo, ki je pozdravljalo Marijo z živahnim mahanjem robcev. Pred frančiškansko cerkvijo je bila prava gneča. Frančiškanska samostanska družina, Frančiškovi Križarji in Klarice v svojih slikovitih uniformah in praporčki, množica mahajoča z robčki, vse je bilo kot pravi triumf. Ob obeh straneh ceste so ljudje hiteli proti stolnici, kjer se je že kmalu po tretji uri nabrala cela množica ljudstva. Stolne kongregacije z zastavami, razna društva in zastopstva, številna duhovščina, zbor bogoslovcev, vse je pričakovalo njo, ki jo ljubimo. Točno ob napovedanem času je avto, komaj premikajoč se, privozil do stolnice. Marijo je sprejel ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v spremstvu škofa Bonefačiča iz Splita, škofa Milete iz Šibenika in škofa A. Mišiča iz Mostarja. Ljubljanskemu škofu sta asistirala kanonika dr. Tomaž Klinar in dr. Mihael Opeka, navzočna je bila vsa stolna duhovščina z bogoslovci.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman gre iz stolnice Mariji naproti ob njenem prihodu v Ljubljano

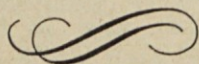
Kot morje je vzvalovala množica, ko so dvignili milostno podobo iz avtomobila in jo dejali na nosila. Nepozabni ostanejo vsem prizori tega pristrčnega sprejema. Vsa slovesnost Marijinega romanja je dobila prav v Ljubljani veličastno krono. Oči vseh pričujočih so bile zalite s solzami. Osem krepkih bogoslovcev je dvignilo nosila z milostno podobo na rame. Kakor so Izraelci nekoč nosili skrinjo zaveze, tako so Slovenci takrat v Ljubljaninostili našo Skrinjo naše zaveze: Skrinja zaveze, prosi za nas! Množica je pritiskala, reditelji skoraj niso mogli več zdržati, počasi se je pomikal sprevod z duhovščino in bogoslovci, ki so nosili Marijo, proti vratom stolnice. Nato se je pa v nekaj trenutkih stolnica napolnila do zadnjega kotička. Zadonele so orgle, vsa cerkev je navdušeno zapela "Ti, o Marija, naša Kraljica!" Kot vihar je donela pesem pod oboke veličastne in starodavne ljubljanske stolnice.

Preden so dvignili milostno podobo na oltar, so ugotovili, da so pečati na okviru pristni in da so ostali nepokvarjeni. Nato je pa zakraljevala Marija Pomagaj na oltarju sv. Disme, nasproti oltarja, kjer je presv. Rešnje Telo.

Vsa ogromna množica v stolnici je v

počastitev skupaj zmolila "Pozdravljena, Kraljica," nato pa še tri zdravamarije. Tisoče oči se je pobožno in zaupno oziralo na oltar in prosilo visoko Pokraviteljico kongresa nebeškega blagoslova, ki naj ga izprosi našemu ljudstvu v teh dneh. "Lepa si, lepa--" je spet zadonelo po vsej stolnici in mogočna himna "Povsod Boga" je zaključila to Marijino edinstveno pot, njen slavnosten pohod, njeno romanje z njenih Brezij na evharistični kongres v Ljubljano.

Proti koncu slovesnosti v stolnici je prišel častitljivi nadškof dr. Jeglič. Čeprav je bila gneča ogromna, se je vendar zanj našel prehod in je pristopil k oltarju. Solze ganotja so starčku zalile oči, ko je pozdravil Marijo Pomagaj v Ljubljani. Saj je on veliki glasnik Marijinega češčenja, in če smo Slovenci tako vdani njej, je to v veliki meri tudi njegova zasluga. Bog sam ve, s koliko gorečnostjo so je zahvaljeval za dan, ki ga je doživel na svoja stara leta. Bog sam ve, kako je prosil Marijo Pomagaj za blagoslov evharističnega kongresa...

NOČ PRED MILOSTNO PODOBO MARIJE POMAGAJ V LJUBLJANSKI STOLNICI!

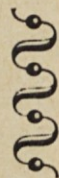
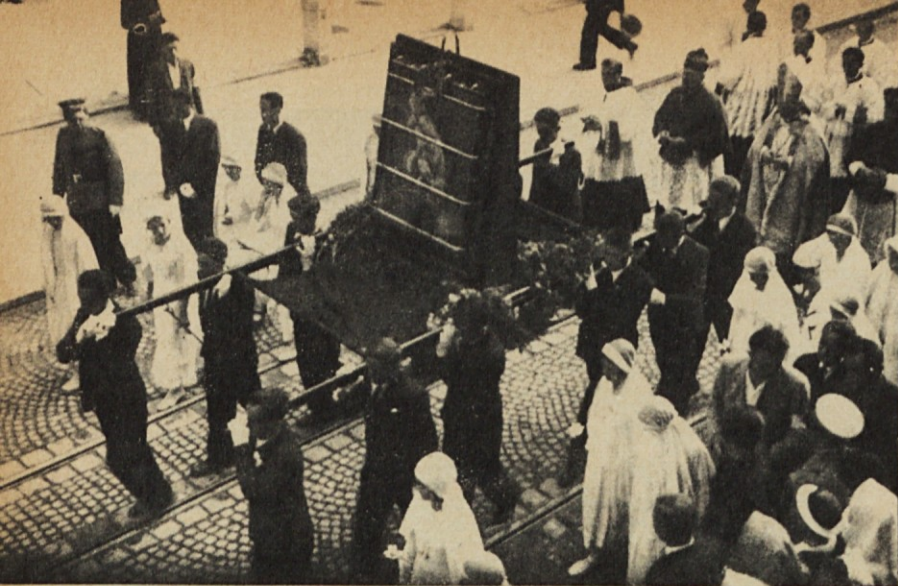
Komaj so cerkveni dostojanstveniki odšli iz stolnice, je ljudstvo začelo oblegati Marijin oltar, kjer se je začasno naša Kraljica naselila. Vsi tisoči ki so prihiteli od vseh strani, pa niso mogli obenem porovati na Brezje, vsi ti so hoteli porabiti priliko, da obiščejo Marijo v ljubljanski stolnici, saj bi to prav toliko pomenilo, kakor če bi šli gori na njene Brezje. Vso tisto dolgo noč ni bila Marija niti za trenutek sama, vso noč so se upirale vanjo verne oči, vso noč se je morala pogovarjati Mati s svojimi dragimi otroki, vso noč je nosila molitve in vroče prošnje k nebeškemu prestolu, vso noč je poslušala pobožno petje. Pobožnost je trajala brez prestanka. Komaj je bil odmoljen rožni venec, že se je oglasila pesem. Komaj se je poglela pesem pod mogočnimi oboki, že je preprosta ženica poiskala molitvenik in začela na glas moliti lavretanske litanijske in vsa cerkev je odgovarjala. Vse je hitelo k njej, vse se ji je izročalo, vse je molilo in prosilo. Ne le ženske, možaki so prišli, fantje, vsi po vrsti, celo starčki ob palicah kot k njej po slavo, saj ne morejo več na Brezje. Leta so jih strla in so še v cerkev komaj prišli. In mamice so klečale pred milostno podobo, z majhnimi, svetlimi in zaupnimi očmi. Za svoje sinove so prosile, za sinove, ki morda v daljni tuji deželi služijo kruh ali morda celo gladujejo božjega kruha. Za svoje hčere prosijo, naj jih Marija varno vodi po poti življenja, da ne zajdejo in še zase so prosile: morda za odpuščanje grehov, morda za srečno zadnjo uro in za milostljivo sodbo božjo. Spet je prišla mati z otročičkom v naročju, jokala je, morda je bil bolan. Molila je zanj, izročila ga je njej in z novim upom odhajala domov. Prišla so dekleta, prišli so fantje, morda so prvič v življenju zagledali milostno podobo Marije Pomagaj, saj so prišli tam od severne meje, od hrvaških krajev, tam z daljnih hribov. In sprejemala jih je

Marija, vso noč do jutra, vse po vrsti. Oči so postajale dremotne, pa nič ne de, samo eno noč je Marija v Ljubljani, potem mora nazaj na Brezje. In če je kdo zaspal, kdo bi mu zameril: sanjalo se mu je o Mariji Pomagaj. Marija ve, da smo ljudje in tudi človeške nas hoče imeti. V časih smo morebiti res preveč samo ljudje, smo namreč po božji podobi vstvarjeni, pa Marija tudi to ve in prosi, da bi vsak dan bolj klilo v nas tisto seme božje da bi bili vsak dan bolj popolni in tako bolj njeni in bolj božji. Za vse ima Marija odprto srce, saj nas sprejema kot mati naša in nas razume, ko ji tožimo o svojih človeških slabostih. Tako blizu se naši ljudje z Marijo še nikoli niso pogovorili, kakor tisto noč v ljubljanski stolnici. Kakor bi nam Marija še nikoli ne bila tako resnično mati, kot ono noč, kakor da še nismo bili nikoli tako resnično njeni otroci in varovanci kakor ono Marijino noč v ljubljanski stolnici. Morda pa je narod že takrat slutil temno noč hudobije in brezboštva, temno noč, ki se je tako pošastno vlegla s svojo temo in s svojimi mrakovi nekaj let pozneje na naš narod in na našo domovino! Temna noč druge svetovne vojne in bratomorne komunistične revolucije!

MARIJA POMAGAJ V MLADINSKI PROCESII

Nenavadno lice so dobile ljubljanske ulice v jutru 29. junija 1935. Že kmalu po 6. zjutraj so bile vse ulice polne šolske mladine. Že ljubljanske šolske mladine je veliko, pa je prišlo še enajst posebnih mladinskih vlakov tisto jutro v Ljubljano in vsi redni vlaki so imeli priključene mladinske vagone. In koliko mladine je prišlo peš, z avtobusi in z vozovi! Mladina je imela namreč nalago, da ponese in spremlja milostno podobo Marije Pomagaj v slovesnem sprevedu po ljubljanskih ulicah na Stadion, kjer naj se vršijo glavne slovesnosti evharističnega kongresa.

Ob 7. uri zjutraj je dvignilo 12 abiturientov ljubljanskih srednjih šol

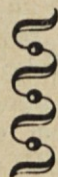
Abiturienti ljubljanskih srednjih šol nesejo v sprevodu Marijino podobo

nosilnico s čudodelno podobo brezijske Matere božje. In pričel se je veličastni sprevod, ki je krenil izpred stolnice čez trimostovje, po Miklošičevi, Masarijkovi na Dunajsko cesto proti Stadionu. Sprevod je otvorilo šest fantovskih narodnih nošah s fanfarami. Za njimi je stopala ljubka skupina Frančiškovih Križarjev s prapori in pa deški Marijin vrtec s Kodeljevega v slikovitih oblekah. Sledila je železničarska godba "Sloga." Za njo je šla vodnica marijaniška deška šola pod vodstvom sester in marijaniška gospodinjska šola v enotnih krojih iz belega kmečkega platna. Lep je bil pogled na močno skupino gojenk gospodinjske šole v Mali Loki. Nato so

sledile ljubljansko osnovne šole.

Drugi del sprevoda je otvorila viška godba, za katero so šle Klarice in številni Marijini vrtce. Vse deklice so bile v belih oblekah. Nato so korakale vse dekliške šole iz Ljubljane. Potem je bila uvrščena v sprevod pestra rakovniška godba, za njo pa licejska osnovna šola s sedmimi ljubkimi prapori. Takoj nato so nesli podobo Marije Pomagaj. Ob strani sta šli dve vrsti. Klaric in kongreganistk ter ena vrsta dijakov. Za milostno podobo je stopal prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman v ornatu, ob njem pa kanonika dr. M. Opeka in dr. T. Klinar, dalje zastopnik mladinskega odseka p. Krizostom Sekovanič O.F.M. in mnogo duhovščine. Nato

Marijina podoba s spremstvom v mladinskem sprevodu

vse ljubljanske gimnazije in meščanske šole s kateheti in profesorji. Za njimi so se uvrstile še nekatere okoliške šole.

Ves sprevod je bil tako za oko, kakor tudi za srce nekaj, česar Ljubljana še ni videla. Slikovita pestrost posameznih skupin, ko so jo še povečali neštevilni prapori, praporčki, zastave in emblemi, je dajala sprevodu mogočen poudarek. Najbolj pa je dvignilo sprevod petje skoro vseh skupin. Mladina je prepevala evharistične in Marijine pesmi tako navdušeno, da je morala ganiti vse, ki so prizore opazovali. Nad poldrugo uro časa je vzelo, ko so prve skupine vkorakale v Stadion. Otroci iz dežele so čakali že v Stadionu. Pri stranskih vhodih so vstopali v Stadion odrasli.

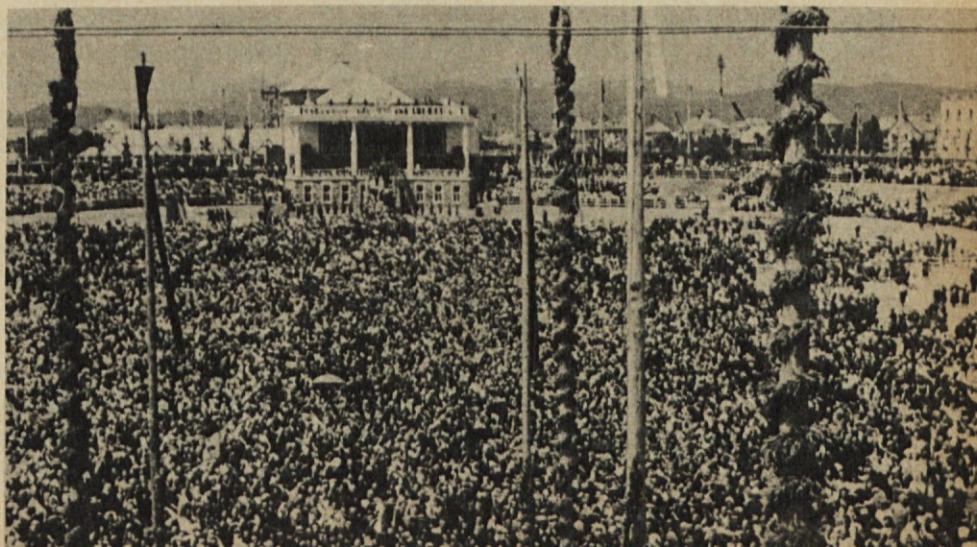
Proti osmi uri se je jedro spreveda s sliko Marije Pomagaj približalo glavnemu stadionskemu vходу. Tedaj je vstal na tribuni kardinal, papeški legat dr. Avgust Hlond, ki je med sprevedom došel na svoje mesto. Dvignil se je in se je s svojim spremstvom začel pomikati skozi morje mladine sprevodu nasproti. Mladina je začela mahati z robčki in ves Stadion je na mah postal kot cvetna greda prelivajočih se barv. Kakor ko zaveje pomladni veter preko travnika in izvalovi cvetje ter ga vedno bolj in bolj prigiba, tako je silno valovanje zajelo ob tem prizoru vso areno. Točno ob 8. uri in 16 minut je pristopil kardinal legat k Marijini podobi

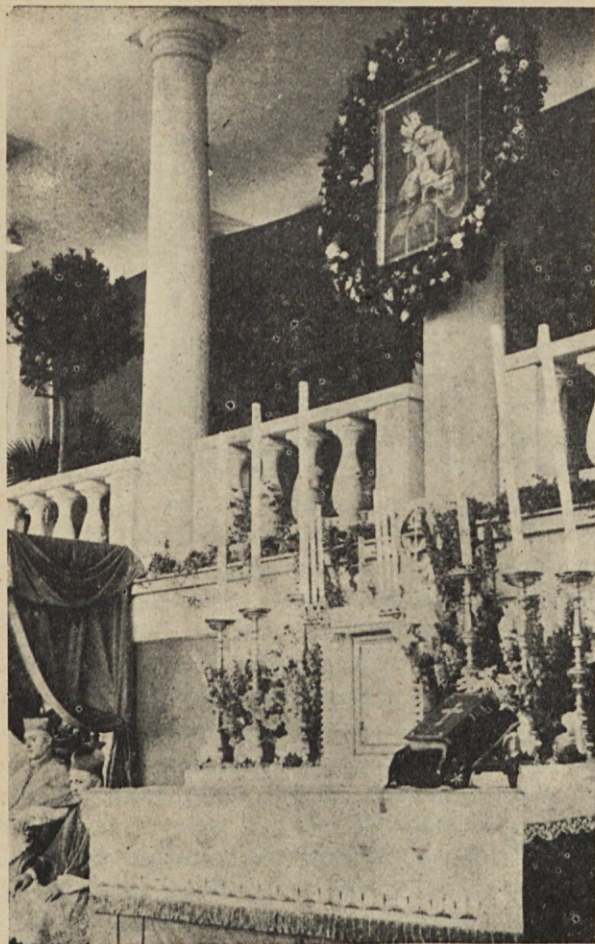
ter jo nato spremljal skozi Stadion do glavnega oltarja. Okoli slike je bilo na vsaki strani po osem belooblečenih deklic z belimi tenčicami. Sliko so nato pritrdili na glavni kongresni oltar. Ta hip se je oglasilo mogočno zvonjenje, ki ga je oddajala ljubljanska radijska postaja po posnetku zvonov cerkev sv. Petra v Ljubljani. Stadion je postal svetišče, Stadion je postal Brèzje.

Takoj je pristopil k oltarju kardinal legat Avgust Hlond in je pričel z mašno daritvijo, med katera je pela vsa zbrana mladina in prejela sv. obhajilo. Pod tribuno so istočasno maševali drugi duhovniki in posvetili hostije za obhajilo mladine. Obhajala sta škof Rožman in škof dr. Tomazic iz Maribora, pomagalo pa jima je 85 duhovnikov. Med sv. mašo je izpred Marijinega trona nagovoril mladino škof dr. Rožman: "Z Marijo, našo ljubo Materjo z Brezij, ste prišli sem, da z Marijo združite svojo pobožnost in ljubezen do Jezusa, skritega pod podobo kruha. Z njo pripravite svoje duše za Jezusovi obisk v sv. obhajilu."

"Pisano polje pomladi..." je vzkliknil visok dostojanstvenik pri oltarju, ko je gledal pred seboj ta prizor, ter si je skrivaj otrnil solzo. Pisano polje pomladi - kako lepo ime za ta veličasten dogodek in prizor! Takrat je mladina res lahko zapela: Jezus, ti si vinska trta, mi mladike tvoje smo, ki na tebi rastemo! In

Množice
na
stadionu

Oltar s čudodelno podobo Marije pomagaj z Brezij na Stadionu

Marija brezjanska je to polje, ta vinograd blagoslavljala kot nebeška Vrtnarica, kot božja Vinogradnica! Bogato ga je blagoslovila Marija ta vinograd: Deset let pozneje se je deset tisoč te evharistične in Marijine mladine rajše dalo pobiti, kot se dati odrezati od vinske trte, ki je Kristus, kot zatajiti Marijo, ki je Mati Kristusova. Ali ni naši mladini zrastel nečloveški pogum na praznik sv. apostolov Petra in Pavla leta 1935., v onem jutru, kakršne ga še ni videla slovenska domovina? V kongresnem jutru na ljubljanskem Stadionu! Tam so bili zaznamovani in potrjeni naši mučenci! Škofova beseda v onem jutru je ostala v vseh mladih dušah: "Do smrti bodite Kristusu zvesti v ljubezni!"

MARIJA POMAGAJ, ČELU GLAVNE EVHARISTIČNE PROCESIJE.

Marija Pomagaj na kongresu! Saj bi sami res tako malo opravili, tako nekam plašni bi bili, brez vsakega priporočila bi prišli k Kralju kraljev. Tako je bilo z narodom Marija, ona, katere sinovi smo. Ona je svoje otroke za roke prijela in jih peljala pred Sinov oltar. Ona je iz božjih rok jemala zaklade milosti in jih narodu debila. Zato je Marija, njena podoba Pomočnice kristjanov, šla na čelu glavne procesije na evharističnem kongresu.

Že pri polnočnici na Stadionu, ki je bila samo za fante in može in se je vršila po mogočni nočni procesiji z bakljami – bilo jih je 40 tisoč – ti fantje in možje so bili popolnoma prevzeti in premagani, ko so v luči žarometov zagledali pred seboj Marijo Pomagaj. Oči vseh tisočev so uprte v isto smer: na milostno podobo. Marija z Brezij je bila slavna priča slovesne prisega slovenskih mož in fantov, ki je prišla v polnočni uri iz ust nadpastirja škofa Rožmana: "Naša zaveza je ta: kakor nocoj, to blagoslovljeno poletno noč, tako vedno vse dni življenja z Jezusom gremo, z njim držimo. Zapriseženo in s sv. obhajilom zapečatenost prijateljstvo z Jezusom bodi nevenljiv spominek z evharističnega kongresa!"

In še enega prizora tako edinstvenega in veličastnega je bila priča brezijska Marija Pomagaj: Glavne evharistične procesije. Na kongresni trg so v zgodnjih popoldanskih urah prinesli milostno podobo. Čudovito milobo razliva Marija vse naokoli. Osem frančiškanskih klerikov v zlatih dalmatikah je zadelo na rame nosila z dragocenim slovenskim zakladom. Na čelu procesije so nosili ali vozili mogočen kip vodnika nebeške vojne – sv. Mihaela, ki je vodil evharistično vojsko proti Stadionu. Mogočno odmeva godba, ki igra evharistične pesmi. Za godba pa – kot bi potresal lilije – stopajo Frančiškovi Križarji s praporčki in sestre Klarice z venčki ter trakovi. Prav pred Marijino podobo so se razvrstili njen ljubljenci iz

stolniškega in šentjakobskega Marijinega vrtca. Milostna podoba se pozibava visoko nad glavami vernikov in zdi se, da je podoba sama tokrat še bolj milostna. Ni se mogoče ubraniti vtisa, da danes brezjanska Mati božja s še večjo dobrotljivostjo siplje milosti vsem, ki prisostvujejo triumfu njenega Sina. Ob sliki pa stopajo za častno stražo Frančiškovi Križarčki. Kako odločno jim zro danes njih mlade oči s prelepi svet, češ: mi smo za vedno Marijini vitezi!

Za milostno podobo se vije kot brezkončna veriga samega najlepšega mladega cvetja: Marijini vrtci in šolska mladina, kongregacije in vmes slovenski pušeljci: narodne noše. V procesijo so uvrščeni verniki prav iz vseh katoliških škofij Jugoslavije. Potem je v tej procesiji mnogo skupin Slovencev in Slovenk, ki jih je življenje sicer odtrgalo od rodne grude, a jih je velik praznik pritegnil med svoje: naši izseljenci so prišli takrat domov od vseh strani gledat slovensko monštranco s posvečeno hostijo v njej in slovensko Marijo Pomagaj. Prišli so tudi Ameriški Slovenci z Msgr. J. Omanom in p. Aleksandrom Urankarjem, O.F.M.

Točno ob 4:10 se je pričel pomikati najpomembnejši del procesije proti Marijinemu trgu. Vojaška godba je bila spredaj. V smeri proti trimostovju se je odprl rajski prizor. Od stolnice sem se je namreč bližalo jedro procesije. Z Njim, ki mu je vse to nepozabno slavlje veljalo, z Njimi, evharističnim Kraljem. Tam zraven so bili duhovniki, redovniki, šole, zastopniki oblasti, raznih narodnosti, člani stalnega odbora za evharistične kongrese v državi. V procesiji je bilo 14 škofov in nadškofov. Najsveteše je nosil ob veliki asistenci škof Rožman. Nebo je nosilo osem gorenjskih fantov v narodnih nošah. Visoki baldahin je množicam že od dalec naznanjal, da se bliža evharistični slavljenec: Kristus v sv. hostiji. Nad dve uri so se vlivale množice na Stadion-bilo je nad 120 tisoč ljudi pri sklepni pobožnosti kongresa. Ko je škof Rožman prinesel zlato monštranco do glavnega stadionskega vhoda, je vse ljudstvo padlo

na kolena. Pri vходу je čakal kardinal legat, ki je z vidnim ganotjem sprejel monštranco iz rok ljubljanskega škofa. Procesijo do tribune je nosil kardinal Hlond. Vsa množica je medtem pela "Sveto, sveto..." Takoj naslednja pobožnost je veljala Mariji: 120 tisoč ljudi ji je zapelo tradicionalne litanije. Pesem je bila tako lepa, tako mogočna, da je iz vsakega očesa iztisnila obilne solze veselja, navdušenja in hvaležnosti. Po litanijah je kardinal množico nagovoril: "Bog in Marija se radujeta z vami!... Marija, zaščitnica kongresa, ki ji s tako vero zaupate in jo častite, na izprosi veliko sadu temu kongresu, ki se je vršil v čast njenemu Sinu." Sledila je posvetitev Srcu Jezusovemu, kardinal je nato vzel v roke monštranco in takrat je iz ljubljanskega Gradu zadonel topovski strel, vsi ljubljanski zvonovi pa so se zazibali in izpred trona brezijske Marije Pomagaj je Jezus blagoslovil svoje ljudstvo. Dovršena je bila največja in najpretrslivejša slovesnost v zgodovini slovenskega naroda in to slovesnost je gledala naša Mati z Brezije, Marija Pomagaj.

MARIJA SE VRAČA NA BREZJE

Ni se še polegel vihar navdušenja, ko so odhajali cerkveni in svetni dostojanstveniki posklepni slovesnosti iz Stadiona, že je zvočnik naznanil, da se bo poslovila milostna podoba Marije Pomagaj od Ljubljane in bo romala spet nazaj na svoj prestol na Brezje. Na mah so se oči vseh tisočev obrnile proti oltarju, za hip je zavladala tišina in vseh src se je oprijela čudna tesnoba. Takoj nato je godba intonirala Marijino pesem, ki so jo takoj vsi deset tisoči poprijeli. Že so nesli po mostu na tribuno veliko nosilnico, na katero se dejali milostno podobo. Kakor mogočen, vendar čisto tih vzdih, se je izvil iz množice, ko so frančiškanski kleriki v zlatih dalmatikah prinesli podobo po mostu. Okrog tribune so ljudje popadali na kolena, peli so in mahali z robci. Vsak bi bil rad prišel čim bližje, vendar so fantje reditelji in zvočniki skrbeli, da je

šlo vse v najlepšem redu. Ljudje, ki so bili namenjeni proti izhodu, so vdrli nazaj in se zgrinjali proti sredini. Deloma so bili že zunaj Stadiona, ker so dostojanstveniki odhajali, nad polovico ljudstva pa je še vedno bilo v Stadionu.

PRETRESLJIVO SLOVO OD MARIJE

Kdo more popisati prizore, ko je podoba šla po sredi Stariona? Ogenj v ljudeh je rastel od trenutka do trenutka. Kjer je kdo mogel, je pokleknil, vse oči so neprestano spremljale milostno podobo. Procesija je prišla že na breg pri izhodu, prostora zunaj še ni bilo, ker so dostojanstveniki še vedno odhajali v svojih avtomobilih. Zato se je našel čas, da so Marijino podobo obrnili, da jo je mogel videti ves Stadion. Kakor za zadnji pozdrav. Nepopisen prizor, ki mora najbolj trdo srce zagrabit z vso silo. Vse ljudstvo, tisoči in tisoči so padli na kolena, ganljivost slovesa je priklopela do viška. Ni bilo najti suhega očesa, vse se je zagnalo v jok, v jok ljubezni do Marije, v jok upanja in čudovite sreče. Sila naše vere in vdanosti Mariji je mogočna, da se ji ne more upreti nobeno srce. Ta prizor, ko se je Marija poslavljala od Ljubljane, je ponazorila mogočna pesem "Marija, k tebi vboge reve." Zdaj si je res težko misliti in predstavljati, kakšen bi bil evharistični kongres, če bi ne imeli takrat pri sebi svoje Matere, Marije Pomagaj z Brezij. Pri Mariji je naše življenje, čigar najmočnejši val se je dvignil ob tem slovesu.

Pred Stadionom je spet pozdravila Marijo desetni desettiščoglava množica. Sliko so takoj dejali na avto, prisedli so p. Krizostom Sekovanič in p. Roman Tominec ter štirje Frančiškovi mali Križarji. S premstvo je tvorilo še kakih deset avtomobilov. Vodstvo kongresa je zastopal duhovnik g. Jože Košiček.

Po Dunajski cesti so prav v istem času odhajale največje množice ljudstva, zato so reditelji in stražniki komaj naredili prostor za Marijin avto. "Marijo peljejo, Marijo peljejo! Pokleknimo!" so vzklikali

ljudje in poklekovali, ko so zaslišali znak fanfar na avtomobilu. Ljudje so se drenjali, vsak je hotel še enkrat videti zaščitnico kongresa, kjer so bili ljudje deležni tolikih bogatih dobrot! Za spomin so ljudje trgali okraske iz Marijinega avtomobila. Mnogim so privrele spetsolze, avto se je moral nekajkrat ustaviti, ker so ga množice tako oblegale.

Pri železniškem prelazu je sprevod krenil na Bleiweisovo cesto in potem na Celovško proti Gorenjski. Pred železniškim prelazom je moral sprevod spet počakati, ker je bilo toliko ljudstva. To je bilo zadnje slovo od Ljubljane. Ker je moral po Ljubljani avto voziti silno počasi, je bilo seveda nekaj malega zamude, a cele slovesnosti to ni motilo.

Najvsej poti od Ljubljane do Št. Vida so stali ob cesti romarski vozovi. Ljudje so poklekovali na tla in na vozove, klečali so in čakali, kdaj se milostna podoba pripelje mimo.

Na vseh oknih plapolajo sveče, ponekad so narejeni majhni oltarčki s svetimi podobami. Že od daleč sije razsvetljeni križ na šentvidski cerkvi in pri Marijini kapelici pred vasjo čaka voz z narodnimi nošami. Pred farno cerkvijo je zbrana množica ljudstva, v tisoče bi jo lahko šteli. Številna duhovščina čaka, mnogo profesorjev iz škofijskih zavodov, celokupno učiteljstvo s šolsko mladino, zastopniki občinskega odbora. Ko se avto s podobo pokaže izza ovinka, zaigra godba iz Škofje Loke Marijino pesem. Zeljne oči, a vendar utešene, saj spet gledajo milostno podobo svoje Matere. Množica pove Mariji, kako je lepa, ko zapoje "Lepa si, lepa..." Potem duhovščina zapoje litanije, ljudstvo razvneto odpeva. In spet zaigra godba. Marijin avto je že ves obsut s cvetjem.

MRAC LEGA NA DEŽELO-PROTI ŠKOFJI LOKI.

Šmarna gora dobiva črne sence, gore v daljavi čakajo zamaknjene v večerno tišino, po vsej dežele zvoni Ave Marijo. Milostna podoba Marije Pomagaj pa roma

"čez šentviško polje proti Šmarni gori. Ob cestah kleče ljudje, v Mednem so postavili mlaje, tam zopet oltarčke na okna, ljudstvo čaka kleče. Četa kolesarjev kaže pot v Presko, kjer čaka že množica ljudi; pravkar so se vrnili iz Ljubljane. Domača godba zaigra Mariji v pozdrav, vrsta narodnih noš poklekuj, otroci mečejo cvetje na avto. Iz src privre "Ti, o Marijo" in potem vsi zbrani molijo "Pod tvoje varstvo." Nato se spet oglasi pesem.

Povsod je toliko ljudi, da mora avto voziti počasi, da ob cesti klečachi ljudje vsaj za hip pogledajo milostno podobo. V Sori je toliko ljudstva, da sprevod ne more naprej, čeprav je že pol ure zamude. Veličasten je bil pogled na Škofjo Loko. Vse razsvetljeno Uršulinski samostan je v rdečih lučeh sijal daleč čez polje. Na trgu je na tisoče ljudstva, sami znani obrazi. Ne sicer po imenu, a iste obraze je bilo videti v Ljubljani stotisoč in vsi so skoraj enaki. Tisti ogenj v očeh, mirnost v potezah, utešeno hrepenenje v slovesnih trenutkih kongresa. Med svečanim zvonjenjem se je pripeljala Marija na Glavni trg med gostim špalirjem otrok. Ljudsko petje - ves ogromen trg poje. Ganljiv je bil trenutek in prizor, ko ko otroci sami peli: "Otročiče, o Marija Mari, sprejmi v milostno srce..." in pri tem so Marija obsipali s cvetjem. Seveda je morala nazadnje zadoneti še "Lepa si, lepa, Roža Marija!" Med špalirjen otrok, oo. kapucinov in uršulink se je vrsta avtomobilov pomaknila proti kapučinskemu samostanu in nato mimo razsvetljenega evharističnega križa pred mestom tja v Šorško polje. Po vseh cerkvah zvonijo Mariji na pot. Vse hiše so razsvetljene, ne samo ob cestah, tudi globoko v vaseh gore sveče. Ljudje kleče ponekod v dolgih vrstah ob cesti in drže prižgane sveče v rokah. Hrepeneče se ozirajo, kdaj pride Marija. Cele vrste svečk je nasajenih of cesti po tleh - nepopisano lepi prizori. Ponekod so mizice pri cesti, na njih pa Marijine podobe, zraven kleče ljudje, matere drže v naročju otroke, da jih vsaj za hip pokažejo Mariji. Kje ste tisti, ki našemu narodu trgate vero iz srca, kje ste tisti, ki plijete na naše

svetinja? Ali je kaj čudnega, da se je ves narod uprl nekaj let pozneje onim, ki ga hočejo razkristjaniti? Ko človek gleda take prizore, kot jih je gledala Marija z Brezij na svoji nočni poti, mora nehote biti ponosen na svoj rod, ki trpi in si trpljenje lajša z vero.

Sprevod je že v Žabnici. Ponavljajo se znani prizori. Vsa fara z župnikom in otroki, je zbrana. Ljudstvo se izroča Mariji in moli "Pod tvoje varstvo pribežimo." Cerkveni zbor zapoje dve pesmi, medtem deklice obsujejo Marijin avto s samimi belimi lilijami, da že sicer lepo okrašeni avto dobi še lepši sijaj. "Mi smo pogumni tvoji mornarji," pojo fantje in avto se že premika proti Šmartinu. Kakih 40 kolesarjev drvi pred sprevozom v skrivnostno noč in neprestano vsi zvone s svojimi zvonci. Kakor da bi oddaleč poslušal človek sladko pesem murnov iz vinogradov, ko zori žlahtno grozdje. Spet razsvetljena okna, klečeči ljudje, okrašena znamenja, mlaji, lučke, svečke, kdo bi jih preštel. ? Mogočno done šmartinski zvonovi v noč in naznanjajo Materin prihod. Pred cerkvijo je zbrana velikanska množica ljudstva z duhovščino. Molitev in pesem, vzdih in pritajen šepet, gneča ob avtu, žareči obrazi, zvonjenje. Narod prosi Marijo, prosi blagoslova, oči vseh se vpirajo z živo vero v milostno podobo. Prizori, ki so nepozabljivi. Težko je slovo! Povsod bi najraje Marijo obdržali, molili in peli vso noč.

PROTI DOMU - NA BREZJE

Pred sprevozom je starodavni Kranj. Na mestni cerkvi se blesti dvojen križ. Kranj je še poln ljudi, a ni mogoče čakati, saj je bila Marija tu pred tremi dnevi. Samo za kratek hip se je zdaj vstavila in potem je šla naprej naravnost na Brezje. Po vaseh je vse razsvetljeno. Nakelski evharistični križ pozdravlja Marijo, nato ljubenski in daleč iz druge strani jamniški. Sprevod pride na vrh perarškega klanca in z njega je prekrasen pogled na brezjsko mogočno svetišče, ki je vse razsvetljeno z žarometi. Kakor svetel

steber stoji med gorami.

Kjer se cepi cesta proti cerkvi, čaka morje luči. Bakle, tiste, ki so jih imeli v Ljubljani pri nočni procesiji. Tam čakajo očetje frančiškani iz Brezij in skoraj vsi okoliški duhovniki. Potem gasilci, pevci, šolska mladina, nepregledna množica ljudstva. Najprej vsi molijo "Pod Tvoje varstvo" in Zdrava Marija, nato zapoje cerkveni zbor dve Marijini pesmi in sprevod se pomakne proti cerkvi. Kakor rimska procesija. Morje lučic se pomika, dolga procesija poje litanija in nato moli sv. rožni venec. Pri cerkvi spet čaka druga skupina ljudi. Pred cerkvijo in na hišnih oknih na Brezjah je vse v lučeh in lampijončkih. Brezjanska Mati se vrača domov. Kaj bi bilo Brezje brez nje? Avto se ustavi pri glavnih vratih. Takoj vzamejo sliko iz avta in jo v procesiji neso pred Marijin oltar. Tako je Marija prispela na svoj brezijski prestol nazaj. Ljudstvo se drenja k oltarju in le s težavo je mogoče zdržati red. Komaj je bilo prostora za uradno predajo milostne podobe.

MARIJA ZOPET V SVOJI HIŠI

Frančiškan p. Roman Tominec prebere zapisnik iz sprejemne knjige: "Iz Ljubljane smo odšli 30. junija 1935. po končanem in uspelem evharističnem kongresu, ki mu je predsedoval papežev legat kardinal Avgust Hlond, ob sedmih zvečer in spremili smo milostno podobo skozi Št. Vid nad Ljubljano, Presko, Soro, Škofjo Loko, Šmartin pri Kranju in odtod na Brezje. Sliko smo nepoškodovano oddali. Popis: Škof Gregorij Rožman."

"Sliko sem kot rektor svetišča sprejel zopet v svoje varstvo. P. Bonaventura Resman, OFM, ob 11. uri 35 minut ponoči dne 30. junija 1935." Slede podpisi prisotnih prič. Takoj nato je ugotovil p. Roman: "Pečati so ostali vsi nedotaknjeni in jih sedaj vpričo množice prestrižemo." Prestrigel je zlato vrstico, sliko so vzeli iz okvira in jo takoj postavili na oltar. Zavladalo je po vsej cerkvi velikansko navdušenje, žareči obrazi so se upirali v Marijo in vse ljudstvo je stoje navdušeno

zapelo Zahvalno pesem. S tem je bil uradni prenos končan, ljudstvo je ostalo v cerkvi in pelo pesem za pesmijo. Opolnoči je bila slovesna polnočnica, ki jo je opravil frančiškanski provincial p. Gvido Rant.

Triumf Marijinega povratka na Brezje je bil nepopisano lep in pristrčen. To je bil tudi obenem najlepši, najtoplejši zaključek veličastnega evharističnega kongresa. Resnica je da je to Marijino romanje v Ljubljano in nazaj dalo kongresu krvi in ognja in to v neprimerno večji meri, kot je sploh kdo mogel pričakovati.

KARDINAL HLOND VRNE OBISK MARIJI POMAGAJ NA BREZJAH

Krasno poletno jutro 1. julija je občudovalo nenavadne romarje, celo vrsto avtomobilov, ki so hiteli preko slikovite naše Gorenjske proti Brezjam. Kosci po poljih so s klobuki mahali visokim romarjem v pozdrav, žanjice so z rutami pozdravljale odlične potnike. Pa tudi narava je bila vsa v soncu, kakor da se veseli posebnega počestitvenja, in na vsak lučaj je škrjanček žgolel svojo pozdravno pesem jutranjico.

Na petnajstih avtomobilih so se vozili na Brezje jugoslovanski škofje, med romarji pa je bil kardinal legat Avgust Hlond z vsem svojim spremstvom. Toliko odličnih gostov hkratu in tako visokih Marijinih romarjev naše Brezje še nikoli niso sprejele.

Marija obiskala evharistični kongres. Nenavaden je bil njen obisk in toliko sijaja je dal vsem kongresnim prireditvam. Zato je bila dolžnost visokih predstavnikov in zastopnikov na kongresu, da Mariji vrnejo obisk in se ji zahvalijo zaves obilni blagoslov, ki ga je kongresne dni izprosila in naklanjala v tako obilni meri.

Že zgodaj zjutraj je došel na Brezje ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman s svojim tajnikom Jožetom Prešernom in dopisnikom vatikanskega glasila "Osservatore Romano," Mariom Boehmom. Škof Rožman je maševal, nato pa poskrbel

za svečani sprejem kardinala legata.

Proti osmi uri je prišel kardinal legat s svojim spremstvom, dalje jugoslovanski apostolski nuncij Hermenegild Pellegrinetti in več jugoslovanskih škofov, predsednik kongresnega odbora dr. Stanislav Žitko, več prelatov in druge visoke duhovščine.

Ob vhodu v cerkev je pričakovala romarje vsa redovna družina z Brezij s provincialom slovenske frančiškanske province p. Dr. Gvidonom Rantom na čelu, več okoliških duhovnikov in številna množica domačinov in romarjev.

Kardinala legata sta pozdravila provincial v imenu frančiskanov in duhovščine, v imenu domačinov pa kmečki mož Jože Arh. Nato je šel z vsem svojim spremstvom v cerkev ter je pri Mariji Pomagaj opravil sv. mašo. Peli so domači pevci slovenske Marijine pesmi.

Po kardinalovi maši je bil gostom pripravljen zajtrk v samostanski obednici. Posebno toplo so tam kardinal legat in vsi odlični gostje pozdravili notranjega ministra in voditelja slovenskega naroda dr. Antona Korošca, ki se je v teku dopoldneva pripeljal na Brezje. Okoli poldneva so se vsi udeleženci pristrčne slovesnosti vrnili v Ljubljano. Iz naših gorenjskih Brezij in posebno od Marije in njenega svetišča so odnesli neizbrisne spomine.

V spomin na te velike dni in na romanje Marijino po naši deželi so v brezijski cerkvi nad stranskimi vratmi obesili venec, ki je sestavljen umetno iz naravnega cvetja in zelenja, ki pa je prepojeno z voskom. Zavarovan je s posebno ličnim izbočenim okvirom, ki ima napis: "Pokroviteljici II. evharističnega kongresa za Jugoslavijo v Ljubljani leta 1935." Ta venec je krasil Marijino podobo pri kongresu v Ljubljani. Prekrasni okvir v katerem je bila v njem Marija prenešana pa kongres in je bila v njem ves čas do povratka na Brezje, pa je shranjen v zakristiji na Brezjah. V okviru je kratko označena vsa zmagoslavna Marijina pot. Napis je zelo zanimiv in pove vse: "Dne 28. junija 1935. je bila v

tem okviru slovesno prepeljana milostna podoba Marije Pomagaj na evharistični kongres z Brezij v Ljubljano. Marija, pokroviteljica kongresa, se je v izrednem sijaju prevažala v nalašč zato pripravljem avtomobilu. Med potjo je bila sprejeta povsod z velikimi častmi. V Ljubljani je bila čez noč izpostavljena v stolnici vernikom v počeščenje. Dne 29. junija 1935. je bila slovesno prenešana na Station, Gostovala je na posebni tribuni, na kateri so se vršile verske prireditve v čast Kristusu Kralju in Mariji Pomagaj. Evharistični kongres je v povzdigo verskega življenja sijajno uspel. Sv. očeta papeža Pija XI. je na kongresu zastopal kardinal Hlond, primas Poljske. Po velikih slovesnostih, ki so se vršile v dneh 29. in 30. junija na Stadionu v Ljubljani, se je Marija Pomagaj, zaščitnica Slovencev, z velikim sijajem kot zmagovalka vrnila zopet nazaj v svoj mirni dom na Brezje. Evharističnega kongresa se je udeležilo 150,000 vernikov."

SLOVENCIM VRNEJO OBISK MARIJI POMAGAJ.

Marija Pomočnica na Brezjah je v mesecih po kongresu štela veliko svojih častilcev med romarji, ki so se ji prišli zahvaliti za milosti, katere je po njej Bog naklonil našemu narodu ob kongresnih dneh. Prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman je tudi izrazil željo, da bi vsi kraji, ki jih je Marija obiskala na kongres in s kongresa grede, vrnili Mariji obisk v teku enega leta.

Ljubljana je bila najdalje v sreči, da je imela v svoji sredi čudodelno podobo Marije Pomočnice z Brezij, zato so se vse ljubljanske fare dogovorile, da napravijo skupno romanje na Brezje. Odziv je bil nepričakovano velik: Okrog štiri tisoč Ljubljančanov je odšlo dne 18. avgusta 1936. k Mariji Pomagaj na Brezje. Šest vlakov je tisto jutro odpeljalo iz Ljubljane proti Otočam. Življenje v teh posebnih vlakih, ki so vsi skupaj imeli 93 vozov ali vagonov, je bilo tako pristrčno, kakor da se pelje ena sama družina k

materi na obisk. In naša čudovita ljudska pesem je zvenela preko sorškega polja tako lepo, da jih ni bilo malo, katerim so prišle čisto nehote solze v oči. Na vrhu klanca je ljubljansko mogočno procesijo pričakovala brezjanska frančiškanska samostanska družina s p. Bonaventuro in potem se je sprevod vil skozi polje kakor mogočna reka proti domu Marije Pomočnice. Bil je krasen dan, nebo je bilo kakor umito in razpoloženje ogromne množice je postalo kakor ena sama pesem. Maše so se vrstile neprestano že od zgodnjega jutra. Ko je prišla glavna množica, je seveda cerkev postala daleč premajhna, zlasti še, ker je veliko število prihitelo iz okoliških krajev. Tisti dan je bilo pri Mariji osem do deset tisoč ljudi, zato se je glavna služba morala vršiti na prostem. Slavnostni govor je imel tedanji stolni vikar g. Alojzij Košmerlj, ki je zanimivo poudarjal nasprotje nekdanjega skrivnega življenja Marijinega, njeno pot k teti Elizabeti, njen beg v Egipt, njeno preprosto življenje v Nazaretu in obratno: Marijino zmagovalno in veličastno pot z Brezij v Ljubljano, v slovensko prestolnico. Takih pohodov ne pomni slovenska zemlja. Svoj govor je pridigar zaključil z besedami: "Zahvaljena, Marija, za ljubezen, ki si nam jo v kongresnih dneh skazala. Zahvaljena za ogenj, ki si ga v naših dušah do Jezusa užigala. Jezusu in Mariji mora biti posvečena naša ljubljena mladina. Za Jezusa in Marijo žive naše družine. Za Jezusa in Marijo naj živi, naj trpi in naj zmaguje naš narod in njegova lepa prestolnica - bela Ljubljana!" Po govoru je bila sv. maša na prostem in vsi tisoči so med sv. mašo prepevali naše prelepe Marijine ljudske pesmi. To je bila ena najbolj sproščenih molitev trpečega in globokovernega slovenskega naroda k svoji Materi Mariji. Zopet isti prizori in isto viharo navdušenje popoldne pri petih litanijah. Le prekmalu je bilotreba vzeti slovo od Marije. Posebej so organizirali svoja romanja fare, ki jih je Marija brezjanska obiskala na svojem potu v Ljubljano in nazaj proti Brezjam. Ta romanja so bila organizirana po dekanih.

TEMNA POGLAVJA BREZJANSKE ZGODOVINE.

Vse strani in vsa poglavja dosedanje zgodovine Brezij: milostne podobe in brezjanske božje poti so bila svetla, vesela in jasna. Ali nad Brezjami je visel črn oblak, ki je grozil velikansko uničenje. Deloma se je res hudo vtilo iz tega gorečega oblaka.

Prve dni aprila leta 1941. je bila vsa Gorenjska zasedena po kruti in brezobzirni nemški vojski. Dne 23. aprila istega leta, torej po par tednih zasedbe, so morali Marijini varuhi - frančiškani zapustiti brezjanski samostan in brezjansko svetišče. Še velika sreča, da patrovi niso pozaprli v ječe, kot so to istočasno naredili s sobraty vseh samostanov na Štajerskem. Odšli so lahko z vlakom do Ljubljane. Marijino milostno podobo so moreli pustiti v njeni kapelici na oltarju v cerkvi. Nemci so določili za oskrbnika samostana najmlajšega samostanskega brata Fr. Jozafata Finžgarja, ki je bil, kot že omenjeno, brezjanski domačin. Tu se je očitno pokazala previdnost božja. Mladi brat je ves gorel za svojo ljubo Marijo Pomagaj. On je bil oskrbnik samostana, cerkev pa je bila spočetka uradno zaklenjena. Kaj bo zdaj z Marijino sliko? Govorili so, da bodo cerkev spremenili v dvorano, pa to se, hvala Bogu, ni zgodilo. Po skritih potih je dobil brat Jozafat naročilo od frančiškanskega provincialata iz Ljubljane, naj skuša prinesiti milostno podobo v Ljubljano, na njeno mesto pa naj obesi posnetek brezjanske Marije, ki so ga imeli za vsak slučaj pripravljenega. Piscu te zgodovine je fr. Jozafat pripovedoval nekako tako: "Tresel sem se, ker sem se krutih Nemcev silno bal. Toda opogumil sem se, ko sem dobil iz Ljubljane sporočilo, naj rešim milostno podobo Marije Pomagaj in takoj prvo noč po tem naročilu sem se odpravil na delo. Poiskal sem ponarejeno podobo, vzel sem ključ od cerkve in sem skozi zakristijo prišel v svetišče. Lasje so mi šli pokonci, ko je zaškripal cerkveni ključ v vratih..

Če me zasačijo, je to gotov konec mojega življenja. Prišel sem do milostnega oltarja, tam sem pokleknil in sem pred Marijo skoraj na ves glas jokal. Govoril sem ji: "Marija, ne zameri! Odstraniti te moram iz prestola, ki si si ga sama izbrala in od koder si delila tolike milosti. Tukaj nisi več varna, v našo deželo so prišli ljudje, ki sovražijo vse, kar je v zvezi z vero. Saj vidiš, da tu pred tvojim oltarjem ne bo nobene maše več, ker so morali vsi duhovniki zapustiti samostan! Zmolil sem par zdravamarij," je pravil fr. Jozafat, "in potem sem šel na delo. Snel sem Marijino podobo iz oltarja, na njeno mesto pa sem obesil posnetek brezjanske Marije. Njeno pravo podobo sem zavil v koce, vse skupaj zvezal in okrog sem nabil nekaj desk, da je izgledalo kot zaboj s steklom ali orodjem. Zjutraj sem se oblekel v mizarskega pomočnika, vzel sem še nekaj mizarskega orodja in sem se napotil v Otoče na postajo. Vsedel sem se na vlak in Marija je tudi takrat pomagala. Ves čas sem molil: "Kakor si pomagala moji materi, ki si jo čudežno ozdravila hude bolezni še preden sem bil rojen, tako, Marija, pomagaj zdaj meni in sebi!" In brat je Marijino podobo brezjansko srečno prinesel v ljubljanski frančiškanski samostan.

V Ljubljani smo bili takrat še vedno vsi v strahu, da jo bodo zasedli Nemci, kar se pa ni zgodilo do jeseni leta 1943. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman in frančiškanski provincial p. Gracijan dr. Heric sta se dogovorila in določila, naj bi milostno podobo spravili v frančiškanski samostan na Trsat pri Sušaku. Tako je bila Marijina podoba shranjena v frančiškanskem samostanu v Ljubljani samo dva dni. Sliko je prišel počastit in pogledat škof dr. Rožman, potem so jo skrbno zavili. Na kolodvor sta jo nesla p. Roman in brat Marcel. Tam sta jo izročila v varstvo kamniškega frančiškanskega gvardijana p. Bernardina Mlakarja, ki je kot pregnanec bežal na Trsat. P. Bernardin je dobil od železniške direkcije poseben oddelek ali kupe po posredovanju g. Vladka Tominca, ki je bil

uslužben pri železniški direkciji v Ljubljani in je tudi sam spremljal milostno podobo do Trsata. P. Bernardin je imel s seboj tudi vse listine glede milostne podobe. Nekaj nad dve leti je ostala Marija brezjanska pri svoji sestri Mariji trsatski.

Med tem časom se je v Sloveniji razvila strahovita revolucija komunizma. Najboljši fantje in pošteni naši možje – na tisoče jih je bilo – so bili po komunističnem izdajstvu odpeljani v strašna italijanska koncentracijska taborišča, kjer so jim naši slovenski komunisti odjedali hrano in kradli pakete, da jih je na tisoče od lakote pomrlo. Premnogi so umirali s toplomisljo na ljubljeni dom in z besedo "Marija, pomagaj meni, družini in narodu!" Med tem časom je bilo zločinsko umorjenih po bratovi roki toliko naših slovenskih duhovnikov: dr. Ehrlich, kanonik Kek, župnik Nachtigal, Komljanec, Geoheli, Okorn, Hren, Turk, kaplani Cvar, Hočevan, Kastelic in drugi. Umorjenih je bilo toliko naših vidnih katoliških lajkov: Dr. Natlačen, Ivo Peršuh, Krulc, gospa Novakova... potem družine Bastičeva, Kozinova, Mavsarjeva, Mravljetova in mnogo drugih. Na tisoče naših domov je bilo popolnoma izropanih, da ni bilo v hiši prahu moke in niti ene žlice. Naši ponosni domovi so bili v plamenih, vasi so gorele, cerkve so bile v ruševinah. Za vse gorostasne neumnosti komunistov pa je okupator krivično streljal talce. Na stotine jih je bilo tako pobitih. Saj smo razumeli, da nas okupator ne bo božal, ali da so lastni ljudje tako pobijali, to nam ne gre v glavo. Pa bodi omenjeno, da takrat še ni bilo organizirane nobene oborožene sile proti komunistom. Samo oni so tako organizacijo izsilili in izzvali. In takrat je začel ves slovenski narod klicati: "Marija, pomagaj nam v vojskinem čas, na tebe ozira se vsak izmed nas! Marija, vse k tebi ječi, Marija, pomagaj nam ti!"

MARIJA POMAGAJ SE VRNE V LJUBLJANO

V najhujši stiski zgodovine slovenskega naroda naj pomaga Marijal V

Ljubljani so spomladi 1943. pripravljali veliko spokorno in spravno pobožnost. Za vse grozovite zločine in uboje je treba dati zadoščanja. Spravni in spokorni dan je bil določen za zadnji dan meseca majnika: Spokorna procesija cele Ljubljane. Cilj procesije je bil Rakovnik, kjer kraljuje Marija Pomočnica. Toda hoteli so imeti pri pobožnosti tudi brezjansko milostno podobo Marije Pomagaj. Nekaj dni pred slovesnostjo sta se podala na Trsat ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman in ljubljanski frančiškanski provincial p. Gracijan dr. Heric. Tam sta uradno pregledala milostno podobo skrite begunke Marije Pomagaj. Podobo sta vzela s seboj in sta jo pravočasno prinesla v Ljubljano. Spokorna procesija se je vršila 31. maja 1943. popoldne. Urejena je bila po ljubljanskih farah. Na čelu stolne fare je nesel križ sam ljubljanski škof dr. Rožman v spremstvu stolnega župnika dr. Klinarja in tedanjega ravnatelja bogoslovja kanonika Vovka, sedanjega pomožnega škofa. Na čelu vsake fare je nesel križ domači župnik. Ker je bila procesija spokorna in zadostilna, duhovniki niso bili oblečeni v duhovska cerkvena oblačila, temveč so bili v talarjih oz. v redovnih oblekah. Tudi škof je nosil križ oblečen samo v talar. Med udeleženci stolne fare so nosili podobo Marije Pomagaj ljubljanski bogoslovci. Vse skupine v procesiji so molile sv. rožni venec in pele cerkvene pesmi. Največ je bilo slišati pesem: "Marija, pomagaj nam v vojskinem času! Marija, pomagaj in vodi nas ti! Marija pomagaj rodovom zemlje! Marija pomagaj in reši nas ti, ki dom zapustili, na vojsko, na tuje so šli!" Kako pretresljivo je odmevalo po ulicah ljubljanske prestolnice in tja preko ljubljanskega barja do starodavnega Krimala Na rakovniškem stadionu je bil pripravljen oltar, kamor so postavili milostno podobo Marije Pomagaj in kjer se je vršila pred izpostavljenim Najsvetejšim, ki so ga prinesli iz rakovniške cerkve. Škof Rožman je imel spravno pretresljivo pridigo, ki je vse tisoče ganila do solz.

Vse ljudstvo je potem pelo litanija Matere božje in podeljen je bil evharistični blagoslov. Nato je škof Rožman odložil svoj škofovski ornat in se postavili z velikim križem v rokih na čelo procesije: med molitvijo in petjem je vse ljudstvo spremljalo milostno podobo nazaj v mesto. Prihodnji dan je bila nedelja in po vseh cerkvah je bila določena slovesna posvetitev slovenskega naroda brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Po rokah Marije Pomagaj je bila ta posvetitev položena na Srce Marijino. Za to priliko so bile izdane posebne podobice s sliko Marije Pomagaj, na katerih je bila natisnjena slovesna izjava ali prisega slovenskega naroda ob tej priliki.

MARIJA, POMOČ KRISTJANOV!

V času, ko se posvečujemo Tvojemu brezmadežnemu Srcu.

slovesno izjavljamo:

Gospodovih dni ne bomo skrunili s hlapčevskimi deli in grešnim veseljem, temveč jih posvečevali, hodili k maši in pridigi - Bogokletna beseda ne bo prišla iz naših ust. - Z grehi nečistosti ne bomo omadeževali svojih src -

Zahtevam nespodobne mode se ne bomo vdajali, ker nočemo hudo žaliti našega Gospoda -

Zakonsko in družinsko življenje bomo živeli tako, kakor Bog hoče -

Ogibali se bomo grde sebičnosti in nizkega sovraštva, krivičnosti in grehov jezika -

Skbeli bomo, da izginejo ti grehi iz našega naroda -

Molili bomo vsak dan rožni venec, zlasti po naših družinah -

Zadoščevali bomo tudi naprej Jezusovemu in Tvojemu Srcu s pobožnostjo prvih petkov in prvih sobot -

To bodi vodilo in pravilo našega življenja!

Marija! Stoj nam ob strani! Pomagaj nam! Amen.

MILOSTNA PODOBA OSTANE V LJUBLJANI.

Kam z milostno podobo Marije Pomagaj po spokorni procesiji? Kar v Ljubljani naj ostane, da bomo v težkih dneh vedeli kam po tolažbol. Tako je določil ljubljanski škof dr. Rožman. V ljubljanski stolnici je milostno podobo sprejel pod svojo streho gospodar sv. Nikolaj in srečno desni razbojnik sv. Dizma ji je ponudil svoj oltar za začasno bivališče.

Oči in srca vernih Marijinih častilcev so pa kmalu začutila, da bi nebeški begunki in romarici bilo treba oltar malo lepše urediti. Sestavljen je bil poseben odbor, ki je začel zbirati darove. Za podobo je vseučeliščni profesor arhitekt Vurnik narisal nov mogočen okvir, ki sta ga v bron ulila pasarja brata Žmuca. Prečudno lepe tri vzbokle podobe - reliefe - iz Marijinega življenja: oznanjenje, Jezusovo rojstvo in Marijino kronanje je narisala Helena Vurnik, izdelal pa plakater Dremelj. Mogočni bronasti okvir tehta 500 kg. kakor srednje velik zvon. Notranji rob okoli Marijine podobe je petkrat v ognju pozlačen. Zlato se je pretopilo iz darov, Mariji prav v ta namen darovanih. Za zvesta varuha je podoba ob straneh dobila dva mogočna Contierijeva angela, ki sta bila prej na oltarju sv. Trojice v stolni cerkvi.

Posebnost Marijinega oltarja je bronasti križ. Z ramen se spušča kakor mogočen z zlatom vezen večernični plašč (ki ga duhovnik rabi pri blagoslovu z Najsvetejši) ki se je odgrnil z dragocene slonokoščene starinske podobe Križanega. Načrt za križ je tudi Vurnikov. Čisto posebni so na tem oltarju tudi bronasti svečniki, prav tako del profesorja Vurnika. Zelo nizki so, pa vendar mogočni. Za edino okrasje imajo v nogo vsajeno rožico. Veliko obiskovalcev meni, da so zlato, pa je le bron tako lepo ulit in uglajen. Izdelala sta jih brata Žmuca.

Na nov oltarni prt, ki bi bil Marije vreden, so tudi mislile Marijo ljubeče

duše. Kongregacija gospa od Sv. Jožefa je risbo naročila pri profesorju Kregarju, delo pa izročila žolskim sestram, ki so bogati prt z vso ljubeznijo izvršile. Je pa ves pisani prt v vezenino prenešana pesem: "Nageljček, roženkrvat, rožmarin - iz tega ti pušelj naredim."

Za nov mašni plašč, ki se rabi pri oltarju Marije Pomagaj, je poskrbela velikodušna ljubljanska dobrotnica. Profesor Kregar je tudi zanj izdelal načrt. Rajajoči angeli nosijo v živih barvah vezeno podobo Marije Pomagaj, obe strani pa prepletajo živahni venci. Prav tako je Marija Pomagaj dobila nov, po načrtu arhitekta Gajška izdelan kelih, dar ljubljanskih gospa.

Vzporedno z oltarjem je dobila novo lice vsa notranjost stolnice. Obnovitvena dela je vodil slikar Železnik.

Tako je stolnica v Ljubljani Mariji Pomagaj poskrbela vredno bivališče in begunsko zavetišče. Za spomin na njeno bivanje v Ljubljani pa bo v stolnici čudovito natančen posnetek slike, ki ga je naslikal slikar Rikar Debenjak, naročila pa neka oseba iz hvaležnosti, da ji je Marija uslišala veliko prošnjo. Prav tako bo na Marijino bivanje v Ljubljani spominjal napis - konogram - ki je vrezan na bronastem okvirju in je sestavljen tako, da črke, ki pomenijo latinske številke, seštevajo, povedo letnico 1944. Glasi se:

Slovencev Kraljici in dobrotni Materi ob vojnih stiskah nebeški varhinji na veke zvesta Ljubljana.

MARIJA POMAGAJ IN IZSELJENCI

"Marija, skoz življenje voditi srečno znaš," to pesem vsak zna in je posebno našim slovenskim izseljencem in beguncem pri srcu. Preden so naši izseljenci zapustili svoj dom in domovino, so šli, če le kako bilo mogoče, k Mariji na Brezje po slovo. Zavedali so se, da potrebujejo njenega varstva na poti v tujino. Že oni izseljenci, ki so zapuščali domačo grudo pred 50. leti, so Marijo na Brezjah

nagovarjali: Za nami pridi, Marija, kaj bomo sami sirote v mrzli tujini! In leta 1924. je prišla v Lemont v Ameriko ter je tam hotela imeti svoje Ameriške Brezje. Kako je ameriškim Slovencem Marija Pomagaj pri srcu, kažejo vsako leto lepe romarske pobožnosti skozi vse poletje. Skoraj pa ne mine nobena nedelja, da bi ne bilo nobenega romarja na Ameriško Brezje tudi v zimskem času. Milostna podoba v Lemontu je posnetek Brezjanske in jo je napravil p. Blaž Farčnik OFM. Ob priliki evharističnega kongresa v Chicagi leta 1926. je škof Anton Bonaventura Jeglič iz Ljubljane slovesno kronal lemontsko Marijo Pomagaj.

Ravno tako so Slovenci v Kanadi že pred leti poskušali ustanoviti svoje Kanadske Brezje, pa je druga svetovna vojna preprečila. Zdaj pa vojni pa je

prišlo v Kanado toliko novih slovenskih naseljencev, da se bo ideja res uresničila in v Toronto nameravajo ustanoviti faro in cerkev posvetiti Mariji Pomagaj.

Posebno je poglobila ljubezen do Marije Pomagaj druga svetovna vojna in njene grozote. Leta 1945. v začetku maja je šlo deset tisoče slovenskega ljudstva na težko begunsko pot. Družine so poleg najpotrebnejšega za življenje dale na voz med prtljago podobo brezjanske Marije. Marija z Brezij nas bo spremljala in varovala, tako so govorili, ko so zapuščali svoje domove in svoje zemljo. Ko so bili begunci na potu v tujino pri Tržiču napadeni, so vse pustili in pometali stran, le podobo Marije Pomagaj so ohranili. Na Ljubelju pred vhodom skozi predor so se videli pretresljivi prizori. Družine so dajale sliko brezjanske Marije na voz,

Še danes mogočno stoji Sv. Štefan (Minnesota), najstarejša slovenska župna cerkev v Ameriki. Foto - Father George Kuzma.

"pred njo pokleknila in molile svoje vsakdanje molitve. S podobami Marije Pomagaj so naši begunci okrasili svoje siromašne šotore na Vetrinjskem polju. Tedaj ko je angleška oblast potopila vse begunce v morje solza in žalosti, ko je cvet, upanje našega naroda izročila brezbožnim zločincem, da so jih kruto pomorili, se je Marija z Brezij usmiljeno sklanjala k našim materam, sestrām in nevestam, očetom in bratom, jih tolažila in vlivala zaupanje v božjo previdnost. Saj drugače bi te prebritke žalosti ne bilo mogoče prenesti.

Po vseh begunskih taboriščih so najprej poskrbeli za taboriščno kapelo z glavnim oltarjem brezjanske Marije. Tako je bilo v Avstriji, enako v Italiji, isto v Nemčiji. Toda ne samo v kapelah, v

vsakem stanovanju barake si našel podobo brezjanske Marije, ki je begunce spominjala na domovino. Pred njo so begunci opravljali svojo večerno molitev in družinski rožni venec.

Ko so se pozneje po nekaj letih begunci razšli širom sveta, niso pozabili vzeti s seboj podobe Marije Pomagaj. Vse drugo bi bili raje pustili v Evropi, kot to podobo. In ko so prišli do svojega cilja in so si s težavo dobili svoje stanovanja, so odprli zaboje in v njih najprej poiskali podobo Marije Pomagaj. In kjer koli imajo Slovenci svojo stalno službo božjo, imajo povsod tudi v cerkvi podobo Marije Pomagaj. V Argentini ima brezjanska Marija svoj prestol v Lujanu, v Ramos Mejii, na Belgranu v Buenos Aires, v Floridi imajo Slovenci v cerkvi svoje

Pokopališče Sv. Štefana (Minnesota), kjer počivajo ameriški pionirji slovenskega rodu. Ko bi ti križi mogli govoriti, kakšne zgodbe bi slišali o teh, ki spe pod njimi... Foto - Father George Kuzma.

okno brezjanske Marije, ravno tako imajo podobo Marije Pomagaj v Mendozi.

Oltar s podobo brezjanske Marije imajo Slovenci v Holandiji. V Franciji je oltar Marije Pomagaj med slovenskimi rudarji v Habsterdicku. Podobo so leta 1938. naročili v Sloveniji. V Angliji je dušni pastir slovenskih izseljencev g. Nace Kunstelj prišel na izvirno misel: Dal je napraviti lepo sliko brezjanske Marije, ki

naj bi ga na dušno-pastirskih potovanjih spremljala, rojake pa versko utrjevala in dvigala. Vse pobožnosti potem izseljenci opravijo pred Marijino podobo. Sliko je blagoslovil dne 27. februarja 1949. pomožni škof kardinala Griffina v Londonu.

V Severni Ameriki so se stari naseljenci navduševali za Marijo Pomagaj že dolgo prej, kot je bila ustanovljena božja pot v Lemontu.

V senci križa stefanskega pokopališča (Minnesota) je tudi grob slovenskega škofa Trobca. Foto - Father George Kuzma.

Benediktinec p. Ciril Zupan je že pred petdesetimi leti postavil veličastno farno cerkev Marije Pomagaj v Pueblo, Colorado. Tudi znani in agilni župnik Šušteršič je v cerkvi sv. Jožefa v Jolietu dal postaviti lepo kapelo Marije Pomagaj. Ravno tako župnik g. Jakob Černe v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Sheboygan, Wisconsin. Lepo sliko Marije Pomagaj imajo v cerkvi sv. Jurija v So. Chicagi. Slika kaže, kako angeli nesejo brezjansko Marijo za slovenskimi izseljenci v Ameriko. Tudi kanonik in Msgr. Oman v Clevelandu je v novi cerkvi sv. Lovrenca postavil kapelo Marije Pomagaj. Enako ima več društev Katoliške Jednote svoje ime po Mariji Pomagaj. Kamor gre verni slovenski človek, povsod vzame s seboj Marijo Pomagaj.

NAZAJ V PLANINSKI RAJ

V začetku junija leta 1947. je ljubljanski pomožni škof Msgr. Anton Vovk izdal sledeči oglas: "Leta 1935. je v slovesnem sprevodu prišla prvič z Brezij v Ljubljano milostna podoba Marije Pomagaj, da je bila visoka pokroviteljica evharističnega kongresa. Kdo se ne spominja ganljivih prizorov iz tistih nepozabnih dni? Leta 1941. pa, ko je bilo toliko Slovencev izgnanih iz svojih domov, je na tistem bežala tudi Marijina podoba. Od konca majnika 1943. pa do sedaj je našla v ljubljanski stolnici dostojen začasni prestol. Kdo ve, koliko milosti je tu podelili, koliko prošenj uslišala, koliko vernim srcem pomagala nositi trdi križ, ki ga je ostrila iz dneva v dan neusmiljena vojska.

Zdaj je prišel čas, da se tudi begunka Marija Pomagaj vrne na svoj dom, saj so Brezje poseben kraj slovenske ljubezni do Marije. Romarji iz vseh krajev Slovenije so že doslej v velikem številu prihajali v Marijino svetišče na Brezjah, da zlasti izpolnijo obljube, ki so jih naredili v letih strahotnih težav. Če bi vrnitev milostne podobe še zadrževali, bi delali krivico Pomočnici, ki si je Brezje izbrala za svoj stalni milostni kraj, in po pravici

bi bili žalostni tisti, ki na Brezje vežejo svoje obljube, zahvale in prošnje.

Kakor je Marija Pomagaj z Brezij na tistem odšla, tako se bo brez večjih zunanjih slovesnosti tudi vrnila. Vendar se bo Ljubljana od svoje mogočne varuhinje v stolnici primerno poslovila, da se ji zahvali za vse milosti, ki jih je od nje prejela; svetišče na Brezjah pa bo svojo gospodarico in zaščitnico Slovencev dostojno sprejelo.

Poslovilne pobožnosti bodo v ljubljanski stolnici v četrtek 12. junija zvečer ob pol osmih, v petek 13. junija zjutraj ob pol šestih in zvečer ob pol osmih ter v soboto 14. junija zjutraj ob pol šestih in zvečer ob pol osmih. Ob teh urah bodo cerkveni govori o Mariji, zjutraj bo po govoru sv. maša, zvečer pa slovesne litanijske pri oltarju Marije Pomagaj. V petek 13. junija, na praznik presv. Srca Jezusovega, bo popoldne ob štirih poslovilna pobožnost duhovnikov, redovnikov in bogoslovcev. - V soboto 14. junija zvečer bo najprej poslovilni govor in nato se po slovesnih litanijskih prenesa milostna podoba na glavni oltar, kjer ji bosta odvzeti kroni, ki sta v begunstvu krasili Marijo in Jezusa. Zatem bo blagoslovljena enaka podoba Marije Pomagaj, ki je bila naslikana v stalni spomin Marijinega bivanja v ljubljanski stolnici, in bo okrašena s kronama, ki jih je zadnja leta nosila prava milostna podoba. Ob tej podobi, ki bo takoj prenesena na oltar sv. Dizme, se bomo tudi v prihodnje z zaupanjem zbirali. Od prave milostne podobe se bo pa po slovesni zahvalni pesmi lahko že vsak na tistem poslovil.

Pobožnost ob Marijini vrnitvi v njeno svetišče se na Brezjah prične v nedeljo 15. junija ob devetih dopoldne. Takoj po prihodu v cerkev dobi slika pravi brezjanski kroni. Med pridigo in škofovo pontifikalno sv. mašo bo podoba Marije Pomagaj ob glavnem oltarju, po maši bo pa prenesena v milostno kapelo, kjer bomo Pomočnici še zapeli zahvalno pesem, ki bo obenem prošnja, naj tudi odslej deli milosti vsemu našemu narodu.

" Vsak veren Slovenec naj s tem zve in verjame, da se po 15. juniju prava milostna podoba nahaja na Brezjah. Tja naj romaajo naše misli in prošnje, pa tudi zavest, da Marija Pomagaj svojih častilcev nikdar ne bo zapustila."

Anton Vovk

gen.vikar in pom.škof

Iz tega oglasa izvemo vse: V dneh pred 15. junijem 1947. se je Marijina milostna podoba z Brezij poslovila od Ljubljane. Bilo je tako le: Vse se je natančno izvršilo, kot je napovedal škof Anton Vovk. Vernikov pa je prihajalo v stolnico iz mesta in okolice ves teden cele množice in vsak dan več, da se poslovijo od svoje Varuhinje. Stolnica je bila vsak večer pri pobožnostih mnogo premajhna. Zlasti ganljivo je bilo v soboto zvečer po končani pobožnosti. Vsa stolnica in vsa obilna množica, ki je med slovesnostjo morala stati zunaj cerkve, se je med molitvijo, prepevanjem Marijinih pesmi in poslovnim mahanjem z robci, kakor mogočna reka počasi pomikala proti velikemu oltarju, kjer se je po kratkem pozdravu razdelila na desno in levo ter se skozi obe zakristiji izlivala na prosto. Ob desetih ponoči so bile ponovno slovesne litanije, ob enajstih pa so prenesli milostno podobo v škofijsko kapelo, od koder so jo zjutraj odpeljali na Brezje. Njen odhod iz Ljubljane je vernikom naznanil le veliki šentklavški zvon. Na poti so Marijo spremljali pomožni škof ljubljanski Msgr. Anton Vovk, frančiškanski provincial p. Teodor Tavčar, stolni dekan dr. Franc Kimovec in p. Roman Tominec.

Slovesnost na Brezjah je bila veličastna in pristrčna hkrati. Najbolj ganljivo je bilo, ko je vsa množica romarjev, posebno Gorenjcev, na glas zajokala, ko so milostno podobo zagledali pred cerkvijo. Podobo so takoj nesli v cerkev, kjer so jo kronali s pravo brezjansko krono. Nato je p. Roman Tominec prebral "listino in sporočilo o podobi milostne Matere božje z Brezij," v kateri je kratko popisana njena pot od

bega leta 1941. do vrnitev. Potem je bil govor škofa Vovka in pontifikalna sv. maša, po katerem so podobo prenesli v milostno kapelo, kjer se je slovesnost končala z zahvalno pesmijo. Hvaležni romarji pa so se še dolgo vrstili in zgrinjali okoli Marije Pomagaj kot otroci okoli matere, ki se je vrnila z dolge in težke poti. Marija Pomagaj je zopet na svojem prestolu, od koder bdi nad našo domovino s tolikimi žrtvami posvečeno, s krvjo in solzami napojeno. Pomagala bo celiti zevajoče rane minule vojne.

Isti teden, ko se je Marija Pomagaj vrnila na svoj brezjanski prestol, je ljubljansko "Oznanilo" prineslo sledeči zanimivi članek pod naslovom "Nazaj v planinski raj! "Članek nam mnogo, mnogo pove, kdor ga zna prav brati. Popolnoma nam osvetli razmere v naši domovini. Naj bo ta članek tu natisnjen kot sklep brezjanske zgodovine: Tako je zapisano:

"Kljub udobnostim dolinskega življenja si je pesnik Gregorčič želel nazaj v planinski raj. Tam je bil njegov dom, mladost, čistost, mir srca in ljubezen, vse je bilo v tem planinskem raju. Tako se nam zdi, da tudi ti, Marija, siliš iz mogočne ljubljanske stolnice, kjer si štiri leta kraljevala na mogočnem prestolu, nazaj v preprosto tesnobo prvega doma, v malo kapelico, nazaj v planinski raj - na Brezje. In ko te vprašujemo: zakaj nazaj? se nam zdi, da nam odgovarjaš in nas vabiš vse v svoj planinski raj.

Zakaj nazaj? Na svoji poti po slovenski zemlji sem med svojim narodom videla toliko razdejanja, dušnega in telesnega, da moramo napeti vse sile, da rešimo narodu dušo in telo. In v svojem svetišču na Brezjah moram začeti veliko delo obnove za ves narod.

Ko gledam, kako se že dve leti zbirajo tja od vseh strani moji verni, kako spolnujejo trde obljube in kakšno pokoro si nalagajo iz vere, upanja in ljubezni do mojega Sina - se mi zdi, da moram biti med njimi. Saj jih sprejemam in sem z njimi, kakor sem s svojimi verniki zmiraj in povsod, pa bi rada zrla nanje v tej podobi, ker pravijo, da druge ne posredujejo prave

miline mojih oči, ki da se ne obračajo zmiraj in povsod za njim, kakor se menda oči te podobe. Če je človeška ljubezen do mene obudila v umetniku tako moč, da je mogel dihniti v to podobo tako živo milino oči, potem sta se srečali umetnost in milost, da osrečujeta ljudi iz roda v rod, potem sta se človeško in božje ob tej podobi toliko lažje in pogostejše srečavali in je postala podoba toliko bolj vir milosti, kolikor bolj je posredovala moja ljubezen do vas. Zato bi rada v tej podobi, ob kateri sem si postavila sredi Gorenjske na Brezjah svoje svetišče, delila posebne milosti svojemu ljubemu slovenskemu narodu.

Zakaj nazaj? Da utolažim žalostne. Ko bi se stisnile v drobne bisere vse bolečine naših mater in družin, ki sem jih videla ta leta in jih zbiral v svojem svetišču na Brezjah - bi jih bila velika kopica, med njimi tako mnogo bleščečih, da bi ob njih otemnele vse luči na svetu. Kdo naj vlije moči in tolažbe v ta srca, kdo vzravna glavo in voljo do življenja, kdo da smisla vsem tem živim bolečinam, strašnemu trpljenju? Če bodo mogle z menoj in v mojem pogledu zaslutiti, kaj sem mati pretrpela pod križem, kako sem ljubila Sina in njegove rabijs, bodo mogle obuditi v sebi moč tolažbe, volje do življenja in bodo zaslutile vrednost svoje bolečine. Taka v trpljenju posvečena in v žalosti napojena beseda miline bo zdravila naš narod od rodu. O da bi mogla tisočerim srcem podeliti to plemenito silo žalosti.

Zakaj nazaj? Da vrnem mladost in zdravje. Najbolj me vleče v planinski raj naša mladina. Brez lastne krivde je bila odtrgana materam iz naročja in družine, vržena v svet in vihar, da je okusila grozot in strahot, kakor jih včasih niso celi rodovi skupaj. Za koga dela pokoro ta uboga mladina? Trudna in bolna išče pogosto novih moči, išče sebi zdravja, zdravja duši in telesu. Pri meni na Brezjah bi morda milina mojega očesa vnela v tej mladini moč in voljo, da duša zopet zaživi in začne boj za čisto in zdravo življenje. O ko bi mogli razumeti

moji mladi prijatelji in prijateljice veličino in lepoto stvarstva božjega tudi v svojih telesih in hoteli živeti tako, kakor tirja vzvišeni namen zdrave duše in zdravega telesa. O, ko bi mogli razumeti, da božja zapoved varuje zdravje posameznika in zdravje naroda! To milost spoznanja bi rada posredovala v svojem planinskem zdravilišču zlasti mladini in družini da bi prav spoznali planinski raj čistosti, da bi prav spoznali svojo in narodovo srečo. Mladina, ki je ta svet čistega otroštva izgubila, si ga želi nazaj tako pristrčno in naravno, kakor si ga želi naš pesnik, doma tam blizu mojega svetišča:

Da bi uka žeja me iz tvojiga sveta
speljala ne bila, goljيفا kača!
Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
vse, kar srce si sladkega obeta;
mi ne bila bi vera v sebe vzeta,
ne bil viharjev notranjih bi igračal!

Da mladini vrnem zopet vero vaše, moč in voljo, da se viharjem ustavi in ne bo njih igrača, da mu pomirim valove viharjev - to je moja želja, to je moja delo, to je smisel in namen mojega zdravilišča na Brezjah. Da bi se okopali v vrelcu milosti božje in šli pogumno spet v življenje, da bi našli zdravje duše in telesa vsi, prav vsi - to je moja posebna želja in moje posebno vabilo ljubi mladini in vsemu narodu.

Zakaj nazaj? Da združim ves narod v močni ljubezni. Še eni veliki nalogi bom posvečala vso skrb zdaj, ko sem se vrnila nazaj domov: da združim in strnem ves narod v močni ljubezni, da ne bo razklan v sovraštvo, temveč enoten in močen ljubezni. Dvojno spoznanje mora voditi do tega: 1. Pravi krivec vsega trpljenja je greh, tvoj greh nič manj ko njegov in njihov in vseh ljudi; ta greh je rodil vso hudobijo na svet in poiskal ljudi, ki so njeno orodje; če misliš in si prepričan, da sam nisi tako orodje, se zahvali mojemu Sinu in ostani ponižen in skromen, ker je to milost, velika milost. - 2. Nihče na svetu ni tako

dober, da bi bil zveličan že pred smrtjo – pa tudi nihče tako zavržen, da bi bil pogubljen. Vsi smo poklicani, vsi dolžni drug drugemu pomagati do zveličanja z ljubeznijo – nikdar s sovraštvom. Glejte, kako sem nosila sovražno krivico svojih rojakov, ko so mi križali Sina! Strašno sem trpela, a še bolj ljubila. Ljubila Sina na križu z eno roko, a z drugo reševala njegove rablje pred božje jezo in jih ljubila zaradi Sina, ki je tudi zanje trpel in umrl. Od tedaj je vsako pravo trpljenje posvečeno in ima v sebi odrešilno moč za posameznika in družbo, če je kaljeno v ljubezni in ne zastrupljeno v sovraštvu. Naj se v senci križa in ob moji bolečini raztopi v solzah žalosti vsa sovražnost in maščevalnost, da bo ves narod zopet ljubeča se družina, ki se med seboj rešuje in ne pogublja.

Zdravilišča navadno niso sredi mesta, iščejo čistega zraka, tihote in višinskega sonca. Dostop je nekoliko težji, a že to mnogokrat prav telesno človeku pomaga do dušne ubranosti, da se ogreje tudi duša in najde zopet mir. Zato delim dobrote povsod in sem z vami prav posebej v podobi v planinskem raju na brezjah."

Čisto na koncu bi bilo treba malo še omeniti: kako nove oblasti, ki so zdaj v naši domovini, gledajo na Marijino božjo pot na Brezjah. Izvirna poročila imamo sledeča:

Takoj po vojni so zasedli komunistični vojaki samostan na Brezjah. Med vojsko so ga seveda imeli ravno tako zasedenega Nemci. Ko so vojaki izpraznili samostan, je bilo vse izropano in zamazano. To je naravno. Z milostno podobo samo ni bilo posebnih sitnosti, kakor da je oblast ni pustila slovesno prenesti na Brezje, kot ob evharističnem kongresu leta 1935. Bilo pa je ovir in naganjanja od strani oblasti dosti. Romarjem spočetka niso pustili na Brezje, tako da romarskih vagonov niso priklopili vlaku. Vlak je odpeljal, romarski vozovi pa so ostali v Ljubljani na kolodvoru, ali pa vlak ni obstal na Otočah, temveč je potegnil romarje par postaj naprej, da so potem morali cele ure hoditi peš in so vse slovesnosti

zamudili. Največ težav je bilo na otoškem mostu. K mostu so postavili stražo in nihče ni prišel čez. Mnogi so se obrnili in šli daleč okoli na prihodnji most. Prav tu v Lemontu na Ameriških Brezjah je pripovedoval fant, ki je nekaj let po vojski odšel iz domovine, kako je bilo na Otočah pri mostu. Romarji so jokali, prosili, se kregali, pa ni nič pomagalo. Ta fant, ker je imel pri Mariji urediti posebno važno zadevo, je skočil v Savo ter jo je preplaval. Ves premočen je šel potem k Mariji Pomagaj na Brezje. Če so prišli romarji peš, ali so se pripeljali s konji, je bilo odrejeno, da jih ne sme nihče prenočiti, če se jih je pa kdo usmilil in jih vzel pod streho, zlasti matere z drobnimi otročički, je moral gospodar imena prenočevalcev naznaniti na eno uro oddaljeno milično komando. Pred vojno je bilo na Brezjah narejenih 14 lepih in okusnih stojnic ali štantov za za prodajanje romarskih spominkov. Te stojnice so še zdaj zaprte in pobožnih predmetov ne sme nihče prodajati.

Na Brezje vedno prihajajo velikanske množice romarjev. Posebno veliko jih je bilo za Veliki Šmaren leta 1947. po vrntivi milostne podobe. Naravno je, da so naši dobri ljudje prinašali zaobljubljene darove, posebno pa so naročali sv. maše v zahvalo, za varstvo, posebej za pokojne, ki jih je bilo toliko deset tisoč med vojsko, in kar je najhujše, toliko tisoč še po vojski najkrutejše mučenih in pomorjenih. Vsaka mati, ki je na ta način zgubila sina, sestra brata, žena moža, je smela le Mariji potožiti svoje gorje, drugje ni bilo varno govoriti. Na Brezjah se je takrat nabralo precej denarja, zlasti za sv. maše. Na praznik Marijinega vnebovzeta 15. avgusta 1947. zvečer, ko so bili patri vsi trudni in izmučeni od velikega dela v cerkvi, zlasti v spovednicah, je prišlo v samostan 20 članov tajne policije. Prej so natrosili sami ali od njih najeti ljudje po vasi nekaj izzivalnih letakov, priredili so navidezen, ponarejen pretep, potem dobesedno vdrli v samostan. Zaplenjen je bil ves mašni, ves cerkveni in samostanski denar do zadnjega dinarja. Dva patra

- eden je bil takrat star že precej čez 70 let - so zjutraj ob 4. uri, do takrat je trajala preiskava, odpeljali v ječo, kjer sta ostala dva meseca in sta bila izpuščena brez vsakega zaslišanja. To vse nam je povedal nekdo, ki jo po tem dogodku pribežal čez mejo in prišel v Ameriko. Od tistega časa oblasti ne delajo posebnih težav romarjem, le prenočiti jih še sedaj nihče ne sme.

Za zgodovino Brezij so bili uporabljeni sledeči viri:

1. *P.Vincencij Kunstelj OFM: Kratka zgodovina in popis brezjanske božje poti. Brezje 1930. Založil Anton Sfiligoj, Ljubljana Tiskarna: Anton Slatnar, Kamnik.*

2. *Knjiga o Evharističnem kongresu v Ljubljani. Ljubljana 1936. Izdal Kongresni odbor. Tiskala in založila Misijonska tiskarna v Grobljah-Domžale.*

3. *Duhovno življenje. Majska številka leta 1951.*

4. *"Oznanilo" verski list ljubljanske škofije leta 1946 in 1947.*

POPOLNOMA NOVO GLEDE MARIJE POMAGAJ

Seveda mora biti omenjeno tudi to: Meseca julija 1952. je izšel Album gramofonskih plošč z naslovom "ROMANJE K MARIJI POMGAJ." V zbirki je pet plošč velikega formata. Na ploščah je celotna romarska pobožnost pri Mariji Pomagaj: Prihod romarjev med molitvijo sv.rožnega venca in petjem. Milo slovensko pritrkavanje zvonov pozdravlja prihajajoče romarje. Romarji pred milostnim oltarjem zapoje pozdravno pesem. Nato sledi pozdravni govor, ki se konča s pesmijo "Marija, skoz življenje." Potem pojo romarji cele litanijske Matere božje - moški zbor vodi, mešani zbor odgovarja. Vmes so vpleteni najlepši litanijski odpevi. Potem pevci zapoje v Kimovčevi harmonizaciji "Angelsko češčenje," nato še novejšo Premierlevo "Mati dobrega sveta," kjer prideta zbor in orgle do svoje polne veljave. Na koncu pa je slovo od Marija: pesem "Vse prepeva, se raduje," kot nameček paprekasno pritrkavanje Marijinih lemontskih zvonov. Oba govora na ploščah ima p.Odilo, pevski zbor je vodil g.Vilko Kuntara, peli pa so pevci iz Gilberta, Minnesota. Plošče so vložene v posebni album,

katerega naslovno stran sta priredila ing. Dušan Svetlič in urednik Ave Marije p.Bazilij Valentin. Naslovna stran je dvobarvna: posebna barva za ornamente in zopet druga barva za slike, ki se vse nanašajo na Marijo Pomagaj. V levem kotu zgoraj je lepa slika Marije Pomagaj, v desnem kotu spodaj pa je mogočno brezjansko Marijino svetišče. V desnem kotu zgoraj je slika nadškofa Jegliča in Marije Pomagaj slika brez krone - on je namreč slovesno kronal obe milostni podobi Marije Pomagaj: na Brezjah leta 1907. in v Lemontu leta 1926. V levem kotu spodaj je ljubljanski škof dr.Gregorij Rožman na prižnici, ko pridiga v Lemontu ob 25 letnici kronanja lemontske Marije Pomagaj. V sredini zgoraj je na naslovni strani albuma cerkev in samostan na Ameriških Brezjah v Lemontu, nato po je še več slik in romarskih prizorov. Te plošče bodo nesle slavo Marije Pomagaj po vseh delih sveta. Saj so šle že v Evropo, v Avstralijo, v Južno Ameriko, v Azijo in v Afriko. S temi ploščami bo šla po širnem svetu trojna slovenska posebnost:

Beseda o Mariji Pomagaj-
Sladka pesem zvonov-
Pete litanijske v čast
Nebes Gospe Marije.

> ANDREJ ANDOLŠEK ---

POJDITE po vsem svetu in učite vse narode!" je Gospod ukazal apostolom in naslednikom. Šli so in storili, kakor jim je bilo zapovedano. Tudi slovenski narod so pokristjanili.

Prišel je čas, ko so se tudi med Slovenci našli možje, ki so slušali Gospodov ukaz in šli v vse dele sveta učiti narode. Eden izmed teh naših apostolskih mož, ki je prevzel nalogo oznanjati blagovest v daljni Ameriki, je bil misijonar Andrej Andolšek.

Njegovo življenje sem že nekoliko opisal v *Ave Maria koledarju* za l. 1918. Bilo je med prvo svetovno vojno, ko se podatki iz stare domovine niso mogli dobiti. Zato in še iz drugih vzrokov je v tisti črtici ostalo nekaj vprašanj nerešenih.

Potem sem Andolškovo življenje dalje proučeval in našel novih podatkov. Zadelal sem vrzeli ter ugotovil in popravil, kar je bilo v stari črtici nedognanega ali celo napačnega. Tako je nastala pričujoča črtica. Ker je ne le popolnejša od stare, ampak v marsičem tudi nova, zato menim, da bo prav, če se priobči. Ustreči utegne prijateljem naše zgodovine posebno zdaj, ko se obhaja sedemdesetletnica misijonarjeve smrti.

Da Andolšek to zasluži, menda ne bo dvoma, saj je bil dober, vnet misijonar in tudi prvi ribniški duhovnik, ki je kdaj prišel v Ameriko. Čeprav se je rodil v kočevskem okraju, je bil pristen slovenski Ribničan. Njegova rojstna vas se še zdaj prišteva ribniški občini in je bila podružnica ribniške župnije vse do leta 1899, ko je postala samostojna fara. Oddaljena je od Ribnice devet kilometrov ali polšesto ameriško miljo.

Luč sveta je Andrej zagledal 27. listopada 1827 na Velikih Poljanah in bil isti dan krščen v Ribnici na Dolenjskem. (Tako se bere v ribniških krstnih maticah, vsi drugi viri pišejo "kimavca" namesto listopada.) Rojstni hiši, ki je nosila številko 35, se je po domače reklo pri Mežnarju. Starši so mu bili Matija Andolšek in Marjeta rojena Peterlin. Preživljali so se z delom svojih rok na majhni kmetiji, ki so jo imeli, in z izdelovanjem suhe robe (ret, sit in rešet), ki je sploh ribniška obrt. Oče je opravljal tudi službo cerkvenika ali mežnarja. Bog jim je dal sedem otrok, štiri sine in tri hčere, torej precej veliko družino.

Andrej je hodil v ljudsko šolo v Ribnici, normalko in gimnazijo pa je izdelal v Ljubljani. Od leta 1840 dalje je bil v farni knjigi o župljanih vpisan za dijaka. Ko je posečal višjo gimnazijo, se je sprijateljil z ribniškim kaplanom Antonom Žakljem, odličnim slovenskim pesnikom Rodoljubom Ledinskim. V Ljubljani, kjer je v jeseni l. 1850 stopil v semenišče, je dovršil tudi bogoslovne študije, nakar ga je knezoškof Anton Alojzij Wolf 15. julija 1854 posvetil v mašnika.

misijonar v Ameriki

Zanimivo je, da je bil eden izmed njegovih sošolcev v gimnaziji in semenišču g. Anton Gros, pozneje benediktinec in misijonar v Minnesoti.

Po svoji novi maši je g. Andolšek služil za kaplana dve leti v Metliki, poldrugo leto v Velesovem, eno leto v Polhovem Gradcu in skoraj poldrugo leto v Radečah pri Zidanem mostu.

Povsod tod je imel obilo dela. V Velesovem je celo nekaj časa upravljal faro, ker je župnik bolehal. Vendar pa je našel še toliko časa, da se je utegnil baviti s pisateljstvom. Spisal je namreč in leta 1858 izdal molitvenik *Zlata krona Matere božje*, ki je bil dotlej največji slovenski molitvenik. Obsegal je 1022 strani v dvanajsterki in vseboval molitve, premišljevanja in pesmi. Dve leti nato ga je dal natisniti v drugi predelani izdaji z naslovom *Nebeška mana* na 344 straneh osmerke. Prvo izdajo je spisal v stari bohoričici, drugo pa v gajici, s katero zdaj pišemo slovenske črke. Obe knjigi je natisnil Rudolf Milic, založil in prodajal pa Henrik Ničman v Ljubljani. Listi so priporočali molitvenik, češ da je lepa, umevno pisana knjiga, prikladna posebno za častilce Matere božje.

Dasi je g. Andolšek uspešno delal v domovini, pa ni bil popolnoma zadovoljen, kajti srce ga je vlekel v misijone. Misijonski poklic ga je že dolgo veselil. Ko je hodil še v gimnazijo, je rad čital poročila iz inozemskih misijonov, v semenišču pa poslušal tudi predavanja o njih; sudanske misijone n. pr. je bogoslovcem opisal dr. Ignacij Knoblehar, provikar osrednje

Afrike, v prosincu l. 1851, michiganske pa škof Baraga tri leta pozneje. Nato je Andolšek pastiroval v treh župnijah ljubljanske škofije, ki so dale tri misijonarje Ameriki, namreč Metlika Barago, Velesovo Čebulja in Polhov Gradec Skopca. Imel je torej dovolj prilik resno misliti zlasti na ameriške misijone. Pravijo, da se je že v Metliki učil neslano jesti, da bi se navadil misijonariti med Indijanci.

V Ameriko ga je spravil preč. g. Ignacij Mrak, Baragov generalni vikar, ki je poleti 1860 prišel v Ljubljano iskat pomočnikov za michiganske misijone. Dobil je samo g. Andolška. Odšla sta konec kimavca na Dunaj, kerj sta prejela od Leopoldinske družbe osem sto goldinarjev za popotnino. Od tam sta se peljala skozi Solnograd, Monakovo, Strassburg in Pariz v Havre na Francoskem. Dne 11. vinotoka sta odrinila čez morje na parniku *Illinois* s štiri popotniki. Prvih dvanajst dni so imeli vedno močan nasproten veter in od 19. dalje celo vihar. Neko noč je tako divjal, da je odtrgal stranice od kolesih parnika. Vsi so se že bali, da ga jim bo razbil. Toda 23. vinotoka se je unesel in potem so imeli prav lepo vreme. Spotoma so se v Halifaxu v Novi Škociji založili s premogom,

"katerega jim je primanjkovalo zaradi nenavadno dolge vožnje. Zadnji dan meseca so prišli v New York in se 1. listopada izkrkali. Tam sta se misijonarja nastanila za nekaj dni pri očetih redemptoristih in opazovala tudi velike parade po mestnih ulicah dan pred narodnimi volitvami, pri katerih je bil Abraham Lincoln izbran za ameriškega predsednika. V Detroitu sta se ločila; Mrak je šel v svoj misijon Eagletown, Andolšek pa v Sault Ste. Marie, sedež sedanje marquetteške škofije. Prispel je tja 12. listopada. Škof Baraga ga je z veseljem sprejel, a ga takoj poslal dalje v Minnesota Mine, da bi se pri župniku Martinu Foxu naučil angle-

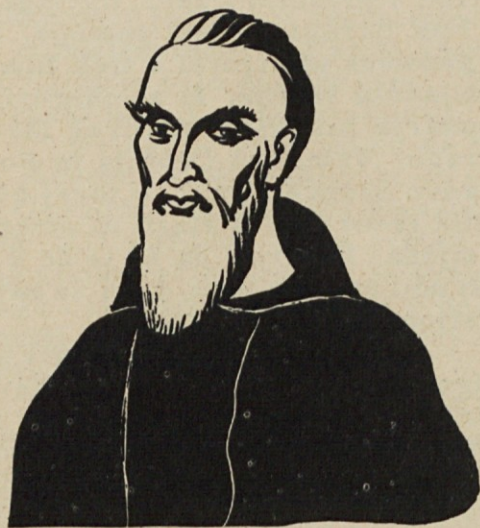
škega in francoskega jezika.

Minnesota Mine, ki se zdaj Rockland imenuje, je naselbina v zapadnem delu Gornjega Michigana. Stoji v ontonagonski dolini kakih 13 milj južnovzhodno od pristanišča Onotonagona ob Gornjem jezeru. Nastala je, ko so v ondotnih gričih začeli kopati bakreno rudo, kar je privabila tja tudi mnogo katoličanov. Oskrboval jih je izprva g. Baraga, ki jim je postavil cerkvico, izza l. 1855 pa g. Fox. Ta je ondi zgradil župnišče, šolo in večjo cerkev kakor tudi cerkvi v podružnicah Norwich in Maple Grove. Upravljal je tudi faro v Ontonagonu, ki je bila brez župnika.

Ko je Andolšek prišel v Rockland, je selo z okolico štelo nad 2800 prebivalcev. Bil je tam pol leta kaplan ter pomagal župniku doma in v misijonih najprej med Nemci, kmalu pa tudi med Angleži in Francozi, ko se je toliko naučil njihovih jezikov, da je lahko tudi v njih spovedoval in pridigal. Kako hitro si je usvojil ta jezika, nam pove list, ki ga je 16. grudnia 1860 pisal škofu in v katerem pravi med drugim:

"Prečastiti g. škof! V soboto, 17. listopada, sem prišel v Minnesota Mine in drugi dan pridigal v nemškem jeziku. Zdaj pa sem začel že v angleščini propovedovati. Danes sem tukaj v Ontonagonu pridigal po angleško tako gladko (Bogu čast na veke!), da se mi je zdelo, kakor da bi bil govoril v našem kranjskem jeziku. Poslej bi mogel vsak teden večkrat po angleško pridigati, posebno ker sem sestavil že nekaj govorov v tem jeziku. Upam v Boga, ki dela neštevilne velike, nepojmljive in čudovite stvari, da bom proti koncu prosinca ali v začetku svečana (1861) pridigal tudi že po francosko. - Sicer pa srčno želim v tej škofiji, kjer hočem živeti in umreti, skoz in skoz delati za povišanje Cerkve božje, kolikor je le v mojih močeh."

Vsekako krepko izražene želje, a se mu jih je le majhen del izpolnil.

ZGODBA BRATA JUNIPERJA

V legendah sv. Frančiška in v legendah njegovih sobratov so ohranjeni mnogi poučni nauki. Te legende razodevajo zlasti preprostost sv. Frančiška in njegovih posnemalcev. Dela, o katerih govore legende, seveda ni priporočljivo posnemati; iz njih samo spoznavamo duha sobratov, ki so hoteli v vsem posnemati serafinskega očeta... iz frančiškanskih legend je brez dvoma najbolj znan brat Juniper. Odlikuje ga velika preprostost. Vsakemu je rad priskočil na pomoč.

Kaj je Baraga o njih mislil, se ne ve. Gotovo pa so mu ugajale in se je morebiti celo preveč nanje zanašal, kakor se bo pozneje videlo. Škof je to Andolškovo pismo objavil, potem ko mu je 9. svečana 1861 pristavil sledeče opombe:

"No, to je pa res nekaj 'velikega, nepojmljivega in čudovitega', če kdo pride 17. listopada v misijonsko postajo popolnoma nov s kranjskega, s prav majhnim ali skoraj nikakim znanjem jezikov, nato pa 16. grudna istega leta začne že po angleško pridigati in dva meseca potem tudi že po francosko. Gospod Andolšek je že drugi Kranjec, ki tu kaže tako izredno nadarjenost za jezike. (Prvi je bil g. Janez Čebulj. JLZ.) Bogu tisočkrat hvala za to! Prav različnost jezikov je največja težava v tej škofiji. Ko se ta premaga, potem je vse ostalo lahko in prijetno."

Beli prebivalci Michigana so se namreč priselili iz raznih dežel in navadno niso znali nobenega jezika razen svoje materinščine. Zato so se morali misijonarji učiti njihovih jezikov, da so jih mogli pristojno oskrbovati.

Medtem se je Andolšek že privadil jezikom in ameriškemu dužnemu pastirstvu, da se mu je po škofovem mnenju smela zaupati bolj odgovorna služba. Poslal ga je torej za čas v Houghton upravljat faro sv. Ignacija, ki ni imela župnika. Kraj stoji na južnem bregu jezera, Portage Lake imenovanega, in je tedaj štel že nad sedem sto prebivalcev. Katoličani so bili Irci, Nemci in Francozi ter so si prejšnje leto postavili cerkev. Andolšek jih je oskrboval v svečanu in sušcu, ko je bila zelo huda zima. Po mnenju dr. Režka (*History*, II, 252) tedaj še ni znal angleškega in francoskega jezika, kar pa ne bo povsem držalo, vsaj glede na angleščine ne. Vzrok, da ni dalj časa pri njih ostal, je bil najbrž ta, ker župnik Fox ni mogel brez pomočnika prebiti.

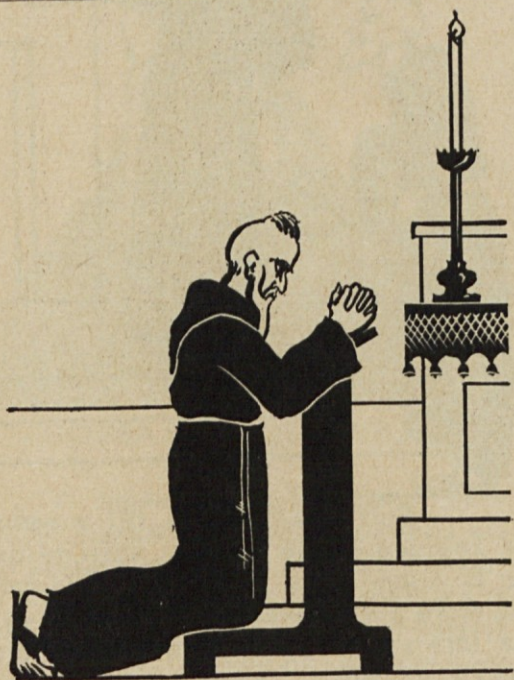
Za veliko noč se je Andolšek vrnil v Rockland in nato zopet pomagal skrbeti za ondotne misijone. To pa ni bilo lahko, ker je tisto zimo padlo prav veliko snega, ki je šele pozno spomladi skopnel. Zato je tudi pošta le poredkoma prihajala z zunanjimi novicami. Ni torej čudno, če je Andolšek šele kasno zvedel, da sta se v aprilu ameriški jug in sever spoprijela v krvavi državljanski vojski. Menda je zato tudi nič ni omenil v listu, ki ga je 1. maja pisal v domovino sorodnikom. Ti so očitno radi poslušali lepe pridige; zato jim je misijonar skušal nekoliko ustreči s sledečimi vrsticami:

Brat zakristan je bil v zadregi. V želodcu mu je krulilo, kajti že nekaj ur je pridno delal v cerkvi. Toda cerkve ne more pustiti brez varstva. Bog ve kaj se lahko zgodi, ako v cerkvi ne bo nobenega sobrata. Spomni se na sobrata Juniperja. Hitro stopi pred zakristijska vrata in zakliče: "Hej, brat Juniper!" Komaj je zaprl usta, že je stal pred njim Juniper z napol pomitim loncem. Juniper je sobratu rad ustregel in prevzel varstvo cerkve za nekaj trenutkov.

"Hvaljen Jezus Kristus! Lani meseca kimavca sem zapustil preljubo Kranjsko, kjer sem šest let opravljal službo božjo, in se po previdnosti Vsemogočnega, ki prečudno vlada človeška srca, napotil čez širno morje v četrti del sveta oznanjat edino pravoin zveličavno vero ter pridobivat duše Kristusu, ki je pot, resnica in življenje.

Previdnost božja me je pripeljala do Gornjega jezera michiganske države. Zdaj prebivam v Minnesota Mine blizu tega jezera. Od tod hodim po misijonskih opravkih v tri glavne kraje, ki se imenujejo Ontonagon, Norwich in Gruft. ("Gruft" so očitno Nemci zvali Maple Grove, ki se mu zdaj Greenland pravi. JLZ.) V tej okolici žive Angleži, Irci, Nemci, Indijanci in Francozi. Zato je tukaj zelo težavno za duhovnike, ker je toliko narodov skupaj.

Brat Juniper pa ni šel z veseljem v cerkev. da bi se za nekaj trenutkov rešil umazanih loncev v kuhinji; saj dela naloženega po pokorščini ni sovražil. Vesel je bil zato, ker je ujel nekaj trenutkov za molitev.

A čeprav je trpljenje silno, vendar srčno premagujem vse težave in uživam še celo velike sladkosti. Nikoli še nisem bil tako zadovoljen kakor zdaj tukaj. Sem pač srečen, da sem v teh krajih, kjer tako manjka duhovnov. Čast in hvala Bogu, da me je v te kraje poklical. O da bi mi dal tudi milost spreobrniti mnogo nevernikov in grešnikov. Preljubi moji, prosite zame, da v daljnih krajih Severne Amerike, kamor me je previdnost božja pozvala, najdem veliko zgubljenih ovčic, ki so zašle v divje kraje, in jih pripeljem Kristusu, našemu edinemu Zveličarju.

Dasi sem tako daleč od vas, vendar vedno mislim na vas in se vas spominjam pri vsaki sveti maši. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih, katerih ni toliko kolikor pri vas, vselej po dvakrat mašuje, in sicer takrat, kadar je pri vas peta in osma ura zvečer. Ko je namreč pri vas dan, je tu noč in ko je pri vas noč, je tu dan.

Tukaj na novem svetu je marsikaj drugače kakor pri vas. Ako bi me vi videli, ko mašujem v revni bajtici brez strežnika in brez slovesnosti, ko poročam ženine in neveste brez oklica, ko nosim presv. Rešnje Telo k bolnikom v navadni vsakdanji obleki brez služabnika in brez luči, bi se vam zelo čudno zdelo. Toda v teh krajih imamo mašniki posebna dovoljenja. In ko bi nikoli ne slišali navadnega zvonjenja za angelovo češčenje in javno službo božjo, bi bili jako žalostni. A glejte, tukaj se v nekaterih krajih nikdar ne sliši zvonjenje ne za angelovo češčenje ne za javno službo božjo, ker nimamo zvonov.

Ali čeprav je tukaj služba božja po zunanjem videti tako revna, se vendar prav tista presv. daritev opravlja, prav tisti sveti zakramenti dele in prav tisto češčenje oznanja kakor pri vas. Tedaj smo pravoverni kristjani, dasi nekaj tisoč ur narazen, vsi duhovno sklenjeni med seboj, ker vsi verujemo iste nauke, prejemo

iste zakramente in smo duhovni udje iste sv. katoliške cerkve, katero je Jezus Kristus ustanovil in ki edina more zveličati. Preljubi bratje in sestre Kristusu, držite se torej svete matere katoliške cerkve in ohranite njeno edino pravo vero.

Iz daljne Amerike vam pošljem presrčne pozdrave čez široko morje, vam želim vse dobro in vas prosim, molite zame, ki sem v daljnih samotnih krajih.

V Minnesota Mine 1. majnika 1861.

Andrej Andolšek,

po milosti božji misijonar v Severni Ameriki."

Vkljub zadovoljnosti, ki jo v pismu izraža, se pa jasno vidi, da ga je trlo domotožje v michiganskih gozdih in rudnikih.

Dva tedna potem, ko je bil ta list napisan, je škof Baraga prišel v Ontonagon. Našel je tam Andolška in ga 15. maja poslal v Eagle Harbor pastirovat namesto č. g. Henrika Thieleja, katerega je moral od ondod drugam prestaviti.

Tako je Andolšek dokončal svoje delo v ontonagonski dolini. Dasi je prebil dobršen del zime leta 1860 - 1861 v Rocklandu, ga pa ondotne župnijske knjige ta čas niti z besedico ne omenjajo. Pač pa imajo precej zapiskov (prim. Režek, *History*, II, 308), ki naj kažejo, da je gospod tam delil sv. zakramente pozimi leta 1861 - 1862, ko je v resnici živel daleč proč ob Atlantskem morju. Kako je prišlo do te čudne zmede, mi je uganka. Farne knjige je vodil župnik sam, kakor pisava priča.

Eagle Harbor stoji na severnem bregu Keweenawskega polotoka v Gornjem jezeru. Imel je dobro luk, skozi katero se je pretakal promet s sosednjimi bakrenimi rudniki. Največji izmed teh je bil enajst milj proč v Cliffu ali Cliff Mine. Katoličane je

tam organiziral g. Thiele takoj po svojem posvečenju 1. 1854 in jim z Baragovo pomočjo postavil leseno cerkvico presv. Odrešeniku, kateri je zadaj pridelal majhno župnišče. Potem je zgradil podobno cerkvico z župniščem tudi v Cliffu Marijinemu vnebovzetju na čast. Škof ga je hvalil, da je vneto delal in dosegel lepe uspehe, čeprav je imel le malo sredstev na uporabo.

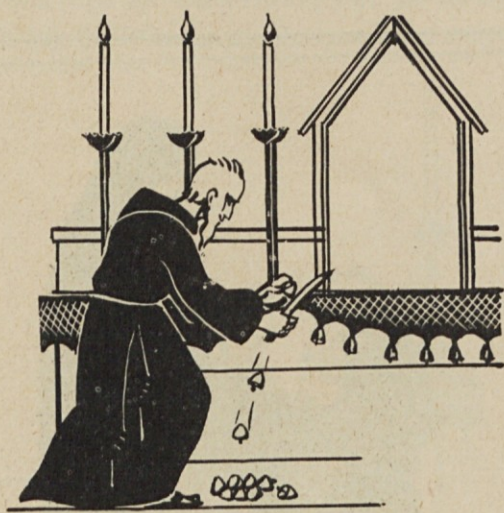
Ko je Andolšek prišel v Eagle Harbor, je kar nadaljeval delo svojega prednika. Maševal in pridigal je izmenoma eno nedeljo v Eagle Harboru, drugo pa v Cliffu. Semtertja je obiskoval tudi postaje po polotoku, kakor Eagle River, Copper Harbor in Keweenaw Point. Do najbolj oddaljenih ljudi svojega področja je imel trideset milj, do najbližjega misijonarja pa

Komaj je začel moliti, že stoji pred njim uboga žena in ga prosi za miloščino. Oh, v kakih zadregi je bil Juniper. Kaj naj ji da? Saj ničesar nima. Odsloviti ubogo žensko brez vsega res ne more. A Juniper ni nikoli v zadregi, kadar je treba pomagati ubogim.

nad štirideset. Bil je torej zopet v samotnih krajih.

Komaj se je Andolšek malce udomačil v novi službi, že ga je škof posetil. Pripeljal se je tja v soboto, 22. rožnika, in ostal skoraj dva tedna, do 5. julija. Prvo nedeljo, ki jo je prebil v Eagle Harbor, je na vse zgodaj maševal in pri veliki maši, katero je Andolšek pel ob enajstih, pridigal po angleško, nemško in francosko ter po maši birmal tri otroke. Za sledeče tri dni je oznanil spovedi za Francoze, pa jih ni prišlo več kot eden, kar je škof pripisoval njihovi navadni verski mlačnosti. Zakaj si je baš Francoze izbral, ni povedal. V četrtek sta se peljala v Cliff, kamor sta v štirih urah prispela. Drugi dan sta si ogledala velike in silne stroje cliffskega rudni-

Čeprav je pobožno molil, vendar je zapazil, da je brat zakristan dal na oltar najlepši antependij, kar jih je ubožna cerkvi zmogla. Iz antependija so viseli srebrni zvončki, na katere je bil brat zakristan skoro malo preveč navezan. Brat Juniper te zvončke tebi nič nemi nič poreže iz antependija in jih zloži v svoj široki rokov.

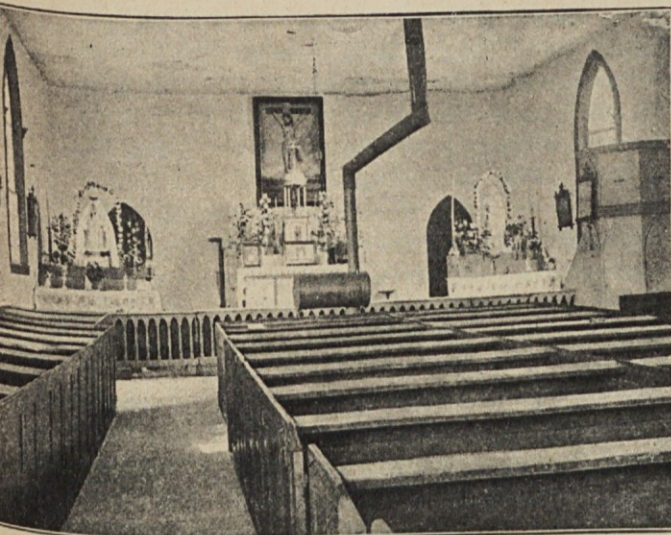
ka. Tudi gori je škof spovedoval Francoze, a jih je le malo prišlo. V nedeljo je ob osmih maševal, ob enajstih med mašo, katero je zopet Andolšek imel, pa je spet pridigal v treh jezikih in potem birmal osem oseb. Ko sta se v torek vrnila v Eagle Harbor, je bil škof poklican v Garden City k nekemu bolnemu Francozu, da ga je za smrt previdel. Po treh dnevih pustega čakanja je končno prišla neka ladja in škofa odpeljala.

Kmalu potem je Andolšek zopet pisal svojcem na Kranjsko in jim najprej opisal svoje področje. Povedal je izrecno, da se je naučil francoskega in angleškega jezika tako, da tudi v njima pridiga in spoveduje. Nato je naštel svoja razna in mnoga opravila ter zlasti omenil, da je pričel delati katoliško pokopališče, ki bo prvo v tistih krajih, in da ga upa še letos dovršiti; s svojimi rokami koplje in ruje tisočletne šture in korenine. Prihodnje leto pa bo razširil in podaljšal cerkvico ter potem zidal hišo sebi in bodočim misijonarjem.

Primerjal je tudi ondotne katoličane s katoličani po Slovenskem in rekel, da bi bili Slovenci pač še bolj goreči katoličani, ako bi vedeli bolj ceniti srečo, da imajo toliko cerkva in toliko dušnih pastirjev. Gotovo pa bi svojo srečo bolj spoznali, ko bi samo en teden v Ameriki živeli.

K tem vrsticam je urednik ljubljanske *Zgodnje danice* pristavil, da je naprodaj še precej Andolškovih molitvenikov, *Nebeška mana* imenovanih, in da se jim je dodala še ena pola s spovednimi in obhajilnimi molitvami, a da se zato niso nič podražili. Priporoča torej Slovencem, ki radi podpirajo misijonarje, naj si kupujejo te molitvenike. Kajti kdor to stori, dobi za majhen denar lepo knjigo in obenem tudi misijonarju pomaga.

Iz tega se vidi, da je Andolšek imel s prodajalcem njegovih molitvenikov pogodbo, po kateri mu je ta dajal del dobička, ki ga je delal z razpeča-

vanjem njegovih knjig. Koliko pomoči je misijonar dobil iz tega vira, ni znano. Veliko ni moglo biti, ker so se molitveniki menda le počasi prodajali.

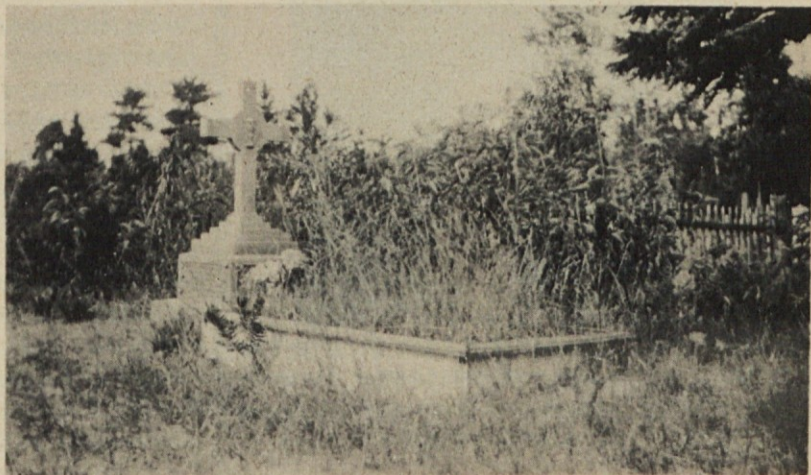
Vendar pa to Andolška ni motilo pri njegovem delu v Eagle Harboru, kjer se je ukvarjal s čiščenjem katoliškega pokopališča, katero je obsegalo pet akrov zemlje, darovane od občine. Dovršil bi ga bil najbrž še tisto leto, ko bi ne bil kar iznenada prenehal, še preden je nastala jesen. Do tega je prišlo takole:

Dne 5. kimavca je škof obiskal misijonarja Thieleja na otoku Mackinac. Ta gospod je bil prvi duhovnik, ki ga je škof Baraga posvetil in ga zato tudi posebno ljubil. Toda mož je imel eno resno napako: dasi je nekoč več let urejeval neki nemški tednik, vendar ni bil literat, pač pa je "pil liter rad". Zategadelj ga je bil škof prestavil na Mackinac. Toda Thiele je bil doli zelo nezadovoljen in je zdaj škofu povedal, da se hrepeni vrniti v Cliff. Tako je Baraga zapisal v svoj dnevnik in pristavil, da to tudi sam želi, hvala Bogu! Dovolil mu je torej rad, da se sme vrniti, ko mu je sveto obljubil, da se ne bo več dotaknil opojnih pijač. Tako je Thiele 15. kimavca prišel zopet nazaj v svoj stari misijon.

Ko je škof enega zadovoljil, je pa drugega ozlovoljil. Andolšek,

ZGORAJ: Zunanost in notranost cerkve v Eagle Harbor, Mich., katero je postavil Baraga in kjer je župnikoval tudi Andolšek.

NA DESNI: Andolškov grob na pokopališču v Eagle Harbor.

ki je z zgledno treznostjo investnostjo štiri mesece skrbel za Eagle Harbor in podružnice, se namreč s Thielejevo nepričakovano vrnitvijo ni čutil počeščenega, pač pa zapostavljenega in zdaj tam tudi nepotrebnega. Zato je še isti dan pobral svoje stvari in se odpeljal k škofu v Sault Ste. Marie. Kaj in kako sta se menila, ni znano. Vsekako pa mu je škof ponudil kako drugo mesto v škofiji, a ga Andolšek ni sprejel, ker je sklenil postati redovnik. Škof je namreč 17. kimavca zapisal v svoj dnevnik: "Danes je g. Andolšek prišel dol iz Cliffa. Hoče iti k redemptoristom. Težko da bo tam zadovoljen." Pristavil bi bil lahko tudi, da je tak korak treba najprej dobro pretehtati.

A naj bo to, kakor že hoče, gotovo pa je, da je Andolšek zapustil Michigan in se odpravil v Annapolis, glavno mesto Marylandije. Ondi je stopil v noviciat očetov redemptoristov

in bil 13. listopada preoblečen. Kot novinec je imel dovolj časa korenito razmišljati o svojem položaju. Polagamo je začel dvomiti o svojem novem poklicu in končno prišel do prepričanja, ga ga Bog ni ustvaril za redovniško življenje. Zato je 28. julija 1862 noviciat na kol obesil in redemptoriste zapustil. S tem vsekako pametnim korakom se je rešil hujše usode - nesrečnega meniha.

Nato je šel v zapadno Pennsylvanijo in se vpisal v škofijo Erie. Storil je to s posredovanjem č. rojaka Andreja Skopca, misijonarja v Fryburgu, Clarion county. Potem pa je prevzel njegov prejšnji misijon sv. Jožefa v nemški naselbini Vogelbacher, ki je šest milj oddaljena od Fryburga in se zdaj Lucinda imenuje. Našel je ondi leseno cerkev in farno šolo, kateri je bil Skopec postavil. Prvič je Andolšek tam krščeval 24. avgusta 1862 in zadnjič 19. julija 1863.

V tisti okolici so živeli tudi Slovenci. Bavili so se s pridelovanjem petroleja, ki so ga ne daleč od tam Američani odkrili in zadnja tri leta močno izkoriščali. To je pritegnilo tja veliko ljudi, med njimi tudi precej Slovencev, večidel z Dolenjskega; pri neki ženitnini je bilo okoli dvajset samih slovenskih svatov, kakor je pisal bogoslovec Jakob Trobec. V prostem času so se radi shajali in prepevali po slovenski navadi. Andolšku je bila zlasti všeč majčkna v Ameriki rojena Slovenka, ki je znala prav gladko peti neko slovensko pesmico o Materi božji. Morala mu jo je vselej zapeti, kadar je obiskal njene gostoljubne starše.

Vendar pa Andolšku Pennsylvanija ni posebno ugajala, kajti že spomladi je pisal nekemu prijatelju, da se je namenil proti večeru. Pogosto je namreč bral in slišal, kako zelo manjka duhovnikov na pacifiškem obrežju, zlasti v Kaliforniji. Zato je končno sklenil iti tja pomagat. Dne 25. avgusta se je poslovil z Lucindo

Nato gre h ženi in ji strese v predpasnik vse srebrne zvončke. In se še upravičuje: "Drugega nimam pri roki, pa tole prodaj in si kupi kruha."

in sosedu ter odšel v San Francisco.

Tista leta Zedinjene države niso imele še nobene železnice, ki bi bila vozila na pacifiško obal. Kdor je hotel z vzhoda tja iti, je moral potovati po suhem čez Skalno gorovje ali pa po morju okoli Srednje Amerike. To zadnjo pot si je izbral Andolšek in jo potem tudi opisal v nekem nemškem tedniku. Naslovil je spis: "*Moje potovanje v Kalifornijo v kimavcu 1863*". Slovenski prevod je že *Ave Maria koledar* za l. 1918 prinesel. Naj tu podamo le glavne dogodke:

V četrtek, 3. septembra, se je v New Yorku vkrcal na parnik *North Star* in opoldne odplul s sedem sto sopotniki proti jugu. Vožnja je bila lepa in mirna, čeprav je še divjala državljanska vojska. Peljali so se mimo otoka San Salvador, kjer je Kolumb odkril Ameriko, ter med otokoma Kuba in Haiti jadrali naravnost k panamski zemeljski ožini. Tam so se v Aspinwallu ali Colonu 12. kimavca popoldne izkrcali in se potem poživljali s slastnim južnim sadjem. Prenočevali so v gostilnah.

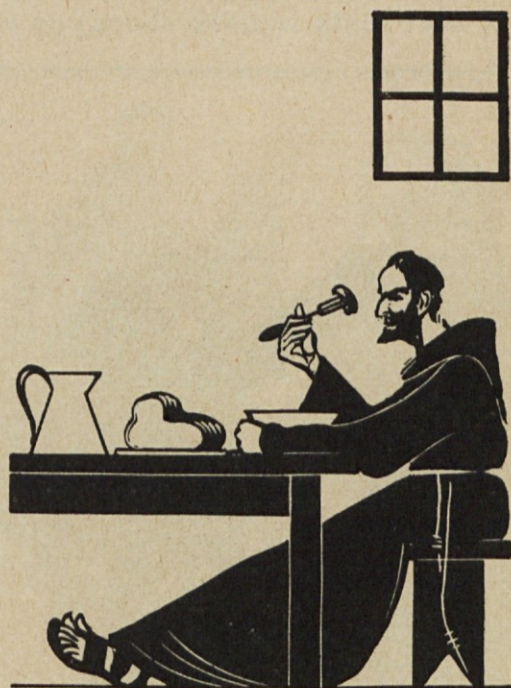
Drugi dan po maši - bila je nedelja - so se po 48 milj dolgi Panamski železnici peljali čez ožino. Skozi tropični pragozd so v štirih urah pridrdrali v mesto Panama in takoj šli z vlaka na parnik *St. Louis*. Zvečer so se poslovili s strelom iz topa, ki ga je ladja imela, in odrinili na Tiho morje. Vozili so se ves teden ob obali Srednje Amerike in sledečo nedeljo prispeli do Acapulco v Mehiki; s strelom iz topa so voščili meščanom dobro jutro. Tam so ostali pol dneva, da so se založili s premogom.

Kakor nekateri drugi sopotniki tako se je tudi Andolšek peljal s čolničem v mesto. Obiskal je najprej španskega župnika in katoliško cerkev. Ko je odmaševal, se je sprehajal in ogledoval po ličnem mestu. Všeč so mu bili tudi mladi Mehikanci, katerim je pravil, da je duhovnik. Nekateri izmed njih so ga spremljali nazaj k

parniku. Zvečer je top naznanil, da ladja odhaja.

Vožnja ob Dolnji Kaliforniji je bila meglena, vetrna in mrzla. Nekaj sopotnikov je obolelo, med njimi neki Irec, katerega je naš misijonar spovedal ter mu podelil sv. poslednje olje in apostolski blagoslov, nakar je mož kmalu umrl. Mornarji so ga v morje potopili, potem ko je Andolšek zanj opravil pogrebne molitve. Pripomnil je, da je zelo hudo, če je človek na morju smrtno bolan.

V torek, 29. kimavca, proti večeru so končno pripluli do San Francisca, pozdravili z gromkim strelom meščane, zavili skozi Zlata vrata v

Brat zakristan pa se krepča v skromni obednici. Ravno zadnji grižljaj nese v usta in se ozira za vrčem iz katerega je dišalo sladko vince. To se bo prileglol! Toda še ni prinesel zadnjega grižljaja v usta, se spomni, da se je malo preveč zamudil pri skledi. Kaj če mu brat Juniper zopet ni naredil kako nerodnost. Nikoli ne veš, kaj bo Juniper pogruntal.

zaliv in se v pristanu izkrkali. Bil je prav jasen in prijetno topel večer. Tako so srečno dovršili nad šest tisoč milj dolgo morsko vožnjo, ki je trajala 26 dni in pol. Dasi so bili utrujeni, so še isti večer šli veseli v veliko trgovsko metropolo zlatih krajin. "Omnia ad majorem Dei gloriam - Vse v večjo čast božjo!" Tako je Andolšek končal svoj potopis.

Zlate krajine, ki jih Andolšek omenja, so ležale večidel v severni Kaliforniji. Ta se je že tedaj zvala "zlata država" zato, ker je pridelovala največ te dragocene kovine v Zedinjenih državah. Prvo zlato so tam našli l. 1848 v Colomi 40 milj vzhodno od Sacramenta, zdaj glavnega mesta države. Potem so leto za letom odkrivali nove zlate rudnike skoraj po vseh

okrožjih severne Kalifornije in sosednje Nevade.

Novice o teh najdbah so se naglo širile križem sveta in ljudje so drveli tja od vseh vetrov po suhem in po morju. Na tisoče jih je prihajalo vsako leto iskat in kopat zlato. Mnogi so imeli srečo in obogateli. Večina pa se je polagoma naveličala utrudljivega in neredko jalovega dela ter se poprijemala zanesljivejših poslov po kmetijah, tovarnah, trgovinah in drugih podjetjih, le malo jih je odhajalo drugam.

Med temi srečelovci je bilo kajpada tudi mnogo katoličanov, posebno Ircev, Francozov, Nemcev, Lahov in tudi precej dalmatinskih Hrvatov. Seveda Cerkev na tolik naval ni bila pripravljena. Pogrešala je zlasti duhovnikov, ki bi bili skrbeli za priseljence. Zato so se klici na pomoč pogosto slišali iz Kalifornije. Odzval se jim je tudi g. Andolšek.

Ko je naš misijonar prišel v San Francisco, je mesto štelo že okrog osemdeset tisoč prebivalcev. Tretjina izmed njih je bila katoliška, a je imela šele devet cerkva. Zaradi pomanjkanja nemško govorečih duhovnikov ga je nadškof Jožef Alemany takoj postavil za kaplana mestne župnije sv. Bonifacija. Ta je bila edina nemška fara v vsej nadškofiji, stara šele tri leta. Za cerkev je Nemcem služila hiša, zbita iz gabrnate železne pločevine, dokler je ni v oktobru 1868 potres tako zrhljal, da je niso mogli več rabiti in so si morali polagoma drugo omisliti. Imeli so tudi farno šolo, v kateri sta dva učitelja bistrila kakih petdeset otrok.

Andolšek je bil, kolikor je znano, prvi slovenski duhovnik, ki je kdaj delal na pacifiški obali Zedinjenih držav. (Nekaj let pred njim je v Kaliforniji misijonaril neki Franc Foretnick, Avstrijec po rodu. Delal je od l. 1853 do 1857 po okrožjih Monterey, Amador in Calaveras, kjer je bilo tudi že precej Hrvatov, a katere narodnosti

Kar ni mogel verjeti svojim očem, ko je stopil pred ljubljeni oltar. Zvončkov na antependiju ni več. Tako ga je zbolelo, da se je moral kar za glavo prijeti.

je bil sam, nisem dognal. JLZ.) Pohvalil se je, da se mu je dobro godilo. Krščeval je v župniji sv. Bonifacija od 6. vinotoka 1863 do 11. rožnika 1865. Pomagal pa je tam semtertja še do pomladi leta 1867.

Rad je postregel ne le Nemcem, ampak tudi Hrvatom, kadarkoli so kaj potrebovali. Zadnjih je že toliko živelo v San Francisco in okolici, da so izza leta 1857 imeli svoje podporno društvo, dasi pomešano s Srbi. Slovencev pa še ni bilo tam razen morebiti kakega posameznika.

Poleg navadnih opravkov v fari pa je Andolšek tudi mnogo misijonaril ne samo po nadškofiji San Francisco, temveč tudi po apostolskem vikariatu Marysville v severni Kaliforniji. Temu je načeloval škof Evgen O'Connell, ki je bil jako goreč mož; prizadeval si je zlasti dobiti dobrih misijonarjev za razne župnije kakor tudi za ostale katoličane vsakovrstnih narodnosti, raztresene po vikariatu. Tudi Nemcev in Slovanov ni pozabil. Da bi jim dal priložnost slišati pridige ali se vsaj spovedati v svojih jezikih, je s privoljenjem nadškofa Alemana, s katerim sta si bila iskrena prijatelja, povabil g. Andolška, da je meseca aprila 1864 prišel misijonarit v severno Kalifornijo in severno Nevado, ki je tedaj še spadala v marysvillski vikariat.

O uspehih svojih misijonov v teh krajih je Andolšek sam nekoliko sporočil najprej v zanimivem pozivu, ki ga je v maju 1864 pisal v New York nekemu nemškemu tedniku. Naslovil je spis: "Vpijoči glas iz Kalifornije" in ga začel z geslom: "Pridite in pomagajte nam." Nadaljeval je takole:

"V preteklem aprilu sem v severni Kaliforniji, namreč v Marysvillu in okolici, vodil misijon za Nemce. Tedaj me je ondotni mil. g. škof prosil, naj bi se Nemcem njegove škofije v prid obrnil na nemške duhovnike in jih povabil, da bi semkaj prišli. Dobri cerkveni prelat me je tega tako presrčno prosil, da sem sklenil s pomočjo

tega tako daleč razširjenega Katoliškega cerkvenega časopisa izpolniti škofu to željo.

Zato povzdigujem svoj glas k vam, častiti bratje na vzhodu! Iz ljubezni do Jezusa in Marije vas prosim, pridite v Kalifornijo v marysvillsko škofijo, kajti tam hudo pogrešajo duhovnov in zlasti nemških duhovnov.

Res da se morajo duhovniki v Kaliforniji zelo žalostiti, ker je večina ljudi tukaj docela posvetnega mišljenja. Vendar pa so njim v tolažbo tukaj med mnogimi posvetnjaki in mlačneži tudi pobožni in vneti ljudje, posebno v Marysvillu. Govorim iz izkušnje.

Brat zakristan je storil vse, da bi dobil ubogo ženo, kateri je bil brat Juniper podaril srebrne zvončke, pa vse za stonj. Greh brata Juniperja se mu zdi tako velik, da sporoči vso zadevo glavnemu redovnemu predstojniku, ki se je ravno mudil v bližnem samostanu. Kar z antipendijem brez zvončkov gre h k njemu in mu natanko razloži, kaj se je zgodilo.

Ko sem tam misijonaril, je mnogo katoličanov prihajalo k spovedi in pridigam. Za to pa se je zahvaliti ne meni, ampak neki usmiljeni sestri iz Šlezije, Tereziji po imenu, ki je deloma ustno, deloma pismeno zdramila in pripravila katoliške Nemce na moj prihod. Ta dobra sestra tudi vsako nedeljo poučuje Nemke v veri, ker tam ni nobenega nemškega duhovnika. Zato dela zelo veliko dobrega. Bog ji blagoslovi prizadevanja!

Marysvillska škofija zares potrebuje nekaj nemških duhovnikov. Ima namreč prav mnogo katoliških Nemcev v Marysvillu samem kakor tudi v Grand Islandu (25 milj od Marysvilla), kjer sem bil dva dni. Dalje v Sutter county, v Hamiltonu in v Nicolausu, kjer sem se tudi nekaj dni mudil.

Predstojnik se poda v samostan, kjer se je ta nerodnost zgodila. Skliče samostansko družino. Vsi menihi so zaskrbljeni, kaj se bo zgodilo. Vedno večji se jim zdi greh brata Juniperja. In v resnici! Glavni predstojnik reda s trdimi in resnimi besedami svari Juniperja, ki kleče in z dobrovoljnim obrazom posluša pridigo, ki je namenjena njemu.

Večina Nemcev, ki spadajo v marysvillsko škofijo, je pa v teritoriju Nevada, posebno v Washoe City, Gold Hill, Silver City in Virginia City, kamor pojdem čez nekaj tednov tudi zaradi misijonov. V zadnjem mestu, ki šteje blizu šestnajst tisoč prebivalcev, sta že dve katoliški cerkvi, tretja pa se bo kmalu dovršila. Tudi Nemci bi si v Virginia City zgradili cerkev, če bi imeli nemškega duhovnika.

Tukaj kakor tudi po ostalih krajih marysvillske škofije je za ustanavljanje nemških cerkva mnogo upanja (več kakor pa v kateremkoli drugem delu Kalifornije) in dobrim nemškim duhovnikom je v tej škofiji odprto veliko, lepo področje.

V vsej marysvillski škofiji je zdaj samo en nemški duhovnik, namreč učen benediktinski oče Florijan Schweninger, Tirolec, ki pa je nameščen dve sto milj daleč severno od Marysvilla in ima tam dovolj dela. Bilo bi torej zelo dobro, če bi prišlo semkaj nekoliko nemških duhovnov (in sicer pobožnih in učenih) in to tudi ljudstvo želi.

Ko sem prišel v Marysville, so bili ljudje neizrečeno veseli in mnogi so me prosili, naj bi kar tam ostal, ker bi vendar tako radi imeli nemškega duhovnika. Toda jaz sem se moral v začetku maja vrniti v svojo škofijo San Francisco, ker mi je nadškof naročil, naj katoliškim Nemcem v Sacramento, Folsom, Placerville in Coloma ponudim priliko, da opravijo velikonočno dolžnost.

Tako torej zdaj povzdiguje svoj glas iz kalifornijske puščave in vam kličem: Častiti bratje na vzhodu! Pridite v Kalifornijo v marysvillsko škofijo. Njen mil. g. škof dr. O'Connell vas bo z odprtimi rokami sprejel in vam tudi popotne stroške povrnil.

Kdor čuti, da je poklican slediti to vabilo, se lahko obrne na imenovanega škofa v Marysvillu ali pa name podpisane.

Pisano na potu skozi Sacramento City v maju 1864."

Poziv je podpisal in pristavil naslov: "Andrew Andolshek, St. Boniface Church, San Francisco."

Zgoraj omenjeni misijon v Marysvillu je bil Andolškov prvi ljudski misijon v severni Kaliforniji; imel ga je od 23. aprila do 1. maja. Še isti mesec je posetil pravkar imenovane kraje sanfranciške nadškofije: Sacramento, Folsom, Coloma in Placerville, ki so zrastle ob zlatih rudnikih, ter dal tudi ondotnim Nemcem in Slovanom priložnost opraviti velikonočno spoved. Nato se je vrnil v marysvillski vikariat in v rožniku zopet vodil misijone.

Ko je bil v Placervillu, je bržkone srečal tudi belokranjska rojaka Štefana Kočevarja in Jožeta Štuklja, ki veljata za prva slovenska naseljence v Kaliforniji. Gotovo sta bila vesela, da sta se po dolgih letih mogla zopet po slovensko spovedati, kajti tedaj naših ljudi še ni trápilo ne napredništvo ne brezboštvo. Primahala sta jo sedem let prej čez Skalno gorovje v Kalifornijo. Blizu Placervilla sta našla žilo zlata in jo nekaj let obdelovala ter si pridobila precej premoženja. Ko pa je tam 1. 1865 izpiranje zlata začelo pojemati, sta rudnik prodala. Kočevar se je vrnil domov v Semič, kjer je živel ob ameriških prihrankih, Štukelj pa je odšel baje v Michigan.

V sredi avgusta se je Andolšek odpravil z nekim drugim misijonarjem v teritorij Nevada in začel misijone, o katerih je pozneje rekel, da so bili zvezani z groznimi težavami, ki so močno zmagovale misijonarja. Tako je pisal svoji sestri 12. vinotoka 1864 iz Carson Citya, glavnega mesta Nevada. Povedal ji je, da je imel dva tedna misijon v Virginia City, kjer je pridigal po dvakrat na dan in ob sklepu postavil tako lep misijonski križ, da nima kmalu enakega. Nadaljeval je takole:

"Iz Virginia City sem šel v Empire. Tam sem našel veliko tolažbo.

Ko sem pridigal po angleško o Materi božji, se je mnogo poslušalcev spreobrnilo in sem jih tudi veliko krstil. Nekajkrat pa se je prigodilo, da sem podelil zasebni krst in potem naglo odrinil, ker so mi neverniki stregli po življenju; poganski otroci so vpili za menoj: 'Glejte moža, glejte, ta vliva vodo na glavo in daje ljudem imena!'"

Kar je v tem odstavku povedal, se je zgodilo menda v kimavcu in gotovo ne vse v Empire, ampak tudi drugod po Nevadi, morebiti v zgoraj omenjenih krajih: Virginia City, Gold Hill, Silver City in Washoe City. Nadalje je pisal tole:

"Dvajseto nedeljo po binkoštih (2. vinotoka) sem zjutraj ob osmih v

Predstojnik je vedno glasnejši. Zlepa se ni tako ujezil. Tako je vpil, da je prišel ob glas, pa še ni jenjal. Ker ni mogel več dovolj vpiti, je povzdignil roko in začel žugati bratu Juniperju. Juniper je bil vesel, da je tako ponižan, predstojnik je pa mislil, da ima pred seboj zakrknjenega grešnika.

nekem mestecu maševal in pridigal v dveh jezikih. Potem sem jezdil v bližnjo vas, kjer sem ob eni popoldne bral drugo sveto mašo in zopet pridigal v dveh jezikih. Tam so mi tri žene storile veliko dobrega in zelo pomagale, da je misijon dobro uspel.

Dva dni potem sem maševal v samotnem kraju v hiši pobožnega Irca O'Connella in učil ljudi krščanskega nauka. Tam še nikoli prej noben misijonar ni bral sv. maše. V tisti okolici sem našel mnogo Evropejcev, ki živijo kakor neumna živina. Vesel sem bil, ko sem omečil in spravil z Bogom nekatere izmed njih, ki niso bili po petnajst let in še dalj časa pri sv. maši. Tudi me je prav veselilo, ko sem krstil nekaj otrok, ki bi nikdar ne bili krščeni, ako bi ne bil tja prišel. Ondi imajo Kitajci poganski tempelj. (To je bilo najbrž v Virginia City, kjer

je okrog tisoč Kitajcev imelo svojo malikovalnico. JLZ.) Pri odhodu iz tistega kraja sem prosil Boga, naj se usmili ljudi in jih pripelje na pot zveličanja.

Po dolgem potovanju sem sinoči prišel silno utrujen semkaj v Carson City, kjer zdaj prebivam. Dva ali tri dni bom počival in potlej pojdem zopet misijonarit. Bog daj, da bi se zastonj ne trudil. Ljubi prijatelji in znanci, molite zame, da me Bog ohrani v svoji sveti milosti."

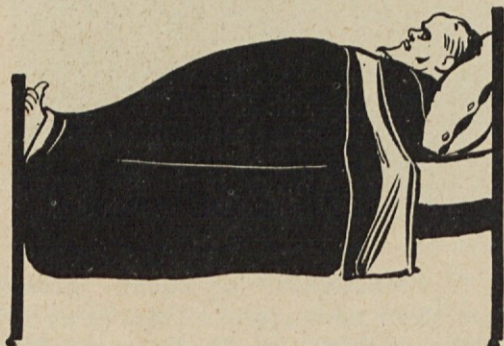
Dodal je naslov: "Rev. Andrew Andolshek, St. Boniface Church, Sutter Street, San Francisco, California."

O nadaljnjih uspehih njegovih misijonov v Nevadi nimamo poročil. Tudi ne vemo, kje vse je delal sledeče mesece, razen da je še vedno služil v dušnem pastirstvo in bržkone vodil tudi ljudske misijone po Kaliforniji posebno za ljudi, ki niso znali angleškega jezika. Ves ta čas so ga uradni *Catholic Almanacs* imeli vpisanega za kaplana pri cerkvi sv. Bonifacija v San Francisco.

Tam je tudi zvedel, da je spomladi l. 1864 g. Franc Pirc pripeljal čez morje 16 misijonskih kandidatov, med njimi č. g. Jožefa Buha, kateri ga je bil po odhodu v Ameriko nasledoval kot kaplan v Radečah pri Zidanem mostu. Sledečo pomlad pa je počil glas, da se je državljanska vojska končala.

Proti koncu zime l. 1867 je škof O'Connell zopet povabil g. Andolška v Marysville, in sicer najprej zato, da je pomagal nekemu irskemu duhovnu voditi sv. misijon v stolnici sv. Jožefa od 10. do 19. sušca. Pridigala sta vsak dan, Irec po angleško in Andolšek po nemško, ter pridno spovedovala, tako da se je pobožnost prav dobro obnesla.

Ker je največ kalifornijskih Nemcev in tudi nekoliko Slovanov živel v marysvillskem vikariatu, je škof O'Connell pregovoril nadškofa

Pridiga je predstojnika popolnoma zdelala. Moral je ostati čez noč v samostanu, da se spočije in dobi nazaj svoj glas, ki ga je skoro popolnoma zgubil.

Alemanya, da je dovolil Andolšku ostati par let v severni Kaliforniji.

Nastanil se je naš misijonar kar v mestu Marysvillu, kjer je bil potem v *Catholic Directories* vpisan kot kaplan stolne cerkve. Na skrbi je imel tudi dušno pastirstvo ondotnih Nemcev. Stanoval je v zasebni hiši blizu samostana sester Notre Dame in tudi učil v njihovih dekliških šolah. Ker Nemci še niso imeli svoje cerkve, jim je maševal in pridigal v stolnici, ker je tudi sicer pomagal, posebno kadar so kaplani šli v misijone.

Povrhu je pa tudi sam misijonaril po deželi, zlasti med rudarji in delavci. Tako je bil l. 1867 zopet v Nevadi, kjer je med drugim v vinotoku in listopadu pomagal župniku cerkve sv. Patricija v Gold Hillu skrbeti za ondotne rudarje in prospektorje. Mnogo je misijonaril tudi okoli mesta Marysvilla. Nekaj časa je hodil redno v Caluso opravljat službo božjo, ker so bili tamkajšnji katoličani brez svojega duhovnika. Večkrat je spovedoval in maševal tudi v Grand Islandu in Nicolausu, kjer je živelo precej Nemcev. Misijonska pota so ga privedla zopet v okrožji Eldorado in Amador, v katerih so še vedno kopali zlato. Obiskal je tudi delavce, ki so l. 1868 gradili Centralno pacifiško železnico iz Sacramenta proti vzhodu čez greben Sierra Nevade in jo sledeče leto v Utah zvezali z Union pacifiško progo.

O njegovem delu in življenju v mestu Marysvillu mi je pred leti župnik ondotne cerkve sv. Jožefa, nekdanje stolnice, sporočil tole: "Častitega g. Andolška se še dobro spominjam. Seznanil sem se z njim leta 1867, ko sem prišel v škofijo, in sem ga prav rad imel, ker je bil prijazen in učen gospod. Ko je naš razred došel semkaj z Irskega, smo slišali, da je bil le malo časa v škofiji in da ne bo dolgo ostal. Pravili so nam, da je bival tukaj zato, da je zbiral gradivo za neko knjigo; škof O'Connell je bil namreč prav učen mož in imel dobro knjižnico.

Pri pregledovanju naših župnijskih matic sem našel, da je g. Andolšek tukaj prvič poročal 15. aprila 1867 in zadnjič krščeval 21. sušca 1869."

Tam je naš misijonar tudi zvedel, da je škof Baraga umrl in da ga je škof Mrak nasledoval. Knjige, za katero je baje zbiral gradivo, pa menda ni dovršil, ali je vsaj ni objavil.

V Marysvillu je Andolšek delal dobri dve leti, nakar se je vrnil v nadškofijo San Francisco, v katero je še vedno spadal. Tam je med drugim še v aprilu pomagal spovedovati v mestu Sacramento med nekim misijonom. Vendar pa ni več dolgo ostal. Dne 4. maja 1869 je namreč vzel od-

Brat Juniper pa na predstojnika ni bil prav nič hud. Hudo mu je bilo samo to, da se je predstojnik zaradi njega moral tako jeziti, da je zbolel. Ni miroval toliko časa, da je dobil za predstojnika dober čaj, v katerega je nalil sladkega medu. In sedaj stoji pred vrati predstojnikove sobe in kar s pestjo udarja nanja, da bi ja preje zbudil bolnega predstojnika.

"pustnico od nadškofa Alemanyja in kmalu potem zapustil Kalifornijo.

Prav takrat so dovrševali Union pacifiško železnico, ki je prihajala iz Omaha, in Centralno pacifiško železnico, ki se je bližala od Sacramenta. Strnili so jih na Promontoryu v Utah in tako uresničili prvo transkontinentalno progo, ki je zvezala ameriški vzhod in zapad. Dogodek je bil tako znamenit, da so ga slovesno obhajali 10. maja 1869, ko so zabili zadnji žebelj iz čistega kalifornijskega zlata. Praznovanja se je udeležil tudi g. Andolšek. Od tam se je potem z vlakom peljal dalje proti vzhodu.

Namerjal je stopiti zopet v marquetteško škofijo, ki je že imela novega škofa Ignacija Mraka. Toda ko je prišel v Wisconsin, ga je škof Jožef Melcher, Dunajčan po rodu,

pregovoril, da je ostal v greenbayski škofiji. Ta je bila še mlada, ustanovljena šele prejšnje leto, in je hudo pogrešala duhovnikov. Samo 22 jih je imela, ki so morali skrbeti za 40,000 katoličanov, raztresenih večidel po prostranih pragozdih. Prihajali pa so še vedno novi naseljenci raznih narodnosti: Irci, Nemci, Francozi, Nizozemci, Čehi, Poljaki in drugi. Andolšek, ki ni gledal na osebne ugodnosti, ampak na čast božjo in zveličanje je takoj uvidel, da bi se tu dalo mnogo dobrega storiti. Zato je sklenil ostati v Wisconsinu.

Prvih par tednov je pomagal v mestu Green Bay. Nato je bil skoraj sedem let župnik cerkve sv. Avgušтина v Chiltonu, sedežu calumetskega okrožja, kjer je krščeval prvič 6. rožnika 1869 in zadnjič 6. svečana 1876. Imel je tam tudi župnijsko šolo s 150 otroki, za katere se je zelo zanimal, kakor kažejo njegovi zapiski. Obenem je redno oskrboval tudi kakih pet misijonov, n. pr. sv. Martina v Charlestownu, sv. Antona v Harrisonu, Matere božje in sv. Elizabete v Stockbridge ter nekaj časa tudi sv. Srca Jezusovega v Sherwoodu. Župljani so bili večinoma Irci in Nemci. Iz Chiltona se je Andolšek udeležil v Green Bayu pogreba škofa Melcherja in umeščenja njegovega naslednika škofa Krautbauerja.

Novi škof je Andolška kmalu prestavil v Center, zdaj Mackville imenovan. Kraj je kmečka naselbina pet milj severno od Appletona. Farani so bili tudi tu večidel Irci in Nemci. Pičla tri leta pred njegovim prihodom so si postavili iz hlodov majhno cerkev sv. Edvardu na čast, potem pa še župnišče. Šteli so okrog osemdeset družin in v nedeljsko šolo je hodilo skoraj isto število otrok. Andolšek jim je bil za župnika vsaj od 29. svečana 1876 do 1. sušca 1878. Skrbel je tudi za misijone Stephenville, West Freedom in Black Creek, za zadnja dva le malo časa.

V aprilu 1878 je prevzel dušno

Predstojnik se sprva ni zmenil za trkanje. Končno se je pa le dvignil v postelji in prav nevoljno zagodel; "Kaj neki se je zopet zgodilo!"

pastirstvo podeželske župnije sv. Janeza Evangelista v Morrisonu, Brown county, kakih 17 milj južno od Green Baya. Obdržal ga je do listopada sledečega leta. Služboval je tam izvrstno, kakor mi je sporočil eden izmed njegovih naslednikov. Farani so bili večinoma Irci. Povrhu pa je upravljal tudi nemški misijon Marijinega vnebovzeta v East Wrightstownu, zdaj Stark imenovanem. Dne 15. julija 1879 je praznoval svoj srebrni jubilej mašništva. Dva meseca potem pa je bil v Negaunee, Michigan, pri posvečevanju preč. g. Janeza Vertina za marquetteškega škofa, kjer se je sestal tudi s svojim nekdanjim sošolcem Antonom Grosom, tedanjim o. Severinom O.S.B., stolnim župnikom v St. Cloudu, Minn.

Nato se je Andolšek dogovoril z novim škofom Vertinom, da ga je sprejel zopet v marquetteško škofijo, v kateri je pred devetnajstimi leti začel svoje misijonsko življenje v Ameriki. Škof mu je izročil prav tisto župnijo, katero je zadnjič upravljal, preden je zapustil Michigan, namreč Eagle Harbor na obali Gornjega jezera.

Poleg fare presv. Odrešenika v Eagle Harboru je Andolšek skrbel tudi za podružnico Cliff Mine in za postaje Central, Copper Harbor, Eagle River in Lac La Belle. V teh krajih je poredko maševal v zasebnih hišah, ker niso imeli cerkva. Farani so bili še zmeraj večidel Angleži, Francozi in Nemci ter se bavili največ s kopanjem bakrene rude.

Andolšek jim je župnikoval vsaj od 16. listopada 1879 pa do svoje smrti. Umrl je tam po dolgem in hudem trpljenju v petek zvečer, 23. rožnika 1882, star 54 let, 6 mesecev in 27 dni.

Nekako leto dni pred smrtjo se je moral podvreči nevarni operaciji, po kateri ni več popolnoma okreval. Vendar je še dalje vsako nedeljo, tudi v najhujši zimi, redno opravljal službo božjo v obeh glavnih

krajih, čeprav je moral v Cliff in nazaj vsakikrat dvajset in dve milj prepotovati. Na teh potih se je tako premrazil, da je hudo zbolel in proti koncu svečana obležal v postelji. Polagoma se je tako nevarno razbolel, da je prejel sv. zakramente za umirajoče. Zadnji teden pred smrtjo, ko je prav naglo pešal, je od daleč prihitel duhovni tovariš in mu zopet podelil sv. popotnico. Kmalu po njegovem odhodu se je misijonar onesvestil. Na večer njegove smrti, ravno še pravi čas, pa je prišel še drug duhovnik in z žalujočimi župljani, ki so klečali okoli postelje, molil poslednje molitve za umirajočega. Nato je misijonar mirno in za vselej v Gospodu zaspal.

Pogreb je bil v torek, 27. rožnika, v Eagle Harboru. Po biljah je škof Vertin pel slovesno pogrebno

Počasi in nerodno se v temi priplazi do vrat. Kako se začudi, ko zagleda pred vrati brata Juniperja, ki drži v eni roki svečo, v drugi pa skledo, iz katere se kadi.

"mašo in vodil tudi pokop. Pomagali so mu č. sosedi Poljak Fabijan Pawlar iz Calumeta, Francoz Peter Menard iz Lake Lindena in Nemec Edvard Jacker iz Hancocka. Veliko župljanov in nekaj zunanjih prijateljev, ki so prihiteli v oddaljeni kraj, je spremljalo rajnkega na bližnje pokopališče, katero je bil sam naredil pred mnogimi leti, ne vedoč, da bo kdaj sam na nejm počival.

Sredi peščenega pokopališča, obdanega z zelenim gozdom, leži njegov grob. Nanj so postavili čeden, kake štiri čevlje visok križ s temlenapisom: "Rev. A. Andolschek, died June 23, 1882, aged 55 years. Born in Carniolia, Austria. Requiescat in pace." To je po naše: "Častiti g. A. Andolšek, umrl 23. rožnika 1882, star 55 let. Rojen na Kranjskem v Avstriji. Naj počiva

v miru." Sliko tega spominika ima Režkova Zgodovina marquetteške škofije (I, 341).

Andolšek je bil po splošnem mnenju pobožen, vnet in vesten duhovnik. To je videti že iz njegovih molitvenikov *Zlata krona* in *Nebeška mana*, katera je zapustil Slovincem v spomin svoje pridnosti in gorečnosti. V Ameriki je te in druge lastnosti še dalje razvil in poglobil.

Tukaj je delal po raznih krajih, ki dandanes spadajo v šest škofij, in te so: Marquette, Erie, San Francisco, Reno, Sacramento, Green Bay in končno zopet Marquette. Tu bi kdo utegnil vprašati, čemu neki se je toliko selil.

V odgovor je treba pomisliti,

Brat Juniper niti ne more povedati, da je prinesel zdravilni čaj s sladkim medom. "Kaj delaš ob tej uri!" se je jezil predstojnik. "In tako nerodovno ropotanje po vratih. Kar zgubi se svojim čajem. Jaz ga že ne bom pil."

Brat Juniper pa je prepričan, da predstojnik potrebuje toplega medenega čaja. Zato se ne da ugnati. Takole začne: "Ako vi ne marate čaja, pa mi vsaj držite svečo, da ga bom jaz posrebal." Predstojnik se še bolj zravna. Taka predrznost pred glavnim redovnim predstojnikom.

da je gospod živel v pionirski dobi, ko so bile razmere v Ameriki še neurejene, posebno ob mejah civilizacije ali omike, kjer je prebil večino svojega misijonskega življenja. V tistih časih je predvsem silno primanjkovalo potujočih misijonarjev, da bi bili skrbeli za zelo razkropljene katoličane, kakor so mi pripovedovali stari duhovni na ameriškem zapadu. Andolšku to ni bilo neznano. Zato ga je apostolska gorečnost navadno pripravila, da je našel pot v kraje, kjer so bili ljudje versko zapuščeni ali zanemarjeni.

Prav to je bilo pa tudi vzrok, da je skoraj vedno misijonaril po težavnih in siromašnih krajih. Zaradi tega menda tudi nikdar ni imel toliko

Komaj ga je obšla ta ošabna misel, se je spomnil besed sv. Frančiška o ponižnosti. Bil je premagan od milosti in spoznal je v Juniperju preprosto dušo, ki želi bližnjemu vedno pomagati. Hitro je prijel luč in jo postavil na okno, nato je zagrabil skledo in jo položil na tla. Sede na tleh sta z bratom Juniperjem srebala čaj. Imela sta samo eno žlico, zato sta se vrstila. In medeni čaj ju ni pokrepčal samo telesno, ampak tudi duhovno.

To je samo ena izmed zgodb brata Juniperja. Bog daj, da bi bilo tudi v nas malo več duha preprostosti. Kjer je preveč napačne modrosti, tam je tudi dosti drznih sodb, ki delajo življenje v družbi težko.

cvenka v žepu, da bi si bil mogel privoščiti izlet v staro domovino. Umrli je brez zapuščine, ne pa brez duhovnih zakladov, katerih si je nabral, ko je oznanjal ubogim blagovest in širil kraljestvo božje na zemlji.

..

Za ta očrt Andolškovega življenja so mi služili sledeči viri: *Ave Maria koledar*, New York, 1918; Baraga Friderik, *Dnevnik*, 1860-1; Blied Benjamin, *Austrian Aid to American Catholics*, Milwaukee, 1944, *Catholic Almanac*, Baltimore, 1860-1, New York, 1864-6; *Catholic Directory*, New York, 1867-1883; Gross Nicholas, *One Hundred Years of Mackville*, 1849-1949; Haug Johann, *Geschichte der kath. Kirche in Wisconsin*, Milwaukee, 1899; Jaklič Franc, *Friderik Baraga*, Buenos Aires, 1951; Jaklič Franc, *Misijonski škof Irenej Friderik Baraga*, Celje, 1931; Jaklič Franc, *Slovenski misijonarji Baragovi nasledniki v Ameriki*, Celje, 1931; *Die kath. Kirchenzeitung*, New York, 1864-9; *Koledar Amerikanskega Slovenca*, Tower, 1899; *Koledar Ave Maria*, Lemont, 1939; Marn Josip, *Jezičnik*, Ljubljana, 1882; McGloin John, *Eloquent Indian*, Stanford, 1949; *Misijonski koledar*, Ljubljana, 1918, Groblje, 1937; Mueller Johann, *Schematismus*, St. Louis, 1882; *Pastoral-Blatt*, St. Louis, 1921; Reiter Ernst, *Schematismus*, New York, 1869; Rezek, Antoine, *History of the Diocese of Sault Ste. Marie and Marquette*, Houghton, 1906-7; *The Salesianum*, Milwaukee, 1948; Simonc Franc, *Slovenska bibliografija*, Ljubljana, 1903; *Slovenski biografski leksikon*, Ljubljana, 1925; Trunk Jurij, *Amerika in Amerikanci*, Celovec, 1912; Vončina Leon, *Friderik Baraga*, Celovec, 1896; *Der Wahrheitsfreund*, Cincinnati, 1861-6; Walsh Henry, *Hallowed Were the Gold Dust Trails*, Santa Clara, 1947; in *Zgodnja danica*, Ljubljana, 1854-1882.

Podatkov so mi poslali č. gospodje: Roland Ahearn in Jurij Clifford, Chilton, Wis.; Matej Coleman, Marysville, Calif.; Alojzij Dobrovoljc, Ribnica, Kranjsko; Rajmond Fox, Sherwood, Wis.; Nikolaj Gross, Mackville, Wis.; Viljem Holl, Lucinda, Pa.; Mihael Kmet, Velike Poljane, Slovenija; Anton Koeflerl, Morrison, Wis.; Serafin Lampe, O.F.M., San Francisco, Calif.; Bernard Linnemann, Rockland, Mich.; Jozef Wuest, C.S.S.R., Ilchester, Md.; in Janez Zerbach, Mackville, Wis.

Blagopokojni Rev. John Perše ,
bivši župnik v Leadville, Colo. in v
Kansas City, Kansas. Tako mogočno
cerkev je pozidal svojim faranom v
Kansas City. Cerkev stoji na najlepšem
prostoru v mestu. Zdaj že 15 let počiva v
grobu, ki je na njem preprost spomenik s
skromnim napisom. Živi pa še v blagem
spominu vseh svojih faranov.

Mr. Mrs. George Pavlakovich iz
Denver, Colorado.

Zgornji sliki nam je poslal Mr. George Pavlakovich iz Denver, Colorado kot spomin na stiri-deseto obletnico, kar so zidali kapelico sv. Roznega venca, v vasi Gerdun, ki spada pod zupnijo Preloka v Belokrajini. Vas Gerdune je po izročilu pred 180 leti pogorela, zato so z darovi postavili drugo kapelo, ki je bila prvotno namenjena sv. Florijanu. George Pavlakovich in Nick Gerdun pa so se zmenili, da sezidajo kapelici v cast Rozenvenski Mariji, ki so jo zaceli zidati 1910. Glavni oltar te kapelice je bil posvecen Kraljici, presv. roznega venca. Ima pa tudi nekaj lepih podob (sv. Ane, sv. Joahima), ki so delane pri sv. Urhu na Tirolskem. L. 1911. je kapelico vladika Anton B. Jeglic blagoslovil in dal gotovim duhovnikom pravico, da so smeli v njej masevati. Enkrat na leto so imeli tudi zeganje. Mr. G. Pavlakovich, lahko ste ponosni na tako pozrtvovalno delo, ki naj Vam ga Bog stotero poplaca in da se docakati petdesetletnico kapelice!

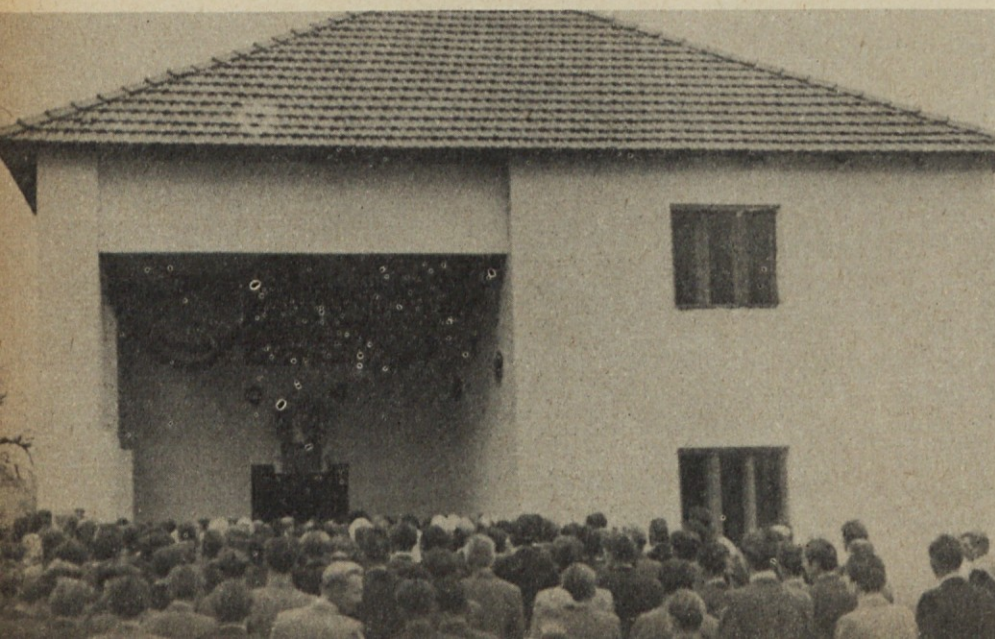

V RDEČEM RAJU..

Izmed slovenskih vasi so med vojno morda najbolj trpele Hinje na Dolenjskem. Bilo so strašni dnevi, ko so goreli hinjski slovenski domovi in so izropani ljudje jokali na begu iz gorečih hiš ter se v strahu ozirali na uničujoče plamene. Komunisti pa so svoje delo spremljali s peklenskim krohotom...

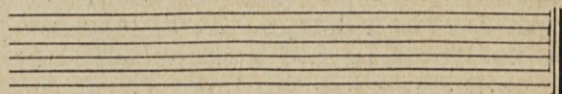
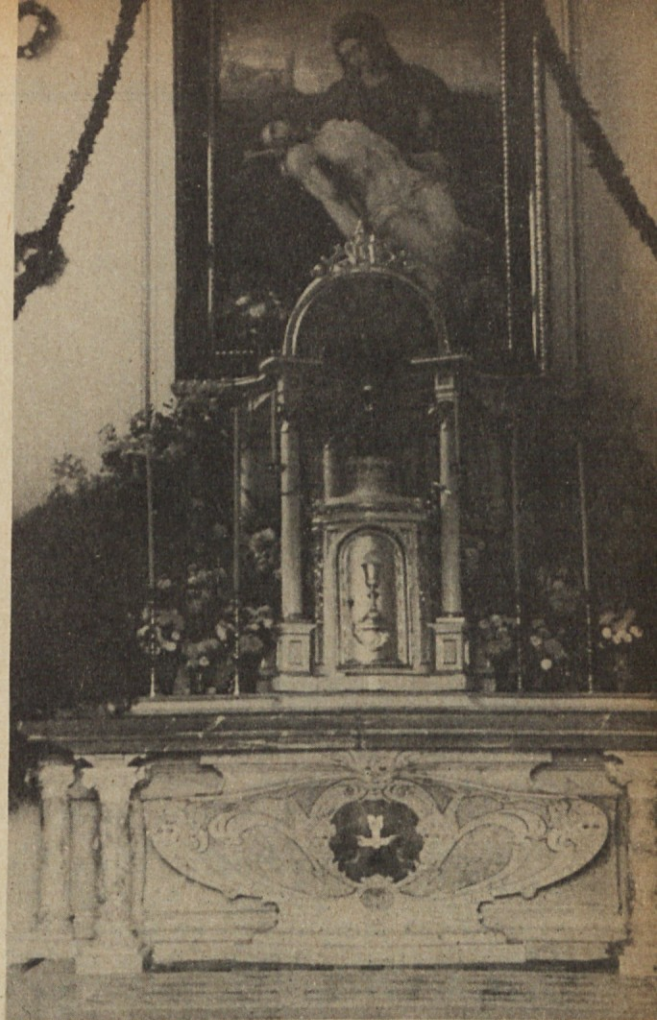
Tole je ostalo od hinjske farne cerkve Marijinega oznanjenja, ki so jo komunisti požgali in porušili v februarju 1944. Od veličastne in starodavne slovenske cerkvice so ostale samo razvaline.

Ubogi ljudje so bili dolgo brez hiše božje. Končno so z velikimi težavami začeli graditi zasilno kapelo, kjer bi imeli vsako nedeljo farno službo božjo. Posrečilo se jim je pozidati skromno kapelo Žalostne Matere božje. Mati božja naj jih tolaži v trpljenju in jim nudi zatočišče v najtežjih urah. Le pogledite možico dolenjskega ljudstva, ki se je nedeljo za nedeljo zbiralo pred farno "cerkvijo" in poklekovalo pred Marijin oltar.

Zdaj pa tudi ta zasilna kapela ne stoji več v Hinjah. Gospoda župnika so komunisti zaprli, dne 2. avgusta 1952. ponoči pa so z bencinom polili kapelo in plemeniti jo spremenili v pepel in razvaline. Tudi Najsvetejše je zgorelo z oltarjem vred...

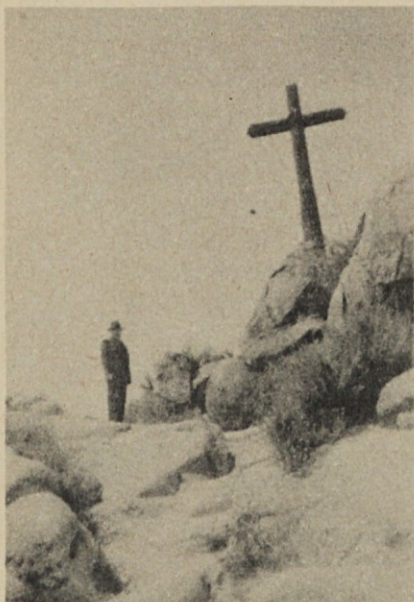
Ne, to ni bo proti veri, to pa ne! Vera je v naši dragi domovini svobodna! Pa četudi zažigajo s trdom zgrajene kapele, ki so jih verni ljudje postavili v nadomestilo za cerkve, katere so požgali komunisti med revolucijo. In četudi komunisti v svojih časopisih javno razglašajo, "naj cimprej razpadejo vse cerkve in verski spomeniki, ker so znaki slovenskega misticizma, ki se je preživelo"...

Praznik sv. Križa

med Indijanci

P. Pius Petric ofm

Z očetom predstojnikom sva se sprehajala po hodnikih starega misijonskega poslopja in se pogovarjala o tem in onem. Bil sem tujec na indijanskem ozemlju. Marsikaj me je zanimalo, seveda najbolj Indijanci. Saj sem živel na njih zemlji, opazoval njih dnevno gibanje. Zanimalo me je to življenje in rad sem poslušal pripovedovanje predstojnika, ki je živel med raznimi rodovi skoro enajst let. Dobro je poznal indijanske navade, razumel je njih jezik in se je z rdečkožci lahko pogovarjal.

"Vidiš, " je rekel, "ko smose vozili po indijanskih naselbinah, si videl pri vsaki vasi, bolje rečeno naselbinini, na gotovem zvišenem kraju križ. Indijanci so verovali, da je na vsakem vrhu hriba ali gore dom tega ali onega boga. Na vrhovih prespijo bogovi svoje zimsko spanje in ob gotovem času se zbude. Takrat so imeli Indijanci verske plesne na čast zbuje nim bogovom. Ko pa so prišli Španci in z njimi misijonarji, so na te vrhove postavili križe. Združili so nekako pogansko vraže s krščanstvom. Misi-

jonarji so sicer odpravili bogove in vsadili v srca Indijancev sv. vero. Vendar so dopustili, da so imeli še svoje plesne na čast bogovom, pač pa v čast znamenju odrešenja, sv. križu. Te slavnosti so se ohranile pri nekaterih rodovih do današnjega dne in sicer prav tako, kakor so jih podedovali od svojih pradedov."

"Ali ne morete teh poganskih plesov polagoma odpraviti," sem vprašal.

"Ne tako hitro. V vseh stoletjih smo jih odpravili med nekaterimi rodovi v toliko da plešejo po prazniku, to je zvečer, ko so vsepobožnosti končane. Vendar je pri mnogih ostal še poganski duh, kakor na primer rodu Jaki Indijancev. Pa tudi ti so precej popustili, razen na predvečer praznika Najdenja sv. križa."

"Ali bodo imeli tudi naši Papago Indijanci verski ples?" sem vprašal.

"Ne," je odgovoril, "naši so izmed vseh rodov najbolj civilizirani. Plesali bodo moderne plese, polke valčke in drugo, celo rumbo. Kakor vidiš se vsak večer zbirajo na vrhu našega hriba pri križu, molijo vse tri dele rožnega venca in to traja devet dni. Na praznik sam pa bo procesija s križem po vsej naselbini. Šele po končani pobožnosti bodo plesali. Toda ta ples je vsakdanji, zato bi sam rad videl ples Jaki Indijancev."

"Pojdimo gledat, ako ni predaleč! Tudi mene zanima ta božji ples."

"Le počasi, prijatelj! Doslej nisem nobeden belih ljudi videl tega plesa. Nobenega ne pustijo zraven in tudi naju ne bodo."

"Poskusimo! Akonas pustijo, dobro, ako ne, tudi prav!"

Zamislil se je. "Tri dni je do praznika. Ako bi šla danes popoldne v naselbino vprašat glavarja, morda nam bi le dovolil. Greš z menoj?"

"Seveda, pa rad! Kdaj greva?"

"Popoldne ob dveh. Naselbina Jakijev je 84 milj od tu. Poskusimo! Če nam bodo dovolili, bo to nam misijonarjem prišlo zelo prav."

Ob dveh sva se vsedla v avto in odpotovala po puščavi Arizone med Jaki Indijance. Med potjo me je učil, kako se obnašati: "Ne vprašuj in ne govori dokler nisi vprašan! Ne smeš se! Ne glej okoli, ko bomo govorili! Ti ljudje so zelo občutljivi in ako enkrat reče, ne! potem ga tudi smrtna kazen ne prisili, da bo rekel, da! Ako

bo ponudil roko, sezi mu v roko, toda imej vselej resen obraz! Indijanci se smejejo le med seboj, zelo redko pred tujci..."

Tako sva med pogovorom prišla v naselbino. Vprašala sva za glavarjevo kočo, katero nam je star Indijanec molče pokazal. Ko se je avto ustavil pred stanovanjem glavarja, je vsa družina izginila v hišo, le nekako trinajstletni Indijanček je ostal. Mirno in resnega obraza je stal pred vhodom v "palačo" svojega očeta.

"Haw," ga je nagovoril predstojnik.

"Ughm," je odgovoril.

"Ali je prilika videti in govoriti z velikim poglavarjem Jaki Indijancev?" Brez besede je izginil v kočo. Čez nekoliko časa je prišla skozi vrata zamazana ženska in obstala pred nama.

Ko je bilo stavljeno isto vprašanje, ako bi mogli videti in govoriti z velikim poglavarjem, je odgovorila, -ne nama, ampak sinu, -kje ga bomo našli. Seveda je bil ves pogovor v Jaki-indijanščini.

Predstojnik je povabil fanta v avto, ker je bilo precej daleč hoditi k nogam. Šele tedaj je pokazal z žarečimi očmi, kako rad se bo peljal, čeprav samo tri četrte milje - v puščavo, kjer je bila kočica za shode.

Prišli smo na cilj. Kar bo, pa bo. Ko smo izstopili iz avtomobila je bilo pred kočo zbranih pet mož. Mrko so gledali naš avto, saj smo prišli ravno med veliko sejo "peterih." Stali smo instrmeli eden v drugega. Končno se dvigne poglavar in s počasnimi koraki stopa proti nam.

"How!" je bil zopet pozdrav.

Glavar obstoji in gleda nekoliko trenutkov, oči se mu zasvetijo in glej čudež, nasmehnil se je in vkliknil: "Padrecijo, ti? Odkod meni ta čast, da je prišel naš prijatelj tako daleč od bratov Papago? Pri naša naš prijatelj slabe ali dobre novice?" Segla sta si v roke. Dobro znamenje. Predstavljen sem bil glavarju, s pripombo, da sem prišel iz vzhoda iskat zdravje v Arizono in sem si izbral najbolj zdrav kraj, indijansko rezervacijo, govorim pa samo angleško. Brez besede sva si segla v roke.

Poglavar naju pelje k ostalim starešinam, in nas predstavil. Po tem predstavljanju in mnogih besedah, je predstojnik razložil najino željo s pripombo, da gre samo za naju. Nobeden drug beli človek naju ne bo spremljal. Pristavil pa je; karkoli zbor velikih odloči, tako bo in ostanemo še vedno prijatelji, kakor smo bili.

Nobeden ni nič odgovoril. Glavar nama je ukazal počakati, starešinam pa je namignil. Izginili so v kočo k posvetovanju. Midva sva šla k avtomobilu, saj je predstojnik vedel, da bo seja najmanj eno uro dolgo. Vsedla sva se v avto.

Končno je prišel glavar in naju peljal v kočo. Vsedla sva se na "mater zemljo" in čakala na odlok velikega zbora. S vso slovesnostjo nas je nagovoril. Kaj je govoril, nisem razumel, vendar sem gledal na poteze mojega predstojnika, ki so kazale: nič ne bo. Sonce se je

pomikalo za gore, glavar pa je še vedno govoril. Končno nama je povedal da je sklep velikega zbora tak: dovoli nama vstop k plesu pod pogojem, da prideva sama, brez orožja, brez "stroja, ki slika obraze" (foto aparat) in morava se mirno obnašati. Seveda sva slovesno obljubila. "Velika slovesnost na čast sv. Križu bo dve uri po sončnem zahodu," je rekel in nama izročil vsakemu orlovo pero na pedenj dolgi palici. Segli smo si v roke in odšli.

Kako sva bila vesela teh vstopnic! Saj bova prva belca, ki bova vidla ples na čast sv. Križu, h kateremu ni dovoljeno niti ženskam, niti otrokom, tudi ne fantom njih lastnega rodu izpod 18. leta. Mislila sva si: Kaj bi dal kdo časniških poročevalcev, ko bi mogel videti ta ples?

Kako nestrpno sva čakala določenega dne. Dve uri po sončnem zahodu, nekako okrog devete ure zvečer, tako nama je bilo naročeno. Seveda sva bila točna; kdo bi kaj takega mudil? Vzela sva nekaj cigaret in še nekaj drugih stvari glavarju in starešinam v dar.

Prišla sva v naselbino, ki je bila videti, kot izumrla. Otroci in žene so že spali ali bili v kočah. Pota nam ni bilo treba kazati, saj je v puščavi gorel velik ogenj in tja sva se napotila. Pred vhodom naju vstavi starejši Indijanec. Izstopila sva in v levi roki držala paličico z orlovim peresom, se dotaknila s peresom čela in pero povescila ob kolenu. To je bil indijanski pozdrav.

Brez besede je mahnil z roko in pustila sva avto na mestu. Vedela sva, da bo straža stala tam, dokler ne bo vse končano.

Napotila sva se k ognju, ker sta naju čakala dva Indijanca in naju peljala na častni prostor, od koder sva lahko vse mirno opazovala. Prišel je poglavar, da pogleda ako

drživa obljube in nimava s seboj leta. Zvrstili so se po sedem v škatlje, ki slika obraze. Pokimal je vrsti. Oblečeni so bili kaj pre- in že je hotel oditi, ko mu predstoj- prosto. Spodnji del telesa je bil nik izroči darove. Privabili so mu pokrit z nekajimi predpasniki, na obraz lahen nasmešek. ramena s kratkimi krpami,

Vseda sva se s svojo častno okrašenimi s peresi, na glavi pa so stražo pred prizoričnem svetiščem, imeli kapo podobno stožcu ki je v katerem je bil nad pet čevljev bila okrašena z svetlimi kamni in visok križ, na oltarju pa razpostav- raznobarvanimi trakovi. V rokah so ljeni še drugi svetniki. Med njimi držali ragljo in palčico z tremi sta zavzemala prvo mesto ob križu: orlovimi peresi. Bil je krasen pogled na cvet moštva tega plemena, "Purissima del Guadalupe" in saj so bili vsi nad šest čevljev "Sanctissimus," kakor imenujejo visoki in lepe postave, podobni sv. Jožefa. Ves oltar je bil raz- bronastemu kipu Apolona. svetljen z nebrojnin številom sveč vseh velikosti in vseh barv.

Noč je bila jasna in tisoč zvezd je migljalo na nočnem nebu. Lahko je šumenje naju je zbudilo. Prihajali so plesalci, posamezni, dva in dva v skupinah. Brez besede, brez kakega povelja so se uvrstili. Kakor izbrana kraljeva straža so stali v pozoru, dokler niso bili vsi zbrani: kakih 80 krepkih moških, od 18. do 30.

Na sliki je Mr. John Medved iz Detroita, Mich., dolgoletni prijatelj Lemonta in lemontske Marije Pomagaj v spremstvu dve frančiškanov, od katerih je eden p. Bernard Ambrožič. Pa uganite, kateri je. Slika je bila vzeta ob priliki evharističnega kongresa v Chicagu leta 1926. Mr. Medved ne more pozabiti in si šteje v veliko milost, da je z lastnimi očmi gledal, kakor je škof Jeglič takrat kronal lemontsko Marijo Pomagaj. Tisti-krat je on z br. Humilom pripravil tron za škofa Jegliča.

Lemontski romarji zadnjih dveh let se bodo spomnili oltarja, ki stoji v dvorani Romarskega doma. Napravil ga je Mr. Medved popolnoma sam in narisal celo njegovo Marijino sliko. Zanjegovo starost je to lepo delo. Oči so mu začele pešati in doktor mu je dejal, da bo skoraj oslepel. Pa se je zaobljubil Mariji—in po nekaj mesecih je mogel brez očal izpolniti svojo obljubo. Očal še danes ne potrebuje več: shranjene so na oltarju.

Vodja plesalcev je dal znamenje, da so vsi zbrani. Pristopili so pred oltar štirje očaki in začeli večernice. Vse večernice so bile

P. Pij, pisatelj tega članka,
z dvema indijanskima prijatelja.

pete in v latinskem jeziku. Čudila sva se, da tako lepo izgovarjajo latinske besede. Petje je bilo koralno, iste melodije, katere so prinesli še španski misjonarji. A ne preveč ubrano. Kaj hočes, Indijanec ni pevec, ker njegov jezik ni poetičen.

Očaki intonirajo: "Gospod, odpri moje ustnice..." Zaregljale so raglje, zamahnila peresa, zaplesalo je 80 mož tako lepo, tako umetno, tako ubrano po taktu cimbal in ragelj, da človek vse pozabi. Saj bi lahko mislil, da si v največjem gledališču Radio City v New Yorku, in gledaš umetni ples Rockets. Vsaka kretnja, vsak premik mišic, vsak prestop, vsak obrat, bodisi na levo ali desno, vse je bilo ubrana umetnost.

Na dano znamenje so obstali. Očaki so peli večernice. Plesalci so stali v odmoru, vendar se niso premaknili. Vsi so gledali na oltar in poslušali večernice.

Končan je bil prvi psalm, glavar je zapel "Čast bodi Očetu..." Zarzveneale cimbele, zarožljala raglje in zopet isti ples. Ta ples se je ponavljal pri vsakem izmed petih psalmov. Plesali pa so le pri "Čast bodi..." in pri obeh antifonah, med psalmi ne.

Dolge so večernice posebno, ko se pojo. Dolgo so vlekli očaki melodije psalmov, dolgo so plesali antifone. Ko jih je bilo konec, je glavar slovesno pristopil in zapel počasi poglavje za praznik sv. Križa. Plesalci so sedaj odkritih glav klečali v pesku na golih kolenih. Vse je bilo tiho, vse je napeto pričakovalo, le glas pojočega glavarja se je izgubljal v tiho arizonsko noč.

Nato so se plesalci dvignili in se spet uredili v vrste. Pristopili so očaki in zapeli cerkveno himno "Vexilla Regis." Oglasile so se cimbele, zarožljalo je osemdeset ragelj in začel se je glavni, poldrugo uro trajajoči ples. Tega ne bom pozabil vse svoje življenje. Ples, krasen, divji, ritmičen, veličasten. Cimbele so se oglašale, spremljal jih je ropot regljač, osemdeset mož pa je plesalo, plesalo... Očaki so peli kar naprej in naprej. Ko so pesem izpeli, so začeli od kraja. Plesalci pa so plesali z isto vnemo in neutrudljivostjo, kakor pri prvi kitici. Samo trenutno so obstali, da je poglavar intoniral "Molimo," nato se je ples zavrtel z novo naglico. Enako so obstali, da je glavar zapel "Magnificat," potem pa se znova pognali v vrtinec.

Ura se je hitro pomikala. Ena zjutraj je že bila. Truden glas pojočih očakov je že skoraj umiral v hladno jutro, ples pa se še ni ustavil. Nihče ni omagal, nihče ni izstopil, dasi jim je lil pot curkoma po vsem telesu.

Glavar je zapel kratko molitev, pri kateri so vsi poklekali. Po končani molitvi se je plesna vrsta

zopet uredila. Očaki so se obrnili proti plesalcem in zapeli: "Pridite, prejmite blagoslov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha!" Začel se je nov ples, ki ga Indijanci imenujejo "ples blagoslova" in je vrhunec cele verske svečanosti. Kdo bi ga mogel opisati? Nemogoče. Moraš ga videti in še bi dvomil, da je kaj takega mogoče izvesti. Mislil sem, da sanjam, ko sem gledal razgreta in vrteča se telesa. Nekaterim so prišle od napora že pene na usta, vendar se sami od sebe niso ustavili.

Jutranje ure so prinesle hladno sapo od severnih gora in hladilo nas je. Že se je začelo daniti, ko je dal glavar znamenje za konec. Vsak plesalec je stopil k oltarju, pokleknil in poljubil križ, nato Marijo Purissimo in sv. Jožefa ter po vrsti druge podobe in kipe svetnikov. Glavar je vsakega blagoslovil in kmalu je bil ves prostor izprazen.

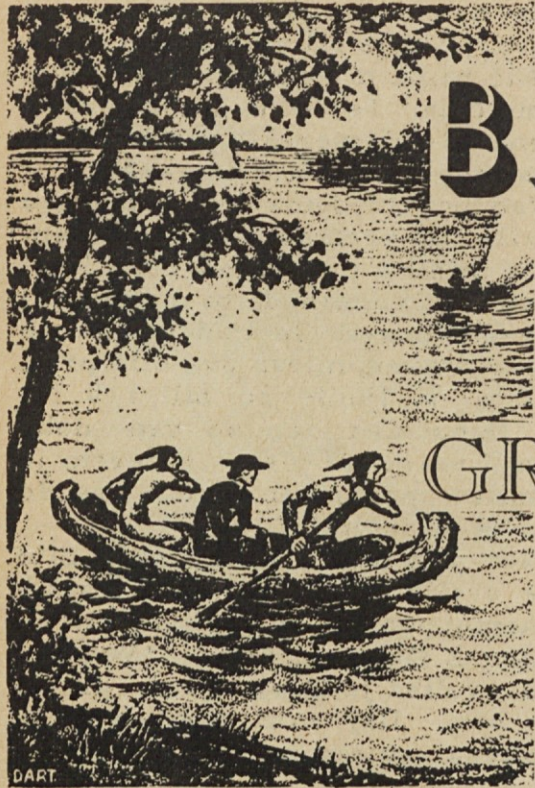
Ostala sva le midva s patrom in poglavar, ki je bil videti zelo utrujen. Nič nama ni rekel in tudi midva sva molčala, še vedno globoko pretresena od noči verskih plesov. Tiho smo si segli v roke in se razšli.

Vso pot do doma sva bolj malo govorila. Da pretrgam tišino in dam svojim mislim prosto pot, sem dejal sobratu: "Dvomim, da bi mogli kdaj te plese odpraviti. Indijanci ne puste nikogar zraven, midva sva bila prva. Pomisli, ti ljudje so bili 110 let brez duhovnika ter so vso dobo ohranili vero. Ta ples, v katerem je še toliko poganskih prvin, pa še dolgo ne bo izginil."

Nato sva molčala do doma. Bilo je že svetlo jutro, ko sem legel h kratkemu počitku in vzdihnil kratko molitev k Gospodu žetve: "Vsemo-gočni, velika je Tvoja njiva, plevel je v njej. Daj nam delavcev, da vsejanega semena ne zaduši ljulka!"

Naročite eno najbolj zanimivih slovenskih knjig: "Nadškof Jeglič!" Knjigo je spisal Msgr. Dr. Jože Jagodic, izdala pa jo je celovška Mohorjeva družba. Naroča se pri Rev. Bernard Ambrožič, 238 E. 19 Street, New York, N. Y. ali pa Slovenska pisarna 6116 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio. Knjiga obsega 500 strani in stane \$5.00. Vsak količkaj zaveden Slovenec in katoličan naj to knjigo gotovo naroči in jo seveda tudi prebere.

BARAGA

V

GRAND RIVER

Pričujoči spis je poglavje iz najnovejšega dela o Frideriku Baragi, ki ga piše v angleščini inženir Jože Gregorič. Prevod je oskrbel pater Odilo ofm.

DVE leti in tri mesece je bil misijonar Friderik Baraga na misijonski postaji v Arbore Croche, Michigan. Misijon je oddal, kot sam omenja v zanesljive roke: "Mirno zapuščam svoje mesto" piše Baraga, "in poln sem veselega upanja, da je misijon v pravih rokah." Misijon so namreč prevzeli očetje redemptoristi in so hoteli v Arbore Croche postaviti svojo provincialno hišo, kar se pozneje ni zgodilo.

Preden je Baraga zapustil svoje mesto, je napisal natančno poročilo o misijonu. Pridal je poročilu celo zemljevid misijonske pokrajine, ki ga je sam narisal. Poleg več manjših postaj so takrat spadale pod Arbore Croche sledeče postajanke: misijon sv. Petra, misijon sv. Pavla in misijon sv. Ignacija. Zadnjo postajo je ustanovil Baraga sam.

Baraga je tudi zelo natančno opisal gospodarske razmere Indijancev v Arbore Croche kakor tudi razmere poganskih Indijancev v tem okraju.

Baraga je lastnoročno krstil v Arbore Croche 256 Indijancev, ki so bili vsi dorastli. Torej je moral vse poučiti in spreobrniti. Njegov naslednik Father Rese poroča, da je ob odhodu Baragovem spadalo v misijon Arbore Croche s podružnicami vred okrog 1000 spreobrnjenih Indijancev. To je bila že kar lepa fara.

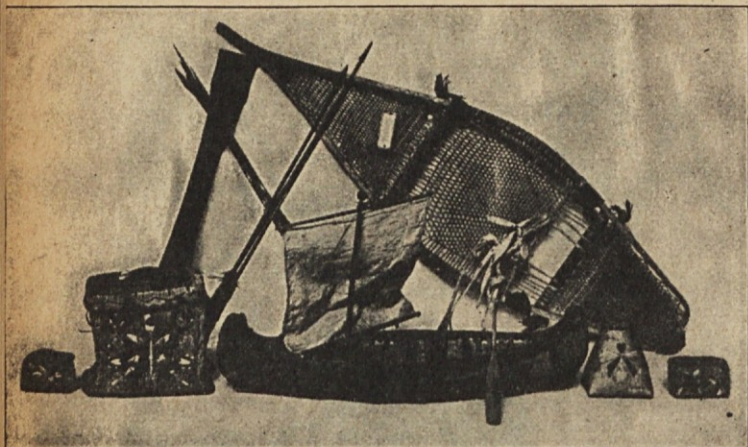
V začetku meseca septembra 1833. se je Baraga s solzami v očeh poslovil od Arbore Croche in od tamkajšnjih svojih ovčic. Med potjo je obiskal Indijance v Pere Marquette River in ravno tako v Muskegon. Ravno na deseto obletnico svojega

ške fare ni mogoče kupiti, temveč treba je ljudi počasi, polagoma pridobiti, spreobrniti in z velikim trudom faro ustanoviti. Toda z božjo močjo mi je uspelo, da sem jih nekaj krstil in tako ustanovil misijon ali faro. Precej imam tudi takih, ki se pripravljajo za sv. krst. Trdno zaupam, da bo število mojih vernikov vedno rastlo.

mašniškega posvečenja, 21. sept. 1833., je došel do ustja Grand River, ki se zdaj imenuje South Haven. Tu je en dan počival in naslednji dan je potovanje nadaljeval. Prehodel in prevozil se je 300 milj in 23. septembra došel v naselbino Grand River. "Resnično, težavna in daljna premestitev," je zapisal misijonar Baraga v svoje prvo poročilo iz Grand River. "Ko sem bil v svoji domovini prestavljen iz ene kaplanije na drugo sem našel vse najpotrebnejše pred seboj: cerkev, šolo, kaplanijo ali župnišče in vsa farna navodila. Toda tukaj sem moral vse to še le sam narediti. Ne samo, da mi je bil na skrbi zidava cerkve, šole in župnišča, tudi faranov nisem imel in ne otroke. In to je bilo najtežje delo. Vse bi se lahko naredilo s podporo dobrih ljudi, toda katoli-

"Ko sem prišel v ta kraj, sem takoj zbral okrog sebe Indijance in sem jih povedal, da sem zdaj prišel med nje ne samo na obisk, temveč za stalno in z namenom, da poučim nje in njih otroke v sveti in pravi veri in da jih vodim v vseh ozirih. Oni, ki so bili že spreobrnjeni, so bili silno veseli tega mojega oznanila. Oni, ki so bili še pogani, se za moje besede niso dosti brigali, niso bili ne za in ne proti. Toda bilo je med Indijanci nekaj takih ki jih je protestantovski pastor dobil zase, ko je bival med njimi celih devet let. Tem pa ni bilo vseeno, ali vstanem tu ali ne. Zelo so bili nasprotni nameri, da bi ustanovil v njihovi sredi katoliški misijon. Po kratkem

Krplje, puščice, škatlice in čolniček iz lubja, v kakršnem se je vozil Baraga po misijonih. (Baragov dar Ljubljanskemu muzeju.)

Irenej Friderik Baraga.
(Iz knjige "Slovenski možje.")

Oltar presv. Rešnjega Telesa v ljubljanski stolnici, pri katerem je imel Baraga novo mašo.

previvanju sem in tja sem naredil uradni govor ter jim dokazal kakšne velike koristi bo imela naselbina od misijona. Najbolj odlični Indijanec, ki so ga vedno porivali v ospredje in je moral v imenu vseh govoriti, ni vedel, kaj bi povedal. Končno pa je izjavil, da na noben način ni zadovoljen, da bi ne ustanovil v kraju katoliški misijon, toda niti enega vzroka ni mogel navesti za to svojo izjavo, tako da so začeli govoriti najbolj preprosti Indijanci, kako nespametno je njegovo nasprotovanje.

"Indijanec mi je končno predlagal, naj se naselim kje višje gori ob Grand Riverju, kjer je še dosti vasi in naj tam ustanovim misijon, ne ravno tukaj. Ko sem torej spoznal in videl, da ta slabotni govornik ne more navesti niti enega dokaza in vzroka proti ustanovitvi misijona, sem mu povedal kar naravnost, da nima prav nobene pravice nasprotovati misijonu, ker je v vasi že toliko katoličanov. In katoliški Indijanci imajo ravno tako pravico sprejeti v svojo sredo svojega duhovnika, zidati cerkev šolo in župnišče, kot to lahko store protestantje za svojega pridigarja. Ko je nasprotnik videl, da nič ne opravi, se je vdal in je bil zadovoljen. In tako je bil prepri zaključen."

Jasno je pa, da Baragi ni bilo treba dolgo čakati, ko se je pokazalo nasprotstvo misijonu v Grand River. In to nasprotstvo je bilo zelo hudo. Baptistovski učitelj namreč poroča ravno nasprotno od tega, kar je poročal Baraga: "Prišli so na ozemlje, ki je bila last Indijancev, proti njih volji, ter so prosili njihovo svetovalstvo za dovoljenje, toda bili so zavrženi. Kasneje so kake dve ali tri družine dovolile in tako so prišli, in ko je bil misijon že štiri leta ustanovljen, so postavili samo dve hiši iz brun in povečali leseno stavbo, ki pa je bila z našo pomočjo postavljena." (Učitelj Leonard Slater)

Da je bilo to poročilo namenoma

PART

zlagano, kažejo Baragove krstne knjige, saj je bilo več družin spreobrnjenih kot "samo dve ali tri". Protestantovski poročevalec je tudi pozabil omeniti, da je Baraga pridobil za katoliško vero podpredsednika ali podžupana največje indijanske vasi ob brzicah: Mesiginuini-ja.

Po zborovanju se je Baraga s svojimi Indijanci takoj napotil na mesto, ki ga je izbral za svoj misijon. Tam je določil, kje naj stoji cerkev in druge potrebne stavbe. Zaznamoval je natančno meje svoje misijonske postaje.

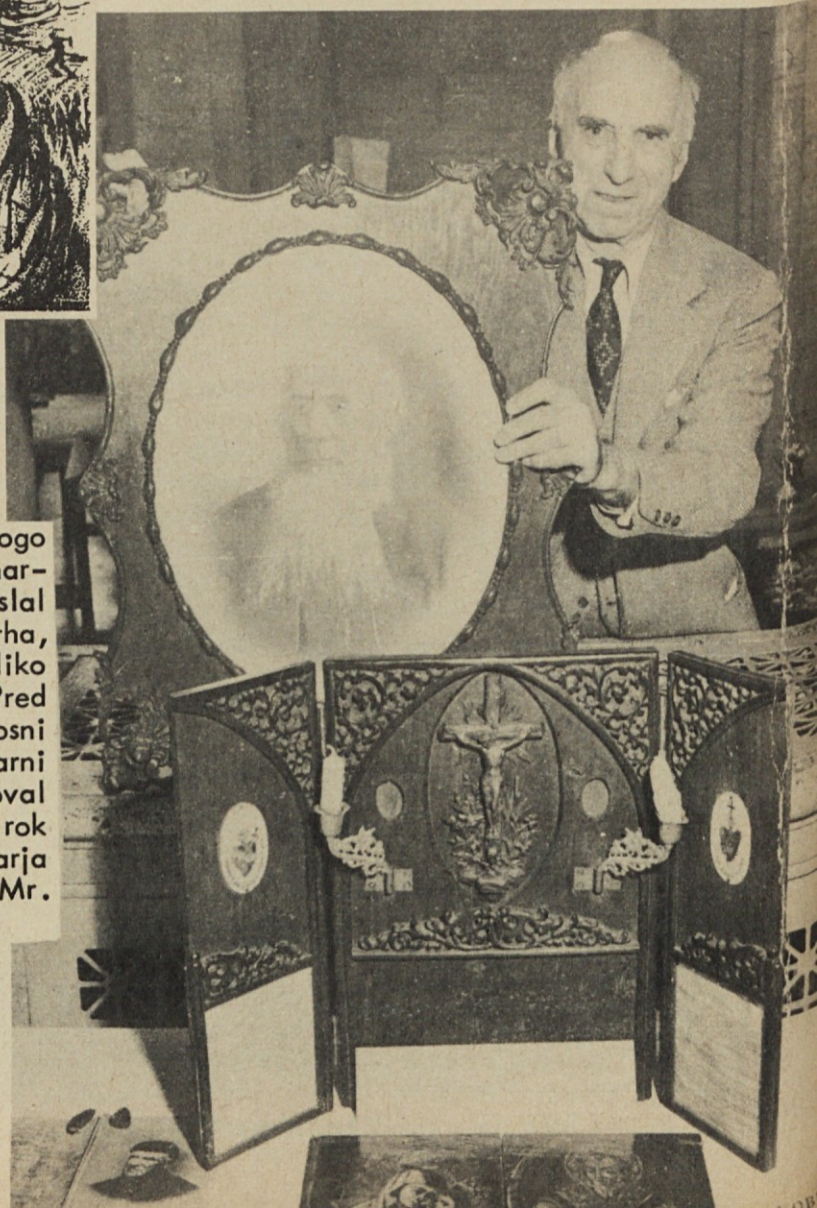
Zemljišče je izbrano približno tam, kjer prideta Watson in Butterworth ulici do potoka v sedanjem Grand River in kake četrto milje vstran od baptistovskega misijona. Zemljišče teh dveh misijonov je dobilo ime "Mission Reserve", ker so se Ottawanci sporazumeli v chicaškem dogovoru leta 1821., naj bo četrtno

tega zemljišča določenega kot državna last, ki naj se uporabi za šole. Misi-jonar Baraga je bil o tem dobro poučen, zato je vztrajal na tem, naj bo katoliška misijonska postaja blizu baptistovske. Pozneje se je izkazalo, kako je bilo to modro in pametno. Pametno tudi zato, ker je bil ta kraj središče še za dve drugi večji vasi.

Postavno sicer katoliški misijonar ni imel pravice, da bi se naselil na tem zemljišču brez posebnega dovoljenja vlade, toda moralno je imel več pravic kot baptisti. Saj so Ottawanci določili to zemljišče prav z

Minnesota hrani mnogo spominov naših velikih misijonar-jev. Pričujočo sliko nam je poslal Mr. Mathias Pogorelc iz Dulutha, na kateri je on sam s sliko slovenskega misijonarja Buha. Pred njim je nastavek za mali prenosni oltar, katerega je imel naš oltarni kandidat Baraga. Baraga je daroval misijonarju Pircu, iz Pirčevih rok pa je prišel v roke misijonarja Buha, ki ga je končno daroval Mr. Pogorelcu.

namenom, da bi tu postavili katoliško šolo in katoliški misijon. Zato je imel Baraga težave in nasprotovanje od strani Indijancev, ker so ti postajali vedno bolj nezadovoljni s tako zvanimi chicaškimi dogovori.

Drugi vzrok indijanske sovražnosti proti katoliškemu misijonu je bil, ker je učitelj Slater hotel vse spreobrnjence pridobiti za svojo baptistovsko vero. Imel je namreč vse nadzorstvo nad rokodelstvom in poljedelstvom, kakor tudi nad šolami in nad denarjem, ki ga je država poklonila v te namene. Toda učitelj Slater se je predvsem oziral na tiste Indijance, ki so pripadali njegovemu misijonu, ali mu bili vsaj naklonjeni. Ob brzicah ste bili dve indijanski vasi in Indijanci, ki so živeli v manjši izmed obeh, so dobili največ udnosti ter podpor od Slaterja. To je bila vas najbližja njegovemu misijonu. Nekateri od teh Indijancev je Slater popolnoma vzdrževal. Njegova pristranost je vzbujala veliko nevoljo prebivalcev večje vasi in poleti 1833. so prosili governerja, naj učitelja odstrani iz kraja. Dosegli so toliko, da mu je vlada odvzela vse nadzorstvo v vladnih uradih in uvedena je bila preiskava proti njemu. Pozneje je bil obtožen neki Alojzij Campau, da je bil on kriv vsega prepíra in da je on razširjal prošnjo in pobiral podpise za odstavitev učitelja Slaterja. Saj so bili vzroki opravičeni, toda Slater je obljubil, da se bo poboljšal in svoje postopke reformiral. Resnica pa je, da je bil Slater med Indijanci zelo nepriljubljen že pred Baragovim prihodom v Grand River.

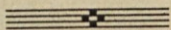
Poleg nasprotovanja od strani protestantov se je postavila Baragi na pot še druga velika ovira pri ustanavljanju misijona v Grand River. To so bili sebični interesi Alojzija Campau-a. Tatrgovec je bil zvit človek in Indijanci so ga imenovali lisjaka. Nekoč je bil posestnik zemljišča, kjer je zdaj središče mesta

Grand River. Leta 1833. je to zemljišče razdelil v mestne stavbene parcele in jih je prodajal novim naseljencem, ki so ravno začeli prihajati v naselbino. Njegov prvi kupec je bil Joel Guild, ki je še istega leta meseca avgusta postavil na parceli svojo hišo. Ko je Baraga prvič obiskal Grand River meseca junija 1833., mu je Campau ponudil kos zemljišča, na katerem bi si naj postavil svoj misijon. Lisjak je dobro vedel, če bi misijon stal na njegovem zemljišču, da bi sosednje parcele pridobile na veljavi. Toda bistri Baraga je takoj spoznal položaj in je hotel imeti misijon na indijanski strani reke. To je bilo veliko bolj praktično, ker je potem misijon ravno v središču indijanskega naselja. Campau je odločno nasprotoval Baragovemu načrtu. Za razlog je navajal, da so se Indijanci samo začasno tja naselili in da so beli bili primorani, da se prestavijo v

okolico. Misijonar je zadevo predložil poglavarju, ki se je takoj oprijel Baragovega načrta.

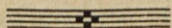
Baraga je Campau-u priznal, da bodo prišli beli naseljenci kmalu v Grand River in da se bo razvilo blagostanje v naselbini. Toda ker so

Rt. Rev. Joseph L. Zryd, P. A. predsednik historičnega odbora za Baragovo beatifikacijo in predsednik Baragove Zveze je dobil meseca julija iz Rima visoko cerkveno odlikovanje: postal je Apostolski Protonotar. Kot tak sme nositi škofovo kapo ali mitro in sme tudi opravljati slovesno škofovo ali pontifikal-

no mašo. Prvotno so apostolski protonotariji tvorili zbor ali kolegij sedmih cerkvenih prelatov v Rimu, ki so pomagali pri raznih papeževih uradih. Tak kolegij je v Rimu še zdaj. Že v desetem stoletju pa je papež začel imenovati posebno zaslužne duhovnike za časne protonotarje apostolskega sedeža. Navadno se to zgodi na priporočilo kakega škofa.

bili zaenkrat vsi prebivalci Indijanci, je bil Baraga prepričan, da je njegova dolžnost najprej poskrbeti zanje v duhovnem oziru. Poleg tega je bil Baraga gotov, da bi se Indijanci upirali hoditi k službi božji in k pouku v cerkev belih naseljencev. Nasprotno pa je dobro vedel, da bodo beli radi obiskovali indijansko misijonsko cerkev. Predvsem pa misijonar Baraga ni hotel biti prav nič odvisen od lisjaka Campau-a. To so vzroki, da se je Baraga odločil postaviti misijon na indijanski strani reke, četudi se je s tem zameril Campau-a.

Baraga ni izgubljal časa, temveč je takoj začel s pripravami, da izvrši svoj načrt: cerkev, šola in župnišče morajo biti postavljeni. Mislil je, da bo imel dosti sredstev od tistega, kar so mu poslali iz Slovenije, in bo s tem lahko kril vse stroške. Ko je začel z delom, je imel na rokah samo en del onih denarnih darov iz domovine, toda upal je, da bo tudi ostalo kmalu dospelo in da mu bodo predstojniki to kmalu poslali. Najel je torej rokodelce, naročil je stavbeni les, ki bi ga naj razžagali na edini žagi v pokrajini. Žago je postavila vlada s pomočjo Indijancev, toda vodil jo je učitelj Slater. Žaga je bila postavljena eno leto prej, 1832. Bila je zmožna narezati dnevno 800 čevljev desk, seveda če je bilo dosti vode. Bila je postavljena ob Indijanskem mlinskem potoku. Katoliški Indijanci so bili seveda opravičeni, da dobe les in delež od te žage, saj je bila žaga narejena prav za oba misijona: katoliškega in baptistovskega. Toda Campau je predložil Baragi strahovito visok račun za les. Trdil je namreč, da katoličani niso nič prispevali za žago.

Dne 14. oktobra je bilo vse pripravljeno, da se delo prične. Med tem časom, poroča Baraga sam, se je služba božja vršila v leseni hiši, ki jo je postavil in ravno pravočasno dovršil neki spreobrnjeni Indijanec.

Hiša še ni bila rabljena za stanovanje. Baraga sam je hišo priredil in okrasil za kapelo, ki je prav lepo ustrezala namenu. Šola je bila v istih prostorih in že takoj v začetku je prihajalo 25 Indijancev k pouku. Tudi štirje beli otroci so se priglasili k krščanskemu nauku. Toda v verskem oziru so bili ti otroci še bolj nevedni kot Indijanci. Popolnoma razumljivo, saj starši teh belih otrok tudi niso bili krščeni.

Čigavi so bili ti beli otroci, ni gotovo ali je vsaj težko ugotoviti. Toda kake tri tedne pozneje je Baraga poslal na vlado poročilo o svoji šoli in je označil, da je bilo v šoli 28 indijanskih in 7 belih otrok. Zaznamoval je tudi imena vseh teh učencev. Trije beli otroci so se pisali Guild,

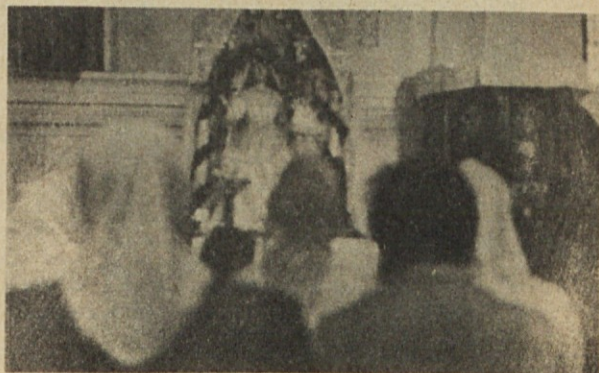
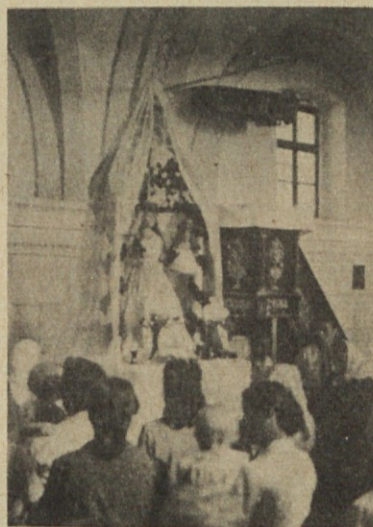
dva Lincoln. Lincoln je bil prvi beli prebivalec v Granville, Michigan. Eden otrok belih se je pisal Deneseile Carmell, ki je bila hčerka Antona Carmell, kovača zaposlenega pri Campau-u. Zadnji beli otrok pa se je pisal Emilie Marsac. Ta Emilie je bila sestra Campau-ove žene. Kar od začetka je imela katoliška šola ravno tako dober obisk kot baptistovska misijonska šola.

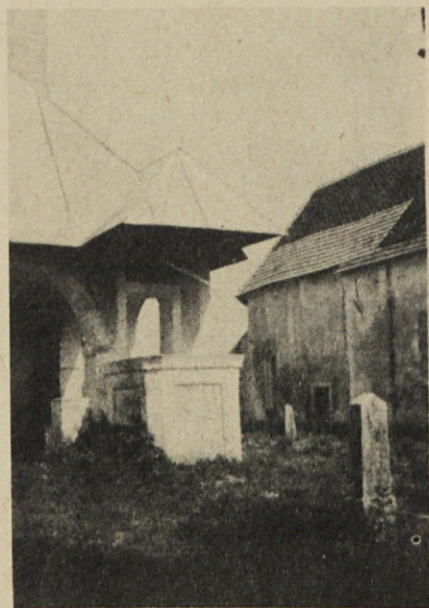
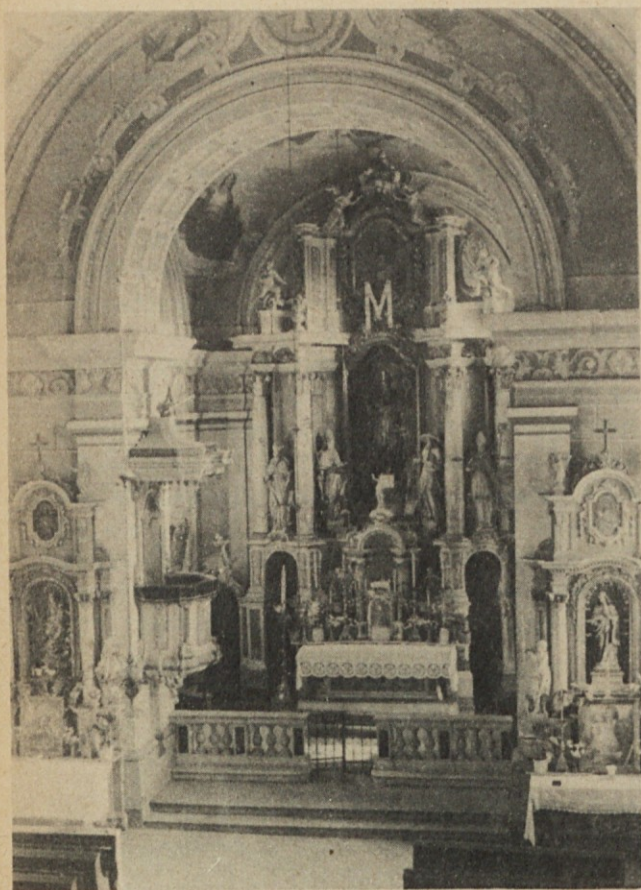
Ravno v istem času so se izvršile velike spremembe v verskem okrožju Baragovega misijona. Dne 18. marca 1833. so vse pokrajine Baragovega misijona v državah Michigan, Wisconsin in tudi pokrajina zapadno od Gornjega jezera, ki zdaj pripadajo Minnesoti, prišle k novoustanovljeni

Lep prizor, kajne? Verno slovensko ljudstvo, sedaj tako tepeno, se zgrinja pod Marijino varstvo in v goreči molitvi prosi za rešitev. Gotovo se to ne dogaja samo v semiški fari, ampak tudi drugod po slovenskih zemlji. Povsod vsi Marijin oltar okrasijo doma, če ne morejo na Brezje k Mariji Pomagaj.

Slika je posneta na Dolenjskem, kjer je med bukovim drevjem in visoko na hribu kraj Smok. Spada pod semiško faro in je kake pol ure hoda oddaljena od farne cerkve. V tej podružnici imajo dve Marijini podobi, od katerih eno vidimo na sliki. V nedeljo pred Veliko Mašo obhajajo tukaj žegnanje, in pridejo ljudje od vseh strani. Božja pot je že tako znana, da se ji kar prilega domača pesem: "Gor na Gor na tem hribčku mi cerkev stoji in se tak lepo kot nevesta drži;

zunaj je zbelena,
znotraj je zmalana,
toje zares
Marija z nebes..."

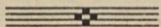

škofiji Detroit. Dne 3. oktobra 1833. hrano, za obleko in stanovanje, da bo je bil namreč Rev. Rese v Cincinnati, zidal cerkve in samostane in da bo Ohio, posvečen za detroitskega škofa. tako škofijo postavil na trdne noge. Posvetil ga je škof Jožef Rosati iz To je bilo velikansko delo, zakaj St. Louis, Missouri. dohodki škofije so bili silno skromni

Meseca novembra istega leta je in škof je bil popolnoma navezan na škof Rese dospel v Detroit in je vzel darove iz Evrope.

v oskrbo obširno, pa tedaj še zelo Tudi v Grand River se je preprost redko naseljeno pokrajino. V vsem misijonar boril z velikimi težavami tem ogromnem teritoriju je imel samo pri ustanovitvi novega misijona. Videl 12 duhovnikov z njim vred. Število je, kako so Indijanci nemirni in kako cerkva je bilo 16, kjer so bile tudi se srdi Campau, ker ni bil misijon vštete vse lesene kapele in misijonske postavljen tam, kjer je on hotel. cerkvice, kot n. pr. v Arbree Croche. Baraga je čutil, da se bliža in že vre Samo dve cerkvi ste bili zidani iz vihar. Dne 2. oktobra 1833. je pisal kamna, ena izmed teh dveh je bila misijonar duhovniku Rev. Vincenciju stolnica sv. Ane v Detroitu. Stavba Badinu in ga je prosil, naj mu pošlje je bila zelo slaba, in še visoko zadol- nekaj voščenih sveč. Svoje pismo je žena. Edina katoliška ustanova v zaključil z besedami: "Moli za mene!" škofiji je bil ženski samostan, ki ste Baraga je preživel najbolj bridke ga ustanovili dve sestri iz Pittsburga. ure v Grand River. Dne 1. februarja Od škofa Reseja so veliko preveč pri- 1834. je pisal v Evropo: "Ako bi ne čakovali: da bo skrbel duhovnikom za želet in upal pripeljati na pot zveli-

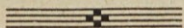
Metliški gospod župnik Ciril Lekšan nam je poslal nekaj zanimivih slik o krajih, kjer je hodil in deloval naš oltarni kandidat Friderik Baraga:

Glavni oltar svetega škofa Nikolaja v župni cerkvi v Metliki, kjer je Baraga kot metliški kaplan tolikokrat maševal.

Proštija v Metliki, pred katero se je Baraga ob odhodu v misijone poslavljaj od župljanov.

Znamenite Tri fare pri Metliki, belokranjska božja pot. Na tej prižnici pred srednjo cerkvijo je romarjem pridigal tudi kaplan Baraga.

Ta kapelica stoji ob cesti pri Gor. Lokvici in spada pod župnijo Metliko. Tu je Baraga zadnjikrat govoril svojim zvestim ovčicam, ko je dne 25. oktobra 1830. zapuščal Metliko in odhajal v misijone. Verni župljani so se zbrali od vseh strani, da še enkrat prejmejo blagoslov dobrega gospoda kaplana.

malikovalstvo z vsemi svojimi hudobijami zelo globoko zakoreninjeno." In škofu Reseju je 14. marca istega leta pisal: "Skoraj nemogoče mi je opisati, v kakšnih težavah in stiskah se nahajam v tem nesrečnem kraju."

Satanska zloba je vladala nad tem nesrečnim krajem. Posebne težave mu je delal pastor Slater, ki ga je vedno tožil na vlado. Najbolj pa ga je bolelo pijančevanje nesrečnih Indijancev, ki so bili silno divji kadar so se opili. Baraga ni bil niti svojega življenja varen. Misijonar se je moral vedno pričkat s pohlepniimi žganjetržci, ki so mu pa vedno odgovarjali le z zmerjanjem in s surovostjo. V Grand River se je zgodilo, da je Baraga napravil obljubo popolne zdržnosti opojnih pijač. Žrtvoval se je za svoje nesrečne in zapeljane Indijance.

Pri vseh svojih težavah je imel misijonar obilne uspehe in je vedno zaupal v Boga.

Legende o sv. Frančišku

Ob uri nezaželjene žalosti je bila Frančiškova duša premaknjena in postavljena v nebeško veselje ob godbi angela, ki se je prikazal na cerkvenem stolpu in igral na violino.

Sv. Frančišek se je odmaknil na goro, da bi se tam postil 40 dni pred praznikom sv. Mihaela nadangela. Kadar je svetnik počival, ga je vsako jutro na vse zgodaj zbudil sokol, toda, kadar je bil Frančišek slab in bolan, je ptič vedno zbudil bolj pozno.

Frančiška je nekoč zelo motila in vznemirjala hudobna ženska, ki je plesala in igrala na citre. Svetnik jo je dalje časa prosil in rotil, naj se vendar odstrani, toda vse zastonj. Takrat je pa na ves glas zaklical satanu: "Odnesi jo, saj je tvoja!"

Asiškega ubožca je nekoč zelo motilo med pridigo, ko je neki osel letal gori in doli. Frančišek je osla prosil, naj vendar miruje in osel je takoj pokleknil in je kleče poslušal pridigo.

Ko je Frančišek videl, da je volk zagrabil otroka, je svetnik poklical divje race na pomoč: začele so se zaletavati v volka, ga zmotile in Frančišek je odnesel otroka izpod ostrih zobov zverine.

Frančišek je rekel sv. Klari: "Draga sestra Klara, ne žaluj, saj se bom vrnil, ko bodo zacvetele prve vrtnice." In glejte, sredi snega je ozelenel grm, ki je bil ves obložen z najlepšim cvetjem dišečih vrtnic.

Legenda

o uredniku koledarja

Nekoč pride satan k uredniku Koledarja s prošnjo: "Daj mi en dan v tednu, ko bom lahko delal na svetu." Uredniku je bila ta prošnja sila neljuba, toda ugodil mu je. Dolgo je tuhtal in gruntal, kateri dan naj določil za satana, da se bo lahko kretal po svetu in vršil svoj vražji posel. Urednik je seveda hotel izbrati tak dan, da bi imel vrag najmanj uspeha. Končno se odloči in mu ponudi nedeljo. Misli si je urednik, ta dan je dan Gospodov, ljudje ta dan molijo, hodijo v cerkev, berejo pobožne knjige in verske liste. Ta dan satan ne bo dosti opravil. Prepričan je bil, da ta dan služijo ljudje Bogu, satanovemu največjemu nasprotniku, in da bo zato imel vrag silno težak in mučen položaj s tem dnevom. Vragu ni preostalo nič drugega, kot vdati se, podati se na delo.

Po dolgem času se satan vrne k uredniku Koledarja, se mu globoko prikloni ter se mu prisrčno zahvali za nedeljo, njemu posvečeni dan ter pripoveduje, rekoč: "Šel sem na deželo ter zašepetal kmetom na uho: 'Glejte, ves teden delate in garate. Žuljave so vaše roke. Posebno poleti le kratke urice spite. Pa menda vendar ne boste v nedeljo vlekli svoje utrujeno telo še v cerkev? Spočitje se nekoliko, naspite se, saj je nedelja dan počitka.' In veliko ljudi me je poslušalo in meni služilo."

"Skopuhu, ki nikoli nima dosti, pa sem zašepetal na uho: 'Zaostal si pri delu. Ali ni škoda za dobiček, ki ti uide, vendar ne boš ves dan doma lenaril? Delaj danes kot druge dni v tednu.' Ubogal me je in delal in meni služil."

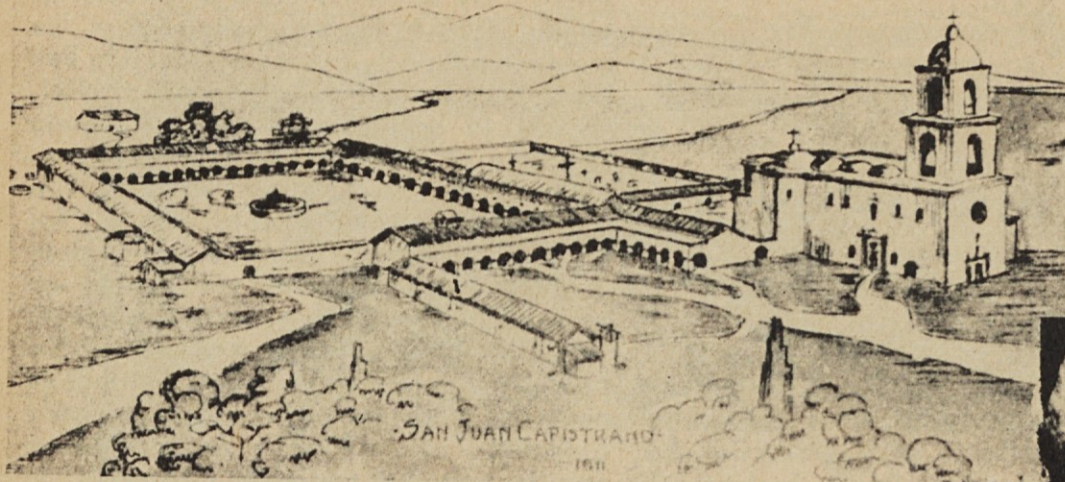
"Spet druge sem pozval," pravi satan, "da so šli na kupčijo ter opravili 'nujna pota,' ki jih med tednom ne utegnejo opraviti, in so meni služili. Posebno krasne uspehe sem imel pri mladini, ki sem jo opozoril na njeno neveselo življenje in na težko delo med tednom. Opomnil sem jo, kako je cerkev mladini nevošljiva, če si hoče kaj privoščiti. 'Saj si, mladina, za veselje vstvarjena in samo enkrat mlada!' Spomnil sem jo vsakega žeganja, pa seveda samo radi veselice, ki je veliko bolj zabavna kot pa služba božja. 'Kako nebeško lepo je v nedeljo popoldne,' sem govoril mladini, 'sedeti v gledališču ali v kino.' Že med tednom sem jim preskrbel nedeljske vstopnice. In kakor v procesijah so hiteli v moja zabavišča, da jih je bilo kar veselje gledati. Nekateri so dopoldne služili še Bogu, popoldne in zvečer pa meni."

"Uradnikom in delavcem sem prigovarjal: 'Ves teden ste v zadolhlih uradih in temnih rudnikih in prašnih tovarnah, v nedeljo si boste vendar privoščili malo svežega zraka, saj itak nič nimate od življenja!' Niso šli k maši, temveč na sprehode in izlete. Že zgodaj zjutraj v nedeljo, nekateri že v soboto zvečer, so šle cele procesije iz mest ven na deželo, na gore, na planine, da tam 'počasto' Boga. Vsi so šli in se peljali mimo cerkve."

"Mladino sem navdušil za šport, napolnil z njo gledališča, zabavišča in kopališča ter sem jo prepričal o tem, da je dolžna skrbeti za svoje telesno zdravje. Mladina me je zvesto ubogala, moram reči, in mi je služila ter mi še služi." Še enkrat se je satan zahvalil uredniku Koledarja za nedeljo, se satansko škodljivo nasmehnil ter izginil."

Urednik je zardel, postalo ga je sram za vse kristjane skupaj, ki skrunijo nedeljo. Pomočil je peresnik v rdečo tinto ter zapisal v koledar z rdečimi črkami "NEDELJA" - dan, ko naj bi se kristjan sramoval, ko bi ga naj rdečica zalila."

Od tedaj naprej, tako pravi legenda, tiskajo nedelje in praznike v koledarjih z rdečimi črkami."

Zanimivo je prebirati zgodovinske zapiske o nastanku misijonskih postaj v Kaliforniji. Začetek teh misijonov sega v osemnajsto stoletje. S tem pa seveda ni rečeno, da se šele tedaj začenja misijonsko delo v tej deželi, zakaj misijonarji so tukaj poskušali svojo srečo že dve sto let preje. Misijonske cerkve in postaje so zgradili večinoma takratni prebivalci – Indijanci sami pod vodstvom njihovih misijonarjev frančiškanov.

Prvi tak misijon je ustanovil frančiškan p. Juniper Serra v San Diego v Kaliforniji leta 1769. Temu je sledilo v teku petdesetih let še dvajset drugih misijonov. Vse te starodavne postaje, razen ene, še danes stoje in nam govorijo o trdem delu misijonarjev, ki so pred stoletji tukaj orali misijonsko ledino. Vsi misijoni stoje nedaleč od obale Tihega oceana in še danes vzbujajo zanimanje tisočev, ki obiskujejo kalifornijo.

Eden od teh misijonov nosi ime sv. Janeza Kapistrana, San Juan Capistrano. Tudi ta misijon je ustanovil oltarni kandidat p. Juniper Serra. Postavil ga je v prijazni dolini, ki je bila bogata posejana z drevjem. V začetku je bila samo majhna cerkvica, kjer je misijonar opravljal bogoslužje. Toda kmalu je bilo treba misliti na zidanje večjega poslopja. Delo so

M I S I J O N L A S T O V K

P. Valerian ofm

prevzeli Indijanci sami. Potrebno kamenje za zgradbo so sami zvozili ali privlekli z verigami iz štiri milje oddaljenega kamnoloma. Tudi žene so hotele doprineseči svoj delež in so donašale kamenje na hrbtu v posebnih mrežah. Otroci pa tudi niso hoteli stati ob strani in so prav tako prinašali potrebno kamenje in gradbeni material. Delo je spremljalo petje primitivnih indijanskih pesmi. Dan na dan, mesec za mesecem sta se neprestano vili

dve vrsti pridnih delavcev, po dolini. Nekateri so se bližali misijonu obloženi s kamenjem, drugi pa so se zopet vračali h kamnolomu. Ko je bilo delo končano, so priredili veliko praznovanje za vse, ki so sodelovali pri gradnji, kakor tudi za vse sosede. Pravijo, da je bila to največja slovesnost, kar jih je bilo v prvih desetletjih Kalifornije. Toda prišel je potres, ki je misijon skoro popolnoma porušil. Zvonik

Slike nam kažejo način zidanja, kakršnega so učili Indijance frančiškanski misijonarji pred več kot dvesto leti.

Najprej je treba suho ilovico zdrobiti v prah in nato priliti vode, da nastane nekaka malta. To nam prikazuje zgornja slika.

Na ta način pripravljena ilovica pa služi za oblikovanje opeke, ki pa je precej večja kot ta, ki jo imamo danes v rabi.

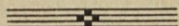
Zgornja slika kaže prostor, kjer se opeka suši na soncu, dokler ni pripravna za zidanje. Veliko misijonov, ki so bili sezidani na to način stoji še danes – po dvesto letih.

se je zrušil na cerkveno streho in pokopal pod seboj štirideset Indijancev, ki so bili ravno tedaj pri bogoslužju. To se je zgodilo komaj devet let po zgraditvi misijona. Danes le še razvaline govore o preteklosti. Tam stoji samo še kapela Junipera Serra, kjer se opravlja služba božja.

Misijon sv. Janeza Kapistrana je zanimiv tudi zaradi izrednega dogodka, ki se dogaja leto za letom. Vsako leto dne

19. marca, na praznik sv. Jožefa, prileti v misijon stotine lastovk in se tam vgnezdijo ter napolnjujejo starodavno zidovje z žvrgolenjem in petjem. Ob tej priliki se zbere tisoče ljudi, da pozdravijo prihod lastovk. To se dogaja vsako leto, odkar pomnijo najstarejši ljudje. Lastovke gostujejo v misijonu vse do oktobra meseca, ko jih mraz prežene v toplejše kraje.

IZ KRONIKE

SLOVENSКИH DUHOVNIKOV

NOVOMAŠNIKI LETA 1952.

Rev. Valerijan Jenko, O.F.M., je naš letošnji lemontski novomašnik. Doma iz Šiške v Ljubljani je po dolgih letih potovanja po tujini prispel v Ameriko. Svoje bogoslovne študije je končal v Lemontu in bil dne 18. maja 1952. v Chicagu posvečen v duhovnika. Novo mašo je zapel pri lemontske Mariji Pomagaj na ameriških Brezjah dne 25. maja.

Rev. Edward Eržen O.D.M. je sin prekmurskih staršev. Posvečen je bil v mašnika dne 24. junija 1952. v cerkvi sv. Frančiška Asiškega v Teutopolis, Ill., kjer je končal svoje študije. V Cleveland, Ohio ima novomašnik svojega brata in sestro, zato je imel slovesnost svoje nove maše v Clevelandu in sicer v cerkvi sv. Frančiška na Superior Ave. Leta 1944. je Father Eržen stopil v red Matere milosti.

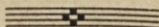
P. Valerijan Jenko ofm

Father Erzen, O. D. M.

Rev. Janez Šuštaršič ima tudi za seboj dolgo pot. Doma je iz Mengša pri Kamniku. Leta 1945. je moral v tujino, ki ga je preko Italije in Argentine zanesla v Združene ameriške države. Bogoslovje je končal v St. Paulu (Minnesota), posvečen pa je bil dne 7. junija 1952. v Duluthu. Kot novomašnika ga je sprejela slovenska župnija v San Franciscu, Kalifornija, kjer je dne 15. junija. opravil svojo prvo daritev.

Vsem trem letošnjim slovenskim novomašnikom v Združenih ameriških državah želimo obilo božjega blagoslova na poti duhovništva, ki je v naših časih težja kot kdaj koli prej. Bog z Vami in Marija Pomagaj!

DVA NOVA SLOVENSKA MONSIGNORA.

Rt. Rev. A. Pirnat je sošolec Johna Schiffrerja. Gospod prelat Pirnat je bil rojen eno leto pozneje in sicer 6. julija 1886. v Dravljah pri Ljubljani. Gimnazijo je študiral v Ljubljani in v Kranju, bogoslovje pa v St. Paul, Minn. Posvečen je bil od škofa Irlanda isti dan kot Father Schiffrer 11. junija 1908. Njegovo prvo duhovniško mesto je bilo pri fari sv. Družine na Evelethu, kjer je zdaj župnik. Tam je bil kaplan pri pokojnem Monsignoru Bilbanu. Pa je bil kaplan samo tri mesece. Takoj je bil imenovan za župnika na Aurora, Minn., kjer je ostal dve leti, nato je bil štiri leta župnik na Gilbertu, potem pa 16 let na fari sv. Elizabete v Duluthu. Leta 1932. po smrti Rev. A. Leskovca pa je bil določen za faro sv. Družine na Eveleth, Minn., kjer je ob imenovanju za Monsignora obhajal 20

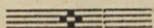
RT. REV. MSGR. A. L. PIRNAT

letnico župnikovanje. Novi Monsignore je iz čudovito zanimive družine, v kateri je bilo devet otrok, ki pa od njih ni bil niti eden poročen. Štirje bratje so bili duhovniki, vsi v Ameriki. Janez, najstarejši je tudi Monsignore in je v Anaconda, Mont. Drugi je naš Monsignore Alojzij, tretji Rev. Michael Pirnat, župnik v Butte, Mont., četrti brat Anton Pirnat je bil najmlajši, pa je najprej umrl. Bil je dolga let župnik na slovaški fari v Toledo, Ohio. Ena sestra je bila gospodinja pri bratu Mihaelu, pa je tudi pred nekaj leti umrla. Menda en brat še živi na lepem, ponosnem domu v Dravljah.

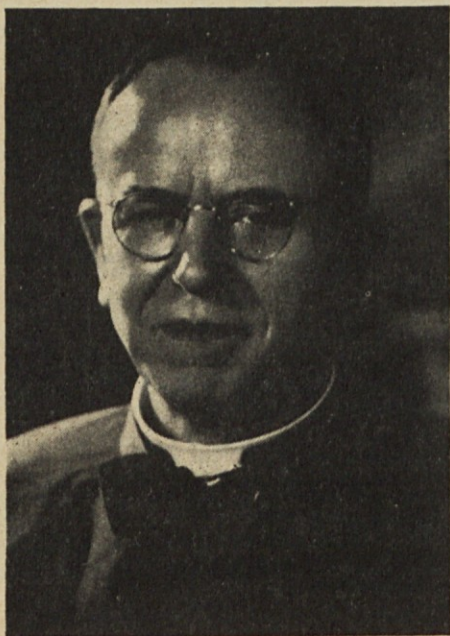
Rt. Rev. John Schiffrer. Odlikovanec je bil rojen na novega leta dan 1884. v Stari Loki na Gorenjskem. Gimnazijo je končal v svoji rojstni domovini, filozofijo in bogoslovje pa je študiral v St. Paul,

Minn., kjer je bil tudi posvečen v mašnika in sicer 11. junija 1908. Do oktobra leta 1909. je bil Father Schiffrer v dušnem pastirstvu na angleški postojankah v Hincley in Scanlon duluthske škofije. Leta 1910. pa je prišel med Slovence v takozvanem Železnem okrožju. Eno leto je bil župnik na Gilbert, Minn., od 15. septembra 1911. pa je skozi na fari sv. Jožefa v Chisholm, Minn., torej nad 40 let. Rev. Anton Schiffrer, ki je pred par leti umrl v Milwaukee, Wis. na fari sv. Janeza, je bil brat našega Monsignora. Rev. Valentin Schiffrer iz škofije St. Paul, Minn. pa je njegov bratranec. Torej je Monsignore res iz duhovniške družine doma.

Obema novima Monsignoroma iskrene častitke. Naj oba še dolga leta nosita svoje zasluženno odlikovanje!

SMRT MED SLOVENSKIMI DUHOVNIKI

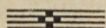

Rt. Rev. Jernej Ponikvar je umrl v noči med 30. in 31. marcem 1952. Rojen je bil leta 1877. na Blokah v Sloveniji. V Ameriko je prišel kot študent leta 1901. Bogoslovje je študiral, kot mnogi naši slovenski duhovniki v St. Paul, Minn. Znani škof Irland, veliki prijatelj Slovencev, ga je posvetil v duhovnika 12. junija 1906. Novo mašo je pel v cerkvi sv. Lovrenca v Clevelandu, seveda še v stari cerkvi. Prvo službo, pa samo za tri mesece, je imel med Slovaki in sicer v Binghamton, N. Y. Od tam je bil poklican 26. oktobra 1906. v Lorain, Ohio na slovensko faro sv. Cirila in Metoda. Pa tudi tu je ostal kratko časa, samo 10 mesecev. Dne 2. avgusta 1907. je bil imenovan za župnika največje slovenske fare v Ameriki - sv. Vida v Clevelandu. Na tem mestu je ostal do svoje smrti. Kar ima fara sv. Vida in na kar je lahko res ponosna, vse to je ustvaril pokojni Msgr. Ponikvar: Mogočna šola, kjer je bilo včasih letno vpisanih nad 1000 otrok. Postavil je novo mogočno

cerkev in novo župnišče, torej vse, kar fara potrebuje. Šolo je zidal leta 1912., cerkev in župnišče pa leta 1932. Pokojni je dopolnil 75 let in je umrl za srčno kapjo. Naj v miru počiva!

Ravno dva meseca pozneje 31. maja je umrl v McKees Rocks, pri Pittsburghu, Pa., znani in delovni slovenski duhovnik Rev. Joseph Verhunec. Pokojni je bil ves čas svojega duhovniškega življenja med Slovaki. Rojen je bil v Železnikih nad Škofjo Loko in je prišel v to deželo tudi kot študent. Svoje bogoslovne študije je ravno tako dokončal v St. Paul Seminary v Minnesoti in je bil posvečen od škofa Irlanda. Bil je zelo vzgleden in spoštovan duhovnik. Dopolnil je 67. leto. Pokopan je bil dne 4. junija na farno pokopališče sv. Marka v McKees Rocks, Pa. R. I. P.

SREBRNI JUBILEJ FARE V DETROITU

Dne 12. oktobra 1952. je fara sv. Janeza Vianeja v Detroit, Mich. obhajala svoj srebrni jubilej. Če kje, se je tukaj izpolnilo to, kar pravi naš pregovor: "Iz malega raste veliko." Kako skromno in skoraj s strahom je začel pred 25. leti organizirati faro p. Bernard Ambrožič O. F. M. Najprej je nekaj tednov imel slovensko službo božjo v hrvatski cerkvi sv. Jeronima, potem par mesecev v dvorani Kolumbovih vitezov fare sv. Benedikta. Ko je pa bil kupljen prostor za današnjo cerkev in zraven še hiša, ki še zdaj služi za župnišče, je bila kapela takoj prirejena v hiši. Bilo je tesno, ali doma je bilo vse.

P. Bernard je začel staviti novo leseno cerkev leta 1928. ki je pa služila svojemu namenu samo pet let, ko je naslednji župnik p. Odilo pozidal sedanjo

Fr. Bernard Ambrožič, O.F.M.
ustanovitelj detroitske slovenske fare

cerkev, ki je pa v bejzmentu, je bila stara cerkev spremenjena v dvorano. Nekaj let pozneje pa je p. Avguštin naredil bejzment tudi pod staro cerkvijo in takrat je stara cerkev doslužila. P. Avguštin je tudi preuredil kurjavo za cerkev, dvorano in župnišče, ter je kupil tudi prostor za novo šolo. Sedanji župnik p. Tomaž pa je pozidal novo šolo z novo obširno dvorano. Stavba bo kmalu dokončana in leta 1953. v jeseni bo šola odprta. Fara ima tudi lepo hišo za sestre in hišo za oskrbnika. Potrebuje seveda še zgornje cerkve, ker je ta premajhna in župnišča, ki je tudi premajhno in zelo siromašno. Pri fari so že dalje časa trije duhovniki, ki imajo vsi dovolj dela. Lansko leto je fara postala zaokrožena, ali teritorijalna, ki obsega kakih 600 družin. Slovenskih pionirjev, ki so faro ustanovili, je že malo; šli so že po svoje plačilo. Kateri so pa še živi, se s ponosom ozirajo na svoje delo in na svoje žrtve.

Fara je do sedaj imela osem župnikov. Pri frančiškanih je pač navada, da se župniki pogosto menjajo. P. Bernard, prvi župnik je bil v Detroitu od leta 1926. do 1930. Drugi župnik p. Paškal Esser O. F. M. je bil že kaplan pri p. Bernardu in je potem bil župnik od leta 1930 - 1931. P. Paskal je umrl v Johnstown, Pa. leta 1937. Za njim je prišel v Detroit za župnika p. Odilo in je ostal do leta 1933. Četrty župnik je bil samo eno leto na svojem mestu in sicer p. Benigen Snoj. Za njim je prišel za eno leto p. Edward Gabrenja, ki je pa prišel zopet

Zgornja slika: Fr. Thomas Hoge OFM, sedanji župnik

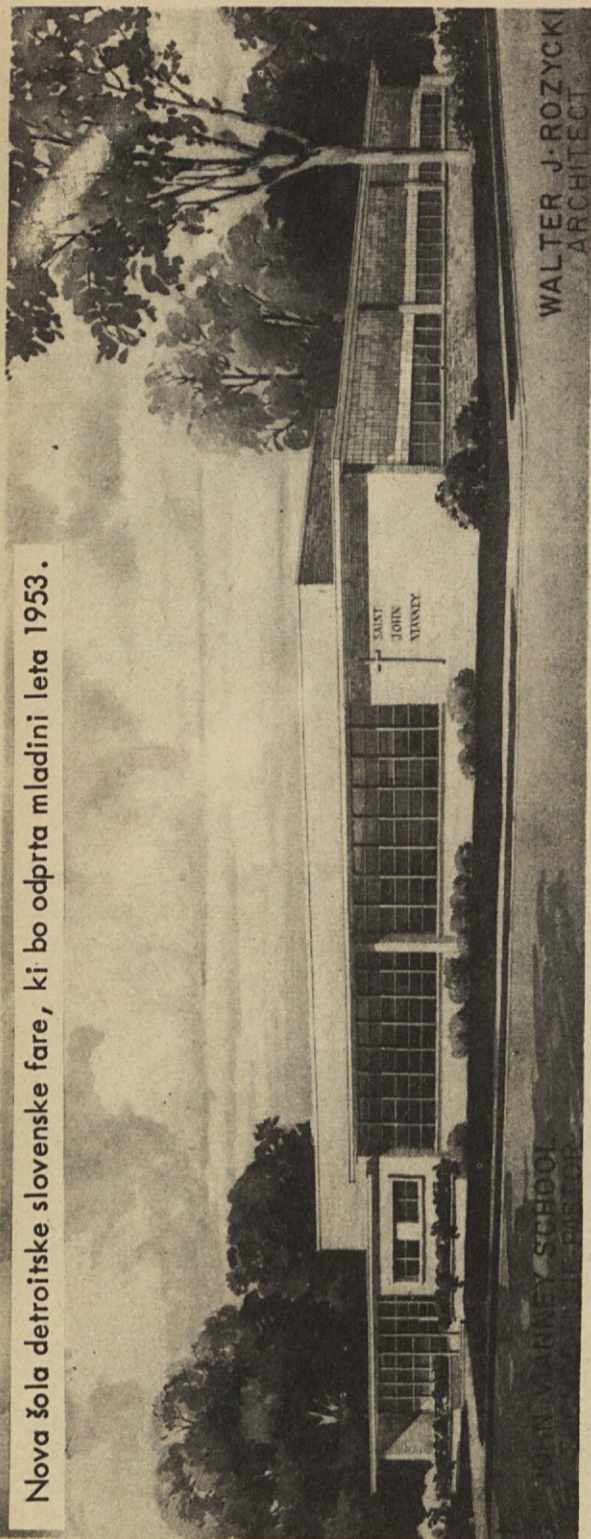
Spodnja slika: Rev. Frank Srebernak, prvi novomašnik detroitske fare, posvečen leta 1937. Zdaj poučuje v Sacred Heart Junior Seminary v Detroitu.

Prva (zgoraj) in sedanja začasna (spodaj) farna cerkev v Detroitu.

Nova šola detroitske slovenske fare, ki bo odprta mladini leta 1953.

nazaj leta 1946. in je ostal v tej službi štiri leta do 1950. Nadalje je bil na fari p. Avguštin Svete, ki je bil že prej nekaj let kaplan, potem pa župnik skoraj 10 let od 1935. do 1946. Vsega skupaj je bil pri sv. Janezu v Detroitu 13 let. Od leta 1950. župnikuje v Detroitu p. Tomaž Hoge. Kaplanov je bilo med tem časom v Detroitu cela vrsta. Zelo dolgo je bil v Detroitu p. Jožef Čagran, potem p. Hijacint Podgoršek, nato p. Rafael Stragisher, p. Rihard Rogan, p. Clement Latjak, p. Gabriel Estok in p. Andrej Svete. Vsi kaplani gredo radi v Detroit in zelo neradi odhajajo, ker je v Detroitu res lepo in so farani izredno dobri.

Lepa stran farne zgodovine v prvem četrt stoletju je nova maša Rev. Francis Srebernaka, ki je svoj veliki dan slavil v cerkvi sv. Vianaja dne 13. junija 1937. Na njega je fara ponosna. Zdaj je g. Frank, kot mu pravimo, učeni profesor na Sacred Heart Seminary.

Na slovesnost srebrnega jubileja fare so se zbrali vsi živeči župniki. Slovesno mašo je opravil in vogelni kamen za šolo je blagoslovil ustanovitelj fare p. Bernard Ambrožič, asistiral sta mu p. Odilo in p. Avguštin, slavnostni govor je imel p. Edvard, ceremonijar pa je bil Rev. Srebernak. Sedanji župnik p. Tomaz pa je spretno vodil vse stvari pri slavnostnem obedu in pri bazarju.

Najbolj smo bili vsi presenečeni, ko so nastopili pevci in so peli same slovenske pesmi. Organistinja je še ista, kot je bila pred 25. leti namreč Mrs. Theresa Caiser. Dobro je znano, da se je fara sv. Janeza Vianaja v Detroitu ustanovila s slovensko pesmijo in pa z govejo juho. Takoj v začetku fare je bil ustanovljen pevski zbor, v katerem je bilo kakih 20 najboljših pevcev in pevk. V cerkvi je bil vsako nedeljo koncert, tako so govorili

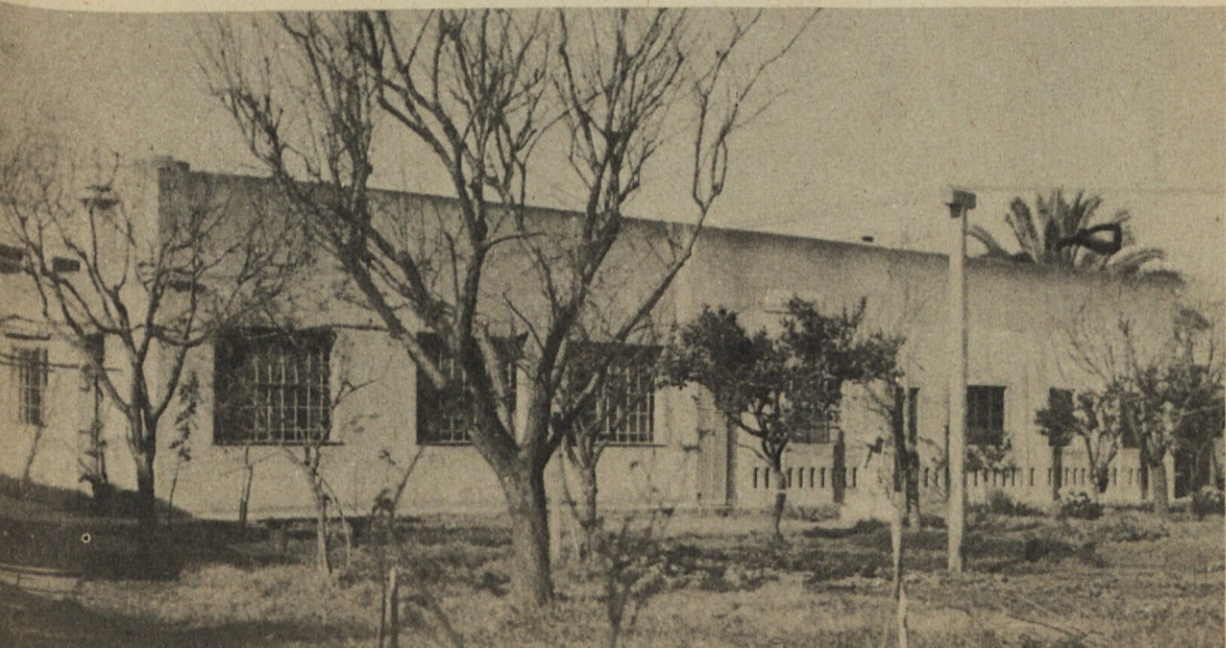
ljudje. Tujerodni farani in obiskovalci cerkve sv. Vianeja so kar strmeli nad našo pesmijo. Niso se je mogli dovolj naposlušati. Pevski zbor je prirejal tudi pevske koncerte v različnih dvoranh. Vse je drlo skupaj. No, to je lahko razumeti, da je slovenska pesem privlačna. Kaj pa goveja juha? Saj veste, da brez goveje juhe ni bilo nobenega pravega obeda svoje časa. In tako je bilo še takrat, ko je p. Bernard prišel v Detroit faro ustanavljat. Kapela je bila v hiši, juha se mora pa dolgo kuhati. Brat Humil, ki je bil prvi slavni kuhar v Detroitu, je juho pristavil že zjutraj ob pol osmih, ob osmih pa je bila prva služba božja, ob desetih pa druga. In spodaj v kuhinji je ves čas vrela juha, ki je po celi hiši razširjala neizrečeno prijetne duhove. P. Bernard je pri-digal, verniki so pa mislili na juho, ki jih je tako prijetno dražila. In vsi prostori so bili vedno natlačeno pol-ni vsako nedeljo in tudi darove so verniki boljše dajali, ker niso imeli v nobeni cerkvi tako lepega "užitka" kot v kapeli sv. VIANEJA. Vsaka stvar pomaga, zakaj bi se je človek ne poslužil!

Fara sv. Vianeja v Detroitu naj gre od jubileja do jubileja.

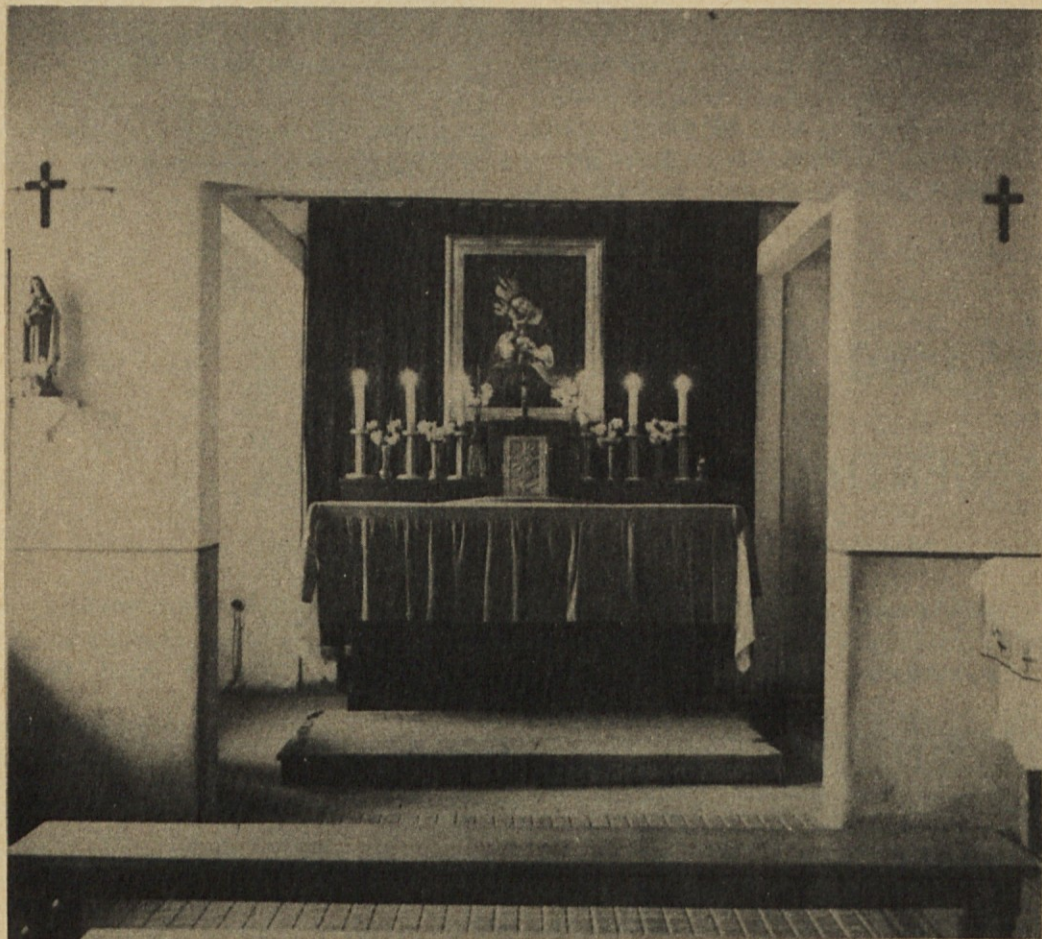
SLOVENSKO SEMENISCE

V ARGENTINI

V prijaznem mestecu ADROGUE, vensko duhovno semenišče našlo dvanajst milj izven Buenos Airesa, sicer bolj tesno in skromno streho, glavnega mesta Argentine, je slo-pa hvala Bogu za njo. Od konca

"avgusta 1951. dalje je v najeti hiši," - smo zazidali in spremenili v so-ki je bila poletno bivališče mestne bice, da je več prostora (Na sliki družine za najbolj vroče mesece in desna polovica stavbe). Vrt pred nosi ime: EL BUEN RETIRO - Pri- hišo, ki je bil opuščen, so semenijetno počivališče. Zadnja leta so šniki takoj začeli obdelovati in so lastniki le prav poredko hodili tja že prve mesece pridelali precej na oddih, zato so jo nam dali v zelenjave za kuhinjo. najem. Široko in dolgo verando-porč

Duhovno središče in ognjišče Pred to sliko molijo bogoslovci in semenišča je KAPELA MARIJE gojenci Apostolske šole za vse blage POMAGAJ. Bivša garaža je za dobrotniki, ki jim s svojo darežljivi- svetišče povečana. Posnetek vestjo omogočajo, da se v miru in brezjanske Marije je naslikal pod skrbnim vodstvom pripravljajo akademski slikar Marijan Koritnik. za duhovski stan, h kateremu se Brez dvoma je ta kopija ena naj- čutijo od Boga poklicane. lepših, kar jih je kje izven Slovenije. _____

Letošnje pomladi so prizidali še obiskujejo še le srednjo šolo (High
prostore za Apostolsko šolo, nekako School ali Preseminary).
Malo semenišče za gojence, ki

V vsaki fari kakšen ...

prepozno

prekmalu

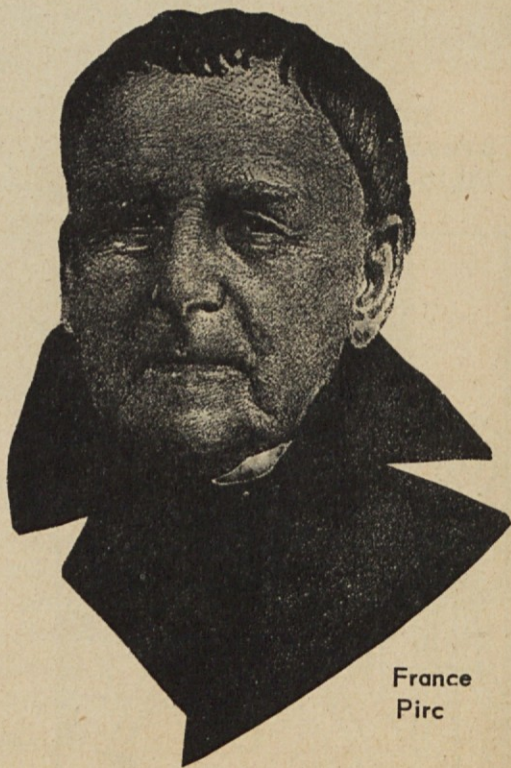
Slovesnost stoletnice misijonarja

Leta 1952. so slavili v škofiji St. Cloud, Minnesota na najslavnejši način stoletnico prihoda slovenskega misijonarja Franca Pirca. Življenjepis tega našega slavnega rojaka nam pove, da je bil Franc Ksaver Pirc rojen 20. novembra 1785. v Kamniku na Gorenjskem. Ko je doma v Sloveniji deloval v dušnem pastirstvu že skoraj 25 let z velikim blagoslovom, se je petdesetletnik priglasil za Baragov misijon v državi Michigan. In res je osemnajst let pomagal z veliko vnemo našemu svetniškemu Frideriku Baragi. Ko je bil Pirc star že 67 let, je zapustil svoj delokrog v Michiganu in se je podal v Minnesota in sicer v škofijo St. Paul, ki je bila ravno takrat ustanovljena. Bil je misijonar Pirc prvi katoliški duhovnik v pokrajini, kjer je zdaj škofija St. Cloud in zato so našega rojaka proglasili za očeta te škofije. Za 100 letnico so se vršile sledeče slovesnosti:

1. V ponedeljek dne 1. septembra je bil odkrit in blagoslovljen v St. Cloudu mogočen spomenik misijonarju Pircu. Kardinal Edvard Mooney iz Detroit, Mich. je izvršil obred. Kardinal, več nadškofov in škofov, mnogo duhovnikov ter ogromno ljudstva se je zbralo na slovesnost. Od katedrale je bil slovesen sprevod do bolnišnice, kjer je spomenik postavljen. Spomenik kaže misijonarja Pirca, ki pred njegovimi nogami klečita Indijanec in beli naseljenec. Kolumbovi vitezi so delali špalir ob spomeniku. Moški zbor od sv. Štefana je prepeval pesmi. V imenu mesta St. Cloud je

govoril Mr. Ray Quinlivan. Član pripravljalnega odbora za 100 letnico Fred Hughes je prebral kratko zgodovino Pirčevega misijonskega dela.

Kardinal Mooney je blagoslovil spomenik. Ob spomeniku je stala skupina Indijancev, ki so bili oblečeni v svojih nošah ter so nosili vse svoje indijanske znake. Po blagoslovu spomenika so ti Indijanci priredili pred spomenikom svoj verski ples. Slovenski benediktinec, indijanski misijonar Father Roman Homar, ki je pranečak misijonarja Pirca, pa je pred spomenikom molil v indijanskem narečju očenaš in zdravamarijo.

France
Pirc

FRANCA PIRCA

Po končanih obredih pri spomeniku so se vsi vrnili v sprevedu pred stolno cerkev v St. Cloudu. V sprevedu so bile zastopane vse katoliške šole iz mesta. Vsaka šola je nosila ali ameriško ali papeško zastavo. Pred cerkvijo je čakala ogromna množica ljudstva - vsaj 4000 jih je bilo. Tu je nagovoril kardinala škof iz St. Clouda, Most Rev. Peter W. Bartholome. Nato je množico nagovoril kardinal Mooney,

BRONASTI
PIRČEV
SPOMENIK
V
ST. CLOUDU,
MINNESOTA

ki je naglašal predvsem, naj verniki⁸ slavnih misijonarjev, ki so orali molijo za svoje brate in sestre, ki ledino za škofijo St. Cloud in katere trpe pod krutim komunizmom. Med prvi škof je bil Slovenec Jakob poslušalci je bil tudi ljubljanski Trobec. Škof Bartholome je pripo- škof dr. Gregorij Rožman, ki je med vedoval čudovite zgodbe iz življenja vsemi najbolj razumel, kakšno je in delovanja misijonarja Pirca. Po trpljenje, ki ga katoliškim vernikom maši se je razvrstil mogočen prizadene komunistično nasilje. sprevoz avtomobilov v sosednjo Povedal je kardinal, da je preteklo naselbino Belle Prarie, kjer je ravno ravno 117 let, kar je misijonar Pirc pred 100 leti misijonar Pirc posta- dospel iz Slovenije v škofijo Detroit, vil prvo katoliško cerkev. Cerkev Mich. Slovesnost je bila končana seveda ne stoji več, pač pa so na pred katedralo: Kardinal je podelil istem mestu, kjer je bil oltar te

blagoslov z Najsvetejšim in na koncu je vse zbrano ljudstvo zapelo Zahvalno pesem.

2. Drugi veličastna slovesnost ob priliki stoletnice misijonarja Pirca pa se je vršila tri tedne pozneje dne 22. septembra in sicer v Little Falls, Minn. Bila je slovesna pontifikalna maša v mestnem stadionu. Mašo je opravil ljubljanski škof dr. Rožman. Po maši je imel škof Bartholome prisrčen nagovor: ljubljanskega škofa Rožmana, lepega Kako čudovita so božja pota, da imamo v svoji sredi škofa one škofije, iz katere je izšel slavni misijonar Pirc in toliko drugih

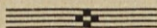
cerkve, postavili mogočen marmornat spomenik misijonarju Pircu. Spomenik nosi Pirčevo podobo. Pod to podobo ter na vsako stran - spomenik je trodelen - pa je v kratkem vsa Pirčeva zgodovina: podatki njegovega rojstva, njegovega delovanja v slovenski domovini in njegovi misijonski uspehi med Indijanci. Spomenik je blagoslovil škof Bartholome v navzočnosti škofa Rožmana, lepega številu duhovnikov in ljudstva.

Po slovesnosti je stopil pred spomenik škof Rožman s slovenskimi duhovniki. Vseh skupaj jih je bilo

..ravno deset. Skupina duhovnikov je bila slikana. Med slikanjem pa nekdo pove, da bodo slike za govoreči film in naj nekaj govorimo ali mor-da zapojemo pesem v materinem jeziku misijonarja Pirca. Takoj so slovenski duhovniki začeli peti "Oznanil je angel Gospodov Mariji." Slovenski duhovniki so prepevali slovenske pesmi tudi v dvorani, kjer je bil pripravljen obed po končanih cerkvenih slovesnostih.

3. Ob priliki Pirčeve 100-letnice je slovenski duhovnik Rev. William P. Furlan izdal angleško knjigo o misijonarju Pircu z naslovom "In Charity Unfeigned" kar pomeni "V odkritosrčni ljubezni." Father Furlan je še mlad, ima komaj trideset let in se mu čudimo, da je izdal tako

lepo knjigo o našem rojaku. Knjiga posebno poudarja in natančno razlo-ži, da je bil Pirc sin slovenske matere. Natančno je tudi označeno, kje in kaj je Slovenija. Tudi mnoge zmote glede našega naroda so omenjene, ko so nas imeli za Nemce, ker smo svoj čas spadali pod Avstrijo. Saj je zelo zdaj ob 100-letnici pisal neki znani ameriški časopis, da je bil Pirc Francoz. Po tej Furlanovi knjigi bo vsakemu jasno. Knjiga obsega 280 strani, opremljena je z mnogimi slikami. Naroča se pri St. Anthony Guild Press, Paterson, N.J. Kdor razume in lahko bere anglešku, mu knjigo toplo priporočamo. Cena knjiga je \$3. 50.

Lemontske slovesnosti

leta 1952.

Imeli smo NOVO MAŠO p. Va-lerijana Jenkota OFM dne 25. maja. Slovesnost se je najlepše izvršila. Pridigal je p. Mirko Silvester OFM. Pri slovesnosti je bil navzoč Msgr. Butala iz Joliet, asistirali in prepevali pa so frančiškani iz Lemonta.

Tudi slovesnost Srebrne maše je bila v Lemontu. Ta jubilej je obhajal pri nas Rev. Francis Horvath iz Imperial, Calif. Ker je slavljenec prekmurski rojak, se je slovesnost vršila na prekmurski dan, v nedeljo 27. julija. Bilo je prisrčno lepo.

Pa tudi zlati mašniški jubilej smo obhajali na Ameriških Brezjah v Lemontu. Ta slovesnost je bila

najbolj prisrčna. Svojo zlato mašo je slavil ustanovitelj Ave Marije in začetnik Ave Maria Koledarja: P. Kazimir Zakrajšek. Slavnostno jubilejno pridigo je imel ljubljanski škof prevzv. g. Dr. Gregorij Rožman. Slovesnost se je vršila v nedeljo 13. julija. K zlati maši je prihitelo ogro-mno število jubilaritovih prijateljev in sorodnikov. Sv. oče papež Pij XII. je poslal slavljenecu svoj poseben pozdrav in blagoslov. Pred mašo je slavljenec blago-slovil nove orgle za svetišče Marije Pomagaj.

Zanimiva posebnost naših romanj in slovesnosti je bila v nedeljo 6. julija. Na predvečer je bila procesija z milostno

Preteklo leto smo imeli v Lemontu tudi slovesnost zlate maše. Ustanovitelj slovenskega frančiškanskega komisarjata in ameriških Brezij je obhajal petdeset let požrtvovalnega dela v Gospodovem vinogradu. Ob jubileju dne 13. julija mu je pridigal prevzv. škof dr. Gregorij Rožman, hvaležni ameriških Slovenci pa so v njegov spomin podarili ameriških Brezjam krasne orgle, katere je zlatomašnik ta dan slovesno blagoslovil. Pele bodo v čast Bogu in Mariji Pomagaj, dokler bo stal Lemont.

P. Kazimirju, ustanovitelju Ave Marije mesečnika in koledarja, smo ob tej priliki posvetili celo številko naše revije. Pa naj se ga tu še enkrat spomnimo z iskrenim: Bog Vas živi še mnoga leta!

podobo Marije Pomagaj z prižganimi svečami. Prirejena je bila duhovna igra "Theofil", in vpeljana je bila procesija s presv.Rešnjim Telesom s štirimi evangeliji in s štirimi blagoslovi. Slavnostni govor je imel in procesijo je vodil škof Rožman. Na romarskih prostorih so bili postavljeni štirje umetniško okrašeni oltarji. Okrasili so jih romarji sami, razen prvega, ki so ga oskrbele naše sestre, ki so se procesije udeležile.

Pri zadnjem romanju 31. avgusta, ko pridejo v Lemont vsako leto farani iz Chicage od sv. Štefana, smo priredili Baragovo proslavo ob priliki prvega uradnega koraka za njegovo beatifikacijo. Ljudstva je bilo izredno dosti. Pridigala sta: Rev. Francis Sheringer iz Manistique, Michigan, angleško, p. Odilo pa slovensko.

Svoje običajno vsakoletno romanje je imela Slovenska Ženska Zveza ob zelo veliki udeležbi. Ženam je govoril novoizvoljeni duhovni svetovalec Zveze Very Rev. Aleksander Urankar.

Matere in žene Oltarnih društev iz Clevelanda so imele svojo dvodnevno duhovno obnovo z mnogimi ganljivi pobožnostmi. Z njimi je priromal iz Clevelanda tudi škof Rožman ki je ženam govoril pri glavni službi božji ter je popoldne vodil uro molitve pred Najsvežejšim.

Dvakrat so priredili v pretečenem letu svoje romanje na Ameriško Brezje slovenske častite sestre iz Mt. Assisi samostana in sicer na koncu obojnih duhovnih vaj: slovenskih in angleških. Obokrat je bila za nje sv. maša pred milostnim oltarjem, krated nagovor in sestre so med sv. mašo same prepevale: po

slovenskih duhovnih vajah slovensko, po angleških, angleško. Pa so rekle, da so slovenske pesmi lepše in bodo prihodnje leto obakrat pele slovensko.

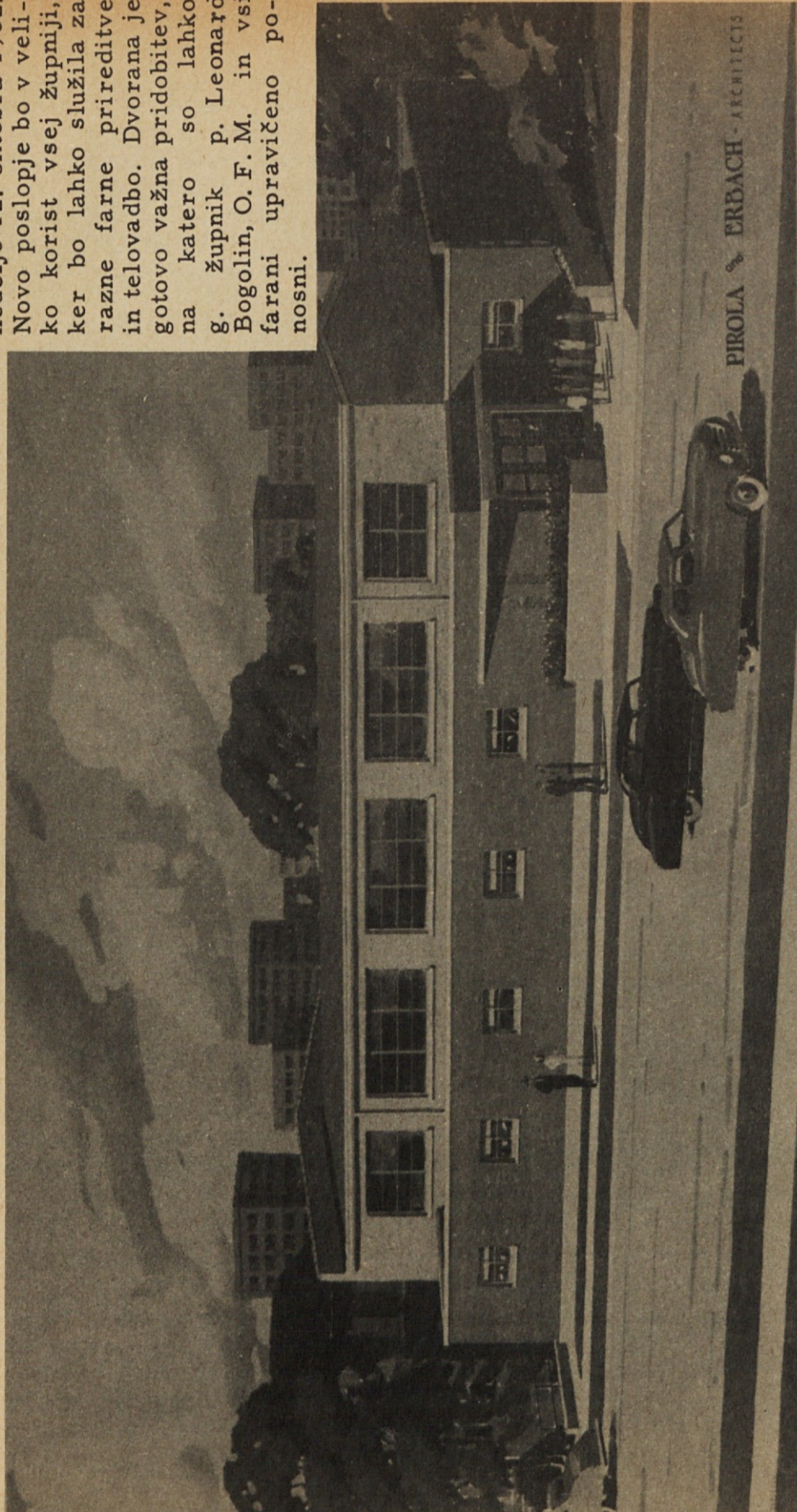
Za Porciunkulo so priromale k nam vse tri fare iz bližnjega lemontskega mesta. Imele so pobožnost na predvečer in v nedeljo popoldne. Vsi so bili očarani nad lepoto Ameriških Brezij.

Svoje pobožnosti so imele še mnoge druge manjše skupine: Tako Kolumbovi vitezi iz Chicage, Catholic Social Club iz Joliet, Marijina dekliška družba iz Clevelanda, Društvo Najsvetejšega Imena iz Chicage od sv. Štefana, ravno tako isto društvo iz fare sv. Jurija v So. Chicagi, fara sv. Jurija je priromala v Lemont tudi kot fara. Tako so bile vse nedelje skozi poletje oddane. Za Lemont in za ljubo Marijo Pomagaj je vedno več zanimanja. Bilo je mnogo pobožnosti, mnogo ganljivih romarskih prireditev in veliko sv. zakramentov je bilo prejetih. Prav res: prava božje pot.

Tudi na zunaj je Lemont vedno lepši. V pretečenem letu je bil Romarski Baragav dom dogotovljen do konca. Podaljšana je bila cesta do konca Baragovega parka in Baragov park je dobil prekrasen zaključek: postaje sv. križevega pota, dar vrlih prekmurski Slovencev. Pri zidanju štirinajstih postaj pa sta imela največ dela in zaslug p. komisar Alexander in brat Akurzij. Pomagali so še nekateri drugi, toda tisti so delali le po navodilih. Čigavih, vsak lahko ve, kdor pozna voditeljske zmožnosti brata Akurza, ki zna povedati in zapovedati, da mora vsak utihniti. Postaje križevega pota so romarskim prostorom v največjo čast in v prelep okras.

Na sliki vidite novo
 dvorano slovenske fare
 sv. Štefana v Chicagi, ki
 je bila blagoslovljena v
 nedeljo 12. oktobra 1952.
 Novo poslopje bo v veli-
 ko korist vsej župniji,
 ker bo lahko služila za
 razne farne prireditve
 in telovadbo. Dvorana je
 gotovo važna pridobitev,
 na katero so lahko
 g. župnik p. Leonard
 Bogolin, O. F. M. in vsi
 farani upravičeno po-
 nosni.

PIROLA & ERBACH - ARCHITECTS

Naslovník naših duhovníků

ROZMAN, MOST REV. GREGORY, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 BUTALA, Rt. Rev. Matija, 416 North Chicago St., Joliet, Illinois
 HRIBAR, Rt. Rev. Vitus, 18119 Neff Rd., Cleveland 19, Ohio
 JUDNICH, Rt. Rev. John, 4672 Pearl St., Denver, Colo.
 KRALJIC, Rt. Rev. Janez, 3321 16th St., San Francisco, Calif.
 OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
 PIRNAT, Rt. Rev. Alojz, 307 Adams St., Eveleth, Minn.
 PIRNAT, Rt. Rev. John, 405 Adler St., Anaconda, Mont.
 SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SKERBEC, Rt. Rev. Matt., 1046 E. 69 St., Cleveland 3, Ohio
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D. C. L., Holy Family Church, Lindsay, Nebr.

ADAMIC, Rev. Aloysius, 520 W. 10th St., Waukegan, Illinois
 AMBROZIČ, Rev. Bernard, O. F. M., 62 St. Mark's Place, New York 3, N. Y.
 ANZIC, Rev. Anton, St. John's Church, Zeeland, North Dakota
 BANDI, Rev. Bonaventure, O. S. B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 BARAGA, Rev. Francis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 BASNIK, Rev. Alban, O. S. B., 550 Cowan Ave., Jeanette, Pa.
 BAZNIK, Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 BERGLES, Rev. Ignacij, Milwaukee, Wis.
 BLAZIC, Rev. J., 61 No. Mt. Vernon Avenue, Uniontown, Pa.
 BLENKUSH, Rev. Matija, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
 BOGOLIN, Rev. Leonard, O. F. M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
 BORGOLA, Rev. Bonaventure, O. F. M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 BREZNIK, Rev. Alojz, 1319 Carlisle Ave., Spokane, Washington
 BREZNIKAR, Rev. Victor, Republic, Washington
 CAGRAN, Rev. Joseph, O. F. M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 CANJAR, Rev. John A., 4377 Utica St., Denver, Colo.
 CASL, Rev. Joseph, 131 Birchmont Rd., Toronto 13, Ont., Canada
 CEGLAR, Rev. Karel, Box 431, Hope Haven, Morrero, La.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 265 15th St. N. W., Barberton, Ohio
 CEPON, Rev. Ludwig, 2700 No. Water St., Decatur, Illinois
 CEPON, Rev. Michael, 2215 Irving Park Road, Chicago 18, Ill.
 CADONIC, Rev. Daniel, San Diego, Calif.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 CUK, Rev. Alphonse, D. D., 141 Marcy Place, New York 52, N. Y.
 CVELBAR, Rev. Joseph, 319 Park Ave., Ellwood City, Pa.

DEMSHAR, Rev. F., Chaplain, U.S. Army
 DOBNIKAR, Rev. Ivan J., O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 DOLINAR, Rev. Dr. Anton, St. Anthony Hospital, Breckenridge, Minn.
 DOLSINA, Rev. Stanko, 307 Adams St., Eveleth, Minn.
 DOLSINA, Rev. Janez, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn.
 ERZEN, Rev. Edward, O.D.M.
 ESTOK, Rev. Gabriel, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 FARKAŠ, Rev. Dr. Andrej, S.C., 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
 FERENC, Rev. Alfonz, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 FERJAN, Rev. Inocenc, O.F.M., 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
 FERKUL, Rev. Joseph, St. Vincent's Home, Quincy, Ill.
 FERLIC, Rev. Ciril, S.C., 148 Maine St., New Rochelle, N.Y.
 FERLIN, Rev. John, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 FLAC, Rev. Mirko, S.C., St. John Bosco School, Bellflower, Calif.
 FLAJNIK, Rev. Rudolph, O.C., Mt. Carmel College, Niarara Falls, Ont., Canada
 FURLAN, Rev. William, St. Cloud škofije.
 GABER, Rev. France, 610 99th Ave., W., Duluth, Minn.
 GABRENJA, Rev. Edward, O.F.M., 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
 GAMM, Rev. Joseph, 708 Monroe St., N.E., Washington 17, D.C.
 GNIDICA, Rev. Daniel, O.S.B., 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
 GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
 GODINA, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 GODINA, Rev. Mirko, O.F.M. Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
 GOLE, Rev. Joze, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
 GOLOB, Rev. Joseph, O.S.B., St. Martin's Abbey, Lacey, Washington
 GOLOBIC, Rev. Herman, O.C., 306 No. Broadway, Leavenworth, Kansas
 GOLOBIC, Rev. John J., Box 615, Hibbing, Minn.
 GRABRIAN, Rev. Nicholas, O.S.M., Our Lady of Sorrows Church, Ladysmith, Wis.
 GRABRIAN, Rev. Joseph, O.S.M., 22 Carteret Ave., Carteret, N.J.
 GRABRIAN, Rev. Victor, O.S.M., 3121 Jackson Blvd., Chicago, Ill.
 GREGOR, Rev. Joze, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.
 GREGORICH, Rev. Edmund, 706 Broadway, Joliet, Ill.
 GRMOVNIK, Rev. Franc, 247 Felisa St., San Antonio, Texas
 GRUDEN, Rev. John, 548 Lafond St., St. Paul, Minn.
 HAJNŠEK, Rev. Odilo, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HERIC, V. Rev. Gracijan, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HITI, Rev. M.J., 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
 HLEBS, Rev. Milan, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
 HODNIK, Rev. Emil, Custer, Wis.
 HOGĚ, V. Rev. Benedict, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 HOGE, Rev. Thomas, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 HOMAR, Rev. Roman, O.S.B., M.H. Redeemer Church, Ogema, Minn.
 HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio
 HORVATH, Rev. Francis, 210 W. 7th St., Imperial, Calif.
 HREN, Rev. Innocenc, O.P., Fenwick High School, Chicago, Ill.
 HRIBSEK, Rev. Louis, S.C., Don Bosco Juniorate, West Haverstraw, N.Y.
 JAGER, Rev. Matija, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 JENKO, Rev. Valerijan, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 JENKO, Rev. Aloysius, 53 St. Patrick's Pl., Staten Island 6, N.Y.
 JERAŠA, Rev. Francis, St. John's Church, Kiowa, Kansas
 JERSHE, Rev. John, St. Martin's Church, Tower, Minn.

- JEVNIK, Rev. F.A., 741 Delaware St., Forest City, Pa.
 JOŠT, Rev. K., O.S.M., 22 Carteret St., Carteret, N.J.
 JUDNICH, Rev. Joseph, 5040 70th St., San Diego, Calif.
 JURANOVIC, Rev. Al., 277 No. 8th St., Brooklyn 11, N.Y.
 KAMIN, Rev. John J., Bentley Creek, Pa., R.F.D. 2, Wellsburg, N.Y.
 KAPUS, Rev. Joseph, Sacred Heart Church, Caney, Kansas
 KASSOVEC, Rev. Stephen, Sacred Heart Church, Warsaw, Ill.
 KATNIK, Rev. Bertrand, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 KAUSEK, Rev. John, 1035 1/2 8th Ave. No., Virginia, Minn.
 KEBE, Rev. Matija, 223 57th St., Pittsburgh 1, Pa.
 KIRN, Rev. Roman, St. Joseph's Hospital, Marshfield, Wis.
 KLOPCIC, Rev. Jozef, St. Joseph's Home, Lemont, Ill.
 KNIFIC, Rev. Dr. Franc, S.C., Box 299 - Pino Alto, Aptos, Calif.
 KOLARIC, Rev. Jakob, D.D., St. Mary's Mission House, Danforth and
 Birchmount Rd., Toronto 13, Ont., Canada
 KOLMAN, Rev. M., Sacred Heart Church, Warsaw, Ill.
 KONCNIK, Rev. Inocent, O.F.M. Conv., Our Lady of Consolation, Carey, Ohio
 KOPUSAR, Rev. Milan, St. Josephat Church, Loup City, Nebr.,
 KORBIC, Rev. Beno, O.F.M., 45 Victoria St., Waverly, N.S.W., Australia
 KOREN, Rev. J., 820 New Jersey St., Sheboygan, Wis.
 KORETIC, Rev. Franc, 1415 E. Broad St., Columbus, Ohio
 KOVACIC, Rev. Anton, 1621 Dillworth Rd. E., Charlotte 3, N.C.
 KRALJIC, Rev. Stephan, St. Joseph's Hospital, Minot, No. Dakota
 KRIŽEK, Rev. John, S.J., R. I Box 303, Trinidad, Colo.
 KUCHAR, Rev. A., 330 W. 23rd St., New York 11, N.Y.
 KUZMA, Rev. G., St. Patrick's Rectory, Wilton Center, Ill., P.O. Peotone
 LANGERHOLZ, Rev. Kalist, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LATYAK, Rev. Clement, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LAVRIH, Rev. Ivan, Sacred Heart Church, Pratt, Kansas
 LEKAN, Rev. M., S.M., 2605 Woodburn, Cincinnati, Ohio
 LOČNIKAR, Rev. Florijan, O.S.B., St. Theodore's Church, Ponsford, Minn.
 LOČNIKAR, Rev. Julius, O.S.B., Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota
 LOVRENČIĆ, Rev. Atanazij, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 LUSKAR, Rev. Jože,
 MAČEK, Rev. Rudolph, 72 Maujer, St., Brooklyn 6, N.Y.
 MADIC, Rev. Aloysius, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 MALOVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
 MAUSER, Rev. J., Sacred Heart Church, Butte, Mont.
 MAZIR, Rev. Francis, R.R. 2, Siegel, Ill.
 MAZOVEC, Rev. Robert, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 MEJAK, Rev. Heliodor, 247 Orchard St., Kansas City, Kansas
 MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
 MIHELIC, Rev. Leopold, St. Mary's Church, Marathon, Wis.
 MIHELICH, Rev. Edward P., St. John's Church, Marquette, Mich.
 MIKULICH, Rev. Joseph, O.F.M., 689 Wharf Rd. Rt. 2, Santa Cruz, Calif.
 MISSIA, Rev. Francis, 2200 Grand Ave., St. Paul, Minn.
 MRKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 MRVAR, Rev. Janez, 19840 Anita Ave., Castro Valley, Calif.
 NADRACH, Rev. Adolph, 92 Capital N.E., Battle Creek, Mich.
 NOVAK, Rev. John, Junction City, Wis.

NOVITT, Rev. Leo, O.F.M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
 OKORN, Rev. Claude, O.F.M., 45 Victoria St., Waverly N.S.W., Australia
 OKORN, Rev. Dusan, St. Joseph's Orphan Home, Helena, Mont.
 OMAN, Rev. Edwin, R.1, St. Joseph's, Minn.
 ORENDAC, Rev. Cyril, O.F.M. Conv., 148 Clinton St., Binghamton, N.Y.
 OZIMEK, Rev. J., 13824 Euclid Ave., Cleveland 12, Ohio

PAKIZ, Rev. Rudolph, St. James Church, W. Duluth, Minn.
 PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
 PAPEZ, Rev. Michael, 610-99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
 PAVEL, Rev. Alfonz, S.C., St. John Bosco School, Bellflower, Calif.
 PEČOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
 PERCIČ, Rev. Jože, Hillman, Minn.
 PETERNEL, Rev. Warren, O.F.M., Para Mission, Para, Brazil
 PETRASIC, Rev. Martin, Box 117, Bloomfield, Nebr.
 PETRIC, Rev. Pius, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 PEVEC, Rev. Edward, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
 PIERCE, Rev. Justin, S.D.S.
 PIRC, Rev. Joseph, 1100 Estudillo St., Martinez, Calif.
 PIRNAT, Rev. Michael, 1901 Leatherwood Ave., Butte, Mont.
 PLAZNIK, Rev. John, Box 297, Morris, Ill.
 PODGORSEK, Rev. Hyacinth, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 POPESH, Rev. B., Catholic University, Washington, D.C.
 POTOČNIK, Rev. Alojzij, O.S.B., Box 315, Canon City, Colo.
 POZEK, Rev. F., L.L.D., St. George Church, W. Newton, Minn., P.O. R.1 New Ulm
 PRAH, Rev. John, O.C.D., 2131 Lincoln Rd., N.E., Washington 2, D.C.
 PRAZNIK, Rev. Rudolph, 320 Middle Ave., Elyria, Ohio
 PUCKO, Rev. Janez, S.C., Don Bosco Agricultural School, Box 91,
 Huttonsville, West Virginia

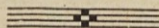
REMSKAR, Rev. Peter, St. Nicholas Church, New Market, Minn.
 RENER, Rev. Frederic, St. Michael's College, Toronto, Ont., Canada
 ROGAN, Rev. Richard, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 ROGEL, Rev. M., St. Lawrence Church, Butte, Mont.
 RUPAR, Rev. A., 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 RUS, Rev. Gabriel, O.S.M., Mt. St. John Normal School, Dayton, Ohio

SAVINSHEK, Rev. Stephen, O.F.M. Conv., 324 7th St., Calumet, Mich.
 SCHERINGER, Rev. Frank, St. Francis Church, Manistique, Mich.
 SCHIFFRER, Rev. Val., Springfield, Minn.
 SCHWAB, Rev. Alan R., O.S.B., Box 351, Canon City, Colo.
 SCHWEIGER, Rev. Francis, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 SEDEJ, Rev. Francis, St. Bridget's Church, Greaney, Minn.
 SEDLAR, Rev. Danilo, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 SELAK, Rev. Jerome, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 SESEK, Rev. Raphael, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SETNICAR, Rev. Math., D.D., 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.
 SHIRCEL, Rev. Cyril, O.F.M., Ph.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SILVESTER, Rev. Mirko, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

- SIMCIC, Rev. Jožef, S.C., St. Francis School, Watsonville, Calif.
 SKUMAVEC, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio
 SLAPSAK, Rev. Julius, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 SMERKE, Rev. Frank, O.S.C., Crosier Priory and Seminary, Onamia, Minn.
 SMERKE, Rev. John, O.S.C., Our Lady of the Lake Seminary, Wawasee, Ind.
 SMERKE, Rev. Joseph, O.S.C., Crosier Fathers, Hastings, Nebr.
 SNOJ, Rev. Joseph, Box 335, Corona, Calif.
 SODJA, Rev. Maks, 77 Broad St., Akron, Ohio
 SOKLIČ, Rev. Dr. Anton, S.T.D., 612 W. Broadway St., Pampa, Texas
 SOKLICH, Rev. Sebastian, T.O.R., chaplain, U.S. Army
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
 SPENDOV, Rev. Wendolin, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SPRAJCER, Rev. Peter, St. Joseph's Church, Calumet, Mich.
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
 STARESINIČ, Rev. Edbert, O.C., 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
 STARESINICH, Rev. Nicholas, O.C., 29 No. Broadway, Joliet, Ill.
 STEPANICH, Rev. Martin, O.F.M., S.T.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Anthony's Rectory, Wells, Mich.
 STERLE, Rev. Alojzij, St. Mary's Academy, Silver City, New Mexico
 STOPAR, Rev. Anton, Box 569, Sparks, Nevada
 STRAGISHER, Rev. Henry, 34 James St., Keyser, West Virginia
 STRAGISHER, Rev. Raphael, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STRANCAR, Rev. I., 715 W. 2nd No. St., Salt Lake City, Utah
 STUKEL, Rev. J., 6001 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill.
 SUSTERSIČ, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 SUSTERSICH, Rev. Stefan, O.S.B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 SVETE, Rev. Jernej, Box 730, New Castle, Wyo.
 SVETE, Rev. Andrew, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 SVETE, Rev. Augustine, O.F.M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
- TARMAN, Rev. William, R. 1, St. Joseph's, Minn.
 TKALEC, Rev. Ivan, S.C., St. Francis School, Watsonville, Calif.
 TOMAZIC, Rev. Anthony, San Gabriel Mission, San Gabriel, Texas
 TOMC, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 TRINKO, Rev. John V., O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 TROBEC, Rev. Joseph, St. Andrew's Church, Elk River, Minn.
 TRUNK, Rev. G. J., 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.
- URANKAR, V. Rev. Alexander, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 URBİČ, Rev. Rudolph, St. Joseph Hospital, Chippewa Falls, Wis.
- VALENTIN, Rev. Basil, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 VARGA, Rev. Joseph, 316 5th St., Fairport Harbor, Ohio
 VIRANT, Rev. Ludwig, Mother of Sorrows Church, Peninsula, Ohio
 VODUŠEK, Rev. Vital, 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.
 VOGRIN, Rev. Joseph, Church of St. William, Parkers Prairie, Minn.
 VOVK, Rev. Joseph, Box 599, Ely, Minn.
 VUKSINIC, Rev. Anton, 626 Glenholme Ave., Toronto 13, Ont., Canada
 WOLBANG, Rev. Karel, C.M., 500 E. Cheltenham Ave., Philadelphia 44, Pa.

YAKES, Rev. William F., 98 Chestnut St., River Rouge 18, Mich.
YAKSIC, Rev. Michael, Holy Ghost Apostolic College, Cornwells Heights, Pa.

ZAGAR, Rev. Albert, 24 Maryland Ave., Pittsburgh, Pa.
ZAKRAJŠEK, Rev. Kazimir, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZAVBI, Rev. August, Box 450, Fallon, Nevada
ZDOLŠEK, Rev. Alojzij, 115 2nd St., Wahpeton, No. Dakota
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill.
ZITKO, Rev. Aloysius, 547 B St., Santa Rosa, Calif.
ZORMAN, Rev. Fortunat, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ZUPAN, Rev. Peter, O.S.B., St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.

Mi smo tisti, ki moramo v prvi vrsti pokazati zanimanje za Baragovo zadevo. Berite članek prevzvišenega g. škofa ljubljanskega v pričujočem Koledarju!

Najlepšo priliko pa bomo imeli pokazati svoje zanimanje v nedeljo 28. junija 1953., ko bodo v Marquette, Mich., na grobu našega svetniškega rojaka Baraga obhajali stoletnico Baragove škofije.

Naj tej slovesnosti moramo biti Slovenci častno zastopani. To bo naše romanje na Baragov grob. Zadeva mora biti organizirana! Že zdaj prosimo vsa društva, vse fare in posameznike, naj za tisto nedeljo ne napravljajo kakšnih prireditev. Takrat gremo vsi v Marquette! Imeli bomo tam tudi slovensko službo božjo s pridigo in petjem.

KATOLIŠKI
SLOVENCII!

Gospod kliče...

*Lemontski
novinci
na delu*

Fant, imaš morda
veselje za službo v vi-
nogradu Gospodovem?
Pridruži se lemontskim
frančiškanskim novin-
cem, ki skrbе za mi-
lostni oltar Marije Po-
magaj, pa boš po nekaj
letih stopil pred isti
oltar kot duhovnik Go-
spodov! Piši na naslov:

Young man, would
you enjoy working in the
vineyard of the Lord?
Join the Franciscan no-
vices of Lemont who
care for Our Lady's al-
tar. After several years
you will come to the
same altar as a priest
of God. For further in-
formation write to:

Very Rev. Commissary
St. Mary's Seminary
LEMONT, Illinois

KATOLIŠKI SLOVENCII

Za leto 1953. si zapomnite in zapišite tri stvari glede našega svetniškega sorojaka škofa Friderika Baraga.

1. Baragova nedelja je 25. januarja. Takrat posebno molite za Baragovo povečanje in ne pozabite ob tej priliki položiti mali dar, da pride Baraga na oltar.

2. Postanite član Baragove Zveze. Članarina je \$ 1.00 na leto.

3. Če le mogoče se udeležite stolnice, kar je Baraga postal škof in kar je bila ustanovljena marquetteška škofija. Proslava se vrši na Baragovem grobu v Marquetteu, Michigan, v nedeljo 28. junija.

